

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет ім. Петра Могили

С. А. Бурлан, Н. В. Каткова

Бухгалтерський облік

(загальна теорія)

Навчальний посібник

Миколаїв – 2018

УДК 657(076)
Б 91

Рекомендовано до друку вченою радою ЧНУ ім. Петра Могили (протокол № 11 від 30 червня 2017 року).

Рецензенти:

Дубініна М. В. – доктор економічних наук, доцент (Миколаївський національний аграрний університет).

Пилипенко А. А. – доктор економічних наук, професор (Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця).

Лоханова Н. О. – доктор економічних наук, професор (Одеський національний економічний університет).

Б 91

Бурлан С. А. Бухгалтерський облік (загальна теорія) : навч. посіб. / С. А. Бурлан, Н. В. Каткова. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2018. – 272 с.

ISBN 978-966-336-390-5

Навчальний посібник підготовлено згідно з програмою курсу «Бухгалтерський облік (загальна теорія)» для студентів спеціальностей 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Навчальний посібник призначений для набуття студентами практичних навичок із застосування прийомів та способів бухгалтерського обліку, з первинного, синтетичного та аналітичного обліку грошових коштів, розрахунків з дебіторами та кредиторами, запасів, необоротних активів, фінансових інвестицій, праці та заробітної оплати, власного капіталу, витрат, доходів і фінансових результатів діяльності, а також технікою складання форм фінансової звітності.

У посібнику наведені ключові терміни та поняття, питання для самоконтролю, тести для поточного контролю якості знань студентів, практичні ситуації, а також завдання для індивідуальної самостійної роботи.

Посібник може бути корисним також студентам всіх економічних спеціальностей, аспірантам і викладачам, які підвищують свою кваліфікацію, а також для тих, хто самостійно вивчає бухгалтерський облік.

УДК 657(076)

ISBN 978-966-336-390-5

© Бурлан С. А., Каткова Н. В., 2018
© ЧНУ ім. Петра Могили, 2018

ЗМІСТ

Передмова	6
Розділ 1. Методологічні засади бухгалтерського обліку	7
Тема 1.1. Предмет і метод бухгалтерського обліку	7
Ключові терміни і поняття	7
Контрольні питання	8
Тестові завдання	9
Практичні ситуації	12
Тема 1.2. Бухгалтерський баланс як елемент методу бухгалтерського обліку	18
Ключові терміни і поняття	18
Контрольні питання	20
Тестові завдання	20
Практичні ситуації	25
Тема 1.3. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис як елементи методу бухгалтерського обліку	29
Ключові терміни і поняття	29
Контрольні питання	31
Тестові завдання	32
Практичні ситуації	36
Тема 1.4. Документація як елемент методу бухгалтерського обліку	43
Ключові терміни і поняття	43
Контрольні питання	45
Тестові завдання	45
Практичні ситуації	48
Тема 1.5. Інвентаризація як елемент методу бухгалтерського обліку	51
Ключові терміни і поняття	51
Контрольні питання	51
Тестові завдання	52
Практичні ситуації	54
Тема 1.6. Оцінка і калькуляція як елемент методу бухгалтерського обліку	56
Ключові терміни і поняття	56
Контрольні питання	57
Тестові завдання	58
Практичні ситуації	62
Тема 1.7. Облікові регістри та форми бухгалтерського обліку	66
Ключові терміни і поняття	66
Контрольні питання	68
Тестові завдання	69
Практичні ситуації	71

Розділ 2. Бухгалтерський облік основних господарських процесів на підприємстві	75
Тема 2.1. Облік процесу створення підприємства, формування та зміни власного капіталу.....	75
Ключові терміни і поняття	75
Контрольні питання	76
Тестові завдання.....	77
Практичні ситуації	78
Тема 2.2. Облік необоротних активів підприємства	81
Ключові терміни і поняття	81
Контрольні питання	82
Тестові завдання.....	83
Практичні ситуації	88
Тема 2.3. Облік виробничих запасів	95
Ключові терміни і поняття	95
Контрольні питання	97
Тестові завдання.....	98
Практичні ситуації	101
Тема 2.4. Облік грошових коштів і дебіторської заборгованості.....	106
Ключові терміни і поняття	106
Контрольні питання	108
Тестові завдання.....	109
Практичні ситуації	113
Тема 2.5. Облік фінансових інвестицій	119
Ключові терміни і поняття	119
Контрольні питання	121
Тестові завдання.....	121
Практичні ситуації	124
Тема 2.6. Облік праці, її оплати та соціального страхування	126
Ключові терміни і поняття	126
Контрольні питання	128
Тестові завдання.....	129
Практичні ситуації	132
Тема 2.7. Облік витрат на виробництво та калькулювання собівартості продукції	136
Ключові терміни і поняття	136
Контрольні питання	137
Тестові завдання.....	138
Практичні ситуації	141
Тема 2.8. Облік доходів, витрат та фінансових результатів діяльності	148
Ключові терміни і поняття	148
Контрольні питання	150
Тестові завдання.....	150
Практичні ситуації	154
Тема 2.9. Облік зобов'язань підприємства.....	158
Ключові терміни і поняття	158
Контрольні питання	159
Тестові завдання.....	160
Практичні ситуації	164

Тема 2.10. Основи фінансової звітності	171
Ключові терміни і поняття	171
Контрольні питання	173
Тестові завдання	174
Практичні ситуації	176
Індивідуальне завдання.....	181
Список літератури.....	198
Додатки.....	203

ПЕРЕДМОВА

Становлення та розвиток ринкових відносин в Україні сприяли більш широкому використанню бухгалтерської інформації в управлінні підприємствами з метою підвищення ефективності їх діяльності.

У зв'язку з цим, вивчення теорії бухгалтерського обліку є важливим елементом процесу підготовки спеціаліста з обліку, оподаткування і аудиту, оскільки дозволяє зрозуміти здійснювані господарські процеси та порядок їх відображення в обліку з методичної точки зору, що сприяє пізнанню суті економічних явищ, а також взаємозв'язку обліку з економікою, фінансами, економічним аналізом та іншими економічними науками.

Дисципліна «Бухгалтерський облік (загальна теорія)» є однією з профільюючих дисциплін у системі підготовки бакалаврів напрямів 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» – саме вона дає базові поняття інформаційної системи про фінансово-господарську діяльність підприємства, основні принципи реєстрації фактів господарської діяльності, їх фіксації у первинних документах, оцінки, узагальнення на рахунках бухгалтерського обліку та в облікових регістрах, складання фінансової звітності та інші важливі елементи методології та організації бухгалтерського обліку.

Однією з найважливіших складових організації навчального процесу з дисципліни «Бухгалтерський облік (загальна теорія)» є проведення практичних занять, які покликані поєднувати теоретичну підготовку студентів з практикою, стимулювати студентів до науково-дослідної роботи у сфері бухгалтерського обліку, систематично контролювати роботу студентів та перевіряти їх знання з окремих тем навчальної програми дисципліни.

Навчальний посібник призначений для надбання студентами практичних навичок з первинного, синтетичного та аналітичного обліку грошових коштів, запасів, необоротних активів, фінансових інвестицій, праці та її оплати, власного капіталу, доходів і результатів діяльності, розрахунків з дебіторами та за зобов'язаннями, а також зі складання форм фінансової звітності; набуття навичок самостійної роботи із законодавчими й інструктивними матеріалами, а також для розвитку творчої активності студентів.

За кожною темою дисципліни зазначена мета проведення практичного заняття; наведені ключові слова і основні поняття, які дозволяють студентам самостійно підготуватися до конкретного заняття; практичні ситуації, що дають можливість набуття певного обсягу вмінь та навичок у засвоєнні тем курсу; тестові завдання і контрольні запитання для перевірки знань і закріплення теоретичного матеріалу.

Задля поглиблення студентами знань щодо ведення бухгалтерського обліку, а також складання звітності у посібнику наведене наскрізне завдання.

Виконання практичних завдань потребує від студентів безпосереднього вивчення законодавчо-нормативної бази, тому у навчальному посібнику наведені основні законодавчо-нормативні та інструктивно-методичні матеріали, що регламентують ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності підприємств в Україні.

Навчальний посібник призначений для студентів спеціальностей 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», може бути корисним студентам всіх економічних спеціальностей, викладачам, а також підприємцям, бухгалтерам-практикам, економістам підприємств.

РОЗДІЛ 1.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Тема 1.1.

Предмет і метод бухгалтерського обліку

Мета заняття

1. Засвоїти предмет і метод бухгалтерського обліку та їх складові елементи.
2. Набути практичних навичок щодо класифікації господарських засобів підприємства за їх складом і розміщенням та джерелами формування.

Ключові терміни і поняття

Облік (Accounting) – це процес, який складається з операцій спостереження, сприйняття, вимірювання та фіксації (реєстрації) фактів, процесів, подій природи або суспільного життя.

Спостереження (Observation) – це почуттєве сприйняття об'єктів, явищ, у процесі якого вони отримують якісну характеристику.

Вимірювання (Measurement) – це привласнення числових значень об'єктам і подіям за визначеними параметрами.

Реєстрація (Fixation (registration)) – це відображення виявлених та виміряних об'єктів та явищ у документах.

Господарський облік (Economic (Business) accounting) – це якісна характеристика та кількісне відображення господарських процесів з метою контролю та управління ними.

Господарські процеси (Business processes, Business Transactions and Events, Economic events) – це сукупність господарських операцій, фактів та подій в житті підприємства, що призводять до руху активів, джерел їх утворення, власного капіталу, виникнення доходів, витрат, фінансових результатів.

Господарська операція (Economic operation, business transaction, business event, economic event) – це будь-яка дія, яка призводить до збільшення або зменшення господарських засобів та джерел їх формування.

Бухгалтерський облік (Accounting) – процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень.

Оперативний облік (Operational records) – це спосіб спостереження і контролю за окремими операціями та процесами з метою управління ними.

Статистичний облік (Statistics, statistical records, statistical recording) – це планомірне збирання й вивчення інформації про масові кількісні та якісні явища й закономірності загального розвитку за конкретних умов, місця й часу.

Фінансовий облік (Financial Accounting) – це сукупність правил та процедур, які забезпечують підготовку і оприлюднення інформації про результати діяльності підприємства та фінансового стану відповідно до вимог законодавчих актів і стандартів бухгалтерського обліку.

Внутрішньогосподарський (управлінський) облік (Management (Managerial) accounting) – система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством.

Користувачі (Users) – це фізичні або юридичні особи, що потребують інформацію про діяльність підприємства для прийняття рішень.

Внутрішні користувачі (Internal users) – це користувачі інформації у межах підприємства (власники, керівництво, працівники тощо).

Зовнішні користувачі (External users) – це користувачі інформації за межами підприємства (інвестори, банківські установи, державні органи, органи статистики, контрагенти тощо).

Трудовий вимірник (Labor meter) – це вимірник, який використовується для визначення кількості витраченої праці в одиницях часу (робочий день, людино-години тощо).

Вартісний (грошовий) вимірник (Value (monetary) meter) – це вимірник, який використовується в якості універсального та узагальнюючого вимірника для оцінки вартості господарських засобів, джерел їх утворення, процесів і результатів діяльності у грошовій формі в визначеній валюті (гривні/копійки, євро, долари тощо).

Натуральний вимірник (Natural meter) – це вимірник, який використовується для характеристики кількості об'єкта, що обліковується в натурі, тобто за даними зважування, обміру та перерахунку у кілограмах, тоннах (міра ваги); літрах, кубічних метрах (міра об'єму); гектарах, квадратних метрах (міра площі); метрах, кілометрах (міра довжини); штуках одиницях (міра кількості) тощо.

Предмет бухгалтерського обліку (Subject of accounting) – це стан та зміни господарських засобів підприємства.

Об'єкт бухгалтерського обліку (Object of accounting) – господарські засоби, джерела їх утворення (формування) та господарські процеси (процес заготівлі, процес виробництва, процес реалізації).

Метод бухгалтерського обліку (Method of accounting (accounting method)) – це система прийомів (способів), що забезпечують суцільне, безперервне, документальне та взаємопов'язане відображення господарських операцій як у часі, так і в просторі.

Прийоми бухгалтерського обліку (Techniques of accounting) – це елементи методу бухгалтерського обліку, які об'єднуються в чотири основні групи:

- виявлення інформації: *документування та інвентаризація (documentation and stocktaking)*;
- вартісне вимірювання інформації: *оцінка та калькулювання (monetary valuation and calculation)*;
- накопичення інформації: *рахунки та подвійний запис (accounts and double entry)*;
- узагальнення інформації: *баланс та звітність (Balance sheet and accounting reports)*.

Принцип бухгалтерського обліку (Accounting Principle) – це правило, яким слід керуватися під час ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності.

Контрольні питання

1. У чому полягає сутність господарського обліку?
2. Які види господарського обліку здійснюються на підприємствах?
3. Що являє собою оперативний облік? Його мета, об'єкти і способи отримання інформації.
4. Що таке статистичний облік? Його мета, об'єкти і способи отримання інформації.
5. Загальне поняття бухгалтерського обліку та його роль в управлінні підприємством.
6. Сформулюйте завдання бухгалтерського обліку та вимоги до його ведення.

7. Охарактеризуйте сутність інформаційної, контрольної та аналітичної функції бухгалтерського обліку.
8. Хто є користувачем облікової інформації?
9. Що є предметом бухгалтерського обліку? Які його складові?
10. Наведіть об'єкти бухгалтерського обліку?
11. На які групи поділяються господарські засоби підприємства за їх складом і розміщенням?
12. За яким принципом господарські засоби підприємства поділяються на власні та залучені?
13. Які види господарських засобів належать до сфери виробництва підприємства?
14. Охарактеризуйте склад господарських засобів підприємства в сфері обігу.
15. Назвіть основні джерела формування залученого капіталу підприємства.
16. Дайте визначення і охарактеризуйте складові частини власного капіталу підприємства.
17. Охарактеризуйте склад виробничих запасів підприємства.
18. Дайте визначення поняттям «господарський процес» і «господарська операція» та охарактеризуйте процес придбання, виробництва та реалізації.
19. Що таке метод бухгалтерського обліку?
20. Укажіть та охарактеризуйте елементи методу бухгалтерського обліку.

Тестові завдання

- 1. Бухгалтерський облік ведеться з метою:**
 - а) складання податкових декларацій;
 - б) отримання статистичної інформації;
 - в) управління підприємством;
 - г) правильна відповідь відсутня.
- 2. За організацію бухгалтерського обліку на підприємстві відповідає:**
 - а) власник або уповноважена ним особа;
 - б) головний бухгалтер;
 - в) фінансовий директор;
 - г) усе наведене вище.
- 3. В системі управління бухгалтерський облік виконує функцію:**
 - а) контролю;
 - б) планування;
 - в) регулювання;
 - г) оцінки.
- 4. В бухгалтерському обліку застосовуються вимірники:**
 - а) фактичні, матеріальні;
 - б) нормативні, активні;
 - в) планові, розрахункові;
 - г) натуральні, грошові.
- 5. Підставою для відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій є:**
 - а) інвентаризація;
 - б) первинні документи;
 - в) наказ керівника;
 - г) оцінка.
- 6. Знайдіть відповідність між термінами та їх змістом:**

А	Господарська діяльність	1	Фізичні або юридичні особи, які потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень
Б	Господарський облік	2	Процес кількісного відображення та якісної характеристики господарської діяльності з метою управління нею

В	Облікова операція	3	Бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період
Г	Оперативний (оперативно-технічний) облік	4	Будь-яка діяльність, в тому числі підприємницька, пов'язана з виробництвом та обміном матеріальних і нематеріальних благ, що виступають у формі товару
Д	Статистичний облік	5	Вивчення і контроль масових суспільно-економічних явищ та процесів з метою виявлення закономірностей їх розвитку
Е	Бухгалтерський облік	6	Сукупність способів (прийомів) отримання, обробки та видачі облікової інформації
Ж	Фінансовий облік	7	Спостереження, відображення та контроль окремих господарських і технічних операцій безпосередньо в процесі їх здійснення з метою оперативного управління
З	Метод бухгалтерського обліку	8	Сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності
І	Принцип бухгалтерського обліку	9	Будь-яка елементарна або складна дія над економічними даними (інформацією) з метою одержання проміжних або кінцевих облікових показників для прийняття управлінських рішень
Л	Облікова політика	10	Система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством
М	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО)	11	Процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень
Н	Користувачі фінансової звітності	12	Нормативно-правовий акт, затверджений Міністерством фінансів України, що визначає принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, що не суперечать міжнародним стандартам
О	Фінансова звітність	13	Правило, яким слід керуватися під час вимірювання, оцінки та реєстрації господарських операцій і під час відображення їх результатів у фінансовій звітності
П	Внутрішньо-господарський (управлінський) облік	14	Законодавчо регламентована система обробки та оприлюднення інформації про діяльність підприємства для зовнішніх користувачів

7. До зобов'язань підприємства відносять:

- а) нерозподілений прибуток;
- б) дебіторська заборгованість;
- в) кредити банку;
- г) знос основних засобів.

8. До складу господарських засобів у сфері обігу відносять:

- а) векселі видані;
- б) незавершене виробництво;
- в) акції, придбані у підприємства-емітента цінних паперів;
- г) акції підприємства, реалізовані іншим організаціям.

9. До виробничих запасів підприємства відносять:

- а) основні засоби;
- б) паливо;
- в) товари;
- г) капітальні вкладення.

10. До складу власного капіталу не належать:

- а) резервний капітал;
- б) статутний капітал;
- в) кредиторська заборгованість, забезпечена власним векселем;
- г) нерозподілений прибуток.

11. Незавершене виробництво – це:

- а) предмети праці, що знаходяться на складі підприємства;
- б) сировина і матеріали;
- в) оборотні активи сфери обігу;
- г) предмети праці, які знаходяться в обробці на робочих місцях.

12. До джерел фінансування господарських засобів не належать:

- а) векселі одержані;
- б) векселі видані;
- в) облігаційні позики;
- г) облігації підприємства, розміщені на біржі.

13. Знайдіть відповідність між термінами та їх змістом:

А	Обачність	1	Кожне підприємство розглядається як юридична особа, відокремлена від її власників, у зв'язку з чим особисте майно та зобов'язання власників не повинні відображатися у фінансовій звітності підприємства
Б	Повне висвітлення	2	Оцінка активів та зобов'язань підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати далі
В	Автономність	3	Застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки, які повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства
Г	Послідовність	4	Операції обліковуються відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми
Д	Безперервність	5	Можливість розподілу діяльності підприємства на певні періоди часу з метою складання фінансової звітності
Е	Нарахування	6	Постійне (із року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. Зміна облікової політики можлива лише у випадках, передбачених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, і повинна бути обґрунтована та розкрита у фінансовій звітності
Ж	Превалювання сутності над формою	7	Фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій та подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі
З	Історична (фактична) собівартість	8	Вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій підприємства у його фінансовій звітності здійснюється в єдиній грошовій одиниці
І	Єдиний грошовий вимірник	9	Для визначення фінансового результату звітного періоду необхідно порівняти доходи звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів. За такої умови доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів
Л	Періодичність	10	Пріоритетною є оцінка активів підприємства, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання

14. Заборгованість товариства з обмеженою відповідальністю не може бути погашена за рахунок власних коштів засновників за принципом:

- а) нарахування;
- б) автономності;
- в) превалювання сутності над формою;
- г) безперервності.

15. Оцінка активів та зобов'язань підприємства здійснюється:

- а) безперервності;
- б) повноти;
- в) превалювання сутності над формою;
- г) автономності.

16. Принцип бухгалтерського обліку, який передбачає постійне (із року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики, має назву:

- а) нарахування;
- б) послідовність;
- в) превалювання сутності над формою;
- г) безперервність.

17. Знайдіть відповідність між термінами та їх змістом:

А	Документація	1	Визначення собівартості господарських засобів та процесів
Б	Інвентаризація	2	Спосіб запису суми господарської операції по дебету і одночасно по кредиту відповідних рахунків
В	Оцінка	3	Складання системи показників, які характеризують економіко-правовий стан підприємства на певну дату
Г	Калькулювання	4	Періодична перевірка фактичної наявності та стану господарських засобів в натурі
Д	Рахунки (система рахунків)	5	Спосіб відображення господарських операцій за допомогою бухгалтерських документів
Е	Подвійний запис	6	Спосіб групування і відображення господарських засобів за їхніми видами та джерелами утворення на певну дату у грошовому виразі
Ж	Бухгалтерський баланс	7	Грошовий вираз господарських засобів та процесів (операцій)
З	Звітність	8	Спосіб групування однорідних активів, пасивів та господарських, операцій, поточного їх обліку і контролю

18. Суть оцінки полягає:

- а) в періодичному встановленні нестач або лишків окремих видів господарських засобів;
- б) в узагальненні натуральних і трудових показників у грошовий;
- в) в узагальненні всіх витрат, які понесло підприємство на виготовлення продукції;
- г) у визначенні результатів діяльності підприємства.

19. Для фіксації господарських фактів використовуються елементи методу бухгалтерського обліку:

- а) калькуляція;
- б) документація;
- в) баланс;
- г) оцінка.

20. Суцільним і безперервним за часом відображенням господарських операцій в документах є:

- а) інвентаризація;
- б) реєстрація;
- в) документування;
- г) усе вище перераховане.

Практичні ситуації

Завдання 1.1.1.

Зміст завдання

Використовуючи дані табл. 1.1.2. здійснити класифікацію господарських засобів суднобудівного підприємства «Океан» за їх складом і джерелами формування. Групування господарських засобів виконати за формою, що наведена у табл. 1.1.1.

Таблиця 1.1.1.

Класифікація господарських засобів та джерел їх формування

Господарські засоби						Джерела господарських засобів		
Засоби у виробництві					Засоби в сфері обігу	Засоби вилучені	Власний капітал	Залучений капітал
Основні засоби	Виробничі запаси	Необоротні активи	Незавершене виробництво	Незавершене капітальне будівництво				

Вихідні дані

Залишки господарських засобів та джерел їх формування суднобудівного підприємства «Океан» станом на 31.12.20XX наведені у табл. 1.1.2.

Таблиця 1.1.2.

**Господарські засоби суднобудівного підприємства «Океан»
та джерела їх формування на 31.12.20XX**

№	Господарські засоби та джерела їх формування	Сума, грн
1	Будівлі	2 560 000
2	Статутний фонд	3 823 610
3	Сталь листова	8 000
4	Баржі, передані замовнику, але не сплачені ним	300 000
5	Грошові кошти в касі	5 100
6	Незавершене виробництво	220 600
7	Короткострокові кредити банків	110 000
8	Сейфи	2 400
9	Крани підйомні	72 000
10	Поковки для виготовлення деталей	120 000
11	Грошові кошти на поточному рахунку в банку	182 000
12	Заборгованість контрагентам за обладнання	312 000
13	Дизельне паливо	1 200
14	Електропечі	21 000
15	Преси	20 000
16	Профільний прокат	9 000
17	Судове обладнання на складі	1 200 000
18	Стапелі	149 400
19	Легковий автомобіль	15 000
20	Резервний капітал	200 000
21	Вугілля антрацит	15 000
22	Зварювальне обладнання	10 500
23	Відрахування у резервний капітал	230 000
24	Письмові столи	10 500
25	Заборгованість перед бюджетом з податку на прибуток	111 630
26	Заборгованість робітникам і службовцям з заробітної плати	320 000
27	Газорізальні машини	50 000
28	Комп'ютери	9 000
29	Токарні верстати	36 000
30	Тара	4 000
31	Заборгованість органам соціального страхування за внесками	2 130
32	Калькулятори	990

Закінчення табл. 1.1.2.

33	Фрезерні верстати	37 800
34	Емісійний дохід	42 000
35	Різні малоцінні та швидкозношувані предмети	40 400
36	Аванс економісту Т. І. Савченко на сплату витрат на відрядження	1 000
37	Прибуток	600 000
38	Заборгованість з податків	30 000

Завдання 1.1.2.*Зміст завдання*

Використовуючи дані табл. 1.1.3. здійснити класифікацію господарських засобів взуттєвої фабрики «Гермес» за їх складом і джерелами формування. Групування господарських засобів виконати за формою, що наведена у табл. 1.1.1.

Вихідні дані

Склад господарських засобів та джерел їх формування взуттєвої фабрики «Гермес» станом на 30.04.20XX наведені у табл. 1.1.3.

Таблиця 1.1.3.

**Господарські засоби взуттєвої фабрики «Гермес»
та джерела їх формування на 30.04.20XX**

№	Господарські засоби та джерела їх формування	Сума, грн
1	Черевики жіночі на складі	43 000
2	Залишок коштів на поточному рахунку в банку	173 000
3	Резервний капітал	39 000
4	Заборгованість шкіряному заводу за матеріали	34 200
5	Будівля фабрики	2 028 000
6	Шкіра підошовна на складі	297 000
7	Сандалі дитячі на складі	28 000
8	Заборгованість за заробітною платою робітникам цеху	19 000
9	Статутний капітал	3 160 000
10	Преси виробничі у цехах	344 000
11	Прибуток від експлуатації транспорту	13 400
12	Заготовки жіночих черевиків у цеху	23 000
13	Масло машинне на складі	13 000
14	Резерв відпусток для робітників	42 000
15	Будівля матеріального складу	425 000
16	Заборгованість заводу «Маяк» за матеріали	21 900
17	Заборгованість за заробітною платою службовцям	9 500
18	Парусина підкладкова на складі	54 000
19	Заборгованість банку за короткостроковим кредитом	30 000
20	Заборгованість заводу «Світанок» за матеріали	53 000
21	Заготовки чоловічих черевиків у цеху	17 000
22	Заборгованість Міськводоканалу за воду	11 000
23	Заборгованість за заробітною платою робітникам цеху	21 000
24	Швейні машини в пошивочному цеху	176 000
25	Хром чорний (для верху взуття) на складі	88 000
26	Заборгованість «Енергозбуту» за електроенергію	40 900
27	Готівка в касі	1 000
28	Нитки швейні на складі	9 000
29	Заборгованість за заробітною платою цеховому персоналу	6 500
30	Затягувальні машини в цеху	43 000
31	Резерв на оплату відпусток	73 000
32	Заборгованість начальника цеху за авансом, виданим на господарські витрати	200

Закінчення табл. 1.1.3.

33	Чоловічі черевики на складі	17 300
34	Мило господарське на складі	3 000
35	Прибуток від реалізації готової продукції	266 600
36	Підошва, вирубана для чоловічих черевиків, у цеху	14 000
37	Заборгованість універмагу за продану продукцію	36 000
38	Спортивні черевики дитячі на складі	12 700
39	Заборгованість заводу «Маяк» за матеріали	20 000
40	Заборгованість магазину «Спорттовари» за продане взуття	21 800
	Разом	7 734 000

Завдання 1.1.3.

Зміст завдання

Використовуючи дані табл. 1.1.4 здійснити класифікацію господарських засобів ТОВ «Інструмент» за їх складом і джерелами формування. Групування господарських засобів виконати за формою, що наведена у табл.1.1.1.

Вихідні дані

Залишки господарських засобів та джерел їх формування ТОВ «Інструмент» станом на 31.10.20XX наведені у табл. 1.1.4.

Таблиця 1.1.4.

**Господарські засоби ТОВ «Інструмент»
та джерела їх формування на 31.10.20XX**

№	Господарські засоби та джерела їх формування	Сума, грн
1	Корпус механічного цеху	280 000
2	Сталь інструментальна на складі	82 000
3	Напилки власного виготовлення на складі	4 500
4	Заготовки сталі в цеху	4 000
5	Масло машинне на складі	5 000
6	Заборгованість ПАТ «АТП-1» за перевезення вантажів	3 050
7	Заборгованість за заробітною платою працівникам цехів	9 000
8	Статутний капітал	461 000
9	Готівка в касі	200
10	Заборгованість ТПФ «Горинь» за відвантажену продукцію	24 000
11	Візки для перевезення вантажів у цеху	9 000
12	Фрези дискові власного виготовлення на складі	3 500
13	Заборгованість ДП «Металіст» за матеріали	14 000
14	Прибуток від експлуатації транспорту	4 000
15	Заборгованість начальника цеху по авансу, виданому на господарські витрати	200
16	Сталь листові інструментальна на складі	22 000
17	Заборгованість ТОВ «Ремонтник» за виконані роботи	2250
18	Заборгованість ТОВ «Енергозбут» за використану електроенергію	29 000
19	Полотно ножівкове в термічному цеху	7000
20	Токарні верстати в механічному цеху	10 000
21	Заборгованість експедитора по авансу, виданому на господарські витрати	100
22	Прибуток від виконаних робіт на сторону	3 000
23	Заборгованість виробничій фірмі «Карпати» за матеріали	5 500
24	Заборгованість за заробітною платою адміністративним працівникам	10 100
25	Кінці обтиральні (ганчірки) на складі	3 500
26	Стрічка сталі інструментальна на складі	48 500
27	Шліфувальні станки в механічному цеху	23 000

Закінчення табл. 1.1.4.

28	Короткостроковий кредит банку на поточні потреби	10 000
29	Заборгованість ТОВ «Гладіатор» за матеріали	1 400
30	Полотно ножівкове власного виготовлення на складі	2 000
31	Заборгованість маркетолога по авансу, виданому на службове відрядження	400
32	Заготовки для ручок інструментів у деревообробному цеху	1 000
33	Заборгованість ТОВ «АТП-5» за перевезення матеріалів	3 000
34	Заборгованість деревообробному заводу за виконані роботи	8 000
35	Свердла циліндричні власного виготовлення на складі	3 000
36	Свердлильні станки в механічному цеху	8 000
37	Лиття чавунне (придбане) на складі	13 000
38	Заборгованість магазину «Все для дому» за відвантажену продукцію	11 000
39	Рейки дерев'яні на складі (для виготовлення ручок інструментів)	6 000
40	Підйомні механізми в цехах	30 000
41	Ключі гайкові власного виготовлення на складі	1 000
42	Заборгованість МП «Майстер» за відвантажену продукцію	17 300
43	Знос основних засобів	18 000
44	Заборгованість за заробітною платою вантажникам	3 000
45	Прибуток від реалізації продукції	17 000

Завдання 1.1.4*Зміст завдання*

Використовуючи дані табл. 1.1.5. здійснити класифікацію господарських засобів ПАТ «Верстатобудівний завод» за їх складом і джерелами формування. Групування господарських засобів виконати за формою, що наведена у табл. 1.1.1.

Вихідні дані

Залишки господарських засобів та джерел їх формування у ПАТ «Верстатобудівний завод» станом на 30.04.20XX наведені у табл. 1.1.5.

Таблиця 1.1.5.

**Господарські засоби ПАТ «Верстатобудівний завод»
та джерела їх формування на 30.04.20XX**

№	Господарські засоби та джерела їх формування	Сума, грн
1	Будівля офісу підприємства	2 586 400
2	Димар цегляний на окремому фундаменті	165 000
3	Цегляний паркан навколо заводу	115 000
4	Будівля прохідної заводу	30 140
5	Металевий сейф	10 500
6	Фрезувальні верстати в цехах	1 120 000
7	Будівля механічного цеху	270 000
8	Будівля складального цеху	300 000
9	Міжцеховий трубопровід для подачі пари	75 000
10	Готівка в касі	4 000
11	Принтери	90 000
12	Комп'ютери	72 000
13	Заборгованість постачальникам за матеріали	280 000
14	Вугілля кам'яне	2 400
15	Прибуток	65 000
16	Шафи офісні	96 000
17	Заборгованість робітникам по заробітній платі	225 000
18	Грошові кошти на поточному рахунку	615 000
19	Столи офісні	18 000

Закінчення табл. 1.1.5.

20	Автомобілі вантажні	100 000
21	Папір, ручки, олівці	600
22	Верстати А–1, незавершені виробництвом	180 000
23	Заборгованість перед, бюджетом за податками	55 000
24	Верстати А–1 на складі	320 000
25	Верстати МК–5 на складі	600 000
26	Заборгованість перед органами Пенсійного фонду	83 500
27	Товари, відвантажені покупцю	28 5000
28	Заборгованість за підзвітними особами	850
29	Статутний капітал	6 500 000
30	Заборгованість перед банком за короткостроковими позиками	75 900
31	Заборгованість перед різними організаціями	2500
32	Додатковий капітал	743 107
33	Токарні верстати на складі	120 000
34	Резервний капітал	60 000
35	Довгострокові кредити, отримані в установах банку	20 600
36	Масило машинне	4 500
37	Будівля складу матеріалів	144 600
38	Ганчір'я обтиральне	300
39	Заборгованість перед різними організаціями	35 000
40	Резерви майбутніх витрат та платежів	75 000
41	Доходи майбутніх періодів	60 000
42	Тиски (лещата)	3 000
43	Плоскогубці	400
44	Напилки	800
45	Гайкові ключі	270
46	Верстати МК–5 в цехах на комплектації	325 000
47	Заборгованість комірника за нестачу матеріалів	347
48	Сталь легована	224 000
49	Сталь листова	183 600
50	Листова латунь	120 000
51	Різні машини і обладнання	154 200
52	Різний інструмент	3600
53	Різні основні матеріали	84 200
54	Різні допоміжні матеріали	16 000
55	Різне паливо	3 000
56	Різна готова продукція	22 300

Завдання 1.1.5.

Зміст завдання

1. Використовуючи дані табл. 1.1.6. здійснити класифікацію господарських засобів ТОВ «Янтар» за їх складом і джерелами формування. Групування господарських засобів виконати за формою, що наведена у табл. 1.1.1.

2. На підставі даних табл. 1.1.6. визначити величину статутного капіталу.

Вихідні дані

Склад господарських засобів та джерел їх формування ТОВ «Янтар» станом на 31.05.20XX наведені у табл. 1.1.6.

**Господарські засоби ТОВ «Янтар»
та джерела їх формування на 31.05.20XX**

№	Господарські засоби та джерела їх формування	Сума, грн
1	Будівлі виробничі	368 840
2	Робочі машини та обладнання	542 200
3	Заборгованість підприємству ТОВ «Хмільовик» за сировину	16 400
4	Бродильні чани	37 600
5	Заборгованість експедитора по підзвітних сумах	120
6	Пиво «Янтар»	19 600
7	Готівка в касі	450
8	Заборгованість банку по короткостроковому кредиту	50 000
9	Ячмінь	56 000
10	Прибуток минулого і поточного року	312 000
11	Заборгованість КСП «Райдуга» за матеріали	22 220
12	Пиво «Чернігівське»	18 400
13	Заборгованість робітникам за заробітною платою	46 500
14	Будівля складу	78 500
15	Залишок коштів на поточному рахунку	59 900
16	Заборгованість комбінату хлібопродуктів за одержані зернопродукти	44 120
17	Електромотори	33 000
18	Резервний капітал	40 700
19	Статутний капітал	?
20	Хміль	34 500
21	Заборгованість головного бухгалтера за підзвітними сумами	270
22	Заборгованість за заробітною платою службовцям	17 560
23	Транспортні засоби	60 000
24	Солод покупний	38 000
25	Пиво «Славутич»	22 400
26	Заборгованість фермерському господарству за сировину	30 500
27	Заборгованість інженера за підзвітними сумами	220

Навчально-методичні матеріали: [62], [63], [68], [72], [74], [75].

Тема 1.2. Бухгалтерський баланс як елемент методу бухгалтерського обліку

Мета заняття

1. З'ясувати суть бухгалтерського балансу як методичного прийому одного з елементів методу бухгалтерського обліку та як основної форми фінансової звітності.
2. Набути практичних навичок щодо формування показників балансу та визначення типів балансових змін під впливом господарських операцій.

Ключові терміни і поняття

Баланс як елемент методу бухгалтерського обліку (Balance sheet) – спосіб економічного групування та узагальненого відображення активів підприємства і джерел їх утворення у вартісному вираженні на певну дату, який графічно являє собою двосторонню таблицю: ліва частина – актив, права – пасив.

Елементи балансу (Elements of balance sheet) – активи, зобов'язання, власний капітал.

Активи (Assets) – ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому.

Зобов'язання (Liabilities) – заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Власний капітал (Owners' equity, Equity) – частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Економічна вигода (Economic benefit) – це потенційна можливість отримання грошових коштів від використання активів (продаж, здача в оренду, інвестиції, бартерні операції тощо).

Стаття балансу (Item of balance sheet, balance sheet item) – це складова частина балансу (*рядок (line item)*), що характеризує групу економічно однорідних господарських засобів (активів) або джерел їх утворення (пасивів), згрупованих на одному синтетичному рахунку або групі однорідних синтетичних рахунків.

Код статті балансу (Balance sheet item code) – це цифрове позначення (шифр) статті балансу.

Валюта Балансу (Book Value, carrying value) – це сума усіх статей активів або пасивів Балансу.

Розділи балансу (Section of balance sheet) – це економічно однорідні групи господарських засобів (активів) та джерел їх утворення (пасивів), які об'єднуються в статті бухгалтерського балансу.

Необоротні активи (Non-current assets) – всі активи, що не є оборотними.

Оборотні активи (Current assets) – гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Витрати майбутніх періодів (Prepaid Expenses, Deferred expense) – це витрати, які мали місце у звітному або попередніх звітних періодах, але належать до наступних звітних періодів – сплачені авансом орендні платежі; здійснена передплата на газети, журнали, періодичні та довідкові видання тощо.

Довгострокові зобов'язання (Long Term Liabilities) – всі зобов'язання, які не є поточними зобов'язаннями.

Поточні зобов'язання (короткострокові) (Current liabilities) – зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу.

Забезпечення (Provisions) – зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу.

Доходи майбутніх періодів (Deferred income, deferred revenue, unearned revenue, unearned income) – це доходи, одержані підприємством протягом звітного періоду або попередніх періодів, але які належать до наступних періодів – одержані авансові орендні платежі, одержана передплата на газети, журнали, періодичні та довідкові видання тощо.

Операційний цикл (Operating cycle) – це проміжок часу між придбанням запасів для провадження діяльності і отриманням грошей та їх еквівалентів від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг.

Перший тип господарських операцій (The first type of operations on the balance sheet, the first type of business transactions (operations)) – це господарські операції внаслідок яких одна стаття активу збільшується, інша стаття активу зменшується на одну й ту ж саму величину.

Другий тип господарських операцій (The second type of operations on the balance sheet, the second type of business transactions) – це господарські операції внаслідок яких

одна стаття пасиву збільшується, інша стаття пасиву зменшується на одну й ту ж саму величину.

Третій тип господарських операцій (The third type of operations on the balance sheet, the third type of business transactions) – це господарські операції внаслідок яких одна стаття в активі та одна стаття в пасиві балансу збільшуються на одну й ту ж саму величину.

Четвертий тип господарських операцій (The fourth type of operations on the balance sheet, the fourth type of business transactions) – це господарські операції внаслідок яких одна стаття в активі та одна стаття в пасиві балансу зменшуються на одну й ту ж саму величину.

Контрольні питання

1. Назвіть та охарактеризуйте моделі балансу, які застосовуються у міжнародній практиці.
2. Дайте визначення балансу як елементу методу бухгалтерського обліку і як форми фінансової звітності.
3. Обґрунтуйте мету складання бухгалтерського балансу.
4. Укажіть основні елементи бухгалтерського балансу та охарактеризуйте їх.
5. Як згруповані активи і пасиви в бухгалтерському балансі?
6. За яким принципом побудована форма балансу?
7. На яку дату складається річний (квартальний) баланс?
8. Чим пояснюється рівність підсумків активу і пасиву балансу?
9. Що називається статтею балансу та його валютою?
10. Що характеризують статті активу балансу?
11. Розкрийте структуру активу балансу.
12. Що характеризують статті пасиву балансу?
13. Назвіть розділи і статті пасиву балансу.
14. За яким принципом активи поділяються на оборотні й необоротні?
15. За яким принципом зобов'язання поділяються на поточні і довгострокові?
16. Укажіть умову балансу згідно НП(С)БО 1.
17. Які існують види балансу залежно від обсягу інформації та від терміну складання?
18. За яким принципом розміщуються активи в балансі згідно американської моделі?
19. На які типи поділяються господарські операції за характером впливу на баланс?
20. У чому полягає сутність типів балансових змін?
21. Які господарські операції належать до четвертого типу балансових змін?
22. Які господарські операції належать до другого типу балансових змін?
23. Розкрийте роль і значення балансу для прийняття управлінських рішень.
24. В якому порядку будується актив і пасив балансу в Україні?

Тестові завдання

1. Знайдіть відповідність між термінами та їх змістом:

А	Активи	1	Період, за який платник податку зобов'язаний проводити розрахунки податку та сплачувати його до бюджету
Б	Баланс	2	Готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання
В	Власний капітал	3	Зобов'язання з невизначеною сумою або часом погашення на дату балансу

Г	Грошові кошти	4	Ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому
Д	Дата балансу	5	Частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань
Е	Дебіторська заборгованість	6	Активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством
Ж	Дебітори	7	Сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату
З	Еквіваленти грошових коштів	8	Юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів
І	Забезпечення	9	Дата, на яку складений баланс підприємства. Звичайно датою балансу є кінець останнього дня звітного періоду
К	Запаси	10	Звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал
Л	Звітний (податковий) період	11	Короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів, і які характеризуються незначним ризиком зміни вартості

2. Знайдіть відповідність між термінами та їх змістом:

А	Зобов'язання	1	Усі активи, що не є оборотними
Б	Монетарні статті	2	Сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати
В	Нематеріальний актив	3	Зафіксована в установчих документах загальна вартість активів, які є внеском власників (учасників) до капіталу підприємства
Г	Необоротні активи	4	Вартісний вираз права власності юридичних чи фізичних осіб на майно (активи) підприємства
Д	Оборотні активи	5	Статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи і зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів
Е	Операційний цикл	6	Заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди
Ж	Основні засоби	7	Елемент (окремий показник) фінансового звіту
З	Пасиви	8	Проміжок часу між придбанням запасів для здійснення діяльності та отриманням коштів від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг
І	Прибуток	9	Немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований та утримується підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам
К	Стаття	10	Матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх в процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше ніж одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)

Л	Статутний капітал	11	Грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати Балансу
---	-------------------	----	--

3. **Бухгалтерський баланс характеризує:**
 - а) фінансовий стан підприємства на певну дату;
 - б) результати господарської діяльності підприємства за період;
 - в) зміни фінансового стану підприємства за звітний період;
 - г) вартісну оцінку засобів підприємства на певну дату.
4. **Розмір власного капіталу відображають:**
 - а) у першому розділі активу балансу;
 - б) у першому розділі пасиву балансу;
 - в) у другому розділі пасиву балансу;
 - г) у першому етапі пасиву балансу.
5. **В активі балансу згруповано:**
 - а) ресурси;
 - б) джерела формування ресурсів;
 - в) господарські процеси;
 - г) господарські операції.
6. **У пасиві балансу згруповані:**
 - а) ресурси;
 - б) джерела формування ресурсів;
 - в) результат господарської діяльності;
 - г) витрати підприємства.
7. **В активі балансу відображаються:**
 - а) заборгованість покупців за продукцію;
 - б) заборгованість постачальникам за товари та послуги;
 - в) статутний капітал;
 - г) доходи майбутніх періодів.
8. **Баланс включає інформацію про грошову оцінку:**
 - а) активів, господарських засобів, витрат;
 - б) доходів і витрат, зобов'язань;
 - в) активів, капіталу та зобов'язань;
 - г) джерел господарських засобів, витрат, доходів.
9. **Баланс відображає інформацію:**
 - а) станом на певну дату;
 - б) за певний період;
 - в) станом на певну дату і за період;
 - г) немає правильної відповіді.
10. **Частина балансу, в якій відображають господарські засоби, називається:**
 - а) розділом пасиву балансу;
 - б) статтею зобов'язань;
 - в) активом;
 - г) пасивом.
11. **Елемент балансу, який відповідає критеріям, встановленим в НП(С)БО 1, називається:**
 - а) розділом;
 - б) активом;
 - в) статтею;
 - г) пасивом.

- 12. Метою складання балансу є:**
- а) надання інформації про фінансові результати;
 - б) надання інформації про фінансовий стан;
 - в) надання інформації про зміни у фінансовому стані підприємства за період;
 - г) надання інформації про всі наведені вище аспекти.
- 13. Яка форма побудови балансу є традиційною для України:**
- а) горизонтальна;
 - б) вертикальна;
 - в) змішана;
 - г) жодна з перелічених.
- 14. Традиційно в Україні актив балансу будується в порядку:**
- а) зростання строковості зобов'язань;
 - б) зростання ліквідності активів;
 - в) зменшення строковості зобов'язань;
 - г) зменшення ліквідності активів.
- 15. Які з перелічених складових пасиву балансу мають найменший строк погашення:**
- а) власний капітал;
 - б) довгострокові зобов'язання;
 - в) поточні зобов'язання;
 - г) забезпечення наступних витрат та платежів?
- 16. Найбільш ліквідними активами є:**
- а) виробничі запаси;
 - б) товари;
 - в) нематеріальні активи;
 - г) еквіваленти грошових коштів.
- 17. Форма балансу в Україні:**
- а) визначається підприємством самостійно;
 - б) є уніфікованою формою звітності;
 - в) різна для кожного виду діяльності;
 - г) залежить від форми власності підприємства, що його складає.
- 18. Актив відображається у балансі, якщо виконується така умова (умови):**
- а) очікується отримання економічних вигод від його використання;
 - б) оцінка його може бути достовірно визначена;
 - в) виконуються обидві зазначені вище умови;
 - г) його поточна оцінка не менша собівартості.
- 19. Відповідно до Положень бухгалтерського обліку, необоротні активи – це:**
- а) активи, призначені для використання у процесі виробництва;
 - б) активи, призначені для використання протягом періоду, що перевищує 12 місяців;
 - в) всі активи, що не є оборотними;
 - г) активи, призначені для продажу.
- 20. Зобов'язання, величина яких на дату балансу може бути визначена лише шляхом попередніх оцінок, відображається у складі:**
- а) забезпечень наступних витрат та платежів;
 - б) довгострокових зобов'язань;
 - в) поточних зобов'язань;
 - г) не відображається в балансі.
- 21. Які зміни в балансі відбудуться внаслідок такої операції: «Отримані матеріали від постачальників, які будуть оплачені пізніше»:**
- а) зміни відбудуться лише в активі;
 - б) зміни відбудуться лише в пасиві;

- в) зросте підсумок балансу;
 - г) зменшиться підсумок балансу?
- 22. Які зміни в балансі відбудуться внаслідок такої операції: «Погашений кредит банку»:**
- а) зміни відбудуться лише в активі;
 - б) зміни відбудуться лише в пасиві;
 - в) зросте підсумок балансу;
 - г) зменшиться підсумок балансу?
- 23. Нарахування дивідендів акціонерам приведе до таких змін у балансі:**
- а) відбудуться протилежні зміни двох статей в активі;
 - б) відбудуться протилежні зміни двох статей у пасиві;
 - в) зросте підсумок балансу;
 - г) зменшиться підсумок балансу.
- 24. Яка з операцій приведе до зміни підсумків балансу:**
- а) здійснено внесок у статутний капітал готівкою;
 - б) відпущено у виробництво матеріали;
 - в) здійснено відрахування до резервного капіталу;
 - г) отримано матеріали, які були раніше оплачені?
- 25. Яка з операцій не викличе зміни підсумків балансу:**
- а) здійснено дооцінку основних засобів;
 - б) погашено кредит банку;
 - в) отримано цільове фінансування з бюджету;
 - г) проведено попередню оплату за товари?
- 26. Операції першого типу балансових змін пов'язані з:**
- а) перегрупуванням ресурсів;
 - б) перегрупуванням джерел формування ресурсів;
 - в) збільшенням ресурсів;
 - г) вибуттям ресурсів.
- 27. Операції другого типу балансових змін пов'язані з:**
- а) перегрупуванням ресурсів;
 - б) перегрупуванням джерел формування ресурсів;
 - в) збільшенням ресурсів;
 - г) вибуттям ресурсів.
- 28. Операції третього типу балансових змін пов'язані з:**
- а) перегрупуванням ресурсів;
 - б) перегрупуванням джерел формування ресурсів;
 - в) збільшенням ресурсів та джерел формування ресурсів;
 - г) вибуття ресурсів та зменшенням джерел формування ресурсів.
- 29. Операції четвертого типу балансових змін пов'язані з:**
- а) перегрупуванням ресурсів;
 - б) перегрупуванням джерел формування ресурсів;
 - в) збільшенням ресурсів та джерел формування ресурсів;
 - г) вибуттям ресурсів та зменшенням джерел формування ресурсів.
- 30. Яке із тверджень є неправильним:**
- а) зобов'язання + активи = капітал;
 - б) активи – капітал = зобов'язання;
 - в) активи – зобов'язання = капітал;
 - г) зобов'язання + капітал = активи?
- 31. Призначення пасиву:**
- а) визначити, хто і в якій формі брав участь у створенні майна підприємства;
 - б) показати предметний склад майна;
 - в) дати узагальнену інформацію про господарські активи та їх джерела;
 - г) відобразити результати господарської діяльності підприємства.

32. Головним критерієм відображення ресурсів в активі балансу згідно з МСБО є:

- а) можливість контролювати підприємством вигоди, отримані від цих ресурсів, та приймати ризики, пов'язані з активом;
- б) наказ керівника підприємства;
- в) право власності на них;
- г) можливість одержувати економічні вигоди від їх використання у майбутньому.

33. До статей пасиву балансу належать:

- а) інвестиції;
- б) еквіваленти грошових коштів;
- в) аванси отримані;
- г) аванси видані.

Практичні ситуації

Завдання 1.2.1.

Зміст завдання

Скласти баланс (звіт про фінансовий стан) машинобудівного підприємства станом на 31.12.20XX.

Вихідні дані

Інформацію про склад господарських засобів підприємства та джерела їх утворення на кінець звітного року наведено у табл. 1.2.1.

Таблиця 1.2.1.

Господарські засоби підприємства та джерела їх формування

№	Найменування засобів та їх джерел	Сума, тис. грн
1	Вантажні машини	500
2	Залізо покрівельне	14
3	Нарахована заробітна плата персоналу	31
4	Електрообладнання	563
5	Заборгованість експедитора за підзвітними сумами	5
6	Дооцінка необоротних активів	24
7	Торф	16
8	Суми претензій до постачальників за неповне відвантаження палива	28
9	Заборгованість орендодавцю за орендовані основні засоби	400
10	Будівля складу	300
11	Кошти на поточному рахунку	52
12	Хімічні реактиви	4
13	Вагони	484
14	Заборгованість за ЄСВ	216
15	Заборгованість інструментальному заводу за отримані універсальні інструменти	421
16	Спеціальний одяг та взуття	20
17	Естакада	244
18	Заборгованість перед бюджетом зі сплати податків	15
19	Резерв сумнівних боргів	24
20	Деталі силового обладнання, виготовлені допоміжним виробництвом для реалізації	3 131
21	Грошові кошти на валютному рахунку	53
22	Нараховані дивіденди акціонерам	68
23	Векселя, отримані від авіаційного заводу за відвантажене обладнання	24
24	Орендна плата, отримана наперед	40
25	Статутний капітал	2 700
26	Патент на промисловий зразок	600

Закінчення табл. 1.2.1.

27	Витрати на підписку науково-технічних видань на наступний рік	51
28	Оброблювальні центри, що підлягають встановленню та монтажу	1 500
29	Ліцензія на торгівельну марку	360
30	Емісійний дохід	10
31	Обладнання, яке випускається заводом, на збірці	80
32	Металеві вироби	11
33	Заборгованість по відрахуванням в бюджет	32
34	Кредит банку під придбання основних матеріалів	264
35	Державні облігації на 5 років	50
36	Грошові кошти, тимчасово позичені підприємству ТОВ «Орбіта»	45
37	Бюджетні кошти, отримані на проведення наукових досліджень та розробок	102
38	Комп'ютери	400
39	Прибуток звітного року	1 000
40	Заборгованість по сплаті ПДФО з персоналу	28
41	Резерв на майбутнє проведення ремонтів	31
42	Збиток минулих років	10
43	Заборгованість страховій компанії за платежами по страхуванню виробничого майна	51
44	Депонована заробітна плата	19
45	Резервний капітал	150
46	Амортизація нематеріальних активів	15
47	Заборгованість хімічного підприємства за надане йому обладнання	120
48	Аванс, що перерахований ремонтній установі по майбутньому ремонту будівлі складу	20
49	Плата батьків за утримання дітей в дитячих садках, які належать підприємству	44
50	Сплачені путівки в санаторій для робітників	50
51	Позики, надані робітникам на житлове будівництво	20

Завдання 1.2.2.

Зміст завдання

Скласти баланс (звіт про фінансовий стан) ТОВ «Інструмент» станом на 31.10.20XX.

Вихідні дані

Інформацію про склад господарських засобів підприємства та джерела їх формування на 31.10.20XX наведено у табл. 1.1.4.

Завдання 1.2.3.

Зміст завдання

Скласти баланс (звіт про фінансовий стан) ПАТ «Верстатобудівний завод» станом на 30.04.20XX.

Вихідні дані

Інформацію про склад господарських засобів підприємства та джерела їх формування на 30.04.20XX наведено у табл. 1.1.5.

Завдання 1.2.4.

Зміст завдання

1. Визначити, до якого типу змін належить кожна з наведених господарських операцій (табл.1.2.3)

2. Розрахувати вплив господарських операцій на статті балансу.

3. Скласти баланс на кінець звітного періоду враховуючи результати впливу господарських операцій.

Вихідні дані

Залишки господарських засобів та джерел їх утворення ТОВ «Імпульс» станом на 31.03.20XX наведені у табл. 1.2.2.

Господарські операції за квітень 20XX р. наведені у табл. 1.2.3.

Таблиця 1.2.2.

Баланс (скорочений) ТОВ «Імпульс» станом на 31.03.20XX

Актив			Пасив		
№	Назва статті	Сума, тис. грн	№	Назва статті	Сума, тис. грн
1	Основні засоби	43200	1	Статутний фонд	65 800
2	Матеріали	25000	2	Прибуток	4 500
3	Незавершене виробництво	2000	3	Розрахунки з постачальниками	3 500
4	Каса	15	4	Розрахунки з оплати праці	6 500
5	Поточний рахунок	13285	5	Короткотермінові позики	3 200
Всього		83500	Всього		83 500

Таблиця 1.2.3.

Господарські операції за квітень 20XX р.

№	Зміст господарської операції	Сума, тис. грн
1	Отримано в касу з розрахункового рахунка для виплати заробітної плати	6500
2	Виплачена з каси заробітна плата	6200
3	Надійшли матеріали від постачальника	2000
4	За рахунок позики банку погашена заборгованість перед постачальником	3500

Завдання 1.2.5.

Зміст завдання

1. Визначити, до якого типу змін належить кожна з наведених господарських операцій (табл.1.2.5)

2. Розрахувати вплив господарських операцій на статті балансу.

3. Скласти баланс на кінець звітної періоду враховуючи результати впливу господарських операцій.

Вихідні дані

Залишки господарських засобів та джерел їх утворення ПАТ «Агрегат» станом на 31.03.20XX наведені у табл. 1.2.4.

Господарські операції за квітень 20XX р. наведені у табл. 1.2.5.

Таблиця 1.2.4.

**Баланс (скорочений) ПАТ «Агрегат»
станом на 31.03.20XX**

Актив			Пасив		
№	Назва статті	Сума, тис. грн	№	Назва статті	Сума, тис. грн
1	Основні засоби	120000	1	Статутний фонд	196 000
2	Паливо	6000	2	Заборгованість із заробітної плати	20 000
3	Незавершене виробництво	28000	3	Заборгованість перед бюджетом	2 000
4	Готова продукція	13000	4	Короткотермінові позики	15 000
5	Розрахунковий рахунок	48000			
6	Заборгованість дебіторів	18000			
Всього		233000	Всього		233 000

Таблиця 1.2.5.

Господарські операції за квітень 20XX р.

№	Зміст господарської операції	Сума, тис. грн
1	Витрачено із складу на виробництво паливо	5 000
2	Нарахована заробітна плата робітникам за виробництво продукції	15 000
3	Надійшли основні засоби	38 000
4	Утримано із заробітної плати прибутковий податок	2 200
5	Перераховано з розрахункового рахунка фінансовим органам на погашення заборгованості	4 000
6	Випущена з виробництва і оприбуткована на склад готова продукція	38 000
7	Отримано на розрахунковий рахунок від дебіторів	17 000
8	Зарахована на поточний рахунок короткотермінова позика банку	2 000

Завдання 1.2.6.

Зміст завдання

1. Визначити, до якого типу змін належить кожна з наведених господарських операцій (табл. 1.2.7)
2. Розрахувати вплив господарських операцій на статті балансу.
3. Скласти баланс на кінець звітної періоду враховуючи результати впливу господарських операцій.

Вихідні дані

Залишки господарських засобів та джерел їх утворення заводу «Сатурн» станом на 31.10.20XX наведені у табл. 1.2.6.

Господарські операції за листопад 20XX р. наведені у табл. 1.2.7.

Таблиця 1.2.6.

Баланс (скорочений) заводу «Сатурн» станом на 31.10.20XX

Актив			Пасив		
№	Назва статті	Сума, тис. грн	№	Назва статті	Сума, тис. грн
1	Основні засоби	50000	1	Статутний фонд	65 000
2	Основне виробництво	10000	2	Резерв майбутніх платежів	19 000
3	Запасні частини	5000	3	Короткотермінові позики	12 000
4	Готова продукція	20000	4	Розрахунки з оплати праці	20 000
5	Каса	1000			
6	Розрахунковий рахунок	30000			
Всього		116000	Всього		116 000

Таблиця 1.2.7.

Господарські операції за листопад 20XX р.

№	Зміст господарської операції	Сума, тис. грн
1	Відпущені зі складу у виробництво запасні частини	1 000
2	Погашена з розрахункового рахунка короткотермінова позика банку	12 000
3	Видано з каси позику робітникам	500
4	Проведено відрахування в резерв на оплату відпусток робітників	1 000
5	Повернуті із виробництва невикористані запасні частини	150
6	За рахунок резерву нарахована заробітна плата робітникам	700
7	Випущена із виробництва і оприбуткована на склад готова продукція	8 200
8	Надійшли запасні частини від підзвітної особи	130

Навчально-методичні матеріали: [13], [49], [62], [63], [68], [72], [74], [75].

Тема 1.3.

Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис як елементи методу бухгалтерського обліку

Мета заняття

1. Засвоїти поняття та призначення бухгалтерських рахунків і подвійного запису як способів відображення та систематизації інформації про рух господарських засобів, їх джерел формування в процесі виробництва; з'ясувати порядок ведення та побудови активних та пасивних рахунків, взаємозв'язок між аналітичними та синтетичними рахунками.

2. Набути практичних навичок щодо відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку та складання реєстраційного журналу, визначення по кожному рахунку оборотів і залишку (сальдо) на кінець звітного періоду.

Ключові терміни і поняття

Рахунки бухгалтерського обліку (Accounts) – спосіб економічного групування, накопичення та систематизації облікової інформації про наявність (залишки) і рух (надходження чи вибуття) активів, власного капіталу, зобов'язань, доходів, витрат та фінансових результатів.

Відкриття рахунку (Account opening) – це накреслення на початку кожного місяця двосторонньої схеми, визначення та запис назви і коду (шифру) рахунку, зазначення початкового сальдо, яке переноситься з попереднього звітного періоду.

Назва рахунку (Account name) – це назва, визначена у Плані рахунків бухгалтерського обліку та відповідає назві об'єкта обліку, для якого він призначений.

Дебет рахунку (Debit) – це ліва сторона бухгалтерського рахунку (від латинського слова «debit», що означає «винен» або «мати»).

Кредит рахунку (Credit) – це права сторона бухгалтерського рахунку (від латинського слова «credit», що означає «вирити», «довіряти»).

Сальдо (залишок) по рахунку (Account balance) – це різниця між сумами, відображеними на різних сторонах рахунку.

Закриття рахунку (Account closing) – підрахування оборотів за дебетом та кредитом рахунку за звітний період та визначення кінцевого сальдо.

Початкове сальдо (початковий залишок) (Opening balance) – це залишок (початковий стан) окремого об'єкта обліку (господарських засобів, власного капіталу, зобов'язань), що є в наявності на підприємстві на початок місяця.

Оборот за рахунком (Turnover) – це сума записів господарських операцій за дебетом або кредитом рахунку за певний період без урахування суми початкового сальдо.

Дебетовий оборот (оборот за дебетом) (Debit Turnover) – це підсумкова сума змін, відображених за дебетом рахунку.

Кредитовий оборот (оборот за кредитом) (Credit Turnover) – це підсумкова сума змін, відображених за кредитом рахунку.

Сальдо на кінець (залишок на кінець) звітного періоду (Closing balance) – це залишок окремого об'єкта обліку, що є в наявності на підприємстві на кінець місяця.

Класифікація рахунків (Classification of accounts) – це науково обґрунтоване групування рахунків, тобто розподіл рахунків на групи та підгрупи за будь-якими однорідними суттєвими ознаками.

Активні рахунки (Active accounts, Assets accounts) – це рахунки, призначені для обліку наявності та руху господарських засобів – активів (рахунки з 1 по 3 клас) та витрат (рахунки 8 та 9 класів) і відкриваються для статей балансу, які знаходяться в

активі бухгалтерського балансу або у Звіті про фінансові результати з від'ємним знаком.

Пасивні рахунки (Passive accounts, Liability accounts and Equity accounts) – це рахунки, призначені для обліку наявності та зміни джерел формування господарських засобів – власного капіталу та зобов'язань (рахунки з 4 по 6 клас), доходів та фінансових результатів (рахунки 7 класу) і відкриваються для статей балансу, які знаходяться в пасиві бухгалтерського балансу або у Звіті про фінансові результати з позитивним знаком.

Синтетичні рахунки (Synthetic accounts) – це рахунки, які надають узагальнені дані тільки у грошовому вимірнику з економічно однорідних груп об'єктів обліку (засобів, джерел їх утворення і господарських операцій).

Синтетичний облік (Synthetic accounting) – це обов'язковий облік, що ведеться на синтетичних рахунках у розрізі кореспондуючих рахунків тільки у вартісному вимірнику в Головній книзі підприємства за синтетичними рахунками

Аналітичні рахунки (Analytical accounts) – це рахунки, які дають детальну характеристику відповідних об'єктів обліку, накопичених на субрахунках, в натуральному, трудовому чи грошовому вимірнику.

Аналітичний облік (Analytical accounting) – це самостійно визначений підприємством облік, що ведеться на аналітичних рахунках в натуральному та вартісному вимірниках в окремих журналах, відомостях, картках, книгах тощо за необхідними в діяльності кожного підприємства рахунками.

Субрахунки (Subaccounts) – це проміжна ланка між синтетичними та аналітичними рахунками, більш детальні, ніж синтетичні рахунки й призначені для додаткового, проміжного групування даних про окремі об'єкти обліку в складі синтетичних рахунків

Балансові (капіталізовані) рахунки (On-balance sheet account) – це рахунки, сальдо яких відображаються в Балансі та призначені для обліку активів, власного капіталу і зобов'язань (рахунки з 1 по 6 клас).

Позабалансові рахунки (Off-balance sheet accounts) – це рахунки, до яких не застосовується подвійний запис і які призначені для обліку активів і зобов'язань, що перебувають у тимчасовому використанні підприємством або списані у зв'язку з нестачею чи псуванням (рахунки 0 класу).

Транзитні (безсальдові) рахунки (Transitory accounts) – це рахунки без сальдо, в яких накопичені обороти належать тільки до звітного періоду і в кінці його закриваються, тобто зібрані на одній стороні рахунку обороти відображаються на протилежній стороні і переносяться на відповідні рахунки: рахунки доходів і витрат, а також рахунки, що характеризують господарські та фінансові процеси (рахунки з 7 по 9 клас).

Основні рахунки (Basic accounts, permanent accounts) – ці рахунки призначені для обліку стану та руху господарських засобів і джерел їх формування, цих рахунків достатньо для складання балансу.

Регулюючі рахунки (Regulatory accounts) – ці рахунки призначені для уточнення оцінки основного рахунку, у зв'язку з тим, що по деяких рахунках їх оцінка не збігається з їх фактичною вартістю.

Контрарні рахунки (Valuation accounts, Contra accounts) – регулюючі рахунки, призначені для зменшення оцінки основного рахунку, до якого їх відкрито, та є протилежними до основного рахунку.

Контрактивні рахунки (Contra asset account) – контрарні рахунки, призначені для уточнення оцінки залишку за окремими рахунками матеріальних цінностей, які за змістом протилежні до активних рахунків, для яких їх відкрито, та мають ознаки пасивних рахунків.

Контрпасивні рахунки (Contra equity account) – контрарні рахунки, призначені для уточнення оцінки залишку за окремими рахунками джерел господарських засобів, які за змістом протилежні до пасивних рахунків, для яких їх відкрито, та мають ознаки активних рахунків.

Доповнюючі рахунки (Complementary accounts) – регулюючі рахунки, призначені для збільшення оцінки основного рахунку, до якого їх відкрито, та є однаковими (активними чи пасивними) з основним рахунком.

Операційні рахунки (Temporary accounts, nominal accounts, revenue or income accounts and expense accounts) – рахунки призначені для обліку витрат, доходів і результатів діяльності підприємства.

Збірно-розподільчі рахунки (Distribution accounts, considered accounts) – це рахунки, призначені для накопичення окремих витрат підприємства та розподілу їх між різними об'єктами обліку.

Калькуляційні рахунки (Calculation accounts) – рахунки, призначені для обліку сукупності витрат, пов'язаних з випуском продукції, виконанням робіт, наданням послуг та визначенням фактичної собівартості, ці рахунки.

Фінансово-результативні рахунки (Accounts of result) – рахунки, призначені для узагальнення інформації про фінансові результати діяльності підприємства за звітний період.

План рахунків бухгалтерського обліку (Chart of Accounts) – систематизований перелік найменувань і кодів рахунків бухгалтерського обліку, що використовуються для відображення діяльності підприємства, установи, організації.

Подвійний запис (Double Entry Accounting (double entry bookkeeping)) – це спосіб відображення господарських операцій на взаємопов'язаних рахунках.

Кореспонденція рахунків (Correspondence of accounts) – це зв'язок між рахунками бухгалтерського обліку, що виникає внаслідок відображення на них господарських операцій за допомогою подвійного запису.

Кореспондуючі рахунки (Corresponding accounts) – це рахунки, пов'язані між собою подвійним записом.

Бухгалтерське проведення (Accounting entry, bookkeeping entry) – це кореспонденція рахунків із зазначенням суми господарської операції.

Просте проведення (Simple entry, simple entry bookkeeping) – це проведення, коли кореспондують лише два рахунки, один з яких дебетується, а другий кредитується.

Складне проведення (Complex entry, complex entry bookkeeping) – це проведення, коли один рахунок дебетується, а декілька кредитується, або навпаки – декілька кредитується, а один – дебетується.

Оборотна відомість (Trial balance) – це спосіб узагальнення даних поточного бухгалтерського обліку, яка складається на підставі записів за синтетичними та аналітичними рахунками, має вигляд таблиці, в якій відображаються записи оборотів і сальдо за рахунками.

Контрольні питання

1. Яку функцію виконують бухгалтерські рахунки?
2. Дайте визначення поняття рахунків бухгалтерського обліку як елементу його методу.
3. У чому полягає принцип відкриття рахунків і чому рахунок має дві частини: дебет і кредит?
4. Які рахунки є активними і яка схема записів на них?
5. Які рахунки є пасивними і яка схема записів на них?
6. Дайте визначення поняттю активно-пасивного рахунку.
7. Дайте визначення понять «синтетичні рахунки», «аналітичні рахунки», «субрахунки».

8. З якою метою на підприємстві організовується синтетичний і аналітичний облік?
9. Дайте визначення дебетового і кредитового оборотів на рахунку і сформулюйте правила визначення кінцевого залишку (сальдо) на активному і пасивному рахунках.
10. У чому полягає сутність подвійного запису на бухгалтерських рахунках?
11. Дайте визначення подвійного запису як елемента методу бухгалтерського обліку.
12. Сформулюйте правило складання бухгалтерського проведення.
13. Що називається кореспонденцією рахунків?
14. Дайте визначення понять «проста» і «складна кореспонденція».
15. З якою метою складається реєстраційний журнал господарських операцій?
16. Дайте визначення оборотної відомості за синтетичними та аналітичними рахунками і сформулюйте їх призначення.
17. У чому полягає контрольна функція оборотних відомостей?
18. У чому полягає необхідність і значення класифікації рахунків?
19. За якими ознаками класифікують рахунки?
20. На які групи поділяють бухгалтерські рахунки відносно балансу?
21. На які групи поділяють бухгалтерські рахунки за призначенням та структурою?
22. Яке призначення регулюючих рахунків і чому їх поділяють на контрактивні та контрпасивні?
23. У чому полягає сутність побудови збірно-розподільчих рахунків?
24. Охарактеризуйте призначення та порядок відображення господарських операцій на калькуляційних рахунках?
25. У чому полягає призначення рахунку 79 «Фінансові результати»?
26. Що таке позабалансові рахунки? У яких випадках вони використовуються і які особливості записів на цих рахунках?
27. Сформулюйте визначення плану рахунків бухгалтерського обліку та принципи його побудови.
28. Які види плану рахунків бухгалтерського обліку використовуються в Україні?

Тестові завдання

1. **Рахунок – це спосіб:**
 - а) групування активів, зобов'язань та власного капіталу;
 - б) поточного обліку та контролю за ресурсами, джерелами їх формування та господарськими процесами;
 - в) поточного обліку та контролю за ресурсами;
 - г) групування і поточного обліку ресурсів.
2. **Вперше необхідність подвійного запису на рахунках була обґрунтована:**
 - а) Ф. Гюглі;
 - б) І. Шером;
 - в) В. Котрул'ї;
 - г) Л. Пачолі.
3. **Подвійний запис забезпечує взаємозв'язок між:**
 - а) субрахунками і аналітичними рахунками;
 - б) синтетичними рахунками і балансом;
 - в) рахунками;
 - г) аналітичними рахунками і балансом.
4. **Простий запис господарських операцій застосовується в бухгалтерському обліку:**
 - а) на сільськогосподарських підприємствах;
 - б) у промисловості;
 - в) на біржах;
 - г) у позабалансовому обліку.

- 5. Сальдо кінцеве за активним рахунком дорівнює нулю, якщо:**
- протягом місяця за рахунком не було руху ресурсів;
 - оборот за дебетом дорівнює обороту за кредитом;
 - сальдо початкове плюс оборот за дебетом дорівнює обороту за кредитом;
 - сальдо початкове плюс оборот за дебетом менше обороту за кредитом.
- 6. Сальдо кінцеве за пасивним рахунком дорівнює нулю, якщо:**
- протягом місяця за рахунком не було руху джерел формування ресурсів;
 - оборот за дебетом дорівнює обороту за кредитом;
 - сальдо початкове плюс оборот за кредитом дорівнює обороту за дебетом;
 - сальдо початкове плюс оборот за кредитом менше обороту за дебетом.
- 7. Субрахунок – це:**
- спосіб групування даних аналітичних рахунків;
 - рахунок аналітичного обліку;
 - забалансовий рахунок;
 - спосіб записів господарських операцій.
- 8. Оборотна відомість по рахунках синтетичного обліку призначена для перевірки:**
- правильності кореспонденції рахунків;
 - повноти аналітичного обліку;
 - повноти синтетичного обліку;
 - правильності підрахунків підсумків по рахунках.
- 9. Простою проводкою називають бухгалтерський запис, в якому одночасно кореспондують:**
- один рахунок за дебетом і один за кредитом;
 - два рахунки за дебетом і два за кредитом;
 - один рахунок за дебетом і два за кредитом;
 - один рахунок за кредитом і два за дебетом.
- 11. Складною проводкою називають бухгалтерський запис, в якому одночасно кореспондують:**
- один рахунок за дебетом і один – за кредитом;
 - два рахунки за дебетом і два за кредитом;
 - один рахунок за дебетом і два – кредитом;
 - запис на позабалансових рахунках.
- 12. Кореспонденція рахунків – це зв'язок між:**
- дебетом одного і кредитом іншого рахунку;
 - синтетичними та аналітичними рахунками;
 - аналітичними рахунками і субрахунками;
 - рахунками і балансом.
- 13. Позабалансові рахунки призначені для:**
- обліку цінностей, які не належать підприємству;
 - обліку орендованого майна;
 - відображення подій та операцій, які в цей момент не впливають на баланс підприємства, а також для обліку цінностей, прийнятих на відповідальне зберігання, переробку, комісію, в оренду;
 - обліку особливо цінного майна.

14. Знайдіть відповідність між термінами та їх змістом:

А	Рахунки (система рахунків)	1	Рахунки, які поєднують ознаки як активних так і пасивних рахунків
Б	Дебет	2	Рахунки, які призначені для обліку пасивів
В	Кредит	3	Рахунки, які призначені для обліку активів
Г	Активні рахунки	4	Сума змін за рахунком
Д	Пасивні рахунки	5	Наявність певного об'єкта обліку на визначену дату

Закінчення табл.

Е	Активно-пасивні рахунки	6	Спосіб групування однорідних об'єктів обліку (активів, пасивів, процесів), поточного їх обліку і контролю
Ж	Залишок (сальдо)	7	Умовна назва лівої сторони рахунку
З	Оборот	8	Умовна назва правої сторони рахунка

15. Господарські операції безпосередньо відображаються:
 - а) на рахунках;
 - б) в балансі;
 - в) на рахунках і в балансі одночасно;
 - г) у звіті про фінансові результати.
16. Спосіб групування і поточного відображення за певними ознаками наявності та руху засобів підприємства і їх джерел та господарських процесів – це:
 - а) баланс;
 - б) подвійний запис;
 - в) рахунки;
 - г) інвентаризація.
17. Термін «кредит» латинською означає:
 - а) «він винен»;
 - б) «мінус»;
 - в) «він вірить»;
 - г) «баланс».
18. Ліва сторона рахунка має назву:
 - а) плюс;
 - б) дебет;
 - в) кредит;
 - г) немає правильної відповіді.
19. Процес відкриття рахунка – це:
 - а) запис початкового сальдо на підставі статей балансу;
 - б) запис оборотів за дебетом і кредитом;
 - в) надання рахунку назви;
 - г) немає правильної відповіді.
20. Кожен рахунок обов'язково має містити:
 - а) оборот;
 - б) початкове сальдо;
 - в) назву;
 - г) кінцеве сальдо.
21. Наявність на певний момент часу засобів, коштів і джерел – це:
 - а) оборот;
 - б) залишок;
 - в) сума;
 - г) немає правильної відповіді.
22. Накопичена інформація про рух об'єкта обліку, відображеного за дебетом і кредитом називається:
 - а) сальдо;
 - б) залишок;
 - в) оборот;
 - г) немає правильної відповіді.
23. Підсумки записів у правій частині рахунку називають:
 - а) дебетовим оборотом;
 - б) кредитовим оборотом;
 - в) початковим сальдо;
 - г) кінцевим сальдо.

24. Залежно від обліку активів чи джерел їх утворення бухгалтерські рахунки поділяють на:

- а) балансові й позабалансові;
- б) активні й пасивні;
- в) активні, пасивні й контрактивні;
- г) немає правильної відповіді.

25. За будовою активні і пасивні рахунки відрізняються:

- а) початковим сальдо;
- б) оборотами;
- в) назвами;
- г) сумами.

26. Сальдо в активних рахунках записується:

- а) у дебеті;
- б) у кредиті;
- в) як у дебеті, так і в кредиті;
- г) немає правильної відповіді.

27. Рахунки, які відображають джерела господарських засобів, є:

- а) активними;
- б) пасивними;
- в) позабалансовими;
- г) результатними.

28. Сума всіх кредитових записів відображає:

- а) власний капітал;
- б) загальну вартість господарських засобів;
- в) загальний обсяг джерел господарських засобів;
- г) немає правильної відповіді.

29. На тій стороні рахунку, де показується залишок, відображається його:

- а) збільшення;
- б) зменшення;
- в) оборот;
- г) немає правильної відповіді.

30. Пасивні рахунки призначені для обліку:

- а) капіталу;
- б) дебіторської заборгованості;
- в) обліку майна;
- г) обліку основних засобів.

31. Активні рахунки призначені для обліку:

- а) заборгованості підприємства перед підзвітними особами;
- б) кредиторської заборгованості;
- в) дебіторської заборгованості;
- г) капіталу.

32. Дебетовий оборот за активним рахунком показує:

- а) збільшення майна;
- б) збільшення капіталу;
- в) зменшення зобов'язань;
- г) зменшення капіталу.

33. Дебетовий оборот за пасивним рахунком показує:

- а) збільшення господарських засобів;
- б) збільшення зобов'язань;
- в) зменшення капіталу;
- г) немає правильної відповіді.

34. Для визначення кінцевого сальдо за активним рахунком необхідно:

- а) до початкового дебетового сальдо додати кредитовий оборот і відняти дебетовий;
- б) до початкового дебетового сальдо додати дебетовий оборот і відняти кредитовий;
- в) від початкового дебетового залишку відняти кредитовий оборот і відняти дебетовий;
- г) немає правильної відповіді.

35. Подвійним записом називають відображення кожної господарської операції двічі:

- а) в активі й пасиві балансу;
- б) за дебетом одного і кредитом іншого рахунку;
- в) за дебетом і кредитом одного рахунку;
- г) за дебетом одного і дебетом іншого рахунку.

36. Бухгалтерська проводка, за якої один рахунок дебетується, а другий кредитується на одну і ту ж суму, називається:

- а) простою;
- б) відкритою;
- в) закритою;
- г) складною.

37. Бухгалтерська проводка, за якої один рахунок дебетується, а декілька кредитується на загальну суму або навпаки, називається:

- а) позабалансовою;
- б) простою;
- в) складною;
- г) немає правильної відповіді.

38. Знайдіть відповідність між термінами та їх змістом:

А	Синтетичні рахунки	1	Проміжна ланка між синтетичними і аналітичними рахунками (рахунки другого порядку)
Б	Аналітичні рахунки	2	Спосіб запису суми господарської операції за дебетом і одночасно за кредитом відповідних рахунків
В	Субрахунки	3	Систематизований перелік рахунків
Г	План рахунків	4	Відображення господарської операції у формі кореспонденції двох рахунків і відповідної суми
Д	Подвійний запис	5	Рахунки, які призначені для отримання узагальненої за об'єктами обліку інформації (рахунки першого порядку)
Е	Кореспонденція рахунків	6	Форма (спосіб) періодичного узагальнення залишків і оборотів за рахунками
Ж	Проста бухгалтерська проводка (проведення)	7	Відображення господарської операції у формі кореспонденції більш, ніж за двома рахунками з відповідними сумами
З	Складна бухгалтерська проводка (проведення)	8	Рахунки, які призначені для отримання деталізованої інформації за відповідним синтетичним рахунком
І	Оборотна відомість (оборотний баланс)	9	Взаємозв'язок між рахунками, що виникає у результаті відображення господарських операцій методом подвійного запису

Практичні ситуації

Завдання 1.3.1.

Зміст завдання

1. Відкрити рахунки синтетичного обліку за даними балансу підприємства на початок звітного періоду (табл. 1.3.1).

2. Скласти журнал реєстрації господарських операцій за звітний період (табл. 1.3.2).

3. Відобразити господарські операції на відповідних рахунках бухгалтерського обліку; підрахувати обороти та вивести сальдо на кінець звітного періоду за кожним рахунком.

4. Скласти оборотну відомість за синтетичними рахунками.

5. За даними оборотної відомості скласти баланс на кінець звітного періоду.

Вихідні дані

Залишки господарських засобів та джерел їх утворення ТОВ «Імпульс» станом на 31.03.20XX наведені у табл. 1.3.1.

Господарські операції за квітень 20XX р. наведені у табл. 1.3.2.

Таблиця 1.3.1.

Баланс на 31.03.20XX

Актив		Пасив	
Назва статті	Сума, тис. грн	Назва статті	Сума, тис. грн
Основні засоби	130 000	Статутний капітал	200 000
Виробничі запаси (паливо)	8 000	Короткостроковий кредит банку	8 600
Основне виробництво	23 000	Заборгованість з оплати праці	16 000
Готова продукція	12 000	Заборгованість перед бюджетом	3 000
Поточний рахунок	49 000		
Інші дебітори	5 600		
Баланс	227 600	Баланс	227 600

Таблиця 1.3.2.

Господарські операції за квітень 20XX р.

№	Зміст господарської операції	Сума, тис. грн
1	Надійшло зі складу до виробництва паливо	2 800
2	Нараховано заробітну плату основним виробничим робітникам	16 000
3	Утримано із заробітної плати податок з доходів фізичних осіб	2 400
4	Перераховано фінансовим органам з поточного рахунку	2 500
5	Отримано на поточний рахунок від дебіторів	1 800
6	Перераховано з поточного рахунку на погашення кредиту	3 200

Завдання 1.3.2.

Зміст завдання

1. Відкрити рахунки синтетичного обліку за даними балансу підприємства на початок звітного періоду (табл. 1.3.3).

2. Скласти журнал реєстрації господарських операцій за звітний період (табл. 1.3.4).

3. Відобразити господарські операції на відповідних рахунках бухгалтерського обліку; підрахувати обороти та вивести сальдо на кінець звітного періоду за кожним рахунком.

4. Скласти оборотну відомість за синтетичними рахунками.

5. За даними оборотної відомості скласти баланс на кінець звітного періоду.

Вихідні дані

Залишки господарських засобів та джерел їх утворення ТОВ «Янтар» станом на 31.03.20XX наведені у табл. 1.3.3.

Господарські операції за квітень 20XX р. наведені у табл. 1.3.4.

Таблиця 1.3.3.

Баланс на 31.03.20XX

Актив		Пасив	
Назва статті	Сума, тис. грн	Назва статті	Сума, тис. грн
Основні засоби:		Статутний капітал	115 600
– первісна вартість	140 000		
– знос	3 584		
Виробничі запаси	3 596	Короткостроковий кредит банку	37 089
Готова продукція	10 004	Заборгованість зі страхування	8 742
Поточний рахунок	31 070	Заборгованість перед постачальниками	20 000
Каса	345		
Баланс	181431	Баланс	181 431

Таблиця 1.3.4.

Господарські операції за квітень 20XX р.

№	Зміст господарської операції	Сума, тис. грн
1	Отримано на склад готову продукцію	56 890
2	Отримано безоплатно легковий автомобіль від засновника	85 000
3	Сплачено черговий платіж на погашення кредиту	7 509
4	Видано з каси під звіт експедитору Петренку П. П.	300
5	Перераховано постачальникам за сировину	12 500
6	Перераховано з поточного рахунку до Пенсійного фонду	8 742

Завдання 1.3.3.

Зміст завдання

- Відкрити рахунки синтетичного обліку за даними балансу підприємства на початок звітної періоду (табл. 1.3.5).
- Скласти журнал реєстрації господарських операцій за звітний період (табл. 1.3.6).
- Відобразити господарські операції на відповідних рахунках бухгалтерського обліку; підрахувати обороти та вивести сальдо на кінець звітної періоду за кожним рахунком.
- Скласти оборотну відомість за синтетичними рахунками.
- За даними оборотної відомості скласти баланс на кінець звітної періоду.

Вихідні дані

Залишки господарських засобів ПАТ «Вектор» та джерел їх утворення на рахунках станом на 30.04.20XX наведені у табл. 1.3.5.

Господарські операції за травень 20XX р. наведені у табл. 1.3.6.

Таблиця 1.3.5.

Залишки на рахунках на 30.04.20XX

Шифр рахунку	Назва рахунку	Сума, грн
10	Основні засоби	142 300
207	Запасні частини	23 000
301	Готівка в національній валюті	420
311	Поточні рахунки в національній валюті	53 580
26	Готова продукція	44 000
63	Розрахунки з постачальниками та підрядниками	23 200
40	Зареєстрований (пайовий) капітал	183 400
372	Розрахунки з підзвітними особами	226
441	Прибуток нерозподілений	56 926

Таблиця 1.3.6.

Господарські операції за травень 20XX р.

№	Зміст господарської операції	Сума, тис. грн
1	Перераховано аванс постачальнику	5 000
2	Надійшли від постачальника запасні частини	15 800
3	Надійшли на склад запасні частини, придбані підзвітною особою	200
4	Невикористана сума авансу, яку внесла підзвітна особа в касу	26
5	Перераховано з розрахункового рахунку постачальникам	17 000

Завдання 1.3.4.

Зміст завдання

1. Відкрити синтетичні й аналітичні рахунки.
2. Визначити кореспонденцію рахунків за господарськими операціями.
3. Відобразити господарські операції на рахунках синтетичного й аналітичного обліку.
4. Підрахувати обороти і вивести сальдо на синтетичних і аналітичних рахунках.

Вихідні дані

Залишки господарських засобів на рахунках станом на 31.03.20XX наведені у табл. 1.3.7, 1.3.8, 1.3.9.

Господарські операції за квітень-червень 20XX р. наведені у табл. 1.3.10.

Таблиця 1.3.7.

Залишки на рахунках на 31.03.20XX

Шифр рахунку	Назва рахунку	Сума, грн
201	Сировина й матеріали	6 820
301	Готівка в національній валюті	500
311	Поточні рахунки в національній валюті	321 000
63	Розрахунки з постачальниками та підрядниками	20 000
372	Розрахунки з підзвітними особами	1620
441	Прибуток нерозподілений	309 940

Таблиця 1.3.8.

Відомість залишків на рахунку 201 «Сировина й матеріали» на 31.03.20XX

№	Назва матеріалів	Одиниця виміру	Кількість	Ціна, грн	Сума, грн
1	Фарба олійна	кг	40	60,0	2 400
2	Лак	кг	52	85,0	4 420
	Всього	×	×	×	6 820

Таблиця 1.3.9.

**Відомість залишків на рахунку 372
«Розрахунки з підзвітними особами» на 31.03.20XX**

№	Підзвітна особа	Дт	Кт
1	Продосевич І. В.	420	
2	Гнатюк І. Є.	1 200	
	Всього	1 620	

Таблиця 1.3.10.

Господарські операції за квітень-червень 20XX р.

№	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Прийнято до оплати рахунок постачальника за 200 кг лаку	17 000
2	Внесено Продосевич І. В. в касу залишок невикористаних підзвітних сум	420
3	Прийнято на склад від Гнатюка І. Є. 15 кг фарби олійної	900
4	Відпущено у виробництво 150 кг лаку і 43 кг фарби олійної	15 330
5	Видано із каси Романюк Л. І. на господарські потреби	800
6	Придбав Гнатюк І. Є. канцелярські товари	320
7	Прийнято від Романюка Л. І. 6 кг лаку	510
8	Повернуто із виробництва на склад 8 кг невикористаного лаку	680

Завдання 1.3.5.

Зміст завдання

1. Відкрити синтетичні й аналітичні рахунки.
2. Визначити кореспонденцію рахунків за господарськими операціями.
3. Відобразити господарські операції на рахунках синтетичного й аналітичного обліку.
4. Підрахувати обороти і вивести сальдо на синтетичних і аналітичних рахунках.

Вихідні дані

Залишки господарських засобів та джерел їх утворення за статтями балансу станом на 30.06.20XX наведені у табл. 1.3.11.

Господарські операції ТОВ «Море» за липень 20XX р. наведені у табл. 1.3.12.

Таблиця 1.3.11.

Баланс ТОВ «Море» на 30.06.20XX

Актив		Пасив	
Назва статті	Сума, грн	Назва статті	Сума, грн
Основні засоби:		Статутний капітал	1300000
– первісна вартість	1138200		
– знос	3600		
Матеріали	194 000	Прибуток нерозподілений	59 000
Поточний рахунок	95 000	Заборгованість банку за кредитами	40 000
Заборгованість підзвітних осіб	200	Заборгованість бюджету за податками	20 000
Заборгованість різних дебіторів	4900	Заборгованість з оплати праці	7 000
		Заборгованість різним кредиторам	2 700
Баланс	1428700	Баланс	1 428 700

Таблиця 1.3.12.

Господарські операції ТОВ «Море» за липень 20XX р.

№	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Одержано в касу:	
	– з поточного рахунку	25 800
	– від підзвітної особи невикористані аванси	200
2	Надійшли на склад від постачальників:	
	– матеріали	48 300
	– паливо	11 700
3	Зараховано на поточний рахунок:	
	– короткостроковий кредит банку	27 000
	– від різних дебіторів	1 300
	– внесок готівки з каси	300
4	Перераховано з поточного рахунку:	
	– в погашення заборгованості постачальникам	21 000
	– різним кредиторам	1 900
	– в погашення кредиту банку	15 000
5	Видано з поточного рахунку готівкою:	
	– на заробітну плату	12000
	– на господарські потреби	800
6	Відпущено зі складу і витрачено на виробництво:	
	– матеріали	12 500
	– паливо	4 400
7	Видано з каси:	
	– заробітна плата	37 000
	– під звіт на господарські потреби	500
	– кредиторам в погашення заборгованості	800

Завдання 1.3.6.

Зміст завдання

1. Відкрити синтетичні й аналітичні рахунки.
2. Визначити кореспонденцію рахунків за господарськими операціями.
3. Відобразити господарські операції на рахунках синтетичного й аналітичного обліку.

4. Підрахувати обороти і вивести сальдо на синтетичних і аналітичних рахунках.

Вихідні дані

Залишки на рахунках ТОВ «Прибор» станом на 31.10.20XX наведені у табл. 1.3.13.

Залишки на рахунках 201 «Сировина й матеріали» та 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» наведені відповідно у табл. 1.3.14 та 1.3.15.

Господарські операції ТОВ «Прибор» за листопад 20XX р. наведені у табл. 1.3.16.

Таблиця 1.3.13.

**Залишки за синтетичними рахунками
ТОВ «Прибор» станом на 31.10.20XX**

Шифр рахунку	Назва рахунку	Сума, грн
10	Основні засоби	28 000 000
201	Сировина й матеріали	1 495 000
311	Поточні рахунки в національній валюті	3 600 000
401	Статутний капітал	30 465 000
631	Розрахунки з вітчизняними постачальниками	1 430 000
601	Короткострокові кредити банків у національній валюті	1 200 000

Таблиця 1.3.14.

**Виписка залишків по рахунку 201
«Сировина й матеріали»**

Найменування матеріалів	Одиниця виміру	Облікова ціна, грн	Кількість	Сума, грн
Сталь листова	т	1 0000,00	20	200 000
Мідь кругла	кг	120,00	5000	600 000
Дріт мідний	кг	400,00	800	320 000
Реле часу	шт.	1 500,00	250	370 500
Разом				1 495 000

Таблиця 1.3.15.

**Виписка залишків по рахунку 631
«Розрахунки з вітчизняними постачальниками»**

Найменування постачальників	Сума, грн
ТОВ «Фест»	650 000
ТОВ «Вега»	780 000

Таблиця 1.3.16.

Господарські операції ТОВ «Прибор» за листопад 20XX р.

№	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Зараховано короткостроковий кредит банку	1 256 000
2	Списано в погашення заборгованості за матеріали: – ТОВ «Фест»; – ТОВ «Вега».	650 000 780 000
3	Надійшли на склад від ТОВ «Фест» по платіжній вимозі № 371: – сталь листова 8 т по ціні 10000 грн ; – мідь кругла 2500 кг по ціні 120 грн.	80 000 300 000

Закінчення табл. 1.3.16.

4	Надійшли на склад від підприємства ТОВ «Вега» по платіжній вимозі № 711: – дріт мідний 600 кг по ціні 400 грн; – реле часу 100 шт. по ціні 1 500 грн; – мідь кругла 3 000 кг по ціні 120 грн.	240 000 150 000 360 000
5	Відпущено зі складу в цех для виготовлення продукції: – сталь листова 17 т по ціні 10 000 грн; – мідь кругла 4 000 кг по ціні 120 грн; – дріт мідний 1 250 кг по ціні 400 грн; – реле часу 220 шт. по ціні 1 500 грн.	170 000 480 000 500 000 330 000
6	Оплачені платіжні вимоги: – № 371 ТОВ «Фест» за матеріали; – № 711 підприємству ТОВ «Вега» за матеріали; – списано в погашення заборгованості по короткостроковому кредиту.	380 000 750 000 1 000 000
7	Надійшли на склад від ТОВ «Фест» по платіжній вимозі № 395: – сталь листова 16 т по ціні 10 000 грн; – мідь кругла 800 кг по ціні 120 грн; – дріт мідний 500 кг по ціні 400 грн.	160 000 96 000 200 000
8	Оплачено платіжну вимогу № 395 ТОВ «Фест»	456 000
9	Надійшли на склад: 1) від підприємства ТОВ «Вега» по платіжній вимозі № 739: – реле часу 300 шт. по ціні 1 500 грн; – сталь листова 9 т по ціні 10 000 грн; – дріт мідний 700 кг по ціні 400 грн. 2) від ТОВ «Фест» по платіжній вимозі № 408: – сталь листова 12 т по ціні 10 000 грн; – мідь кругла 1 800 кг по ціні 120 грн.	450 000 90 000 280 000 120 000 216 000
10	Списано: – по платіжній вимозі № 408 ТОВ «Фест»; – в погашення заборгованості по короткостроковому кредиту.	336 000 400 000
11	Відпущено зі складу в цех для виготовлення продукції: – дріт мідний 750 кг по ціні 400 грн; – сталь листова 13 т по ціні 10 000 грн; – мідь кругла 5 200 кг по ціні 120 грн; – реле часу 280 шт. по ціні 1 500 грн.	30 000 130 000 624 000 420 000

Завдання 1.3.7.*Зміст завдання*

- Відкрити синтетичні й аналітичні рахунки.
- Визначити кореспонденцію рахунків за господарськими операціями.
- Відобразити господарські операції на рахунках синтетичного й аналітичного обліку.
- Підрахувати обороти і вивести сальдо на синтетичних і аналітичних рахунках.

Вихідні дані

Залишки за статтями балансу ТОВ «Лакталіс» станом на 31.08.20XX наведені у табл. 1.3.17.

Господарські операції ТОВ «Лакталіс» за вересень 20XX р. наведені у табл. 1.3.18.

Таблиця 1.3.17.

Баланс ТОВ «Лакталіс» на 31.08.20XX

Актив		Пасив	
Назва статті	Сума, грн	Назва статті	Сума, грн
Основні засоби	1 207 500	Статутний капітал	1 471 250
Виробничі запаси	205 000	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	48 000

Закінчення табл. 1.3.17.

Готівка	200	Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	36 200
Поточні рахунки	145 300	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	1 900
Інша поточна дебіторська заборгованість	350	Інші поточні зобов'язання	1 000
Баланс	1 558 350	Баланс	1 558 350

Таблиця 1.3.18.

Господарські операції ТОВ «Лакталіс» за вересень 20XX р.

№	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Прийнято у касу: – з поточного рахунку для видачі заробітної плати; – на господарські потреби; – від різних дебіторів.	1 000 400 350
2	Надійшли на склад від постачальників: – металовироби для виробництва машин; – мастильні матеріали; – паливо.	66 100 2 000 13 200
3	Перераховано з поточного рахунку в погашення заборгованості за матеріали постачальникам	117 500
4	Видано з каси: – під звіт на службове відрядження; – в погашення кредиторської заборгованості.	400 200
5	Надійшли на склад матеріали від постачальників	55 100
6	Видано з каси: – заробітна плата працівникам; – під звіт на господарські витрати; – в погашення кредиторської заборгованості.	780 360 150
7	Надійшли на склад від постачальників: – матеріали; – паливо.	44 200 11 100
8	Зараховано на поточний рахунок короткостроковий кредит банку на тимчасові потреби	130 000

Навчально-методичні матеріали: [2], [16], [62], [63], [68], [72], [74], [75].

Тема 1.4. Документація як елемент методу бухгалтерського обліку

Мета заняття

1. З'ясувати сутність документації, значення та класифікацію документів, етапи та графіки документообігу.
2. Опанувати методику та техніку складання первинних документів і регістрів поточного обліку.

Ключові терміни і поняття

Документація (Documentation) – спосіб первинної реєстрації господарських операцій у документах, який забезпечує і надає юридичної сили обліковій інформації.

Первинні документи (Source documents, business documents, business papers) – це документи, створені у письмовій або електронній формі, які містять відомості про господарські операції, включаючи розпорядження та дозволи адміністрації (власника) на їх проведення.

Документообіг (Document circulation, document flow) – рух документів через усі стадії їх обробки, від виписування до передання на зберігання в архів.

Графік документообігу (Schedule of document circulation, Schedule of document flow, document circulation schedule, document flow schedule) – це індивідуально розроблена схема взаємодії усіх підрозділів підприємства від моменту створення (отримання) документа до моменту його передачі в архів (у місця зберігання).

Реквізити документа (Essential elements of the document) – це обов'язкове визначення показника документа.

Стандартизація документів (Standardization of documents) – це створення типових бланків для використання при оформленні господарських операцій.

Уніфікація документів (Unification of documents) – це створення однакових за розміром і форматом документів, які найбільш зручні для використання.

Контитування документів (Accounting assignment documents) – це зазначення номерів рахунків, що дебетуються і кредитуються.

Зведений документ (Consolidated document) – документ, складений на підставі декількох первинних документів для отримання узагальнених даних.

Документи бухгалтерського оформлення (Accounting document) – це первинні документи за призначенням, які складаються безпосередньо бухгалтерською службою та мають, здебільшого, розрахунковий характер.

Разові документи (One-time (one-off) documents) – це документи, які використовуються лише для одноразового відображення господарської операції.

Накопичувальні документи (Accumulative documents) – документи, які використовуються лише для багаторазового оформлення і реєстрації господарської операції упродовж певного часу (тижня, декади, місяця).

Розпорядчі документи (Prescriptive documents) – це первинні документи за призначенням, які містять розпорядження на здійснення господарської операції (наказ, розпорядження тощо).

Виконавчі документи (Executive documents) – це первинні документи за призначенням, які підтверджують здійснення господарської операції (накладна, платіжне доручення, касовий ордер тощо).

Матеріальні документи (Material documents) – це первинні документи за характером господарських операцій, які підтверджують рух матеріальних цінностей (видаткова накладна, акт, прибутковий ордер тощо).

Розрахункові документи (Settlement documents) – документи, якими оформляють розрахунки між фізичними і юридичними особами (рахунок-фактура, платіжне доручення, квитанції та ін.).

Грошові документи (Monetary (cash) documents) – це первинні документи за характером господарських операцій, які підтверджують рух грошових цінностей (платіжне доручення, касовий ордер, чек тощо).

Внутрішні документи (Internal documents) – це первинні документи за місцем складання, які складаються безпосередньо на підприємстві для внутрішнього використання (наказ, розпорядження, касовий ордер тощо).

Зовнішні документи (External documents) – це первинні документи за місцем складання, які складаються іншим підприємством (договір, видаткова накладна, податкова накладна тощо).

Паперові документи (Paper documents) – це первинні документи за способом складання, які складаються вручну шляхом заповнення відповідних бланків.

Електронні документи (Electronic documents) – це первинні документи за способом складання, які складаються за допомогою комп'ютера шляхом введення інформації в електронний макет документа.

Контрольні питання

1. У чому полягає сутність первинного спостереження і первинного обліку?
2. Дайте визначення понять «документація» та «первинний документ».
3. Обґрунтуйте економічне, контрольне та юридичне значення документів.
4. Укажіть ознаки класифікації первинних документів.
5. Охарактеризуйте розпорядчі, виправдовувальні та комбіновані документи.
6. Що таке первинні, зведені, разові та накопичувальні документи?
7. Укажіть обов'язкові та додаткові реквізити первинних документів.
8. Які вимоги встановлені щодо оформлення первинних документів?
9. Яким чином відбувається виправлення помилок в документах?
10. Якій перевірці підлягають первинні документи, що надійшли до бухгалтерії?
11. З яких етапів складається бухгалтерська обробка первинних документів?
12. У чому полягає необхідність організації зберігання бухгалтерських документів?
13. Наведіть приклади термінів зберігання окремих первинних документів в архіві?
14. Що таке уніфікація та стандартизація документів?
15. Дайте визначення поняття «документообіг».
16. Укажіть основні етапи документообігу.
17. Які фактори впливають на тривалість документообігу?
18. Яким чином здійснюється організаційне оформлення документообігу?
19. У чому полягає призначення та необхідність графіків документообігу?
20. Які існують види графіків документообігу?
21. Визначте основні напрямки удосконалення первинного обліку та матеріальних носіїв інформації.

Тестові завдання

1. Знайдіть відповідність між термінами та їх змістом:

А	Первинний документ	1	Спосіб суцільного та безперервного відображення господарських операцій за допомогою первинних бухгалтерських документів
Б	Реквізит документа	2	Упорядкований у просторі і часі та затверджений в установленому порядку рух документів з виконанням відповідних облікових операцій
В	Таксування	3	Встановлення для бланків однотипних документів однакового, найбільш раціонального розміру і форми з завчасним визначенням зон розміщення певних реквізитів
Г	Документація	4	Визначення суми господарської операції, яка зафіксована в первинному документі
Д	Типові форми первинних документів	5	Розробка єдиних форм документів для оформлення однотипних господарських операцій на підприємствах різних галузей і форм власності
Е	Стандартизація документів	6	Процес руху та обробки бухгалтерських документів від моменту їх появи (складання, надходження із зовні тощо) до моменту вибуття
Ж	Уніфікація документів	7	Документ, який містить відомості про господарську операцію та підтверджує її здійснення
З	Робочий альбом документів	8	Стандартні уніфіковані документи, розроблені та затверджені у централізованому порядку і призначені для використання на всіх підприємствах, незалежно від виду діяльності (галузі) та організаційно-правової форми

I	Документообіг	9	Показник документа, що характеризує господарську операцію
И	Графік документообігу	10	Систематизований перелік документів (типових, спеціалізованих, розроблених самостійно тощо), які повинні застосовуватися в обліковому процесі конкретного підприємства

2. **Які з перелічених реквізитів первинних документів є змінними:**
 - а) найменування підприємства;
 - б) номер поточного рахунку підприємства;
 - в) порядковий номер документа;
 - г) немає правильної відповіді?
3. **Хто несе відповідальність за достовірність даних, що містяться в документі:**
 - а) керівник;
 - б) головний бухгалтер;
 - в) особи, які підписують документ;
 - г) касир.
4. **Чи допускаються виправлення в первинних документах:**
 - а) не допускаються;
 - б) допускаються, крім виправлень у касових та банківських документах;
 - в) допускаються;
 - г) залежить від того, хто їх робить.
5. **Створення типових бланків документів для оформлення однорідних господарських операцій називається:**
 - а) стандартизацією;
 - б) уніфікацією;
 - в) континуванням;
 - г) гармонізацією.
6. **Бухгалтерським документом називають:**
 - а) письмовий доказ фактичного здійснення господарської операції і права на її здійснення;
 - б) належним чином складений та оформлений діловий папір, який письмово підтверджує право здійснення або реальне здійснення господарської операції, містить її ознаки і показники, що підлягають відображенню в обліку;
 - в) обидві відповіді правильні;
 - г) немає правильної відповіді.
7. **За призначенням документи поділяються на:**
 - а) первинні й зведені;
 - б) розпорядчі й виконавчі;
 - в) внутрішні й зовнішні;
 - г) аналітичні та синтетичні.
8. **Документообіг – це:**
 - а) об'єднання однорідних за змістом первинних документів у групи;
 - б) рух документів з моменту їх виписки до передачі в архів;
 - в) обидві відповіді правильні;
 - г) правильної відповіді не запропоновано.
9. **До первинних документів належать:**
 - а) документи, які складають на момент здійснення господарської операції;
 - б) документи, що складаються на підприємстві відповідно до здійснених операцій;
 - в) документи з низьким рівнем стандартизації;
 - г) документи в електронному вигляді.

- 10. Які з перелічених документів належать до виправдовуючих:**
- а) прибутковий касовий ордер, видатковий касовий ордер;
 - б) статут підприємства, договір на поставку сировини;
 - в) обидві відповіді правильні;
 - г) правильної відповіді не запропоновано.
- 11. Чи можна використовувати при заповненні документів простий олівець:**
- а) так;
 - б) ні;
 - в) так, якщо після підтвердження здійснення операції цифри будуть наведені кульковою ручкою;
 - г) так, якщо поруч буде стояти підпис головного бухгалтера.
- 12. Первинні документи мають складатися:**
- а) під час проведення господарської операції;
 - б) перед закінченням звітного періоду;
 - в) перед перевіркою контролюючих органів;
 - г) на прохання керівника.
- 13. Під контируванням документів розуміють:**
- а) зазначення кореспондуючих рахунків;
 - б) об'єднання однорідних за змістом первинних документів;
 - в) цей термін не стосується бухгалтерського обліку;
 - г) немає правильної відповіді.
- 14. За місцем складання документи бувають:**
- а) міжгалузеві та спеціалізовані;
 - б) внутрішні та зовнішні;
 - в) службові та особові;
 - г) немає правильної відповіді.
- 15. Відповідальність за зберігання оброблених документів на підприємстві несе:**
- а) головний бухгалтер або орган (особа), уповноважений вести бухгалтерський облік на підприємстві;
 - б) матеріально-відповідальна особа;
 - в) власник або уповноважений ним орган (посадова особа), який здійснює керівництво підприємством;
 - г) архів.
- 16. Спосіб безперервного суцільного нагляду за об'єктами обліку – це:**
- а) інвентаризація;
 - б) подвійний запис;
 - в) документація;
 - г) бухгалтерський баланс і звітність.
- 17. До обов'язкових реквізитів будь-якого документа належать:**
- а) номер документа, назва підприємства;
 - б) назва підприємства, печатка підприємства;
 - в) назва підприємства, дата документа;
 - г) дата документа, підпис керівника.
- 18. Первинний нагляд здійснюється з метою:**
- а) контролю та аналізу господарської діяльності;
 - б) наступної обробки фактів господарської діяльності;
 - в) складання первинних документів;
 - г) складання податкової звітності.
- 19. Первинний обліковий документ – це будь-який матеріальний носій даних про:**
- а) об'єкти обліку;
 - б) об'єкти обліку, який зафіксував операцію в момент її здійснення;
 - в) об'єкти обліку, який дозволяє юридично підтвердити факт здійснення операції.

20. Формальна перевірка документів – це перевірка:

- а) повноти і правильності заповнення реквізитів;
- б) правильності підрахунку вартісних показників;
- в) законності здійснення операцій;
- г) факту здійснення операції.

21. Арифметична перевірка документів – це перевірка:

- а) повноти і правильності заповнення реквізитів;
- б) правильності підрахунку вартісних показників;
- в) законності здійснення операцій;
- г) факту здійснення операції.

Практичні ситуації

Завдання 1.4.1.

Зміст завдання

Визначити строки зберігання бухгалтерських документів в архіві підприємства.

Вихідні дані

Перелік первинних документів та бухгалтерських регістрів підприємства наведений в табл. 1.4.1.

Таблиця 1.4.1.

Види документів підприємства

№	Види документів	Строки зберігання
1	Фінансова звітність підприємства: – річна – квартальна	
2	Первинні документи і додатки до них, які фіксують факти здійснення господарських операцій	
3	Особові рахунки працівників, службовців, студентів	
4	Розрахункові (розрахунково-платіжні) відомості	
5	Облікові регістри: інвентарні картки, доручення, журнали обліку, Головна книга, документи про інвентаризацію і т. ін.	

Завдання 1.4.2.

Зміст завдання

1. На підставі змісту господарських операцій ТОВ «Океан» скласти відповідні первинні документи: прибутковий касовий ордер (додаток Б (ситуація 1)) та видатковий касовий ордер (додаток В (ситуація 2)).

2. Скласти кореспонденцію рахунків на основі заповнених документів.

Вихідні дані

Ситуація 1. Касир ТОВ «Океан» Романюк С. В. 10 жовтня 20XX р. отримала в «Укрсиббанку» по чеку № 8065421 готівку в сумі 1200 грн на господарські витрати. Кошти оприбутковано прибутковим касовим ордером № 64 від 10.10.20XX.

Касовий ордер підписано головним бухгалтером Левицькою І. В. та касиром Романюк С. В.

Ситуація 2. 15 жовтня 20XX р. бухгалтер ТОВ «Океан» Гиренко О. В. виписала видатковий касовий ордер № 38 на видачу винагороди Коваленку О. О. в сумі 2625 грн за роботи, виконані при ліквідації обладнання згідно з договором підряду № 12 від 08 жовтня 20XX р. на основі акту приймання виконаних робіт № 6 від 14 жовтня 20XX р.

Касовий ордер підписано керівником ТОВ «Океан» Колчановим В. М., головним бухгалтером Левицькою І. В. та касиром Романюк С. В. Робітником Коваленком О. О. пред'явлено паспорт серії АА № 936252, виданий 21.12.82. Центральним РВ УМВС України у Вінницькій області.

Завдання 1.4.3.

Зміст завдання

1. На підставі змісту господарських операцій ТОВ «Вектор» скласти відповідні первинні документи (довіреність, прибутковий ордер, лімітно-забірна карта, прибутковий касовий ордер, платіжне доручення, видатковий касовий ордер, звіт про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (додатки Ж, З, И, Б, Г, В, Є, І)).

2. Скласти бухгалтерські проведення на основі заповнених первинних документів.

Вихідні дані

Інформація щодо ТОВ «Вектор» наведена у табл. 1.4.2.

Перелік господарських операцій ТОВ «Вектор» за грудень наведений у табл. 1.4.3.

Таблиця 1.4.2.

Довідкові відомості щодо ТОВ «Вектор»

№	Назва реквізитів	Значення реквізитів (числове або текстове)
1	Назва підприємства	ТОВ «Вектор»
2	Ідентифікаційний код ЄДРПОУ	12345678
3	Адреса	65012, м. Одеса, вул. Пантелеймонівська, 6
4	Поточний рахунок	11223344556677
5	Обслуговуючий банк	ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»
6	Код банку за МФО	380805
7	Директор	Кропивко М. Т.
8	Головний інженер	Щербина О. Б.
9	Головний бухгалтер	Тищенко К. С.
10	Начальник відділу маркетингу	Березенко П. Р.
11	Начальник цеху № 2	Куц В. Г.
12	Завідувач складом	Палій Р. Л.
13	Експедитор	Біленький П. П.
14	Бухгалтер	Бутенко О. О.
15	Касир	Романов В. В.

Таблиця 1.4.3.

Перелік господарських операцій ТОВ «Вектор»

Документ	Дата	Зміст операції	Сума, грн
Довіреність серія СОО № 40Н507	02.12.	Видана експедитору Біленькому П. П. (паспорт: серія КС № 334466, виданий Центральним РВ МВС України у м. Києві 2 липня 1997 р.) на отримання від Металургійного комбінату за рахунком-фактурою № 43 від 01.12.20XX ТМЦ, у т. ч.: – литво чорних металів – 8 т; – прокат кольорових металів – 160 кг.	20 000
Прибутковий ордер № 216	02.12.	Одержано матеріали від Металургійного комбінату і оприбутковано на склад (по довіреності через експедитора Біленького П. П.)	20 000
Лімітно-забірна карта № 8	03.12.	Відпущено зі складу в цех № 2 на виробництво готової продукції литво чорних металів – 6 т (встановлений ліміт на грудень – 6 т)	9 000
Прибутковий касовий ордер № 67	05.12.	Касиром Романовим В. В. по чеку КВ 632421 одержано з поточного рахунку на виплату заробітної плати працівникам підприємства	29 200

Закінчення табл. 1.4.3.

Платіжне доручення № 328	05.12.	З поточного рахунку ТОВ «Вектор» перераховано на поточний рахунок Державного казначейства (код ЄДРПОУ 87654321, рахунок № 26000000000014 у Шевченківському відділенні банку «Аваль» м. Києва, МФО 332104 внески на соціальне страхування за листопад 20XX р.	19 000
Видатковий касовий ордер № 412	05.12.	Виплачено з каси зарплату працівникам підприємства (згідно платіжних відомостей № 1–7)	28 800
Звіт про використання коштів, наданих на відрядження або під звіт № 49	08.12.	Відображено використання підзвітних сум на відрядження головного інженера Щербини О. Б. В підтвердження здійснених втрат до звіту додані оригінали документів: 1) посвідчення про відрядження з відмітками про вибуття з м. Києва і прибуття до м. Умані та вибуття з м. Умані і прибуття до м. Києва; 2) квитанція за проживання в готелі «Софія» на суму 240 грн; 3) проїзні документи (квитки) на проїзд автобусом Київ – Умань – 250 грн і Умань – Київ – 250 грн. Взяти до уваги, що добові відшкодовуються 100 грн за добу, а вартість проживання і проїзд включає ПДВ – 20 %; 4) товарний чек № 27 від 3.12. про сплату магазину «Епіцентр» за придбані 5 кг фарби, всього – 300 грн, крім того ПДВ – 60 грн.	
Прибутковий касовий ордер № 68	08.12.	Внесено в касу Щербиною О.Б. залишок невикористаної підзвітної суми	80
Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів № 86	17.12	За вимогою головного інженера Щербини О. Б. відпущено зі складу фарбу і витрачено на фарбування верстатів – 5 кг	360
Накладна на відпуск товарно-матеріальних цінностей № 244	31.12	Відвантажено (реалізовано) готову продукцію – металоконструкції – 10 комплектів за ціною 5 000 грн, крім того ПДВ – 20 %. Реквізити покупця (одержувача): ПАТ «Лана», ідентиф. код ЄДРПОУ 21212121, 08044, м. Київ, вул. Зарічна 16, пот. рах. № 77665544332211 у Дніпровському від. АК «Аваль», МФО 333222; продукція відпущена згідно Договору № 14 від 3.01.20XX через Топчого Р. О. за довіреністю 213 від 30.12.20XX	100 000 20 000

Навчально-методичні матеріали: [15], [18], [49], [62], [63], [68], [72], [74], [75].

Тема 1.5.

Інвентаризація як елемент методу бухгалтерського обліку

Мета заняття

З'ясувати сутність інвентаризації як методичного прийому бухгалтерського обліку та набути практичних навичок щодо визначення результатів інвентаризації.

Ключові терміни і поняття

Інвентаризація (Stock count, stock-taking, inventory, inventorying, inventory checking) – це спосіб перевірки або виявлення в натурі фактичної наявності матеріальних цінностей, яка проводиться з метою перевірки фактичних даних, їх узгодження з обліковими даними та підтвердження достовірності облікової інформації.

Принципи інвентаризації (Principles of stock-taking): несподіваність, зіставність, плановість, своєчасність, точність, об'єктивність, безперервність, повнота охоплення об'єктів, ефективність, оперативність, економічність, гласність, виховний вплив, оцінка результатів, дотримання матеріальної відповідальності, обов'язковість, документальне відображення результатів інвентаризації, доцільність.

Повна інвентаризація (Full stock-taking) – це вид інвентаризації за повнотою, при якій інвентаризуються всі без винятку об'єкти обліку.

Часткова інвентаризація (Partial stock-taking) – це вид інвентаризації за повнотою, при якій інвентаризуються вибіркові об'єкти обліку.

Раптова (позапланова) інвентаризація (Occasional stock-taking) – це вид інвентаризації за плановістю, при якій заздалегідь не повідомляється про проведення інвентаризації.

Планова інвентаризація (Plan, systematic, stock-taking) – це вид інвентаризації за плановістю, яка проводиться, як правило, на кінець року.

Суцільна інвентаризація (Overall (entire) stock-taking) – це перевірка фактичної наявності всіх без винятку цінностей, що перебувають у відповідному місці зберігання (складі, дільниці тощо).

Вибіркова інвентаризація (Selective stock-taking) – це вид інвентаризації, що охоплює тільки окремі цінності.

Нестача (Shortage, lack) – це результат інвентаризації, при якому фактична наявність цінностей або розрахунків менша за облікові дані; списується за рахунок винної особи або підприємства.

Надлишок (Overage, overplus, excess) – це результат інвентаризації, при якому фактична наявність цінностей або розрахунків перевищує облікові дані; оприбутковується в доходи підприємства.

Пересортиця (Re-sorting) – це результат інвентаризації, при якому виникають лишки одних і нестачі інших матеріальних цінностей як результат заміни одного сорту іншим при відпуску товарно-матеріальних цінностей.

Природний убуток у межах норм (Natural loss within norms) – це результат інвентаризації, при якому виникає нестача, але її кількісна та вартісна оцінка знаходиться у межах, визначених законодавчо, й дозволяє списати нестачу за рахунок організації без визначення винних осіб.

Контрольні питання

1. Що таке інвентаризація майна підприємства?
2. У чому полягає значення інвентаризації як елементу методу бухгалтерського обліку?

3. Назвіть об'єкти інвентаризації.
4. У яких випадках інвентаризація майна підприємства обов'язкова.
5. За якими ознаками класифікується інвентаризація?
6. Укажіть орієнтовані строки проведення інвентаризації майна підприємства.
7. Визначте основні етапи проведення інвентаризації.
8. У чому полягає сутність підготовчої роботи до проведення інвентаризації?
9. Які обов'язки інвентаризаційної комісії?
10. Яку документацію оформлює інвентаризаційна комісія в процесі своєї роботи?
11. Чим відрізняється зміст і порядок складання інвентаризаційного опису та звірювальної відомості?
12. Що означає пересортиця та за яких умов вона може бути зарахована?
13. Яким чином відображаються в бухгалтерському обліку результати інвентаризації?
14. Що являє собою протокол інвентаризаційної комісії?
15. Яким чином здійснюється нормативно-правова регламентація та організаційне оформлення проведення інвентаризації?

Тестові завдання

1. **За способом проведення інвентаризації поділяються на:**
 - а) повну та часткову;
 - б) дискретні та разові;
 - в) суцільні та вибіркові;
 - г) комбіновані та дискретні.
2. **Принцип раптової інвентаризації пов'язаний з:**
 - а) неочікуваною для матеріально-відповідальної особи перевіркою фактичної наявності майна, що знаходиться в підзвіті;
 - б) безсистемним переходом від об'єкта до об'єкта під час проведення інвентаризації;
 - в) опломбуванням складських приміщень;
 - г) правильна відповідь відсутня.
3. **Нестача майна в результаті природного убутку в межах встановлених норм списується на:**
 - а) витрати майбутніх періодів;
 - б) операційні витрати;
 - в) транспортно-заготівельні витрати;
 - г) правильна відповідь відсутня.
4. **Яке визначення інвентаризації найточніше:**
 - а) інвентаризація – це спосіб періодичної перевірки господарських процесів;
 - б) інвентаризація являє собою перевірку наявності й стану засобів і грошових коштів підприємства;
 - в) інвентаризація – це спосіб упорядкування складського господарства і порядку зберігання майна;
 - г) немає правильної відповіді?
5. **Проведення інвентаризації є обов'язковим:**
 - а) перед виплатою дивідендів;
 - б) у разі зміни керівника підприємства;
 - в) перед модернізацією виробництва;
 - г) при підвищенні курсу гривні.
6. **Об'єкти інвентаризації – це:**
 - а) активи, зобов'язання;
 - б) власний капітал;

- в) майно, зобов'язання;
- г) немає правильної відповіді.

7. За організацію, проведення та загальний стан інвентаризаційної роботи відповідає:

- а) керівник;
- б) головний бухгалтер;
- в) головний економіст;
- г) менеджер.

8. Робочим (виконавчим) органом суб'єкта інвентаризації є:

- а) матеріально відповідальна особа;
- б) головний бухгалтер;
- в) інвентаризаційна комісія;
- г) немає правильної відповіді.

9. Склад інвентаризаційної комісії затверджується:

- а) наказом;
- б) протоколом;
- в) приписом судово-слідчих органів;
- г) рішенням трудового колективу.

10. Обов'язковість ведення бухгалтерського обліку в Україні закріплена в:

- а) Законі України «Про податкову службу»;
- б) Законі України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні»;
- в) Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку;
- г) Конституції України.

11. Інвентаризацію на підприємстві проводить:

- а) керівник підприємства з головним бухгалтером;
- б) контролюючий державний орган;
- в) спеціально створена інвентаризаційна комісія;
- г) трудовий колектив.

12. Принцип своєчасності передбачає:

- а) проведення інвентаризації за встановленими нормативними (плановими) строками;
- б) проведення інвентаризації в день виявлення факту розкрадання;
- в) проведення інвентаризації до складання річного звіту;
- г) немає правильної відповіді.

13. До складу інвентаризаційної комісії не можна включати:

- а) головного бухгалтера;
- б) керівника підприємства;
- в) матеріально-відповідальну особу;
- г) головного економіста.

14. Інвентаризаційний процес складається з наступних стадій:

- а) підготовча, організаційна, технологічна, документальна;
- б) попередня, підготовча, результативна, технологічна;
- в) організаційна, підготовча, технологічна, результативна;
- г) організаційна, технологічна, документальна.

15. Інвентаризаційні описи складаються:

- а) на організаційній стадії;
- б) на підготовчій стадії;
- в) на технологічній стадії;
- г) на результативній стадії.

16. Інвентаризацію проводять:

- а) у присутності матеріально-відповідальної особи та з повним складом інвентаризаційної комісії;
- б) без матеріально-відповідальної особи;
- в) у присутності матеріально-відповідальної особи та з неповним складом інвентаризаційної комісії.

17. Рахунок 375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків» використовується за умови, якщо:

- а) по інвентаризаційних різницях винних осіб не виявлено;
- б) по інвентаризаційних різницях винні особи встановлені;
- в) нестача виникла у результаті природного убутку;
- г) правильної відповіді немає.

18. До підготовчих заходів з проведення інвентаризації належить:

- а) перевірка вагово-вимірювальних приладів;
- б) сортування матеріальних цінностей за найменуваннями;
- в) перевірка наявності і стану об'єктів інвентаризації;
- г) складання порівняльних відомостей.

Практичні ситуації

Завдання 1.5.1.

Зміст завдання

Вказати терміни (періодичність) проведення інвентаризації окремих видів активів та зобов'язань за формою, яка наведена у табл. 1.5.1.

Таблиця 1.5.1.

Періодичність проведення інвентаризації.

№	Види активів та зобов'язань	Періодичність

Вихідні дані

1. Перелік активів та зобов'язань підприємства наведено у табл. 1.5.2.

Таблиця 1.5.2.

Види активів та зобов'язань

№	Активи та зобов'язання підприємства
1	Основні засоби
2	Сировина та матеріали
3	Нафта і нафтопродукти (ПММ тощо)
4	Дорогоцінні метали і дорогоцінне каміння
5	Промислові товари
6	Продовольчі товари
7	МШП
8	Готова продукція
9	Грошові кошти
10	Розрахунки з бюджетом
11	Розрахунки з дебіторами і кредиторами

2. Перелік можливих термінів (часу) проведення інвентаризацій активів та зобов'язань підприємства:

- 1 раз на місяць;
- 1 раз на квартал;
- 2 рази на рік;

– 1 раз на рік (але обов’язково перед складанням річної бухгалтерської звітності, зазвичай не раніше ніж станом на 1 жовтня звітного року).

Завдання 1.5.2.

Зміст завдання

Визначити послідовність виконання окремих видів робіт, передбачених методикою проведення інвентаризації активів підприємства (табл. 1.5.4), за формою, наведеною в табл. 1.5.3.

Таблиця 1.5.3.

Послідовність проведення інвентаризації активів підприємства

Порядковий № етапу інвентаризації	Зміст етапу інвентаризації
-----------------------------------	----------------------------

Вихідні дані

Перелік основних видів робіт, які виконуються в процесі інвентаризації, наведені у табл. 1.5.4.

Таблиця 1.5.4.

Роботи, які виконуються в процесі інвентаризації

№	Зміст окремих видів робіт під час проведення інвентаризації
1	Складання інвентаризаційних описів
2	Прийняття рішень за результатами інвентаризації
3	Підготовка та затвердження розпорядження (наказу) проведення інвентаризації
4	Відображення результатів інвентаризації в обліку
5	Інструктаж членів інвентаризаційної комісії
6	Складання порівняльних відомостей
7	Перевірка наявності та стану об’єктів інвентаризації

Завдання 1.5.3.

Зміст завдання

- Заповнити інвентаризаційний опис фактичних залишків матеріальних цінностей на складі (додатки М, Н).
- Заповнити звіральну відомість результатів інвентаризації запасів (додаток О), та акт контрольної перевірки інвентаризації цінностей (табл. 1.5.5).

Таблиця 1.5.5.

Акт контрольної перевірки інвентаризації цінностей

№ за описом	Найменування цінностей, які контрольною перевірені	Значиться в інвентаризаційному описі			Фактично виявлено контрольною перевіркою			Результати перевірки (+ більше, – менше)		
		кількість	ціна	сума	кількість	ціна	сума	кількість	ціна	сума

- Провести оцінку результатів інвентаризації.

Вихідні дані

Під час проведення інвентаризації на складі ТОВ «Промінь» (зав. складом Федорченко С. І.) знаходились матеріальні цінності, які наведені у табл. 1.5.6.

Таблиця 1.5.6.

**Фактичні залишки товарно-матеріальних цінностей
на складі ТОВ «Промінь»**

№	Найменування товару	Вага	Ціна за одиницю (кг, шт.)
1	М'ясо яловичини	180 кг	120,0 грн
2	М'ясо свинини	57 кг	100,0 грн
3	Обрізки свинини	16 кг	85,0 грн
4	Сало	25 кг	80,0 грн
5	Мед (5 бідонів)	65 кг (вага 1 бідона з медом)	110,0 грн
6	Крупа гречана (5 мішків)	50 кг (вага 1 стандартного мішка)	30,0 грн
7	Борошно пшеничне (3 мішки)	50 кг (вага 1 стандартного мішка)	15,0 грн
8	Томатна паста (в півлітрових банках)	45 шт.	18,0 грн
9	Олія (1 бідон)	37 кг (вага 1 бідона з олією)	25,0 грн

*Примітка: бідони однакові, вага порожнього бідона дорівнює 10 кг.

Товарно-матеріальні цінності, які значилися за завідуючим складом Федорченко С. І. за даними бухгалтерії на час проведення інвентаризації, наведені у табл. 1.5.7.

Таблиця 1.5.7.

Залишки товарно-матеріальних цінностей на складі за даними бухгалтерії

№	Найменування товару	Вага	Ціна за одиницю (кг, шт.)
1	М'ясо яловичини	205 кг	120,0 грн
2	М'ясо свинини	67 кг	100,0 грн
3	Обрізки свинини	0 кг	85,0 грн
4	Сало	25 кг	80,0 грн
5	Мед (5 бідонів)	230 кг	110,0 грн
6	Крупа гречана (5 мішків)	265 кг	30,0 грн
7	Борошно пшеничне (3 мішки)	150 кг	15,0 грн
8	Томатна паста (в півлітрових банках)	50 шт.	18,0 грн
9	Олія (1 бідон)	23 кг	25,0 грн

Навчально-методичні матеріали: [19], [49], [62], [63], [68], [72], [74], [75].

Тема 1.6.

Оцінка і калькуляція як елементи методу бухгалтерського обліку

Мета заняття

З'ясувати сутність оцінки та калькулювання як методичних прийомів бухгалтерського обліку, взаємозв'язок оцінки та калькуляції в господарських процесах; набути практичних навичок щодо визначення вартості активів підприємства, проведення класифікації витрат виробництва.

Ключові терміни і поняття

Оцінка (Valuation, Evaluation, Assessment) – це спосіб вираження в єдиному узагальнюючому грошовому вимірнику об'єктів бухгалтерського обліку (господарських засобів, джерел їх формування та господарських процесів).

Оцінювання (Measurement, estimation) – це процес визначення вартості об'єктів обліку у грошовому вимірнику.

Реальність (адекватність) оцінки (Reality (adequacy) of evaluation) – це відображення у грошовому вимірнику дійсної величини господарських засобів.

Єдність оцінки (Unity of measurement (estimation)) – це її незмінність і однаковість протягом тривалого часу на підприємствах усіх форм власності.

Методика оцінки (Measurement (evaluation) method) – це вибір вартості, за якою необхідно оцінювати кожний окремий об'єкт обліку.

Таксування (Tax) – це вираження у грошовому вимірі кількісних відомостей про господарську операцію, що міститься в документі.

Вартість (Cost) – це властивість, якою наділений господарський об'єкт (в економіці) з огляду на те, що він повинен задовольняти потреби.

Вимірювання (Measurement) – це привласнення числових значень об'єктам і подіям за визначеними параметрами.

Фактична (історична) собівартість (Actual (historical) cost) – це оцінка активів підприємства виходячи з витрат на їх виробництво та придбання, які визнаються первісною вартістю.

Калькулювання (Costing, Cost Accounting) – це спосіб визначення собівартості одиниці продукції, робіт, послуг.

Калькуляція (Cost calculation) – це розрахунок собівартості одиниці продукції або виконаної роботи за встановленою номенклатурою витрат з урахуванням місця їх виникнення та призначення.

Об'єкти калькулювання (Cost Objects) – це окремі види продукції, робіт, послуг.

Калькуляційна одиниця (Cost unit) – це первинний об'єкт калькулювання, яким, залежно від технологічних і організаційних особливостей виробництва продукції, може бути натуральна одиниця продукції, зведена одиниця, одиниця роботи, вартісна одиниця, а також замовлення, група однорідних виробів.

Стаття калькуляції (Cost item) – це певний вид витрат, що утворює собівартість одиниці продукції, робіт, послуг.

Нормативна калькуляція (Normative cost calculation) – це задокументований перелік витрат, який складається на початку року на кожний вид продукції, робіт і послуг на підставі затверджених норм на витрати сировини, матеріалів, оплати праці та інших витрат у розрізі статей калькуляції.

Кошторисна калькуляція (Estimated cost calculation) – це задокументований перелік витрат, який складається за умови відсутності норм витрачання ресурсів при проектуванні нових виробництв і нових виробів.

Планова калькуляція (Plan cost calculation) – це перелік витрат, відображений документально, який складається у разі потреби на початку звітного періоду на кожний вид продукції та в цілому по підприємству, виходячи з діючих на початок періоду нормативів, кошторисів та запланованих обсягів виробництва у розрізі статей калькуляції.

Фактична (звітна) калькуляція (Actual (reporting) cost calculation) – це перелік витрат, відображений документально, який складається по закінченню звітного періоду на кожний вид продукції та в цілому по підприємству, виходячи з фактичних витрат на основі документів у розрізі статей планової калькуляції.

Контрольні питання

1. У чому полягає сутність принципу бухгалтерського обліку «єдиний грошовий вимірник»?
2. Дайте визначення поняття «оцінка» як елементу методу бухгалтерського обліку.
3. Чим викликана необхідність вартісного вимірювання?

4. Обґрунтуйте роль та значення грошової оцінки в умовах ринкових відносин.
5. Укажіть об'єкти оцінки в бухгалтерському обліку.
6. Які основні правила визначення первісної вартості активів підприємства?
7. Що таке справедлива вартість?
8. У чому полягає економічний зміст методів оцінки активів?
9. Які вимоги висуваються до грошової оцінки?
10. Що розуміється під єдністю оцінки?
11. Охарактеризуйте принципи оцінки об'єктів обліку.
12. Які способи оцінки майна та зобов'язань підприємства використовуються в обліку?
13. Дайте визначення калькуляції як елементу методу бухгалтерського обліку.
14. Які перспективи вартісного вимірювання?
15. Що розуміють під калькуляцією?
16. У чому полягає різниця між поняттями «калькулювання» і «калькуляція»?
17. Які види калькуляції використовуються в бухгалтерській практиці?
18. Дайте визначення технологічної, виробничої, повної собівартості.
19. За якими ознаками групуються витрати виробництва?
20. У чому полягає значення класифікації витрат виробництва?
21. Дайте характеристику класифікації витрат за економічною однорідністю та цільовим призначенням.
22. За якими статтями витрат складається калькуляція продукції?
23. Охарактеризуйте особливості калькулювання продукції в різних галузях.
24. Обґрунтуйте взаємозв'язок між оцінкою та калькуляцією.
25. Які види оцінки передбачені в П(С)БО?
26. Що називається таксуванням?
27. Від чого залежить вибір процедури визначення оцінки?
28. Для чого необхідна оцінка в бухгалтерському обліку?
29. Який з елементів обліку найтісніше пов'язаний з оцінкою?

Тестові завдання

1. Знайдіть відповідність між термінами та їх змістом:

А	Оцінка	1	Грошовий вираз господарських засобів та процесів (операцій)
Б	Таксування	2	Визначення собівартості господарських засобів та процесів
В	Калькулювання	3	Історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів
Г	Собівартість	4	Грошова одиниця України
Д	Первісна вартість	5	Визначення суми господарської операції, яка зафіксована в первинному документі
Е	Балансова вартість	6	Грошовий вираз витрат конкретного підприємства на здійснення певного господарського процесу (придбання, виробництво, збут товарів, послуг, робіт)
Ж	Валюта звітності	7	Різниця між первинною (переоціненою) вартістю активів і сумою їх зносу

2. За властивостями калькуляційного об'єкта калькуляції поділяються на:

- а) загальні, параметричні, за центрами витрат;
- б) загальні, індивідуальні, змінних витрат;
- в) галузеві, параметричні, за центрами витрат;
- г) галузеві, індивідуальні, змінних витрат.

3. Витрати на виробництво, що групуються за різними ознаками з метою визначення собівартості, називаються:

- а) об'єктами калькулювання;
- б) об'єктами обліку;
- в) одиницями калькулювання;
- г) або «а», або «б».

4. За рівнем охоплення витрат калькуляції поділяються на:

- а) масові та індивідуальні;
- б) загальні та за центрами витрат;
- в) повної собівартості та обмеженої собівартості;
- г) загальні та параметричні.

5. Для визначення фактичної собівартості продукції залишки незавершеного виробництва на кінець місяця не враховуються під час калькулювання за методом:

- а) позамовним;
- б) попроцесним;
- в) нормативним;
- г) однопроцесним.

6. Калькуляція – це:

- а) спеціальна таблиця, призначена для облікового запису (реєстрації) господарських операцій;
- б) документ, який містить відомості про господарську операцію і підтверджує її здійснення;
- в) спосіб обчислення собівартості одиниці продукції (робіт, послуг);
- г) сума фактичних витрат на придбання активів підприємства.

7. Знайдіть відповідність між ознаками класифікації витрат та їх групами:

	Ознаки класифікації		Групи витрат
А	Місце виникнення	1	За елементами, за статтями витрат
Б	Вид витрат	2	Прямі, непрямі
В	Спосіб включення до собівартості	3	Основні, накладні
	Відношення до виробничого процесу	4	В основному виробництві, у допоміжних та підсобних виробництвах, в інших виробництвах
Д	Ступінь впливу обсягу виробництва на рівень витрат	5	Однорічні (прості), комплексні (складні)
Е	Структура витрат	6	Умовно-змінні, умовно-постійні

8. Знайдіть відповідність між термінами та їх змістом:

А	Відновлювана вартість	1	Ціна, що фактично сплачена або підлягає сплаті за товари та інші предмети, які підлягають митному обкладенню, на момент перетину митного кордону України
Б	Переоцінена вартість	2	Очікувана ціна реалізації запасів в умовах звичайної діяльності за вирахуванням очікуваних витрат на завершення їх виробництва та реалізацію
В	Справедлива вартість	3	Сума грошових коштів (їх еквівалентів), або інших форм компенсації, яку необхідно було б витратити для придбання (або створення) такого ж активу на дату складання звітності
Г	Ліквідаційна вартість	4	Сума грошових коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних із продажем (ліквідацією)

Закінчення табл.

Д	Чиста вартість реалізації запасів	5	Сума за якою може бути здійснений обмін активу, або оплата зобов'язання в результаті операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами
Е	Чисті активи	6	Вартість необоротних активів після їх переоцінки
Ж	Митна вартість товару	7	Встановлений Національним банком України курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни
З	Валютний курс	8	Активи підприємства за вирахуванням його зобов'язань

9. Знайдіть відповідність між методами оцінки активів та їх економічним змістом:

	Методи оцінки		Економічний зміст
А	Первісна вартість	1	ґрунтується на застосуванні підприємствами роздрібною торгівлі середнього відсотка торгової націнки товарів
Б	Переоцінена вартість	2	Первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості
В	Вартість, що амортизується	3	Сума грошових коштів або вартість інших активів, яку підприємство повинно одержати від реалізації (ліквідації) необоротних активів по закінченню терміну їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією)
Г	Ліквідаційна вартість	4	Історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів
Д	Ідентифікована собівартість	5	Оцінка за собівартістю перших за часом надходження запасів на підприємство
Е	Середньозважена собівартість	6	Собівартість кожної одиниці обліку запасів за умови організації складського обліку кожної одиниці запасу (або кожної партії поставки)
Ж	ФІФО	7	Вартість необоротних активів після їх переоцінки
З	Нормативний	8	Сумарна вартість залишку запасів на початок 1 звітного місяця і вартість одержаних у звітному місяці запасів, поділена на сумарну кількість запасів на початок звітного місяця і одержаних у звітному місяці запасів
І	Ціна продажу	9	Полягає у застосуванні норм витрат на одиницю продукції (робіт, послуг), які встановлені підприємством з урахуванням нормальних рівнів використання запасів, праці, виробничих потужностей і діючих цін

10. Переоцінка в бухгалтерському обліку буває:

- об'єктивна і суб'єктивна;
- індивідуальна і агрегатна;
- уцінка і дооцінка;
- номінальна і фіксована.

11. Операції, зафіксовані в документах, отримують грошове вираження за допомогою:

- оцінки і документування;
- оцінки і інвентаризації;
- оцінки і подвійного запису;
- оцінки і калькуляції.

12. Натуральні вимірники призначені для:

- визначення кількості витраченої праці;

б) одержання відомостей про господарські засоби і процеси в їх натуральному вираженні;

в) узагальненого відображення засобів підприємства, джерел утворення, процесів і результатів діяльності;

г) всі відповіді правильні.

13. Бухгалтерський облік оперує даними, які обов'язково мають:

а) натуральний вираз;

б) грошовий вираз;

в) натуральний та грошовий вираз;

г) трудовий та грошовий вираз.

14. Основні вимоги, що висуваються до оцінки, це:

а) порівнянність, обачливість, надійність;

б) цілеспрямованість, доречність, порівнянність;

в) доречність, нейтральність, своєчасність;

г) адекватність, єдність, цілеспрямованість.

15. Для визначення собівартості виготовленої продукції використовують елемент методу бухгалтерського обліку:

а) інвентаризація;

б) калькуляція;

в) оцінка;

г) документація.

16. Під єдністю оцінки розуміється:

а) об'єктивна відповідність грошовому виразу об'єктів обліку їх фактичній величині;

б) її однаковість і незмінність протягом тривалого часу на підприємствах всіх форм власності;

в) формування основного завдання, яке слід вирішити в результаті оцінки;

г) узагальненого відображення засобів підприємства, джерел утворення, процесів і результатів діяльності.

17. Оцінка – це:

а) відображені в грошовій формі поточні витрати підприємства на виробництво продукції;

б) відображення у вартісному вигляді майна підприємства, джерел його придбання, зобов'язань;

в) спосіб групування витрат і визначення собівартості придбаних матеріальних цінностей, виготовленої продукції та виконаних робіт у грошовому вираженні;

г) спосіб визначення первісної вартості активів підприємства.

18. Вимірники бухгалтерського обліку поділяються:

а) натуральні, кількісні, трудові;

б) кількісні, вартісні, грошові;

в) грошові, натуральні, трудові;

г) трудові, натуральні, якісні.

19. Функція оцінки – це:

а) сфера використання практичних результатів проведеної оцінки;

б) сфера використання фактичних результатів проведеної оцінки;

в) сфера використання теоретичних результатів проведеної оцінки;

г) всі відповіді правильні.

20. Для узагальнення відображення засобів підприємства, джерел їх утворення, процесів і результатів діяльності застосовується:

а) кількісний вимірник;

б) натуральний вимірник;

- в) грошовий вимірник;
- г) трудовий вимірник;
- д) якісний вимірник.

Практичні ситуації

Завдання 1.6.1.

Зміст завдання

Класифікувати одиниці вимірювання (калькулювання), які використовуються у бухгалтерському обліку, за формою, що наведена у табл. 1.6.1

Таблиця 1.6.1.

Одиниці вимірювання для різних об'єктів бухгалтерського обліку

№	Назва одиниць вимірювання (калькулювання)	Класифікація одиниць вимірювання (калькулювання)				
		Натуральні	Умовно-натуральні	Комбіновані	Трудові	Грошові
1	2	3	4	5	6	7

Вихідні дані

Перелік одиниць вимірювання (калькулювання), які використовуються для відображення об'єктів в бухгалтерському обліку:

- кілограм;
- кілокалорія;
- учбова година;
- штука;
- тонно-кілометр;
- тонна умовного палива;
- літр;
- декалітр;
- кіловат-година;
- євро;
- гривня;
- людино-день;
- машино-день;
- хвилина;
- копійка;
- долар США;
- квадратний метр.

Завдання 1.6.2.

Зміст завдання

За даними господарських операцій, що пов'язані з надходженням основних засобів на підприємство, визначити:

- 1) первісну вартість офісних меблів, що придбані підприємством у порядку капітальних інвестицій;
- 2) порядок відображення процесу придбання основних засобів на рахунках бухгалтерського обліку за формою, що наведена у табл. 1.6.2.

Таблиця 1.6.2.

Оцінка та облік придбання основних засобів

№	Показники	Загальна сума	У тому числі					
			Включається у первісну вартість			Не включається у первісну вартість		
			сума	кореспондуючі рахунки		сума	кореспондуючі рахунки	
				Д-Т	К-Т		Д-Т	К-Т
1	Вартість комплексу офісних меблів							
2	Проценти за кредит							
3	Ввізне мито							
4	ПДВ на облікову вартість							
5	Транспортні послуги							
6	Монтажні роботи							
7	Разом			×	×		×	×

Вихідні дані

Перелік господарських операцій, що пов'язані з придбанням комплексу офісних меблів, наведено у табл. 1.6.3.

Таблиця 1.6.3.

**Господарські операції підприємства з придбання основних засобів –
імпортного комплексу офісних меблів**

№	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Сплачено зарубіжному постачальнику згідно зовнішньоекономічного контракту за комплект офісних меблів за рахунок отриманого кредиту: а) сума кредиту – 2000 дол. США; б) валютний курс – 2700 грн за 100 дол. США	визначити
2	Нараховано банку відсотки за користування кредитом протягом одного місяця (річна ставка – 30 %)	визначити
3	Нараховано ввізне мито (5 % від контрактної вартості меблів)	визначити
4	Нараховано ПДВ (20 % від облікової вартості меблів)	визначити
5	Нараховано автотранспортному підприємству за доставку меблів: а) вартість транспортних послуг (без ПДВ); б) ПДВ	800,0 160,0
6	Нараховано спеціалізованій організації за монтаж меблів: а) вартість послуг (без ПДВ); б) ПДВ	1000,0 200,0
7	Складено акт приймання-передачі в експлуатацію меблів. Первісна вартість	визначити

Завдання 1.6.3.

Зміст завдання

За даними господарських операцій, що пов'язані з придбанням підприємством сировини та матеріалів для подальшого виготовлення готової продукції, визначити:

- 1) загальні витрати підприємства, що пов'язані з придбанням 2 т цукру;
- 2) первісну вартість 1 кг цукру;

3) порядок відображення процесу придбання товарно-матеріальних цінностей на рахунках бухгалтерського обліку за формою, що наведена у табл. 1.6.4.

Таблиця 1.6.4.

Оцінка та облік придбання виробничих запасів

№	Показники	Загальна сума	У тому числі					
			Включається у первісну вартість			Не включається у первісну вартість		
			сума	кореспондуючі рахунки		сума	кореспондуючі рахунки	
				д-т	к-т		д-т	к-т
1	Вартість цукру, отриманого від постачальника							
2	Транспортні послуги							
3	Заробітна плата							
4	Соціальне страхування							
5	Проценти за кредит							
6	Загальногосподарські витрати, пов'язані з придбанням цукру							
7	Витрати на збут							
8	Нестача та понаднормові втрати							
9	Разом			×	×		×	×
10	Вартість 1 кг цукру			×	×		×	×

Вихідні дані

Перелік господарських операцій, що пов'язані з придбанням підприємством цукру, наведено у табл. 1.6.5.

Таблиця 1.6.5.

Господарські операції з придбання товарно-матеріальних цінностей – цукру

№	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Оприбутковано 2 т цукру, що надійшли від постачальника згідно з укладеним договором: а) вартість поставки (без ПДВ); б) ПДВ	30 000,0 6 000,0
2	Нараховано транспортній організації за доставку цукру: а) вартість транспортних послуг (без ПДВ); б) ПДВ	1 000,0 200,0
3	Нараховано заробітну плату робітникам складу за вантажно-розвантажувальні роботи	400,0
4	Нараховано єдиний соціальний внесок на заробітну плату робітників складу	визначити
5	Нараховані відсотки за користування кредитом, отриманим для розрахунків з постачальником цукру	600,0
6	Відображено витрати на збут продукції, виготовленої із цукру	250,0
7	Відображено нестачу та понаднормові втрати цукру з вини робітників складу – 50 кг (за цінами постачальника)	визначити

Завдання 1.6.4.

Зміст завдання

1. Визначити:

- первісну вартість придбаних основних засобів;
- фактичну собівартість придбаних матеріалів;
- фактичну собівартість виготовленої готової продукції та одиниці продукції.

2. Скласти калькуляцію виробничої собівартості виготовленої продукції.

Вихідні дані

Підприємство придбало виробниче обладнання вартістю 14800 грн, крім того ПДВ. Витрати на транспортування обладнання – 360 грн, крім того ПДВ, витрати на монтаж – 200 грн.

Об'єкт основних засобів введено в експлуатацію за первісною вартістю – визначити.

На підприємство надійшли матеріали, які призначені для виробництва – 120 000 грн, крім того, ПДВ; перераховано автотранспортному підприємству за доставку матеріалів – 4 200 грн, крім того, ПДВ, і нараховано заробітну плату працівникам за розвантаження матеріалів – 2 000 грн; здійснено нарахування єдиного соціального внеску – 440 грн. Матеріали оприбутковано на склад.

У III кварталі п. р. на підприємстві:

- відпущені зі складу та використані на виробництво готової продукції сировина і матеріали за купівельними цінами – 120 000 грн; ТЗВ, що припадають на списані у виробництво матеріали, – 15 000 грн;
- нараховано заробітну плату основним робітникам виробництва – 30 000 грн;
- здійснено нарахування єдиного соціального внеску – 6 600 грн;
- нараховано амортизацію виробничого обладнання – 5 690 грн;
- списано, згідно з розрахунком, загальновиробничі витрати на собівартість виробленої готової продукції – 25 000 грн;
- надійшла на склад і оприбуткована готова продукція (3 тис. одиниць) за обліковими цінами на суму 210 000 грн.

Витрати за планом:

- сировина і матеріали – 110 000 грн;
- заробітна плата основним робітникам – 31 000 грн;
- нарахування єдиного соціального внеску – 6 820 грн;
- амортизація виробничого обладнання – 5 700 грн;
- загальновиробничі витрати – 20 000 грн;
- випуск продукції – 2 900 одиниць.

Завдання 1.6.5.

Зміст завдання

1. Визначити загальну собівартість виробленої продукції, а також собівартість окремих її видів (продукції «А» і продукції «Б», табл. 1.6.6).

Таблиця 1.6.6.

Собівартість виробленої продукції

№	Показники	Продукція А, обсяг виробництва – 40 одиниць		Продукція Б, обсяг виробництва – 60 одиниць	
		Собівартість всього обсягу	Собівартість одиниці	Собівартість всього обсягу	Собівартість одиниці
1	Незавершене виробництво на початок звітного періоду				
2	Витрати звітного періоду – всього				
	у тому числі:				
	2.1 – прямі матеріальні витрати				
	2.2 – прямі витрати на оплату праці				

Закінчення табл. 1.6.6.

	2.3 – інші прямі витрати				
	2.4 – загальновиробничі витрати				
	2.5 – наднормативні виробничі витрати				
3	Незавершене виробництво на кінець звітної періоду				
4	Собівартість виробленої продукції				
5	Вартість продукції за цінами реалізації				
6	Рентабельність (прибутковість) випущеної продукції (у %)				

2. Порівняти і проаналізувати рентабельність окремих видів виробленої продукції.

Вихідні дані

Дані про незавершене виробництво підприємства на початок та кінець звітної періоду, а також витрати за звітний період, наведені у табл. 1.6.7.

Таблиця 1.6.7.

Витрати підприємства на виробництво продукції

№	Показники	Сума, грн
1	Незавершене виробництво на початок звітної періоду: – продукція «А» – продукція «Б»	61 600 38 400
2	Витрати звітної періоду, всього у тому числі: 2.1 – прямі матеріальні витрати 2.2 – прямі витрати на оплату праці 2.3 – інші прямі витрати 2.4 – загальновиробничі витрати 2.5 – наднормативні виробничі витрати	260 000 132 000 84 000 16 000 24 000 4000
3	Незавершене виробництво на кінець звітної періоду: – продукція «А»	20 000
4	Вартість продукції за цінами реалізації: – продукція «А» – продукція «Б»	176 000 216 000

Навчально-методичні матеріали: [2], [8], [13], [31], [62], [64], [65], [67], [68], [71], [72], [73], [74], [75], [76], [78].

Тема 1.7.

Облікові регістри та форми бухгалтерського обліку

Мета заняття

З'ясувати призначення та класифікацію облікових регістрів; сутність, переваги та недоліки різних форм бухгалтерського обліку, їх відмінні риси, а також опанувати техніку складання облікових регістрів та виправлення допущених помилок у регістрах.

Ключові терміни і поняття

Облікові регістри (Accounting registers) – це носії спеціального формату (паперові, електронні) у вигляді відомостей, ордерів, книг, журналів, машинограм тощо, призначені

для хронологічного, систематичного або комбінованого нагромадження, групування та узагальнення інформації з первинних документів, що прийняті до обліку.

Книги (Books) – це вид облікових реєстрів за зовнішнім виглядом, які є прошитими та пронумерованими книжками, на останній сторінці яких зазначено кількість сторінок, проставляються підписи керівника і головного бухгалтера та печатка організації (касова книга).

Картки (Cards) – це вид облікових реєстрів за зовнішнім виглядом, які є невеликими аркушами формату А5 та зберігаються у картотеці у відповідних відділеннях (картки складського обліку матеріалів).

Окремі аркуші (відомості) (Sheets) – це вид облікових реєстрів за зовнішнім виглядом, які є окремими аркушами у вигляді таблиць певної форми (довільної або законодавчо затвердженої), що зберігаються в папках (відомість обліку готівки в касі).

Хронологічні реєстри (Chronological registers) – це вид облікових реєстрів за характером записів, в яких записи здійснюються у хронологічному порядку здійснення (реєстрації) (реєстраційний журнал).

Систематизовані реєстри (Systematized registers) – це вид облікових реєстрів за характером записів, в яких записи здійснюються у певному порядку з відповідним групуванням економічно однорідних господарських операцій (меморіальний ордер).

Комбіновані реєстри (Combined registers) – це вид облікових реєстрів за характером записів, в яких поєднано записи у хронологічно-відповідному порядку з певним групуванням (журнал-ордер).

Реєстри синтетичного обліку (Registers of synthetic accounting) – це вид облікових реєстрів за ступенем узагальнення облікової інформації, які ведуться в розрізі синтетичних рахунків (головна книга).

Реєстри аналітичного обліку (Registers of analytical accounting) – це вид облікових реєстрів за ступенем узагальнення облікової інформації, які ведуться в розрізі аналітичних рахунків, відкритих до певного синтетичного рахунку (картки складського обліку сировини і матеріалів).

Облікова реєстрація (Accounting (registering) registration) – це записи господарських операцій в реєстрах бухгалтерського обліку.

Форма бухгалтерського обліку (Form of accounting) – це певна система реєстрів обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них з дотриманням єдиних засад, встановлених законодавством, та з урахуванням особливостей своєї діяльності і технології обробки облікових даних.

Журнальна форма бухгалтерського обліку (Journal Accounting Form, Journal form of accounting) – це форма обліку, що передбачає використання журналів (реєстрів систематичного обліку), призначених для відображення кредитових оборотів.

Меморіально-ордерна форма бухгалтерського обліку (Memorial order accounting form, Memorial order form of accounting) – це форма обліку, що передбачає складання проведення на кожний первинний документ окремою довідкою в меморіальних ордерах.

Спрощена форма бухгалтерського обліку (Simplified form of accounting) – це форма обліку, що застосовується для ведення бухгалтерського обліку на підприємствах невиробничої сфери з простим господарським процесом виробництва та невеликою кількістю господарських операцій, як правило, на підприємствах малого бізнесу.

Обліковий цикл підприємства (Accounting Cycle) – це процес, який систематично повторюється кожного місяця, розпочинається випискою первинних документів і закінчується складанням фінансової звітності, включаючи такі складники: первинні документи, рахунки бухгалтерського обліку – реєстри (синтетичні та аналітичні), головна книга, оборотна відомість по синтетичних рахунках, фінансова звітність.

Коректурний спосіб виправлення помилок (Adjustment (correctional) method of errors correction) – це спосіб, який застосовується для виправлення помилок, виявлених у поточному місяці у випадку неправильно зазначеної суми або неправильно визначеної кореспонденції рахунків шляхом закреслення неправильного запису або суми однією рискою, виправленням, проставленням дати і підпису особи, що робила виправлення.

Спосіб додаткового бухгалтерського проведення (Method of additional records) – це спосіб, який застосовується для виправлення помилок, виявлених у наступному місяці, коли інформація вже узагальнена та сальдо визначено у випадку правильного визначення кореспонденції рахунків та заниженої суми господарської операції шляхом додаткового написання господарської операції та різниці суми.

Спосіб «червоного сторно» (Method of the «Red reversal») – це спосіб, який застосовується для виправлення помилок, виявлених у наступному місяці, коли інформація вже узагальнена та сальдо визначено у випадку завищеної суми господарської операції або неправильного визначення кореспонденції рахунків шляхом додаткового написання кореспонденції рахунків та різниці суми червоним кольором (або у дужках, що означає від'ємний знак) чи шляхом додаткового написання кореспонденції рахунків та всієї суми червоним кольором (або у дужках, що означає від'ємний знак) й визначенням після цього правильного бухгалтерського проведення.

Контрольні питання

1. Поясніть, що розуміють під обліковим регістром.
2. За якими ознаками класифікують облікові регістри?
3. Чим відрізняються за зовнішнім виглядом бухгалтерські книги, картки, вільні аркуші, машинограми?
4. Яка сутність та призначення облікових регістрів за характером записів?
5. Чим відрізняється зміст облікових регістрів за ступенем узагальнення записів, що здійснюються?
6. Які види записів можливі в облікових регістрах?
7. Перерахуйте способи виправлення помилок в облікових регістрах.
8. Який характер помилок може бути під час складання облікових регістрів?
9. У чому полягає сутність коректурного способу виправлення помилок у документах і облікових регістрах?
10. У яких випадках використовується спосіб додаткового запису під час виправлення помилкових записів?
11. У яких випадках використовується спосіб «червоного сторно» під час виправлення помилкових записів?
12. Сформулюйте визначення поняття «форма бухгалтерського обліку».
13. Які форми бухгалтерського обліку використовуються суб'єктами господарювання?
14. Назвіть вимоги, яким повинні відповідати форми обліку?
15. Якими ознаками відрізняється одна форма бухгалтерського обліку від іншої?
16. Що впливає на вибір та розвиток форм бухгалтерського обліку?
17. Назвіть принципи побудови меморіальної форми бухгалтерського обліку.
18. Які переваги і недоліки має меморіальна форма бухгалтерського обліку?
19. У чому полягає сутність журнальної форми обліку?
20. Дайте загальну характеристику журналів обліку.
21. У чому полягає призначення допоміжних відомостей при журнальній формі обліку?
22. За якими бухгалтерськими рахунками поєднання аналітичного та синтетичного обліку в одному обліковому регістрі неможливе або недоцільне?

23. Яке значення має звіряння записів у журналах і відомостях?
24. Порівняйте переваги і недоліки журнальної форми обліку.
25. У чому полягає сутність простої форми бухгалтерського обліку і на яких підприємствах вона використовується?
26. Які облікові регістри передбачає спрощена форма бухгалтерського обліку?
27. Обґрунтуйте умови використання спрощеної форми бухгалтерського обліку на підприємствах.
28. Дайте загальну характеристику комп'ютерної форми бухгалтерського обліку.
29. Назвіть основні комп'ютерні форми обліку та системи обліку.

Тестові завдання

1. **Під обліковим регістром розуміють:**
 - а) первинні документи;
 - б) баланс;
 - в) звітні форми;
 - г) правильна відповідь відсутня.
2. **Облікові регістри за способом їх заповнення поділяються на:**
 - а) ручні та машинні;
 - б) систематизовані та хронологічні;
 - в) синтетичні та аналітичні;
 - г) шахові та багатографні.
3. **Облікові регістри за розміщенням інформації поділяються на:**
 - а) ручні та електронні;
 - б) систематизовані, хронологічні та комбіновані;
 - в) однобічні і двобічні;
 - г) книги та машинограми.
4. **За ознакою послідовності реєстрації записів регістри бухгалтерського обліку класифікують на:**
 - а) хронологічні та систематичні;
 - б) синтетичні та аналітичні;
 - в) синтетичні та хронологічні;
 - г) комбіновані та аналітичні.
5. **За ознакою узагальнення інформації облікові регістри класифікуються на:**
 - а) систематичні та аналітичні;
 - б) синтетичні та хронологічні;
 - в) аналітичні та синтетичні;
 - г) прості та комбіновані.
6. **Систематичні регістри бухгалтерського обліку призначені для:**
 - а) відображення однорідних за економічним змістом операцій;
 - б) підготовки даних для обробки на машинах;
 - в) відображення операцій у хронологічному розрізі;
 - г) відображення операцій у визначеній послідовності однорідних операцій.
7. **За зовнішнім виглядом облікові регістри поділяються на:**
 - а) журнали;
 - б) журнали реєстрації господарських операцій;
 - в) рахунки бухгалтерського обліку;
 - г) правильна відповідь відсутня.
8. **Виявлені помилки в облікових регістрах виправляються шляхом:**
 - а) додаткових проведення;
 - б) пунктирування;
 - в) таксування;
 - г) контрирування.

- 9. Спосіб виправлення помилок «червоне сторно» застосовується під час:**
- а) виявлення неправильної кореспонденції рахунків після складання звітності;
 - б) уточнення показників у записах;
 - в) виявлення неправильного господарського запису до складання балансу;
 - г) анулювання помилкового господарського запису та уточнення показників.
- 10. Коректурний спосіб виправлення помилок застосовується, якщо:**
- а) помилка знайдена до складання балансу і не потрібно вносити зміни до кореспонденції рахунків;
 - б) потрібно вносити зміни до кореспонденції рахунків;
 - в) помилка знайдена після складання Головної книги;
 - г) правильна відповідь відсутня.
- 11. Форма бухгалтерського обліку повинна:**
- а) забезпечити повноту і реальність відображення в облікових регістрів об'єктів обліку;
 - б) максимально відповідати вимогам облікової інформації;
 - в) забезпечити своєчасне складання звітності;
 - г) відповідати вимогам «а», «б», «в».
- 12. Перша форма бухгалтерського обліку з'явилась:**
- а) у XII ст.;
 - б) у XV ст.;
 - в) у XIV ст.;
 - г) на початку XIX ст.
- 13. При журнальній формі обліку баланс складається за даними записів у:**
- а) журналах;
 - б) Головній книзі;
 - в) оборотній відомості по синтетичним рахункам;
 - г) усіх вищеперерахованих регістрах.
- 14. Під Головною книгою розуміють:**
- а) перелік рахунків, що відкривається на підприємстві протягом звітного року;
 - б) журнал реєстрації господарських операцій;
 - в) оборотна відомість;
 - г) правильна відповідь відсутня.
- 15. Помилкову кореспонденцію рахунків виправляють:**
- а) способом «червоного сторно»;
 - б) коректурним способом;
 - в) способом додаткових бухгалтерських проведення;
 - г) способом пунктирування.
- 16. Оборотна відомість за синтетичними рахунками не складається під час застосування форм обліку:**
- а) меморіально-ордерної;
 - б) журнальної;
 - в) спрощеної;
 - г) комп'ютерної.
- 17. Поєднання аналітичного обліку з синтетичним забезпечує форма обліку:**
- а) журнальна;
 - б) комп'ютерна;
 - в) проста;
 - г) меморіально-ордерна.
- 18. До переваг журнальної форми обліку належать:**
- а) простота побудови;
 - б) наочність записів;
 - в) заборона несанкціонованого доступу до інформації;
 - г) поєднання в одному регістрі хронологічного і синтетичного запису.

Практичні ситуації

Завдання 1.7.1.

Зміст завдання

1. Знайти помилки, допущені в бухгалтерських записах.
2. Виправити допущені помилки.

Вихідні дані

На підприємстві за звітний період були здійснені наступні господарські операції:

1. Нараховано заробітну плату робітникам основного виробництва – 170 000 грн.
 2. Отримано гроші з поточного рахунку в касу для виплати заробітної плати – 180 000 грн.
 3. Виплачена заробітна плата – 160 000 грн.
- Ці господарські операції відображені на рахунках бухгалтерського обліку таким чином:
1. Д-т 231 К-т 661 180 000
 2. Д-т 301 К-т 661 180 000
 3. Д-т 661 К-т 301 150 000

Завдання 1.7.2.

Зміст завдання

1. Знайти помилки, допущені в бухгалтерських записах.
2. Виправити допущені помилки.

Вихідні дані

Підприємством у звітному періоді здійснені операції, наведені у табл. 1.7.1.

Таблиця 1.7.1.

Господарські операції за звітний період

№	Зміст господарської операції	Сума, грн	Відображено в обліку		
			Сума, грн	Кореспонденція рахунків	
				Д-т	К-т
1	Надійшли матеріали від підзвітної особи (без ПДВ)	10 000	10 000	201	631
2	Повернуті із виробництва на склад невикористані матеріали	2 000	2 000	231	201
3	Оприбуткована на склад готова продукція	14 000	4 000	26	231
4	Утримано із заробітної плати ПДФО	1 000	1 000	641	661
5	Нарахована заробітна плата робітникам	30 000	3 000	231	661
6	Перераховано до бюджету ПДФО	980	180	641	311
7	Надійшли матеріали від постачальника:				
	– вартість матеріалів (без ПДВ)	10 000	9 500	201	631
	– ПДВ	2 000	1 900	641	631
8	Оплачено рахунок постачальника за отримані матеріали	12 000	12 000	201	301
9	Отримано короткостроковий кредит банку	150 000	130 000	311	301

Завдання 1.7.3.

Зміст завдання

Опрацювати звіти касира і скласти журнал № 1 по рахунку 30 «Готівка» (додаток III).

Вихідні дані

Звіти касира за жовтень 20XX р. наведені у табл. 1.7.2, 1.7.3, 1.7.4.

Ліміт каси – 100 грн.

Таблиця 1.7.2.

Каса за 20 жовтня 20XX р.

№ документа	Від кого одержано Кому видано	Кореспондуючий рахунок	Прибуток	Видаток
Залишок на початок дня			25,00	
145	АТ «Приватбанк» на видачу авансу – 50000,00 та господарські потреби – 500,00		50 500,00	
126	Самойлову О. О. під звіт			500,00
127	Видача авансу по платіжній відомості № 10			50 000,00
Разом за день			50 500,00	50 500,00
Залишок на кінець дня			25,00	
У т. ч. на зарплату			–	

Касир С. Романюк
Записи в касовій книзі перевірено і документи в кількості одного прибуткового і двох видаткових одержав
Бухгалтер К. Петренко

Таблиця 1.7.3.

Каса за 23 жовтня 20XX р.

№ документа	Від кого одержано Кому видано	Кореспондуючий рахунок	Прибуток	Видаток
Залишок на початок дня			25,00	
146	АТ «Приватбанк» на видачу авансу під звіт на службове відрядження		1 200,00	
128	Макарову І. С. під звіт			1 200,00
129	Відшкодування витрат на господарські потреби Самойлову О. О.			20,00
Разом за день			1 200,00	1 220,00
Залишок на кінець дня			5,00	
У т. ч. на зарплату			–	

Касир С. Романюк
Записи в касовій книзі перевірено і документи в кількості одного прибуткового і двох видаткових одержав
Бухгалтер К. Петренко

Таблиця 1.7.4.

Каса за 26 жовтня 20XX р.

№ документа	Від кого одержано Кому видано	Кореспондуючий рахунок	Прибуток	Видаток
Залишок на початок дня			5,00	
147	Від Мазура В. В. відшкодування нестачі		75,00	
128	На поточний рахунок			75,00
148	Залишок підзвітних сум від Макарова І. С.		15,00	
Разом за день			90,00	75,00
Залишок на кінець дня			20,00	
У т. ч. на зарплату			–	

Касир С. Романюк
Записи в касовій книзі перевірено і документи в кількості одного прибуткового і двох видаткових одержав
Бухгалтер К. Петренко

Завдання 1.7.4.

Зміст завдання

На підставі даних про залишки господарських засобів ТОВ «Салют» станом на 30.11.20XX (табл. 1.7.6) та журналу реєстрації господарських операцій за грудень 20XX р. (табл. 1.7.7) скласти реєстр поточного синтетичного обліку – журнал-Головна за формою, наведеною у табл. 1.7.5.

Таблиця 1.7.5.

Журнал-Головна

№	Зміст господарських операцій	Сума, грн	Рахунок 10		Рахунок 20		Рахунок 231		І т. д.	
			Д-Т	К-Т	Д-Т	К-Т	Д-Т	К-Т	Д-Т	К-Т
	С-до на 30.11.20XX									
1										
2										
...										
11										
	Обороти за грудень									
	С-до на 31.12.20XX									

Вихідні дані

Залишки господарських засобів та джерел їх формування у ТОВ «Салют» станом на 30.11.20XX наведені у табл. 1.7.6.

Перелік господарських операцій ТОВ «Салют» за грудень 20XX р. наведено у табл. 1.7.7.

Таблиця 1.7.6.

Господарські засоби ТОВ «Салют» станом на 30.11.20XX

№	Показник	Сума, грн
1	Первісна вартість земельної ділянки, будинків, виробничого устаткування, обчислювальної та оргтехніки	91 800
2	Статутний капітал	400 000
3	Заборгованість працівникам підприємства і оплати праці	6 600
4	Грошові кошти в касі підприємства	30
5	Готова продукція на складі підприємства	26 000
6	Заборгованість банку за короткостроковим кредитом	6 000
7	Заборгованість покупців за відвантажену їм готову продукцію (за первісною вартістю)	36 000
8	Грошові кошти підприємства на поточному рахунку в банку	31 000
9	Заборгованість бюджету за податками, утриманими із заробітної плати працівників (ПДФО)	1 400
10	Знос основних засобів	13 000
11	Заборгованість за страхуванням	6 500
12	Господарський інвентар, інструменти, спецодяг та інші малоцінні та швидкозношувальні предмети (МШП) на складі підприємства терміном використання до одного року	2 000
13	Сума коштів, виданих головному інженеру підприємства в підзвіт на витрати, пов'язані з відрядженням	370
14	Заборгованість постачальникам за одержані від них товари, роботи, послуги	6 300
15	Заборгованість бюджету за податком на додану вартість	5 000
16	Внески до статутного капіталу інших підприємств	140 000
17	Незакінчена обробкою та складанням продукція, що знаходиться у виробничих цехах	4 000
18	Придбані акції та облігації інших підприємств на термін до одного року	35 000

Закінчення табл. 1.7.6.

19	Капітальні інвестиції у будівництво нового цеху	150 000
20	Заборгованість банку за довгостроковим кредитом	50 000
21	Метал, лак і т. п. матеріали на складі підприємства	26 000
22	Резервний капітал	43 000
23	Нерозподілений прибуток	4 400

Таблиця 1.7.7.

Перелік господарських операцій ТОВ «Салют» за грудень 20XX р.

№	Зміст господарських операцій	Сума, грн
1	Відпущено у виробництво матеріали	20 000
2	Нараховано амортизацію основних засобів, задіяних в основному виробництві	2 000
3	Нараховано заробітну плату робітникам основного виробництва	8 000
4	Нараховано внески на пенсійне і соціальне забезпечення робітників основного виробництва	3 000
5	Оприбутковано за фактичною собівартістю виготовлену за місяць готову продукцію	33 000
6	Відпущено продукцію покупцю і визнано дохід від реалізації за відпускними цінами	37 000
7	Надійшли на поточний рахунок гроші від покупця готової продукції	37 000
8	Списано собівартість відпущеної готової продукції.	33 000
9	Списано на фінансовий результат собівартість відпущеної (реалізованої) продукції.	33 000
10	Списано на фінансовий результат дохід від реалізації продукції за відпускними цінами	37 000
11	Визначено і відображено прибуток від діяльності підприємства за звітний період	4 000

Навчально-методичні матеріали: [4], [49], [62], [63], [68], [72], [74], [75].

РОЗДІЛ 2.

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ОСНОВНИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Тема 2.1.

Облік процесу створення підприємства, формування та зміни власного капіталу

Мета заняття

1. Засвоїти призначення, склад та джерела формування власного капіталу підприємства.
2. Вивчити і засвоїти вимоги щодо розміру, порядку формування та зміни складових власного капіталу суб'єкта господарювання.
3. Оволодіти практичними навичками щодо відображення операцій з власним капіталом підприємства на рахунках бухгалтерського обліку.

Ключові терміни і поняття

Акціонерне товариство (Joint-Stock Company) – господарське товариство, статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями.

Товариство з обмеженою відповідальністю (Limited Liability Company) – господарське товариство, що має статутний капітал, поділений на частки, розмір яких визначається установчими документами, і несе відповідальність за своїми зобов'язаннями тільки своїм майном. Учасники товариства, які повністю сплатили свої вклади, несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, у межах своїх вкладів.

Товариство з додатковою відповідальністю (Additional liability company) – господарське товариство, статутний капітал якого поділений на частки визначених установчими документами розмірів і яке несе відповідальність за своїми зобов'язаннями власним майном, а в разі його недостатності учасники цього товариства несуть додаткову солідарну відповідальність у визначеному установчими документами однаково кратному розмірі до вкладу кожного з учасників.

Власний капітал (Equity (capital), owner's equity) – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Зареєстрований капітал (Registered capital) – зафіксована в установчих документах сума статутного капіталу, іншого зареєстрованого капіталу, а також пайовий капітал у сумі, яка формується відповідно до законодавства.

Акціонерний капітал (Issued (share) capital, capital stock) – капітал товариства, що утворюється з суми номінальної вартості всіх розміщених акцій товариства.

Пайовий капітал (Share capital) – сума пайових внесків членів спілок та інших підприємств, що передбачена установчими документами.

Дивіденди (Dividends) – частина чистого прибутку, розподілена між учасниками (власниками) відповідно до частки їхньої участі у власному капіталі підприємства.

Капітал у дооцінках (Revaluation surplus) – сума дооцінки необоротних активів і фінансових інструментів.

Додатковий капітал (Additional Capital) – емісійний дохід (сума, на яку вартість продажу акцій власної емісії перевищує їхню номінальну вартість), вартість безкоштовно отриманих необоротних активів, сума капіталу, який вкладено засновниками понад статутний капітал, накопичені курсові різниці, які відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку відображаються у складі власного капіталу та інші складові додаткового капіталу.

Резервний капітал (Capital reserve) – сума резервів, створених відповідно до чинного законодавства або установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства.

Неоплачений капітал (Unpaid capital) – сума заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу.

Вилучений капітал (Treasury shares, withdrawals, owner withdrawals) – фактична собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених товариством у його учасників.

Емісійний дохід (Capital in excess of par (or stated) value) – сума перевищення доходів, отриманих підприємством від первинної емісії (випуску) власних акцій та інших корпоративних прав, над номіналом таких акцій (інших корпоративних прав).

Нерозподілений прибуток (Retained Earnings) – це частина чистого прибутку, яка залишається у розпорядженні підприємства після виплати доходів власникам у вигляді дивідендів, формування резервного капіталу, поповнення статутного капіталу та використання на інші потреби за рішенням власників.

Непокритий збиток (Accumulated losses) – це сума непокритого збитку звітного року та попередніх років.

Контрольні питання

1. Які типи господарських товариств можуть створюватися в Україні?
2. Дайте визначення власного капіталу. Назвіть основні складові власного капіталу.
3. Чи існує зв'язок між сумою власного капіталу і вартістю чистих активів?
4. Назвіть і охарактеризуйте рахунки, призначені для обліку складових власного капіталу.
5. Які вимоги до розміру статутного капіталу акціонерного товариства в Україні?
6. Назвіть функції статутного капіталу.
7. На яку дату фіксується величина статутного капіталу?
8. Як обліковуються внески до статутного капіталу до моменту реєстрації акціонерного товариства?
9. Які існують класифікаційні ознаки акцій?
10. Укажіть основні способи збільшення статутного капіталу.
11. Яким чином може здійснюватися зменшення статутного капіталу?
12. Які акції належать до викуплених?
13. У чому полягає призначення рахунку 45 «Вилучений капітал»?
14. Як викуп акцій власного випуску впливає на розмір власного капіталу акціонерного товариства?
15. Під впливом яких операцій може змінюватися величина емісійного доходу акціонерного товариства?
16. Яким чином на величину додаткового капіталу впливають операції з безоплатно отриманими активами?
17. Дайте визначення емісійного доходу акціонерного товариства?
18. Що таке капітал в дооцінках?
19. Визначте елементи додаткового капіталу

20. Які вимоги встановлені до розміру та порядку формування резервного капіталу акціонерного товариства в Україні?
21. Яким чином визначається сума нерозподіленого прибутку і як підприємство розпоряджується ним?
22. Як реінвестування дивідендів впливає на розмір власного капіталу?
23. Наведіть перелік операцій, які відображаються в обліку в процесі ліквідації підприємства.

Тестові завдання

- 1. Власний капітал – це:**
- а) робочий капітал;
 - б) вартість прав власників підприємства;
 - в) боргові зобов'язання та чистий прибуток;
 - г) частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.
- 2. Збільшення номіналу випущених акцій призводить до:**
- а) збільшення розміру статутного капіталу;
 - б) збільшення розміру нерозподіленого прибутку;
 - в) збільшення розміру додаткового вкладеного капіталу;
 - г) не змінює загальну оцінку власного капіталу.
- 3. До основних джерел збільшення статутного капіталу акціонерної компанії в Україні належать:**
- а) додаткові внески акціонерів;
 - б) обмін облігацій на акції;
 - в) суми дооцінки основних засобів товариства;
 - г) правильної відповіді немає.
- 4. Сальдо на рахунку 40 «Зареєстрований капітал» акціонерного товариства повинне дорівнювати:**
- а) сумарній вартості коштів, які належать до сплати учасниками за придбані ними акції товариства;
 - б) сумарній номінальній вартості випущених акцій товариства;
 - в) сумарній вартості активів товариства.
- 5. Знайдіть відповідність між проводками та їх змістом:**

А	Відображено зафіксовану у статуті суму статутного капіталу	1	Д-т 311 К-т 421
Б	Відображено різницю між продажною (за грошові кошти) і номінальною вартістю первинно розміщених акцій	2	Д-т 672 К-т 301
В	Відображено суму зменшення статутного капіталу ПАТ через зменшення номінальної вартості акцій	3	Д-т 451 К-т 672
Г	Відображено суму відшкодування акціонерам збитків від зменшення номінальної вартості акцій виплатою готівки із каси ПАТ	4	Д-т 46 К-т 40
Д	ПАТ викупило в акціонерів акції за ціною, що збігається з номінальною вартістю	5	Д-т 40 К-т 672
Е	Відображено анульовані акції	6	Д-т 40 К-т 451

- 6. Сума перевищення ціни викупу власних акцій над їх номінальною вартістю анулюванні акцій відображається записом:**
- а) Д-т 421 «Емісійний дохід» К-т 451 «Вилучені акції»;
 - б) Д-т 451 «Вилучені акції» К-т 421 «Емісійний дохід»;
 - в) Д-т 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» К-т 421 «Емісійний дохід»;
 - г) Д-т 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» К-т 451 «Вилучені акції».

7. Основними напрямками використання резервного капіталу є:
- а) виплата дивідендів по простим акціям;
 - б) поповнення статутного капіталу;
 - в) покриття витрат з гарантованого обслуговування покупців;
 - г) покриття збитків звітного періоду.
8. Переоцінка об'єктів основних засобів впливає на:
- а) статутний капітал підприємства;
 - б) додатковий капітал;
 - в) нерозподілений прибуток;
 - г) капітал в дооцінках.
9. Дохід від безоплатно отриманих необоротних активів відображається у розмірі:
- а) справедливої вартості цих активів;
 - б) залишкової вартості цих активів;
 - в) нарахованої амортизації;
 - г) первісної вартості цих активів.
10. За якою вартістю обліковують власні акції, викуплені у акціонерів:
- а) за фактичною собівартістю викупу;
 - б) за номінальною вартістю;
 - в) за ринковою вартістю;
 - г) за справедливою вартістю.
11. Для відображення емісійного доходу складається бухгалтерська проводка:
- а) Д-т 672 «Розрахунки за іншими виплатами» К-т 421 «Емісійний дохід»;
 - б) Д-т 311 «Поточні рахунки в національній валюті» К-т 421 «Емісійний дохід»;
 - в) Д-т 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» К-т 421 «Емісійний дохід»;
 - г) Д-т 46 «Неоплачений капітал» К-т 421 «Емісійний дохід».
12. Якщо за підсумками року 5 % чистого прибутку, сума якого склала 100 000 грн, було перераховано до резервного капіталу, то сума власного капіталу підприємства внаслідок цієї операції:
- а) не змінилася;
 - б) збільшилася на 5 000 грн;
 - в) зменшилася на 5 000 грн;
 - г) збільшилася на 10 000 грн.
13. Первісна вартість обладнання на 31.12.20X1 становила 20 000 грн, а знос = 14 000 грн. Справедлива вартість обладнання на цю дату становила 24 000 грн. Підприємство прийняло рішення про переоцінку обладнання. Переоцінена сума зносу обладнання на 31.12.20X1 дорівнює:
- а) 5 600 грн;
 - б) 16 800 грн;
 - в) 24 000 грн;
 - г) 8 000 грн.

Практичні ситуації

Завдання 2.1.1.

Зміст завдання

1. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції, які пов'язані з формуванням статутного капіталу публічного акціонерного товариства.
2. Скласти обліковий регістр – журнал № 7 (додаток Ю).

Вихідні дані

Засновники вирішили створити публічне акціонерне товариство із статутним капіталом 2 000 000 грн, поділений на 200 000 простих акцій номіналом 10 грн/шт.

Згідно з установчим договором акції розміщують за номіналом з оплатою грошима та майном. Після підписання установчого договору на підприємстві відбулися наступні операції:

- за 160 000 акцій засновники-фізичні особи перерахували на поточний рахунок в банку 1 600 000 грн;
- за 40 000 акцій засновники-юридичні особи (платники податку на прибуток та ПДВ) передали обладнання (для створюваного АТ – це основні засоби) ринковою вартістю 400 000 грн (в т. ч. ПДВ).

Вартість послуг депозитарію з обслуговування емісії – 50 000 грн.

Завдання 2.1.2.

Зміст завдання

1. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції, пов'язані зі збільшенням статутного капіталу акціонерного товариства за рахунок додаткової емісії акцій.

2. Скласти обліковий регістр за рахунками: 40 «Зареєстрований капітал»; 421 «Емісійний дохід»; 46 «Неоплачений капітал» (журнал № 7 (додаток Ю)).

Вихідні дані

Публічне акціонерне товариство «Стандарт» (платник податку на прибуток і ПДВ) вирішило збільшити статутний капітал на 500 тис. простих акцій номіналом 10 грн/шт. Вартість послуг депозитарію цінних паперів з обслуговування емісії – 25 тис. грн. Акції розмістили серед акціонерів за ринковою ціною – 15 грн/шт. Всього від акціонерів надійшло на рахунок у банку 750 тис. грн.

Завдання 2.1.3.

Зміст завдання

1. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції, які пов'язані зі зменшенням величини статутного капіталу за рахунок зменшення номінальної вартості акцій.

2. Скласти обліковий регістр за рахунками: 40 «Зареєстрований капітал»; 421 «Емісійний дохід»; 442 «Непокритий збиток»; 425 «Інший додатковий капітал» (журнал № 7 (додаток Ю)).

Вихідні дані

Публічне акціонерне товариство «Перлина» прийняло рішення зменшити свій статутний капітал на 300 тис. грн, зменшивши номінальну вартість усіх акцій. Статутний капітал до зменшення становив 2000 тис. грн, після зменшення – 1700 тис. грн. Грошові виплати акціонерам становлять 100 тис. грн; на погашення збитків спрямовано 150 тис. грн; на збільшення додаткового капіталу – 50 тис. грн.

Завдання 2.1.4.

Зміст завдання

1. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції, які пов'язані зі збільшенням величини статутного капіталу за рахунок реінвестиції дивідендів.

2. Скласти облікові регістри за рахунками: 40 «Зареєстрований капітал»; 441 «Прибуток нерозподілений»; 46 «Неоплачений капітал» (журнал № 7 (додаток Ю)); за рахунком 671 «Розрахунки за нарахованими дивідендами» (журнал № 3 (додаток Щ)).

Вихідні дані

Величина статутного капіталу публічного акціонерного товариства «Скіф» складає 2000 тис. грн. Частки його засновників становлять:

- 40 % (800 тис. грн) – ТОВ «Спектр»;
- 30 % (600 тис. грн) – ТОВ «Світанок»;
- 30 % (600 тис. грн) – ТОВ «Промінь».

За підсумками 20X1 р. підприємство отримало 500 тис. грн чистого прибутку, який засновники вирішили спрямувати на збільшення статутного капіталу через реінвестицію дивідендів.

Завдання 2.1.5.

Зміст завдання

1. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції, які пов'язані з викупом та анулюванням акцій.

2. Скласти обліковий регістр за рахунками: 40 «Зареєстрований капітал»; 451 «Вилучений капітал», 421 «Емісійний дохід» (журнал № 7 (додаток Ю)).

Вихідні дані

Публічне акціонерне товариство «Райдуга» прийняло рішення викупити 500 акцій за ринковою вартістю 0,6 грн/шт. (номінальна вартість – 0,70 грн/шт.) з подальшим анулюванням таких акцій.

Завдання 2.1.6.

Зміст завдання

1. Визначити розмір зареєстрованого статутного капіталу акціонерного товариства після зміни установчих документів.

2. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції, пов'язані зі змінами власного капіталу.

Вихідні дані

На обліку АТ перебуває 200 000 простих акцій номінальною вартістю 1 грн, які було викуплено в попередньому році за курсовою вартістю 1,5 грн/шт. Статутний капітал АТ становить 2 млн грн.

Загальними зборами акціонерів прийнято рішення анулювати 100 000 викуплених акцій та зменшити статутний капітал товариства, решту 100 000 раніше викуплених акцій розмістити повторно за грошові кошти безготівковим розрахунком. Акціонерне товариство реалізувало 45 000 акцій першому покупцю за ціною викупу та 55 000 – другому покупцю за номінальною вартістю. Кошти від повторного розміщення акцій отримано своєчасно згідно з умовами укладених договорів.

Завдання 2.1.7.

Зміст завдання

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції з переоцінки виробничого обладнання.

Вихідні дані

Виробниче обладнання підприємства має первісну вартість 800 000 грн, а сума його зносу на дату переоцінки становила 200 000 грн. У результаті дооцінки обладнання його залишкова вартість зросла в 1,5 рази і склала 900 000 грн. Під час наступної переоцінки обладнання було уцінене до 492 000 грн. На цю дату його залишкова вартість становила 820 000 грн.

Навчально-методичні матеріали: [1], [58], [62], [64], [65], [67], [68], [72], [73], [74], [75], [76].

Тема 2.2.

Облік необоротних активів підприємства

Мета заняття

1. Вивчити порядок документального оформлення та відображення в системі бухгалтерського обліку господарських операцій, пов'язаних з рухом необоротних активів.
2. Засвоїти методику і техніку нарахування амортизації необоротних активів та її відображення в бухгалтерському обліку.
3. Оволодіти навичками визначення фактичної собівартості придбаних необоротних активів та фінансових результатів від їх реалізації та ліквідації.

Ключові терміни і поняття

Активи (Assets) – ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому.

Необоротні активи (Non-current assets) – всі активи, що не є оборотними;

Амортизація (Depreciation (Amortisation)) – систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації);

Вартість, яка амортизується, (Depreciable amount) – первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості.

Ліквідаційна вартість активу (Residual value of an asset) – сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство/установа очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією).

Первісна вартість (Cost) – історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.

Переоцінена вартість (Revalued amount) – вартість необоротних активів після їх переоцінки.

Залишкова вартість (Cost less any accumulated depreciation and any accumulated impairment losses) – різниця між первісною (переоціненою) вартістю необоротного активу і сумою його накопиченої амортизації (зносу).

Справедлива вартість (Fair value) – сума, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату.

Зменшення корисності (Impairment) – втрата економічної вигоди в сумі перевищення залишкової вартості активу над сумою очікуваного відшкодування.

Строк корисного використання (експлуатації) (Useful life) – очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи будуть використовуватися підприємством/установою або з їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством/установою обсяг продукції (робіт, послуг).

Основні засоби (Fixed Assets, (property, plant and equipment)) – матеріальні активи, які підприємство/установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного

Об'єкт основних засобів (Item of property, plant and equipment) – це закінчений виробництвом пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього.

Знос основних засобів (Accumulated Depreciation) – сума амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання.

Капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи (Capital expenditure, capital expense («CAPEX») on non-current tangible assets) – витрати на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну (переоцінену) вартість), виготовлення, придбання об'єктів матеріальних необоротних активів (у тому числі необоротних матеріальних активів, призначених для заміни діючих, і устаткування для монтажу), що здійснюються підприємством.

Незавершені капітальні інвестиції в нематеріальні активи (Capital expenditure, capital expense («CAPEX») on intangible assets) – капітальні інвестиції у придбання, створення і модернізацію нематеріальних активів, використання яких за призначенням на дату балансу не відбулося.

Довгострокова дебіторська заборгованість (Long term receivables) – сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу.

Нематеріальний актив (Intangible assets) – немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований.

Накопичена амортизація нематеріальних активів (Accumulated Depreciation) – сума амортизації об'єкта нематеріальних активів з початку його корисного використання.

Лізингова (орендна) операція (Lease) – господарська операція (крім операцій з фрахтування (чартеру) морських суден та інших транспортних засобів) фізичної чи юридичної особи (орендодавця), що передбачає надання основних засобів у користування іншим фізичним чи юридичним особам (орендарям) за плату та на визначений строк.

Оренда (Lease) – угода, за якою орендар набуває права користування необоротним активом за плату протягом погодженого з орендодавцем строку.

Фінансова оренда (Finance lease) – оренда, що передбачає передачу орендарю всіх ризиків та вигод, пов'язаних з правом користування та володіння активом.

Операційна оренда (Operating lease) – це будь-яка оренда, крім фінансової.

Контрольні питання

1. Що таке основні засоби та інші матеріальні необоротні активи?
2. Що таке нематеріальні активи?
3. На які класифікаційні групи поділяють необоротні активи з метою бухгалтерського обліку?
4. Що таке первісна вартість необоротних активів та з чого вона складається?
5. Як визначається первісна вартість безоплатно отриманих необоротних активів?
6. Як визначається первісна вартість необоротних активів, придбаних за кошти?
7. На яких рахунках відображається процес надходження необоротних активів?
8. Як слід відображати в обліку витрати, пов'язані з експлуатацією, ремонтом, удосконаленням необоротних активів?
9. Що таке амортизація необоротних активів?
10. Що є об'єктом амортизації необоротних активів?
11. Як визначається строк корисного використання необоротних активів?
12. Назвіть методи, які застосовуються для нарахування амортизації необоротних активів та поясніть їх сутність.
13. З якою метою здійснюють переоцінку необоротних активів?
14. Як слід відображати в бухгалтерському обліку результати переоцінки необоротних активів?
15. Що означає зменшення корисності необоротних активів? Чому та як його відображають у бухгалтерському обліку?

16. За яких умов основні засоби і нематеріальні активи визнаються в балансі підприємства?
17. Дайте характеристику рахунку 10 «Основні засоби».
18. Який існує порядок документального оформлення операцій з основними засобами?
19. За якими ознаками класифікуються основні засоби?
20. Визначте порядок формування первісної вартості основних засобів при їх надходженні на підприємство.
21. Розкрийте особливості проведення та відображення в обліку переоцінки вартості основних засобів.
22. Назвіть шляхи надходження основних засобів на підприємство.
23. Які активи є об'єктом амортизації?
24. Які методи використовуються для розрахунку амортизації основних засобів?
25. Яким чином проводиться оцінка нематеріальних активів?
26. Як здійснюється аналітичний облік основних засобів?
27. Дайте характеристику рахункам бухгалтерського обліку, які використовуються для обліку операцій з необоротними активами.
28. Поясніть порядок відображення в обліку операцій з ремонту основних засобів.
29. Назвіть джерела фінансування витрат, пов'язаних з ремонтом основних засобів.
30. Як ведеться синтетичний облік ліквідації основних засобів підприємства?
31. Якими записами на рахунках бухгалтерського обліку відображається реалізація основних засобів підприємства?
32. Опишіть порядок оприбуткування нематеріальних активів на підприємство.
33. Яким чином відбувається документальне оформлення ліквідації основних засобів підприємства?
34. На яких рахунках ведеться облік зносу основних засобів?
35. У чому відмінність між фінансовою та операційною орендою?
36. Як відображаються операції з фінансової оренди в обліку орендодавця?
37. Як відображаються операції з фінансової оренди в обліку орендаря?
38. Як відображаються операції з операційної оренди в обліку орендаря та орендодавця?

Тестові завдання

- 1. До складу основних засобів не входять:**
 - а) земельні ділянки;
 - б) транспортні засоби;
 - в) багаторічні насадження;
 - г) малоцінні та швидкозношувальні предмети.
- 2. До складу інших необоротних матеріальних активів не входять:**
 - а) товарні запаси;
 - б) бібліотечні фонди;
 - в) інвентарна тара;
 - г) предмети прокату.
- 3. Основні засоби оприбутковують за:**
 - а) середньозваженою собівартістю придбання;
 - б) первісною вартістю придбання;
 - в) договірною вартістю придбання;
 - г) остаточною вартістю.
- 4. До підсумку балансу основні засоби включаються за:**
 - а) первісною вартістю;
 - б) остаточною вартістю;

- в) залишковою вартістю;
- г) договірною вартістю придбання.
- 5. Амортизації основних засобів – це:**
 - а) періодичне списання первісної вартості основних засобів на витрати діяльності;
 - б) поступова втрата основними засобами первісних технічних характеристик;
 - в) зменшення первісної вартості основних засобів унаслідок експлуатації;
 - г) усі відповіді правильні.
- 6. Які з витрат не є складовими первісної вартості основних засобів:**
 - а) витрати на установку, монтаж, налагодження основних засобів;
 - б) витрати на оплату відсотків за користування кредитом під час придбання основних засобів;
 - в) суми, що сплачують підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт;
 - г) витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів.
- 7. Для розрахунку амортизації основних засобів не використовується метод:**
 - а) прямолінійний;
 - б) кумулятивний;
 - в) виробничий;
 - г) ідентифікованої собівартості.
- 8. Критеріями визнання основних засобів активами є:**
 - а) вартість основних засобів може бути достовірно визначена;
 - б) існує ймовірність того, що підприємство отримає у майбутньому економічні вигоди від використання основних засобів;
 - в) існує контроль підприємства над об'єктом основних засобів;
 - г) усе вищезазначене.
- 9. Первісна вартість безоплатно отриманих основних засобів дорівнює їх:**
 - а) переоціненій вартості на дату отримання;
 - б) справедливій вартості на дату отримання;
 - в) залишковій вартості на дату отримання;
 - г) правильна відповідь відсутня.
- 10. Усі витрати підприємства на придбання або створення необоротних матеріальних активів відображаються на рахунках:**
 - а) 10 «Основні засоби»;
 - б) 11 «Інші необоротні матеріальні активи»;
 - в) 15 «Капітальні інвестиції»;
 - г) на усіх перелічених рахунках.
- 11. До складу необоротних активів не входять:**
 - а) основні засоби;
 - б) довгострокові фінансові інвестиції;
 - в) короткострокові фінансові інвестиції;
 - г) нематеріальні активи.
- 12. Собівартість об'єктів основних засобів, виготовлених власними силами, відображаються в обліку записом:**
 - а) Д-т 151 К-т 10;
 - б) Д-т 152 К-т 23;
 - в) Д-т 151 К-т 23;
 - г) Д-т 152 К-т 151.
- 13. Під час визначення строку корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів не враховується:**
 - а) очікуваний фізичний знос;
 - б) очікувана потужність;

- в) моральний знос;
- г) технічний строк експлуатації.

14. Отримане у фінансову оренду устаткування відображається в обліку орендаря записом:

- а) Д-т рах. 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів» К-т рах. 531 «Зобов'язання з фінансової оренди»;
- б) Д-т рах. 104 «Машини та обладнання» К-т рах. 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів»;
- в) Д-т рах. 104 «Машини та обладнання» К-т рах. 531 «Зобов'язання з фінансової оренди»;
- г) Д-т рах. 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів» К-т рах. 181 «Заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду».

15. Списання залишкової вартості реалізованого обладнання відображається в обліку записом:

- а) Д-т рах. 976 «Списання необоротних активів» К-т рах. 131 «Знос основних засобів»;
- б) Д-т рах. 976 «Списання необоротних активів» К-т рах. 104 «Машини та обладнання»;
- в) Д-т рах. 943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів» К-т рах. 104 «Машини та обладнання»;
- г) Д-т рах. 943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів» К-т рах. 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу».

16. Переоцінку основних засобів за їх справедливою вартістю на дату балансу здійснюють, якщо:

- а) їх залишкова вартість більше ніж на 10 % відрізняється від справедливої вартості на дату балансу;
- б) їх залишкова вартість більше ніж на 5 % відрізняється від справедливої вартості на дату балансу;
- в) їх залишкова вартість суттєво відрізняється від справедливої вартості на дату балансу;
- г) правильна відповідь відсутня.

17. Не є об'єктом реалізацій:

- а) земельні ділянки;
- б) робоча та продуктивна худоба;
- в) багаторічні насадження;
- г) нежитлові приміщення.

18. Підприємство придбало виробниче обладнання за 50000 грн у вересні 20XX р. та ввело його в експлуатацію у жовтні 20XX р. Строк корисного використання обладнання – 5 років, а ліквідаційна вартість дорівнює 1000 грн. Річна сума амортизації обладнання за перший рік експлуатації, розрахована кумулятивним методом, дорівнює:

- а) 12 800 грн;
- б) 13 333 грн;
- в) 13 600 грн;
- г) 14 400 грн.

19. Первісна вартість обладнання на 31.12.20XX становила 30000 грн, а знос – 22000 грн. Справедлива вартість обладнання на цю дату становила 12000 грн. Підприємство прийняло рішення про першу переоцінку обладнання. Переоцінена сума зносу обладнання на 31.12.20XX дорівнює:

- а) 36 000 грн;
- б) 55 000 грн;

в) 33 000 грн;

г) 42 000 грн.

20. Підприємство придбало виробниче устаткування за 120000 грн (у тому числі ПДВ – 20000 грн). Крім того підприємство витратило 500 грн на його доставку, крім того ПДВ – 20 %; на страхування ризиків з доставки – 280 грн, крім того ПДВ – 20 %; на сплату відсотків за користування банківським кредитом для придбання обладнання – 1870 грн; на встановлення, монтаж та підготовку до експлуатації (заробітна плата та ЄСВ) – 137 грн. Первісна вартість цього обладнання дорівнює:

а) 123 943 грн;

б) 100 637 грн;

в) 100 917 грн;

г) 101 917 грн.

21. Складено акт приймання-передачі виконаних ремонтних робіт, які привели до відновлення колишнього ресурсу обладнання механічного цеху. Вартість робіт – 10000 грн, крім того ПДВ – 20 %. Списання витрат, пов'язаних з ремонтом, відображається в обліку записом:

а) Д-т рах. 151 К-т рах. 68 512 000 грн;

б) Д-т рах. 91 К-т рах. 68 512 000 грн;

в) Д-т рах. 231 К-т рах. 6 851 000 грн;

г) Д-т рах. 91 К-т рах. 68 510 000 грн.

22. Підприємство ліквідує будівлю цеху. Первісна вартість будівлі – 90 000 грн. Витрати, пов'язані з ліквідацією, становили: заробітна плата – 1 000 грн, страхові внески – 22 %. У результаті ліквідації були отримані будівельні матеріали на суму 3 500 грн. Фінансовий результат від ліквідації будівлі дорівнює:

а) 6 500 грн;

б) 3 500 грн;

в) 2 130 грн;

г) 7 870 грн.

23. Виручка від реалізації основних засобів відображається в обліку записом:

а) Д-т рах. 377 К-т рах. 746;

б) Д-т рах. 311 К-т рах. 10;

в) Д-т рах. 377 К-т рах. 712;

г) Д-т рах. 311 К-т рах. 746.

24. Підприємство придбало програмне забезпечення 01.10.20XX за 2 500 грн, визначивши строк його корисного використання у 5 років, а ліквідаційну вартість як нульову. Під час використання прямолінійного методу для нарахування амортизації нематеріальних активів залишкова вартість програмного забезпечення на 31.12.20XX становить:

а) 1 000 грн;

б) 1 100 грн;

в) 1 050 грн;

г) 2 000 грн.

25. Придбана підприємством ліцензія на здійснення певної діяльності належить до класифікаційної групи нематеріальних активів:

а) права користування майном;

б) права на об'єкти промислової власності;

в) авторське право та суміжні з ним права;

г) інші нематеріальні активи.

- 26. Нарахування амортизації об'єкта основних засобів починається з:**
- а) дати надходження об'єкта основних засобів на підприємство;
 - б) місяця, наступного за місяцем, в якому об'єкт основних засобів став придатним для корисного використання;
 - в) дати введення об'єкта основних засобів в експлуатацію;
 - г) з моменту оплати за придбаний об'єкт основних засобів.
- 27. Об'єкти основних засобів, передані в операційну оренду:**
- а) переходять на баланс орендаря;
 - б) залишаються на балансі орендодавця;
 - в) обліковуються орендодавцем на позабалансовому рахунку.
- 28. Підприємство, для якого передача майна в операційну оренду є основним видом діяльності, дохід, одержаний в результаті орендних операцій, відображається на субрахунку:**
- а) 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг»;
 - б) 713 «Дохід від операційної оренди активів»;
 - в) 719 «Інші доходи від операційної діяльності»;
 - г) 732 «Відсотки одержані».
- 29. Під час проведення переоцінки необоротного активу, переоцінка балансової вартості інших об'єктів класу проводиться:**
- а) обов'язково;
 - б) за рішення керівника підприємства;
 - в) не проводиться.
- 30. Нарахування амортизації нематеріальних активів здійснюється протягом строку їх корисного використання, але не більше:**
- а) 10 років;
 - б) 15 років;
 - в) 20 років;
 - г) обмежень немає.
- 31. Під час визначення строку корисної експлуатації основних засобів не враховується:**
- а) очікуване використання об'єкта підприємством з урахуванням його потужності або продуктивності;
 - б) можливе зменшення чисельності облікового апарату;
 - в) фізичний знос, що передбачається;
 - г) моральний знос, що передбачається.
- 32. До первісної вартості основних засобів не включаються:**
- а) суми ввізного мита;
 - б) витрати зі страхування ризиків з доставки основних засобів;
 - в) відсотки за користування кредитом;
 - г) витрати на доставку придбаних об'єктів основних засобів.
- 33. Індекс переоцінки визначається діленням:**
- а) справедливої вартості об'єкта на його залишкову вартість;
 - б) залишкової вартості об'єкта на його справедливую вартість;
 - в) залишкової вартості об'єкта на його первісну вартість;
 - г) справедливої вартості об'єкта на його первісну вартість.
- 34. Витрати, пов'язані зі страхуванням основних засобів, списуються за рахунок:**
- а) собівартості продукції;
 - б) валового прибутку;
 - в) первісної вартості основних засобів;
 - г) фонду страхування майна підприємства.

35. Запасні частини, які використані на поточний ремонт обладнання, відображаються за дебетом рахунку:

- а) 231 «Основне виробництво»;
- б) 232 «Допоміжне виробництво»;
- в) 91 «Загальновиробничі витрати»;
- г) 92 «Адміністративні витрати».

Практичні ситуації

Завдання 2.2.1.

Зміст завдання

1. Скласти Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів за № 55 від 15 вересня поточного року (додатки П, Р) та відкрити інвентарну картку обліку основних засобів (додатки С, Т).

2. Скласти Акт списання основних засобів за № 25 від 15 жовтня поточного року (додатки У, Ф)

Вихідні дані

Згідно з наказом директора ТОВ «Промінь» № 124 від 18 вересня поточного року комісія у складі головного інженера Даниленка П. С., головного бухгалтера Романенко А. І, начальника механічного цеху Сидоренка Н. О. провели огляд фрезерного верстата, який придбано у ПрАТ «Електрон». Дата випуску верстату – 5 вересня поточного року, номер технічного паспорту – 177, первісна вартість верстату – 15 500 грн. Верстат технічним вимогам відповідає повністю. До акту додається технічний паспорт і рахунок № 225 від 12 вересня поточного року. Об'єкту присвоєно інвентарний номер 87, який зареєстровано в інвентарній картці № 120.

Крім того, в поточному році було прийнято рішення про ліквідацію легкого пресу, який було виготовлено у 2006 р. та надійшов на підприємство 17.03.2007. За час експлуатації були проведені ремонтні роботи на суму 27 550 грн. Інвентарний номер об'єкта – 53. Первісна вартість легкого пресу – 47 600 грн. Річна норма амортизації – 25 %. За час експлуатації сума нарахованого зносу склала 40 400 грн. Ліквідацію здійснено комісією у складі начальника цеху Онопрієнка М. П., головного механіка підприємства Петренка Ю. В., механіка цеху Кучеренка О. М. Комісією призначено директором ТОВ «Промінь» Біленко О. О. (наказ № 130 від 5 жовтня поточного року).

Комісія визначила, що об'єкт після аварії підлягає демонтажу з оприбуткуванням запасних частин на суму 5800 грн і здачею лому в утиль на суму 670 грн. За роботи по ліквідації пресу була нарахована заробітна плата робітникам на суму 350 грн і проведені нарахування на соціальні заходи згідно з чинним законодавством (22 %).

Завдання 2.2.2.

Зміст завдання

1. Скласти журнал реєстрації господарських операцій за звітний період, пов'язаних з будівництвом об'єкту основних засобів, та вказати по кожній з них первинний документ та кореспонденцію рахунків.

2. Визначити первісну вартість спорудженої будівлі матеріального складу.

Вихідні дані

У звітному періоді підприємство здійснило будівництво складу матеріалів господарським способом. Витрати на будівництво склали: будівельні матеріали – 500 000 грн; заробітна плата робітникам, які брали участь у будівництві – 200 000 грн; відрахування на соціальне страхування – 22 %; витрати на оплату послуг проектної організації – 10 000 грн, крім того ПДВ – 2 000 грн; знос машин і механізмів, задіяних у процесі будівництва – 18 000 грн; спожита електроенергія для освітлення будівельного

майданчика – 15 000 грн; витрати з державної реєстрації – 500 грн; витрати на страхування будівлі – 1 800 грн, крім того ПДВ – 360 грн. Будівлю складу було введено в експлуатацію на підставі складеного Акту приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів.

Перелік операцій, пов'язаних з будівництвом матеріального складу, наведено у табл. 2.2.1.

Таблиця 2.2.1.

Господарські операції за звітний період

№	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Відпущені зі складу будівельні матеріали для споруди будівлі	500 000
2	Нарахована заробітна плата робітникам, які задіяні у будівництві	200 000
3	Нараховано ЄСВ – 22 %	визначити
4	Списуються витрати на оплату послуг проектної організації:	
	– вартість проектних робіт	10 000
	– ПДВ	2 000
5	Списується вартість спожитої електроенергії для освітлення будівельного майданчика	15 000
6	Нараховано знос основних засобів, задіяних у процесі будівництва	18 000
7	Відображаються витрати з державної реєстрації	500
8	Списуються витрати на страхування майна:	
	– вартість страхування	1 800
	– ПДВ	360
9	Складено Акт приймання-передачі будівлі (ОЗ–1) в експлуатацію. Первісна вартість	визначити
10	Перераховано з поточного рахунку:	
	– проектній організації	12 000
	– страховій компанії	2 160

Завдання 2.2.3.

Зміст завдання

1. Сформулювати перелік господарських операцій за звітний період, пов'язаних з надходженням основних засобів на підприємство, та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій.

2. Вказати первинні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією.

3. Визначити первісну вартість основних засобів, які надійшли на підприємство.

Вихідні дані

ПрАТ «Парус» отримало від постачальника виробниче обладнання, яке потребує монтажу (з наступною оплатою). Покупна вартість обладнання – 80000 грн, крім того ПДВ – 16 000 грн. На придбання обладнання було використано короткостроковий кредит, отриманий в банку в розмірі 96 000 грн під 30 % річних. За доставку обладнання на підприємство було сплачено – 300 грн, крім того ПДВ – 60 грн. Витрати, пов'язані з монтажем обладнання, склали: запасні частини – 100 грн; заробітна плата робітникам, які виконали монтаж обладнання – 800 грн; єдиний соціальний внесок – 22 %. Після монтажу обладнання оприбутковано як основний засіб.

Крім того, підприємство у звітному періоді безоплатно отримало виробничий інвентар, залишкова вартість якого за актом приймання-передачі становить 15 000 грн, а сума нарахованого зносу за період експлуатації дорівнює 5 000 грн. Ринкова вартість інвентарю з урахуванням зносу оцінюється у сумі 28 000 грн. Витрати підприємства на доставку цього інвентарю транспортною організацією становлять 1 000 грн, крім того ПДВ – 200 грн (з наступною оплатою).

Завдання 2.2.4.

Зміст завдання

1. Скласти розрахунок амортизації основних засобів зазначеними методами за період фактичної експлуатації об'єкта.
2. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку нарахування зносу основних засобів.

Вихідні дані

Інформація про основні засоби, які підлягають амортизації, та умови використання методів розрахунку амортизаційних відрахувань, наведені у табл. 2.2.2.

Таблиця 2.2.2.

Дані для розрахунку амортизаційних відрахувань

Метод нарахування Вихідні дані	Зменшення залишкової вартості	Прискореного зменшення залишкової вартості	Прямо-лінійний	Кумулятивний	Виробничий
Первісна вартість	90 000	100 000	177 000	670 000	568 000
Ліквідаційна вартість	8 000	18 000	7 000	50 000	58 000
Очікуваний строк експлуатації	5 р.	8 р.	6 р.	4 р.	5 р.
Дата введення в експлуатацію	31.12.2003	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2006	31.12.2005
Дата виведення з експлуатації	31.12.2005	31.12.2008	30.09.2007	31.12.2008	31.12.2007
Плановий обсяг виробництва на строк експлуатації	×	×	×	×	550 000 шт.
Фактично вироблено:					
1-й рік	×	×	×	×	80 000 шт.
2-й рік	×	×	×	×	125 000 шт.

Завдання 2.2.5.

Зміст завдання

1. Скласти журнал реєстрації господарських операцій за звітний період, пов'язаних з ремонтом основних засобів.
2. Вказати по кожній з операцій первинний документ та кореспонденцію рахунків.
3. Визначити вартість ремонту основних засобів підприємства.

Вихідні дані

У звітному періоді ПрАТ «Імпульс» здійснило капітальний ремонт офісу господарським способом. Ремонтно-механічним цехом на капітальний ремонт будівлі було використано будівельних матеріалів на суму 11 560 грн, нараховано заробітну плату за проведення ремонту – 5 250 грн, нараховано єдиний соціальний внесок – 22 %. Вартість оприбуткованих на склад матеріальних цінностей, отриманих на ремонт офісу склала 500 грн. Виконаний капітальний ремонт відновив будівлю офісу.

Крім того, ПрАТ «Імпульс» акцептувало рахунок авторемонтного підприємства за виконаний капітальний ремонт вантажної автомашини на суму 28 600 грн, крім того ПДВ – 5 720 грн. Вартість ремонтних робіт, пов'язаних із заміною кузова і двигуна на аналогічні модифікації, склала 25 000 грн, крім того ПДВ – 5 000 грн. В процесі ремонту на автомобілі було також встановлено додатковий комплект протитуманних фар на суму 3 600 грн, крім того ПДВ – 720 грн.

Перелік операцій, пов'язаних з ремонтом основних засобів ПрАТ «Імпульс», наведено у табл. 2.2.3.

Таблиця 2.2.3.

Господарські операції за звітний період

№	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Списуються витрати ремонтно-механічного цеху на капітальний ремонт офісу підприємства: – будівельні матеріали; – заробітна плата; – ЄСВ.	11 560 5 250 визначити
2	Оприбутковані матеріальні цінності, отримані на ремонт офісу	500
3	Списуються витрати ремонтно-механічного цеху по закінченому капітальному ремонту офісу	визначити
4	Складено Акт приймання-передачі робіт, пов'язаних з капітальним ремонтом автомобіля: – загальна вартість робіт; – ПДВ. У тому числі: а) ремонтні роботи, які призвели до відновлення попереднього ресурсу автомобіля: – вартість робіт; – ПДВ; б) ремонтні роботи, які привели до модернізації автомобіля: – вартість робіт; – ПДВ.	28 600 5 720 визначити визначити визначити визначити
5	Відображено збільшення первісної вартості автомобіля в результаті його модернізації	визначити
6	Оплачено рахунок авторемонтного підприємства	34 320

Завдання 2.2.6.

Зміст завдання

1. Сформулювати перелік господарських операцій за звітний період, пов'язаних з вибуттям основних засобів, та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій.

2. Визначити фінансовий результат від ліквідації основних засобів.

Вихідні дані

Внаслідок будівництва нового автошляху підприємство змушене ліквідувати будівлю майстерень, первісна вартість якої складала 45 400 грн, знос – 60 %. У підприємства відсутні витрати на знос будівлі майстерень у зв'язку з виконанням усіх робіт забудовником. Згідно з актом на списання об'єкту, вартість матеріалів, отриманих після ліквідації майстерень, склала 2 600 грн.

Крім того, підприємство у звітному періоді безоплатно передало технічному училищу для навчальних цілей універсальний токарний верстат. Первісна вартість верстата – 19 300 грн, сума накопиченого зносу – 7 720 грн, витрати з демонтажу: заробітна плата – 800 грн, єдиний соціальний внесок – 22 %.

Підприємство також виступило засновником ПрАТ «Авангард». Як внесок до статутного капіталу було внесено виробниче обладнання. В обмін на обладнання були отримані акції на суму 150 000 грн, що складає 4 % величини статутного капіталу акціонерного товариства. Залишкова вартість та знос виробничого обладнання дорівнюють відповідно 158 600 грн та 56 400 грн.

Завдання 2.2.7.

Зміст завдання

1. Скласти журнал реєстрації господарських операцій, пов'язаних з реалізацією основних засобів.
2. Вказати первинні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією.
3. Визначити фінансовий результат від реалізації основних засобів.

Вихідні дані

Підприємство продало ПрАТ «Екватор» котельну установку за 46 000 грн, крім того ПДВ – 9 200 грн з наступною оплатою. На момент реалізації первісна вартість установки дорівнює 42 800 грн, сума накопиченого зносу – 9 800 грн. Витрати, пов'язані з демонтажем установки, склали: заробітна плата – 2100 грн, єдиний соціальний внесок – 22 %.

Перелік господарських операцій, пов'язаних з реалізацією котельної установки, наведено у табл. 2.2.4.

Таблиця 2.2.4.

Господарські операції за звітний період

№	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Прийнято рішення керівництва підприємства про реалізацію котельної установки: – сума накопиченого зносу; – залишкова вартість.	9 800 33 000
2	Відвантажено котельну установку ПрАТ «Екватор»: – дохід від реалізації котельної установки; – ПДВ; – собівартість реалізованої котельної установки.	визначити визначити визначити
3	Списуються витрати, пов'язані з демонтажем установки: – заробітна плата; – єдиний соціальний внесок.	2 100 визначити
4	Списується на рахунок «Фінансові результати»: – чистий дохід від реалізації установки; – собівартість реалізованої установки; – витрати, пов'язані з демонтажем установки.	визначити визначити визначити
5	Розраховується та списується фінансовий результат від реалізації котельної установки	визначити
6	Надійшли на поточний рахунок кошти від ПрАТ «Екватор» за котельну установку	визначити

Завдання 2.2.8.

Зміст завдання

1. Скласти Акт введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (додаток Х) та відкрити інвентарну картку обліку об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (додаток Ц).
2. Скласти журнал реєстрації господарських операцій за звітний період, вказати первинні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією.

Вихідні дані

Підприємство ПАТ «Дніпро» отримало грант від фонду «Веселка», умовами використання якого передбачено придбання програмного забезпечення, яке буде використовуватись для виконання досліджень з метою удосконалення технології виробництва.

Справедлива вартість нематеріального активу на дату отримання становила 5 000 грн. Тривалість корисної експлуатації дорівнює 5 років, для розрахунку амортизаційних відрахувань обрано прямолінійний метод.

Завдання 2.2.9.

Зміст завдання

1. Скласти Акт введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (додаток Х) та відкрити інвентарну картку обліку об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (додаток Ц).

2. Скласти журнал реєстрації господарських операцій за звітний період, пов'язаних з отриманням ліцензії; вказати первинні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією.

Вихідні дані

Підприємство придбало в січні 20XX р. ліцензії для забезпечення своєї діяльності у майбутньому:

- на виробництво продукції терміном на 5 років (10 000 грн);
- на здійснення роздрібною торгівлі цією продукцією терміном на 1 рік (2 200 грн).

Завдання 2.2.10.

Зміст завдання

1. Скласти Акт введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (додаток Х) та відкрити інвентарну картку обліку об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (додаток Ц).

2. Скласти журнал реєстрації господарських операцій за звітний період, пов'язаних зі створенням інтернет-магазину; вказати первинні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією.

Вихідні дані

Підприємство-платник ПДВ прийняло рішення створити інтернет-магазин для реалізації товарів. Наказом керівника встановлено строк використання інтернет-магазину – 5 років, на програмний комплекс якого було витрачено 12 000 грн (у т. ч. ПДВ).

Завдання 2.2.11.

Зміст завдання

1. Скласти Акт введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (додаток Х) та відкрити інвентарну картку обліку об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (додаток Ц).

2. Сформулювати перелік господарських операцій за звітний період; скласти журнал реєстрації господарських операцій.

Вихідні дані

Підприємство ПАТ «Дніпро» отримало безоплатно від підприємства ПАТ «Буг» програмне забезпечення, справедлива вартість якого на дату отримання становила 1 800 грн. Тривалість корисної експлуатації складає 5 років, обраний прямолінійний метод нарахування амортизації. Програмне забезпечення буде використовуватись відділом маркетингу

Завдання 2.2.12.

Зміст завдання

Відобразити господарські операції, що пов'язані з операційною орендою торговельного обладнання, на рахунках бухгалтерського обліку підприємства-орендаря.

Вихідні дані

ТОВ «Десна» отримало в операційну оренду у іншої юридичної особи строком на один місяць торговельне обладнання. Отримане в оренду торговельне обладнання

за вартістю, зазначеною у договорі про оренду, – 105 000 грн, орендар використовуватиме з метою збуту продукції.

Розмір орендної плати за місяць згідно до договору становить 3 000 грн, крім того ПДВ – 600 грн. Договором установлено, що за день передачі майна в оренду і за день повернення майна з оренди орендна плата підлягає сплаті як за два дні користування майном.

Сплата орендарем сум орендної плати на рахунок орендодавця за календарний місяць, протягом якого майно знаходилося в оренді, здійснюється авансом не пізніше 10 числа цього місяця.

Сторони у договорі також установили, що нарахування орендної плати за поточний календарний місяць здійснюється щомісяця в останній календарний день цього місяця, за такої умови факт надання орендних послуг підтверджується актом здавання-приймання послуг.

Завдання 2.2.13.

Зміст завдання

Відобразити господарські операції, що пов'язані з операційною орендою верстата, на рахунках бухгалтерського обліку підприємства-орендодавця.

Вихідні дані

ТОВ «Буг» передало в операційну оренду іншому підприємству строком на два місяці верстат.

На переданий в оренду верстат орендодавець нараховує у бухгалтерському обліку амортизацію за прямолінійним методом щомісяця у сумі 400 грн.

Розмір орендної плати за місяць відповідно до договору становить 800 грн, крім того ПДВ – 160 грн. Договором установлено, що за день передачі майна в оренду і за день повернення майна з оренди орендна плата підлягає сплаті як за два дні користування майном.

Відповідно до договору сплата орендарем сум орендної плати на рахунок орендодавця за кожен календарний місяць, протягом якого майно знаходилося в оренді, здійснюється авансом не пізніше 15 числа цього місяця. Нарахування орендної плати за поточний календарний місяць здійснюється щомісяця в останній календарний день цього місяця, водночас факт надання орендних послуг підтверджується актом приймання-передачі послуг.

Завдання 2.2.14.

Зміст завдання

1. Виконати розрахунок орендних платежів орендаря за період оренди обладнання за формою, наведеною в табл. 2.2.5.

Таблиця 2.2.5.

Розрахунок орендних платежів за період оренди обладнання

Дата	Орендні платежі, грн			Залишок зобов'язання з оренди на кінець періоду, грн
	Мінімальна сума орендних платежів (ануїтет)	Фінансові витрати	За обладнання	
1	2	3	4	5

2. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції з фінансової оренди обладнання у орендаря.

Вихідні дані

31.12.20X1 ТОВ «Інгул» одержало у фінансову оренду обладнання від ТОВ «Дніпро» строком оренди на 5 років. Договір оренди передбачає перехід орендарю права власності на обладнання в кінці строку оренди.

Орендні платежі в сумі 6000 грн сплачуються щоквартально на початок кварталу, починаючи з 01.01.20X2.

Ставка орендного відсотка, що використовує орендодавець для визначення суми орендної плати, становить 12 % річних (3 % у квартал). Дисконтний множник ануїтету складає 15, 3238.

Відомості про передане в оренду обладнання: первісна вартість – 100 000 грн; сума нарахованого зносу – 20 000 грн; справедлива вартість на дату укладання договору – 95 000 грн; строк корисного використання – 6 років; ліквідаційна вартість дорівнює нулю; амортизація нараховується за прямолінійним методом.

Завдання 2.2.15.

Зміст завдання

1. Визначити теперішню вартість мінімальних орендних платежів.
2. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції з фінансової оренди обладнання у орендодавця.

Вихідні дані

Орендодавець уклав угоду про фінансову оренду обладнання з орендарем на таких умовах:

- строк оренди 3 роки, починаючи з 2 січня 20X1 р.;
- орендна відсоткова ставка – 24 % річних;
- мінімальні орендні платежі загальною сумою 120 000 грн сплачуються один раз на півроку (2 січня та 11 липня) по 20 000 грн;
- об'єкт знаходиться на балансі орендодавця в сумі 80 000 грн;
- після завершення строку оренди право власності на об'єкт переходить орендарю.

Дисконтний множник ануїтету – 4,60477.

Навчально-методичні матеріали: [2], [7], [11], [22], [23], [29], [50], [51], [62], [64], [65], [67], [68], [71], [72], [73], [74], [75], [76], [78].

Тема 2.3.

Облік виробничих запасів

Мета заняття

1. Засвоїти класифікацію, умови визнання та методи оцінки виробничих запасів.
2. Оволодіти практичними навичками щодо документального оформлення, синтетичного та аналітичного обліку господарських операцій з руху виробничих запасів на підприємстві.
3. Опанувати порядок обліку та розподілу транспортно-заготівельних витрат, відображення в бухгалтерському обліку результатів інвентаризації матеріальних цінностей.

Ключові терміни і поняття

Запаси (Inventories) – активи, які утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством/установою.

Чиста вартість реалізації запасів (Net realisable value) – очікувана ціна реалізації запасів в умовах звичайної діяльності за вирахуванням очікуваних витрат на завершення їх виробництва та реалізацію.

Виробничі запаси (Production supplies) – сировина (raw materials), основні й допоміжні матеріали (materials), паливо (fuel), запасні частини (spare parts), напівфабрикати (intermediate goods, producer goods, semi-finished products), тара (tare, packing) (строк корисного використання якої не більше одного року), тарні матеріали (tare materials), комплектуючі вироби (component products) та інші матеріальні цінності, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва, адміністративних потреб та збуту.

Незавершене виробництво (Work in progress, unfinished goods) – продукція (вироби, заготовки, деталі), що не пройшла всіх стадій (фаз, переділів) обробки, передбачених технологічним процесом, а також вироби неуккомплектовані, що не пройшли випробувань і технічного приймання.

Напівфабрикат (напівпродукт) (Intermediate good, producer good, semi-finished product) – це продукція, що не пройшла всіх установлених технологічним процесом стадій виробництва й потребує доопрацювання або укомплектування.

Готова продукція (Finished goods) – це продукція, обробка якої закінчена та яка пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками і відповідає технічним умовам і стандартам.

Товари (Merchandises) – матеріальні цінності, що придбані (отримані) та утримуються підприємством з метою подальшого продажу.

Малоцінні та швидкозношувані предмети (Low-value and non-durable items) – предмети, що використовуються протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він більше одного року, зокрема: інструменти, господарський інвентар, спеціальне оснащення, спеціальний одяг тощо.

Транспортно-заготівельні витрати (Transport and handling costs) – затрати на заготівлю запасів, оплата тарифів (фрахту) за вантажно-розвантажувальні роботи і транспортування запасів усіма видами транспорту до місця їх використання, включаючи витрати зі страхування ризиків транспортування запасів.

Одиниця запасів (Item of inventory) – це їх найменування або однорідна група (вид), зокрема вид, сорт, марка запасу, кожен номенклатурний номер.

Методи оцінки запасів під час їх вибуття (Techniques for the measurement of cost):

- ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;
- середньозваженої собівартості;
- собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- нормативних затрат;
- ціни продажу.

Оцінка відпущених запасів за ідентифікованою собівартістю (Specific identification of individual costs method) – це метод оцінки вибуття запасів, який може застосовуватися підприємством у випадку, якщо запаси не замінюють один одного або відпускаються для виконання спеціальних замовлень і проектів, або їх первісна вартість визначена з ідентифікованої вартості (автомобілі, дорогоцінні метали, дорогоцінне каміння тощо).

Метод оцінки за середньозваженою собівартістю запасів (Weighted average cost method) – це метод оцінки вибуття запасів, який базується на розрахунку середньозваженої собівартості кожної одиниці запасів.

Оцінка запасів за методом ФІФО (First-in, first-out (FIFO) method) – це метод оцінки вибуття запасів, який базується на припущенні, що запаси використовуються у тій послідовності, у якій вони надходили на підприємство (відображені у бухгалтерському обліку), тобто запаси, які першими відпускаються у виробництво

(продаж та інше вибуття), оцінюються за собівартістю перших за часом надходження запасів.

Метод нормативних затрат (Standard cost method) – це метод оцінки вибуття запасів, який базується на застосуванні затверджених підприємством норм витрат на виробництво одиниці продукції (робіт, послуг).

Оцінка за цінами продажу (Retail method) – це метод оцінки вибуття запасів, який заснований на застосуванні підприємствами роздрібною торгівлі середнього процента торговельної націнки товарів.

Контрольні питання

1. Яким ПСБО регламентуються методологічні засади формування в обліку інформації про запаси підприємства?
2. Якими законодавчо-нормативними актами регламентуються господарські операції з руху виробничих запасів?
3. Дайте визначення запасів підприємства.
4. Що таке виробничі запаси підприємства?
5. Наведіть класифікацію запасів підприємства для цілей бухгалтерського обліку.
6. Які критерії визнання виробничих запасів?
7. Які матеріальні цінності включаються до виробничих запасів?
8. Яким чином відбувається документальне оформлення руху виробничих запасів на підприємстві?
9. На яких рахунках ведеться облік виробничих запасів?
10. За якою вартістю оприбутковуються виробничі запаси на підприємстві?
11. Які фактичні витрати формують первісну вартість виробничих запасів, придбаних за плату?
12. Укажіть основні джерела надходження матеріальних цінностей на склад підприємства.
13. Що таке справедлива вартість виробничих запасів?
14. Які методи використовуються для оцінки виробничих запасів під час їх вибуття зі складу?
15. У чому полягає сутність оцінки виробничих запасів за методом FIFO?
16. Яким чином здійснюється оцінка виробничих запасів за методом середньозваженої собівартості?
17. У чому полягає сутність оцінки виробничих запасів за методом ідентифікованої собівартості?
18. Який спосіб оцінки матеріалів за часом закупівель переважає з точки зору формування прибутку в період інфляції?
19. Що таке чиста вартість реалізації?
20. За якою оцінкою відображаються виробничі запаси на дату складання балансу?
21. Яким чином здійснюється аналітичний облік виробничих запасів на підприємстві?
22. Як відображається на рахунках результат переоцінки матеріальних цінностей?
23. На якому рахунку відображаються витрати, пов'язані з доставкою матеріалів на склад підприємства?
24. Назвіть основні складові транспортно-заготівельних витрат.
25. Яким чином здійснюється розподіл транспортно-заготівельних витрат та їх списання на виробництво?

26. У яких випадках проведення інвентаризації виробничих запасів є обов'язковим?

27. Яким бухгалтерським проведенням відображається нестача матеріальних цінностей понад норми природних втрат, яку виявлено під час інвентаризації?

Тестові завдання

1. До складу запасів підприємства не входять:

- а) товари, що надійшли від іншого підприємства і перебувають на консигнації;
- б) товари, передані на консигнацію іншому підприємству;
- в) запаси, що перебувають в дорозі і придбані в іншого підприємства на умовах «FOB – станція відвантаження»;
- г) жодна з наведених позицій.

2. До первинної вартості виробничих запасів, придбаних за плату, не включаються:

- а) суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству;
- б) суми ввізного мита;
- в) суми, що сплачуються за інформаційні, посередницькі та інші подібні послуги у зв'язку з пошуком і придбанням запасів;
- г) усі наведені вище позиції.

3. Вартість виробничих запасів, що є в наявності для продажу, складається з двох елементів – запасів на початок звітного періоду та:

- а) запасів на кінець звітного періоду;
- б) собівартості придбаних запасів;
- в) собівартості витрачених (реалізованих) запасів;
- г) усі наведені вище позиції.

4. Інформація про рух запасів підприємства «Майстер» така:

Показник	Кількість, од.	Ціна за одиницю, грн
Залишок на 01.10	800	11,00
Придбано 07.10	1 300	12,00
Придбано 20.10	500	13,00
Вибуло 25.10	1 700	?

Собівартість залишку запасів станом на 31.10 під час використання методу ФІФО становитиме:

- а) 9 900 грн;
- б) 10 800 грн;
- в) 11 300 грн;
- г) 11 700 грн.

5. Чиста вартість реалізації запасів – це:

- а) сума, за якою можна обміняти актив або погасити заборгованість в операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами;
- б) витрати на придбання, переробку та інші витрати, що виникли під час доставки запасів до їх теперішнього місця знаходження та приведення їх у теперішній стан;
- в) очікувана ціна реалізації в умовах звичайної діяльності за вирахуванням очікуваних витрат на завершення їх виробництва та реалізацію;
- г) сума, яку можна отримати від продажу або сплатити за придбання на активному ринку.

6. Правило нижчої оцінки на дату балансу може застосовуватися до:

- а) окремих найменувань запасів або однорідної групи запасів;
- б) окремих найменувань запасів і групи запасів;

- в) загальних запасів;
- г) усіх перелічених вище пунктів.

7. При акцепті рахунку транспортної організації за доставку матеріалів на складі підприємства дебетується рахунок:

- а) 631;
- б) 201;
- в) 289;
- г) 949.

8. За якою оцінкою можливо списання спожитих виробничих запасів:

- а) виробничою собівартістю;
- б) обліковою вартістю;
- в) повною собівартістю;
- г) середньозваженою собівартістю.

9. Аналітичний облік виробничих запасів ведеться в розрізі:

- а) сортів виробничих запасів;
- б) однорідних груп виробничих запасів;
- в) найменувань та однорідних груп;
- г) правильної відповіді не запропоновано.

10. Оприбуткування виробничих запасів, придбаних підзвітною особою за грошові кошти, відображається в обліку записом:

- а) Д-т 23 К-т 31;
- б) Д-т 91 К-т 20;
- в) Д-т 20 К-т 372;
- г) Д-т 23 К-т 372.

11. Первісною вартістю виробничих запасів називається:

- а) сума фактичних витрат на їх придбання або виготовлення;
- б) сума майбутніх витрат на виготовлення запасів;
- в) витрати, які пов'язані з реалізацією та придбанням запасів;
- г) середньозважена собівартість запасів.

12. Виробничі запаси не визнаються активом якщо:

- а) існує ймовірність того, що підприємство отримає у майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням;
- б) їх вартість може бути достовірно визначена;
- в) їх вартість не перевищує 6 000 грн;
- г) існує повний контроль підприємства за ними.

13. Метод ФІФО базується на:

- а) оцінці запасів за середніми цінами;
- б) оцінці запасів за цінами перших надходжень;
- в) оцінці запасів за цінами останніх надходжень;
- г) оцінці запасів за цінами продажу.

14. Під виробничими запасами розуміють:

- а) основні засоби, що складають активи підприємства;
- б) матеріальні цінності, які призначені для подальшої реалізації;
- в) активи, які використовуються для споживання під час виробництва продукції, а також управління підприємством;
- г) матеріальні цінності, які знаходяться у виробництві.

15. Надходження виробничих запасів на склад підприємства оформлюється:

- а) товарно-транспортними накладними;
- б) авансовим звітом;

- в) рахунком-фактурой;
 - г) прибутковим ордером.
- 16. Відпуск виробничих запасів у виробництво оформлюється:**
- а) лімітно-забірною карткою;
 - б) видатковим ордером;
 - в) накладною;
 - г) усі відповіді правильні.
- 17. Придбання матеріалів у підприємства-постачальника відображається в обліку записом:**
- а) Д-т 201 К-т 631;
 - б) Д-т 201 К-т 651;
 - в) Д-т 641 К-т 631;
 - г) Д-т 201 К-т 372.
- 18. Вимоги П(С)БО «Запаси» не поширюються на:**
- а) корисні копалини;
 - б) напівфабрикати;
 - в) готову продукцію;
 - г) незавершене виробництво.
- 19. Малоцінні і швидкозношувальні предмети, які використовуються протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він не перевищує 12 місяців, обліковуються на рахунку:**
- а) 112;
 - б) 22;
 - в) 10;
 - г) 117.
- 20. Надходження матеріальних цінностей на склад підприємства після ліквідації виробничого обладнання відображається в бухгалтерському обліку записом:**
- а) Д-т 201 К-т 719;
 - б) Д-т 209 К-т 746;
 - в) Д-т 22 К-т 746;
 - г) Д-т 209 К-т 791.
- 21. Однією з передумов правильної організації обліку запасів є:**
- а) раціональна організація складського господарства;
 - б) відповідність величини складських запасів нормативам;
 - в) контроль за збереженням запасів;
 - г) усе перераховане вище.
- 22. До первісної вартості виробничих запасів, придбаних за плату, не включається:**
- а) суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству;
 - б) вартість послуг транспортної організації по перевезенню запасів;
 - в) відсотки за користування комерційним кредитом для придбання виробничих запасів;
 - г) усе перераховане вище.
- 23. Метод ідентифікованої собівартості передбачає:**
- а) оцінку запасів по кожній одиниці діленням сумарної вартості на сумарну кількість залишків запасів на початок періоду та одержаних за звітний період запасів;
 - б) застосування норм витрат на одиницю продукції;
 - в) оцінку запасів, що відпускаються для спеціальних замовлень і проектів;
 - г) застосування підприємством середнього відсотка торгової націнки.

24. У балансі виробничі запаси відображаються за:

- а) чистою вартістю реалізації;
- б) покупною вартістю;
- в) первісною вартістю;
- г) найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.

25. Правило нижчої оцінки запасів на дату балансу застосовується до:

- а) окремих найменувань запасів або однорідної групи запасів;
- б) окремих найменувань запасів і групи запасів;
- в) загальних запасів;
- г) усе перераховане вище.

Практичні ситуації

Завдання 2.3.1.

Зміст завдання

1. Заповнити первинні документи: товарно-транспортну накладну № 1230 (додаток К) та прибутковий ордер № 180 (додаток З).

2. Скласти журнал реєстрації господарських операцій за жовтень 20XX р.

Вихідні дані

Перелік господарських операцій з руху виробничих запасів за жовтень 20XX р. наведено у табл. 2.3.1.

Таблиця 2.3.1.

**Господарські операції підприємства з руху виробничих запасів
за жовтень 20XX р.**

№	Дата	Документ	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	01.10	Рахунок № 327, прибутковий ордер № 180, податкова накладна № 262, накладна № 259	Від ПАТ «Фенікс» надійшли: – мідь круга діаметром 3 мм (штрих-код 101006) – 100 кг (ціна 9 100 грн за 1 т, крім того ПДВ); – мідь листову діаметром 4 мм (штрих-код 101007) – 200 кг (ціна – 9 150 грн за 1 т, крім того ПДВ). Поставка проведена без передоплати.	визначити
2	04.10	Залізнична накладна № 42300, акт № 17	Від ТОВ «Світанок» надійшла оліфа (штрих-код 105005), ціна 100 грн за 1 кг, крім того ПДВ). Вага за накладною – 3 150 кг, фактично – 3 040 кг.	визначити
3	04.10	Накладна № 232, податкова накладна № 340	Від ПАТ «Арма» надійшла сталь кутова 20×20 мм (штрих-код 101005) – 45 т (ціна – 500 грн за 1 т, крім того ПДВ) в рахунок передоплати, яка була здійснена 30.09. за рахунком ПАТ «Арма» № 458 від 28.09. на суму 27 000 грн	визначити
4	04.10	Виписка банку, платіжні доручення № 723, № 724, податкова накладна ПАТ «Рось» за № 225, рахунок № 253	Сплачено з поточного рахунку: – ПАТ «Фенікс» за рахунком № 327 за матеріали; – ПАТ «Рось» за матеріали (передоплата).	визначити 97 920,0

Закінчення табл. 2.3.1.

5	06.10	Накладна № 248	Отримано від ПАТ «Рось» у рахунок сплаченого авансу: – 500 м шовку (за договірною ціною з постачальником 160 грн за 1 м, крім того ПДВ); – 100 м фланелі (за договірною ціною 16 грн за 1 м, крім того ПДВ).	визначити визначити
6	06.10	Накладна № 68, рахунок № 119, податкова накладна № 72	Одержано від МП «Перемога» 50 катушок ниток за договірною ціною 5,0 грн за одиницю (крім того ПДВ) Поставка проведена без передоплати. У ціні ниток врахована вартість транспортних послуг з їх доставки	визначити
7	06.10	Накладна № 182, податкова накладна № 190, рахунок № 241	Отримано від МП «Весна» тарні матеріали в кількості 70 м за договірною ціною 7 грн за 1 м, крім того ПДВ. У ціні тарних матеріалів враховані витрати постачальника на доставку	визначити
8	06.10	Товарно-транспортна накладна № 1230, рахунок № 2843, виписка банку, податкова накладна № 1230, платіжне доручення № 722	Сплачено АТП за доставку на підприємство шовку: – вартість транспортних послуг; – ПДВ.	500,0 100,0
9	06.10	Табель, наряд № 710	Нарахована заробітна плата працівникам підприємства, які були зайняті вантажно-розвантажувальними роботами під час доставки фланелі	130,0
10	06.10	Бухгалтерська довідка	Нараховано ЄСВ на зарплату – 22 % (опер. № 9)	визначити
11	08.10	Виписка банку, платіжні доручення № 723, № 724	Оплачено з поточного рахунку: – МП «Перемога» вартість ниток за рахунком № 119; – МП «Весна» вартість тарних матеріалів за рахунком № 241.	визначити визначити

Завдання 2.3.2.*Зміст завдання*

1. Відобразити господарські операції в журналі реєстрації.
2. Вказати первинні документи та кореспонденцію рахунків по кожній господарській операції.
3. Скласти розрахунок транспортно-заготівельних витрат за формою, що наведена у табл. 2.3.2

Таблиця 2.3.2.

Розрахунок транспортно-заготівельних витрат

Показники	Вартість матеріалів за оптовими цінами	Транспортно-заготівельні витрати
Залишки на початок періоду		
Надходження за звітний період		

Закінчення табл. 2.3.2.

Загалом		
Відсоток транспортно-заготівельних витрат	×	
Використано протягом звітного періоду	×	
Залишок на кінець звітного періоду	×	

Вихідні дані

Залишки по рахункам бухгалтерського обліку на 31.01.20XX та перелік господарських операцій за січень 20XX р. наведено у табл. 2.3.3. та табл. 2.3.4. відповідно.

Таблиця 2.3.3.

Залишки по рахункам бухгалтерського обліку на 31.01.20XX

№ рахунку	Найменування рахунків	Сума, грн
201	Матеріали	88 000
289	Транспортно-заготівельні витрати	2 600

Таблиця 2.3.4.

Господарські операції за лютий 20XX р.

№	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Акцептовано рахунок постачальника на прийняті на склад основні матеріали, у тому числі: – матеріал по покупним цінам, у тому числі ПДВ; – залізничний тариф, у тому числі ПДВ.	53 800 52 000 1800
2	Акцептовано рахунок транспортної організації за перевезення матеріалів зі станції на склад: – вартість послуг – 250 грн; – ПДВ – 50 грн.	
3	Витрати з розвантаження матеріалів на складі за рахунок підзвітних сум.	100
4	Відпущено зі складу матеріали: – на виправлення браку; – на виробництво продукції; – на поточний ремонт офісу підприємства.	500 5 700 1 000
5	Перераховано з поточного рахунку: – постачальнику за матеріали; – транспортній організації за доставку матеріалів.	визначити визначити
6	Списана сума транспортно-заготівельних витрат.	визначити

Завдання 2.3.3.

Зміст завдання

Визначити собівартість матеріалів, які вибули зі складу протягом листопада 20XX р., використовуючи методи ФІФО, середньозваженої собівартості, ідентифікованої собівартості.

Вихідні дані

Інформація про рух листової сталі в ПАТ «Фінекс» протягом листопада 20XX р. наведена у табл. 2.3.5.

Таблиця 2.3.5.

Дані про рух виробничих запасів за звітний період

Показники	Сталь листова		
	Кількість, т	Ціна за 1 т, грн	Сума, грн
Залишок на 01.11.20XX	80	600	
Придбано 12.11.20XX	100	650	
Витрачено 15.11.20XX	60		
Придбано 18.11.20XX	40	700	
Витрачено 25.11.20XX	30		
Залишок на 30.11.20XX			

Під час розрахунку вартості матеріалів за методом ідентифікованої собівартості необхідно врахувати, що 15.11.20XX на виробництво продукції було витрачено 60 т сталі листової із залишку на початок місяця, а 25.11.20XX – 30 т сталі листової із надходжень 18.11.20XX.

Завдання 2.3.4.

Зміст завдання

1. Скласти журнал реєстрації господарських операцій.
2. Скласти розрахунок транспортно-заготівельних витрат.
3. Визначити вартість запасів, відпущених на виробництво продукції, використовуючи методи ФІФО та середньозваженої собівартості.

Вихідні дані

Залишки по рахункам бухгалтерського обліку та перелік господарських операцій за звітний період наведено у табл. 2.3.6. та 2.3.7. відповідно.

Таблиця 2.3.6.

Залишки по рахункам синтетичного обліку фабрики м'яких іграшок

Назва	Одиниця виміру	Ціна (без ПДВ)	Кількість	Сума, грн
Бавовняна тканина	м	50	220	визначити
Хутро штучне	м	130	280	визначити
Клей універсальний	шт. уп.	30	500	визначити
Картон «Прес»	м ²	20	100	визначити
Загалом	×	×	×	визначити
Залишок на рахунку ТЗВ	×	×	×	510

Таблиця 2.3.7.

Перелік господарських операцій

№	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Прийнято до сплати рахунок оптової бази за поставлені матеріали, в тому числі: – бавовняна тканина (100 м за ціною 52 грн без ПДВ); – хутро штучне (150 м за ціною 135 грн без ПДВ); – картон «Прес» (50 м за ціною 28 грн без ПДВ); – ПДВ	визначити визначити визначити визначити
2	Перераховано з поточного рахунку оптової бази за поставлені матеріали	визначити
3	Підзвітною особою придбано клей універсальний: – 50 шт. за ціною 32 грн без ПДВ; – ПДВ.	визначити визначити
4	Отримано на склад від комбінату «Хвиля» бавовняну тканину: – 100 м за ціною 55 грн без ПДВ; – ПДВ.	визначити визначити

Закінчення табл. 2.3.7.

5	Прийнято до сплати рахунок автотранспортного підприємства за доставку матеріалів на склад від постачальника: – вартість транспортних послуг; – ПДВ.	960 визначити
6	З поточного рахунку перераховано контрагентам: – комбінату «Хвиля»; – автотранспортному підприємству.	визначити визначити
7	Нараховано заробітну плату за навантажувально-розвантажувальні роботи працівникам підприємства	1 200
8	Нараховано єдиний соціальний внесок	визначити
9	Списано матеріали на виробництво за фактичною собівартістю/середньозваженою собівартістю/ФІФО – бавовняна тканина – 330 м; – хутро штучне – 230 м; – клей універсальний – 450 шт.; – картон «Прес» – 120 м ² .	визначити визначити визначити визначити
10	Списуються транспортно-заготівельні витрати, що належать до використаних матеріалів.	визначити

Завдання 2.3.5.

Зміст завдання

1. Скласти журнал реєстрації господарських операцій.
2. Скласти розрахунок транспортно-заготівельних витрат.
3. Визначити вартість запасів, відпущених на виробництво продукції, використовуючи методи ФІФО та середньозваженої собівартості.

Вихідні дані

Залишки по рахункам бухгалтерського обліку та перелік господарських операцій за звітний період наведено у табл. 2.3.8. та 2.3.9. відповідно.

Таблиця 2.3.8.

Залишки по рахункам бухгалтерського обліку на 1.01.20XX

№ рахунку	Найменування рахунків	Сума, грн
201	Сировина і матеріали (1700 кг × 120,0 грн за 1 кг)	20 4000
289	Транспортно-заготівельні витрати	6 000

Таблиця 2.3.9.

Господарські операції за січень 20XX р.

№	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Прийнято до сплати рахунок оптової бази за прийняті на склад матеріали: а) 1000 кг по ціні 125,0 грн за 1 кг; б) ПДВ.	125 000 25 000
2	Перераховано з поточного рахунку оптової бази за матеріал.	150 000
3	Надійшов матеріал від ПрАТ «Стальконструкція» на суму: а) 600 кг по ціні 128,0 грн за 1 кг; б) ПДВ.	76 800 15 360
4	Прийнято до сплати рахунок АТП–2 за перевезення матеріалу від постачальника на склад: а) вартість послуг; б) ПДВ.	3 200 640
5	З поточного рахунку перераховано: а) ПрАТ «Стальконструкція»; б) АТП–2.	92 160 3 840

6	Нарахована заробітна плата за розвантаження матеріалу на складі.	800
7	Нараховано єдиний соціальний внесок на заробітну плату.	визначити
8	На виробництво продукції зі складу було відпущено матеріалу в розмірі 3000 кг: а) метод ФІФО; б) метод середньозваженої собівартості.	визначити визначити
9	Списуються на виробництво транспортно-заготівельні витрати відповідно методам оцінки: а) метод ФІФО; б) метод середньозваженої собівартості.	визначити визначити

Навчально-методичні матеріали: [2], [10], [16], [24], [52], [62], [64], [65], [67], [68], [71], [72], [73], [74], [75], [76], [78].

Тема 2.4. Облік грошових коштів і дебіторської заборгованості

Мета заняття

1. Засвоїти методику формування в бухгалтерському обліку інформації про грошові кошти підприємства та його дебіторську заборгованість.
2. Оволодіти практичними навичками щодо відображення в первинному, синтетичному та аналітичному обліках господарських операцій, пов'язаних з обігом грошових коштів та розрахунками з дебіторами.

Ключові терміни і поняття

Грошові кошти (гроші) (Cash) – готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання.

Еквіваленти грошових коштів (грошей) (Cash equivalents) – короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошей і які характеризуються незначним ризиком зміни вартості.

Електронні гроші (Electronic money) – одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими, ніж емітент, особами і є грошовим зобов'язанням емітента.

Касові операції (Cash transactions) – операції підприємств (підприємців) між собою та з фізичними особами, що пов'язані з прийманням і видачею готівки під час проведення розрахунків через касу з відображенням цих операцій у відповідних книгах обліку.

Каса (Cash office, cash desk) – приміщення або місце здійснення готівкових розрахунків, а також приймання, видачі, зберігання готівкових коштів, інших цінностей, касових документів.

Ліміт каси (Cash limit) – граничний розмір суми готівки, що може залишатися в касі в позаробочий час.

Готівкові розрахунки (Cash payments) – платежі готівкою підприємств (підприємців) та фізичних осіб за реалізовану продукцію (товари, виконані роботи, надані послуги), а також за операціями, які безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна

Касовий ордер (Cash order) – первинний документ (прибутковий або видатковий касовий ордер), що застосовується для оформлення надходжень (видачі) готівки з каси

Касова книга (Cash book) – документ установленної форми, що застосовується для здійснення первинного обліку готівки в касі

Поточний рахунок (Current account, checking account) – це рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей і здійснення розрахунково-касових операцій відповідно до умов договору.

Безготівкові розрахунки (Non-cash payments, cashless payments) – перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, унесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувачів коштів. Ці розрахунки проводяться банком на підставі розрахункових документів на паперових носіях чи в електронному вигляді;

Акредитив (Letter of Credit (L/C)) – договір, що містить зобов'язання банку-емітента, за яким цей банк за дорученням клієнта (заявника акредитива) або від свого імені проти документів, які відповідають умовам акредитива, зобов'язаний виконати платіж на користь бенефіціара або доручає іншому (виконуючому) банку здійснити цей платіж.

Платіжна вимога (Payment request) – розрахунковий документ, що містить вимогу стягувача або в разі договірного списання отримувача до банку, що обслуговує платника, здійснити без погодження з платником переказ визначеної суми коштів з рахунку платника на рахунок отримувача.

Платіжна вимога-доручення (Payment request order) – розрахунковий документ, який складається з двох частин:

верхньої – вимоги отримувача безпосередньо до платника про сплату визначеної суми коштів;

нижньої – доручення платника обслуговуючому банку про списання зі свого рахунку визначеної ним суми коштів та перерахування її на рахунок отримувача.

Платіжне доручення (Payment order) – розрахунковий документ, що містить письмове доручення платника обслуговуючому банку про списання зі свого рахунку зазначеної суми коштів та її перерахування на рахунок отримувача.

Дебітори (Debtors) – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів.

Дебіторська заборгованість (Accounts Receivable) – сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.

Векселі отримані (Bills receivable, notes receivable) – це заборгованість за розрахунками з покупцями, замовниками та іншими дебіторами з відвантаженої продукції (товарів), виконаних робіт і наданих послуг, які забезпечені одержаними векселями.

Довгострокова дебіторська заборгованість (Long term Accounts Receivable) – сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати Балансу.

Поточна дебіторська заборгованість (Short term Accounts Receivable) – сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати Балансу.

Безнадійна дебіторська заборгованість (Uncollectible receivables) – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позивної давності.

Сумнівний борг (Doubtful debt) – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником.

Чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості (Net realizable value of accounts receivable) – сума поточної дебіторської заборгованості за вирахуванням резерву сумнівних боргів.

Контрольні запитання

1. Назвіть основні завдання обліку грошових коштів.
2. Дайте визначення касових операцій та вкажіть рахунки, які використовуються для їх обліку.
3. Які бухгалтерські рахунки використовуються для обліку безготівкових розрахунків підприємства?
4. Які особливості обліку грошових коштів і розрахунків в іноземній валюті та відображення їх у фінансовій звітності?
5. Якими нормативними документами регулюється облік касових операцій?
6. Назвіть обов'язки касира.
7. Як визначається ліміт залишку готівки в касі і хто його затверджує?
8. Якими первинними документами оформлюється прийом та видача готівки з каси?
9. Який порядок ведення касової книги та складання звіту касира?
10. Визначити шляхи надходження готівки в касу і можливості її використання.
11. Опишіть загальну схему бухгалтерського обліку касових операцій.
12. Поясніть порядок відкриття рахунків в банку.
13. Якими документами оформлюються безготівкові розрахунки?
14. Якими нормативними документами регламентується порядок здійснення та оформлення операцій на поточному рахунку?
15. Назвіть основні бухгалтерські проведення по надходженню та видатку грошових коштів з поточного рахунку в національній та іноземній валютах.
16. Дайте визначення дебіторської заборгованості.
17. Дайте характеристику дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги та укажіть особливості її відображення у фінансовій звітності.
18. Що таке чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості?
19. Які рахунки використовуються для обліку дебіторської заборгованості?
20. Поясніть, що таке резерв сумнівних боргів та чому його необхідно створювати.
21. Які методи застосовуються для розрахунку резерву сумнівних боргів? У чому їх сутність?
22. Дайте визначення векселів отриманих.
23. Назвіть рахунки, які використовуються для обліку векселів отриманих.
24. Поясніть різницю між відсотковим та безвідсотковим векселем.
25. Що таке дисконт векселя? З якою метою здійснюються дисконтні операції?
26. Надайте характеристику іншої дебіторської заборгованості та вкажіть, які рахунки використовуються для її відображення.
27. Які господарські операції може здійснювати підприємство через підзвітних осіб та як вони відображаються в бухгалтерському обліку?
28. Який стандарт регулює облік розрахунків з дебіторами?
29. Яким чином класифікується дебіторська заборгованість?
30. За якою оцінкою і в якому розділі балансу відображається дебіторська заборгованість?
31. Який термін позовної давнини?
32. Визначте поняття та відмінність сумнівної та безнадійної заборгованостей.
33. Як ведеться облік безнадійної дебіторської заборгованості?
34. Як в бухгалтерському обліку відображаються операції по виникненню та списанню резерву сумнівних боргів?
35. За допомогою яких документів оформлюється відвантаження готової продукції, надання послуг, виконаних робіт покупцям та замовникам?
36. Якими документами оформлюються авансові платежі та як вони відображаються в бухгалтерському обліку?

37. Що таке претензія, її документальне оформлення та порядок подання?
38. Визначте послідовність обліку операцій із розрахунків з підзвітними особами.
39. В який термін після повернення із відрядження слід представляти авансовий звіт?
40. Яким нормативним документом регулюється порядок розрахунків по відрядженням в межах України та за кордоном?

Тестові завдання

- 1. Під грошовими коштами розуміють:**
- а) грошові агрегати;
 - б) готівку, кошти на рахунках в банках;
 - в) валюту України та іноземну валюту;
 - г) грошові знаки національної валюти України.
- 2. В касі підприємства можуть зберігатися:**
- а) тільки грошові кошти;
 - б) грошові кошти та цінні папери;
 - в) грошові кошти, цінні папери, грошові документи;
 - г) грошові кошти, грошові документи.
- 3. Грошові документи – це:**
- а) національна валюта;
 - б) оплачені путівки в санаторії, пансіонати і будинки відпочинку, поштові марки;
 - в) грошові знаки у вигляді банкнот, казначейських білетів;
 - г) чеки, акредитиви.
- 4. Видача грошових коштів з каси підприємства оформлюється:**
- а) звітом касира;
 - б) накладною;
 - в) касовим ордером;
 - г) розпискою.
- 5. Ліміт залишку готівки – це:**
- а) гранична сума грошових коштів, що може залишатися в касі підприємства;
 - б) залишок готівки в касі;
 - в) гранична сума готівки, яку касир залишив в касі підприємства;
 - г) правильна відповідь відсутня.
- 6. Обліковий реєстр, призначений для обліку касових операцій касиром підприємства – це:**
- а) журнал реєстрації прибуткових і видаткових касових ордерів;
 - б) касова книга;
 - в) звіт касира;
 - г) журнал № 1.
- 7. Залишок готівки, що видана в підзвіт на господарські потреби, має бути повернений до каси підприємства не пізніше:**
- а) 3-х днів після її видачі;
 - б) 2-х днів після її видачі;
 - в) наступного дня;
 - г) 5-ти днів після її видачі.
- 8. Повернення зарплати, надлишково виданої працівнику, оформлюється бухгалтерським проведенням:**
- а) Д-т 30 К-т 661;
 - б) Д-т 661 К-т 30;
 - в) Д-т 31 К-т 65;
 - г) Д-т 30 К-т 663.

9. Знайдіть відповідне визначення для кожного з наведених термінів:

	Термін		Визначення
А	Каса	1	Документ, згідно якого проводиться оплата праці, виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності, стипендій, премій без складання видаткового касового ордера на кожного отримувача
Б	Грошові документи	2	Гранична сума грошових коштів, яка може знаходитися в касі підприємства в неробочий час
В	Ліміт залишку готівки в касі	3	Документи, які знаходяться в касі підприємства: оплачені путівки до санаторію, пансіонатів та будинків відпочинку; поштові марки, проїзні квитки тощо
Г	Звіт касира	4	Документ, який передається касиром підприємства до бухгалтерії і є відривним листком касової книги з додатком прибуткових та видаткових касових документів
Д	Прибутковий касовий ордер	5	Приміщення або місце здійснення готівкових розрахунків, а також приймання, видачі, зберігання готівкових коштів, інших цінностей, касових документів
Е	Платіжна відомість	6	Документ, який засвідчує законність надходження грошей до каси підприємства

10. Підприємство має право відкривати в банку:

- лише один рахунок;
- не більше двох рахунків;
- не більше трьох рахунків;
- кількість рахунків необмежена.

11. Акредитив – це:

- доручення банку покупця банкові постачальника провести оплату за відвантажену продукцію на підставах, обумовлених в цьому дорученні;
- доручення банку постачальника банкові покупця провести оплату за товар;
- доручення директора підприємства директору банку про здійснення розрахунку;
- правильної відповіді не запропоновано.

12. Знайдіть відповідне визначення для кожного з наведених термінів:

	Термін		Визначення
А	Безготівкові розрахунки	1	Особа, якій призначений платіж або на користь якої відкрито акредитив
Б	Обслуговуючий банк	2	Письмове доручення власника рахунку своєму банку про перерахування певної суми грошових коштів з його рахунку на рахунок одержувача коштів
В	Бенефіціар	3	Підприємство або фізична особа, яка здійснює платіж за допомогою чека та підписує його
Г	Чекодавець	4	Особа, яка має рахунок у банку або користується його послугами
Д	Платіжне доручення	5	Перерахування грошових коштів з рахунку підприємства-платника на рахунок підприємства-одержувача. Фінансовим посередником в цих розрахунках є банк, який надає послуги своїм клієнтам-підприємствам
Е	Клієнт банку	6	Надання банком клієнту на підставі укладеного між ними договору послуг, які пов'язані з переказом коштів з (на) рахунку (ок) цього клієнта, видачею грошей у готівковій формі, а також здійсненням інших операцій, передбачених договором, форму та зміст якого банк розробляє самостійно
Ж	Поточний рахунок	7	Банк, в якому відкрито рахунки підприємств, організацій, установ усіх форм власності, фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, банків та їх установ, фізичних осіб, та який здійснює для них на договірних умовах будь-яку з операцій та послуг, передбачених законодавством України

3	Розрахунково-касове обслуговування	8	Рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей і здійснення розрахунково-касових операцій за допомогою платіжних інструментів
---	------------------------------------	---	--

13. Знайдіть відповідне визначення для кожного з наведених термінів:

	Термін		Визначення
А	Власник рахунку у банку	1	Відповідна сума коштів, яка в результаті переказу має бути зарахована на рахунок отримувача або видана йому в готівковій формі
Б	Платник	2	Документ, що видається банком підприємству і відображує рух грошових коштів на поточному рахунку
В	Розрахунковий документ	3	Особа, з рахунку якої ініціюється переказ грошей, або яка ініціює переказ шляхом подання до банку документа на переказ готівки разом з відповідною сумою грошей
Г	Учасники безготівкових розрахунків	4	Комбінований документ, який складається з двох частин: верхньої – вимоги постачальника (одержувача коштів) безпосередньо до покупця (платника) оплатити вартість відпущеної йому за договором продукції, виконаних робіт, наданих послуг, та нижньої – доручення платника своєму банку про перерахування з його рахунку сум
Д	Платіжна вимога-доручення	5	Розрахунковий документ, що містить нічим не обумовлене письмове розпорядження власника рахунку банку про сплату чекодержателю суми коштів
Е	Сума переказу	6	Особа, яка відкриває рахунок у банку і має право розпоряджатися коштами на ньому
Ж	Розрахунковий чек	7	Документ на паперовому носії, що містить доручення та /або вимогу про перерахування коштів з рахунку платника на рахунок отримувача
З	Виписка банку	8	Банки та їх філії, підприємства, фізичні особи, з рахунків яких списуються або на рахунки яких зараховуються кошти

14. Розпорядження обслуговуючому банку про перерахування визначеної суми на рахунок іншого підприємства – це:

- а) банківський чек;
- б) платіжне доручення;
- в) акредитив;
- г) платіжна вимога.

15. Перерахування коштів для придбання або продажу іноземної валют оформлюється проведенням:

- а) Д-т 32 К-т 31;
- б) Д-т 33 К-т 31;
- в) Д-т 30 К-т 31;
- г) Д-т 33 К-т 32.

16. Для перевірки виконання касиром касової дисципліни застосовують:

- а) раптову перевірку каси;
- б) планову інвентаризацію каси;
- в) вибіркиму перевірку;
- г) щомісячну перевірку каси.

17. Знайдіть відповідність між термінами та їхнім змістом:

А	Дебіторська заборгованість	1	Поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником.
---	----------------------------	---	---

Закінчення табл.

Б	Безнадійна дебіторська заборгованість	2	Юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів
В	Дебітори	3	Сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату
Г	Сумнівна дебіторська заборгованість	4	Сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати Балансу
Д	Поточна дебіторська заборгованість	5	Сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати Балансу
Е	Довгострокова дебіторська заборгованість	6	Поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності

18. Умовами визнання дебіторської заборгованості активом є:

- а) зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства;
- б) збільшення активів або зменшення зобов'язань, що призводить до збільшення власного капіталу підприємства;
- в) існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод;
- г) існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок її погашення.

19. Під час віднесення заборгованості до поточної або довгострокової до уваги береться:

- а) очікуваний строк погашення, який залишився з дати балансу;
- б) загальний очікуваний строк оплати згідно з договором;
- в) сума нарахованого резерву сумнівних боргів;
- г) правильна відповідь не запропонована.

20. Поточна дебіторська заборгованість включається до підсумку балансу за:

- а) чистою реалізаційною вартістю;
- б) теперішньою вартістю;
- в) первісною вартістю;
- г) дисконтованою вартістю.

21. Резерв сумнівних боргів створюється для:

- а) всієї поточної дебіторської заборгованості;
- б) довгострокової дебіторської заборгованості;
- в) безнадійної дебіторської заборгованості;
- г) сумнівної поточної дебіторської заборгованості.

22. Величина резерву сумнівних боргів визначається на основі:

- а) платоспроможності окремих дебіторів;
- б) платоспроможності підприємства;
- в) класифікації дебіторської заборгованості;
- г) відповіді а) і в).

23. Довгострокова дебіторська заборгованість, на яку нараховуються відсотки, відображається в балансі:

- а) за справедливою вартістю;
- б) за теперішньою вартістю;
- в) за вартістю погашення;
- г) за чистою реалізаційною вартістю.

24. Сума списаної дебіторської заборгованості:

- а) обов'язково повинна обліковуватись на субрахунку 071 «Списана дебіторська заборгованість» не більше 5-ти років;
- б) не повинна обліковуватись на позабалансових рахунках;
- в) обов'язково повинна обліковуватись на субрахунку 071 «Списана дебіторська заборгованість» не менше 3-х років;
- г) обов'язково повинна обліковуватись на субрахунку 071 «Списана дебіторська заборгованість» до її можливого погашення.

25. Згідно з інформацією, яку відображає баланс ПАТ «Імпульс» на 31.12.20X1, чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості становить 1 850 000 грн, первісна вартість – 1 927 000 грн, резерв сумнівних боргів – 77 000 грн. За 20X2 було списано безнадійних боргів на суму 64 000 грн. Станом на 31.12.20X2 дебіторська заборгованість ПАТ «Імпульс» становить 964 000 грн. Коефіцієнт сумнівності на 31.12.20X2 дорівнює 3 %. Резерв сумнівних боргів, нарахований за 20X2 р., становить:

- а) 57 825 грн;
- б) 44 825 грн;
- в) 64 000 грн;
- г) 77 000 грн.

26. Під час визнання дебіторської заборгованості безнадійною та її списанні з балансу чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості:

- а) зменшується;
- б) збільшується;
- в) не змінюється.

27. Нарахування резерву сумнівних боргів у бухгалтерському обліку відображається записом:

- а) Д-т 36 К-т 38;
- б) Д-т 441 К-т 38;
- в) Д-т 944 К-т 38;
- г) Д-т 443 К-т 38.

Практичні ситуації

Завдання 2.4.1.

Зміст завдання

1. Заповнити первинні документи:

- а) прибутковий касовий ордер № 186 від 04.11.20XX;
- б) видатковий касовий ордер № 327 від 04.11.20XX.

2. Скласти журнал реєстрації господарських операцій за листопад 20XX р.

Вихідні дані

Перелік господарських операцій, пов'язаних з рухом грошових коштів у касі ПАТ «Промінь» за листопад 20XX р., наведено в табл. 2.4.1.

Таблиця 2.4.1.

Перелік касових операцій ПАТ «Промінь» за листопад 20XX р.

№	Дата	Номер касового ордера	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	04.11	186	Отримано касиром Петренко О. І. в ПАТ «Приват-банк» за чеком № 1215831 на виплату: – заробітної плати за другу половину жовтня 20XX р.; – допомоги з тимчасової непрацездатності; – дивідендів; – аліментів.	339 500 7 500 26 450 8 360

2	04.11	187	Отримано від Іваненка М. П. залишок заборгованості за підзвітними сумами	300
3	04.11	188	Отримано від Марченко В. П. у погашення нестачі матеріалів	2 000
4	04.11	324	Видана за відомостями № 40–45 заробітна плата за другу половину жовтня 20XX р.	335 000
5	04.11	325	Видано за відомістю № 46 нараховані акціонерам дивіденди	26 450
6	04.11	326	Видано згідно з виконавчими документами аліменти	8 360
7	04.11	327	Видано у підзвіт бухгалтеру Рудик Н. В. на поштові витрати	200
8	04.11	328	Видана за відомістю № 47 допомога по тимчасовій непрацездатності	7 500
9	05.11	189	Отримано від Рудик Н. В. залишок підзвітної суми	100
10	06.11	329	Внесена касиром Петренко О. І. за квитанцією № 54 на поточний рахунок депонована заробітна плата	4 500
11	11.11	190	Отримано касиром Петренко О. І. в ПАТ «Приватбанк» за чеком № 1215832 на відрядження	4 800
12	11.11	330	Видано Луценко В. С. у підзвіт на відрядження	4 800
13	12.11	331	Внесено касиром Петренко О. І. за квитанцією № 55 на поточний рахунок в ПАТ «Приватбанк»	2 200
14	18.11	191	Надійшла виручка від реалізації товарів (виручку здала продавець магазину Димко О. А.)	12 450
15	20.11	332	Внесено касиром Петренко О. І. за квитанцією № 56 на поточний рахунок в ПАТ «Приватбанк»	13 650
16	20.11	192	Надійшло від Павленка В. М. у відшкодування матеріальних збитків	1 200

Додаткові дані до операції № 1 та операції № 7:

- код ЄДРПОУ ПАТ «Промінь» – 20972609;
- голова правління ПАТ «Промінь» – Борисенко В. А.;
- головний бухгалтер ПАТ «Промінь» – Шевченко І. М.

Завдання 2.4.2.

Зміст завдання

1. Скласти первинні документи:

- а) чек № 1517831 на одержання грошових коштів з поточного рахунку ПАТ «Промінь» 04.11.20XX (додаток Д);
- б) платіжне доручення на перерахування до бюджету податку з доходів фізичних осіб за жовтень 20XX р. (додаток Г).

2. Скласти журнал реєстрації господарських операцій за листопад 20XX р.

Вихідні дані

Перелік господарських операцій, відображених у виписках банку з поточного рахунку в національній валюті ПАТ «Промінь» за листопад 20XX р., наведено в табл. 2.4.2.

Таблиця 2.4.2

**Господарські операції, пов'язані з рухом грошових коштів
на поточному рахунку ПАТ «Промінь» за листопад 20XX р.**

№	Дата	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	4.11	Отримано від ПрАТ «Вектор» за реалізацію готової продукції	120 000
2	4.11	Зараховано короткострокову позику банку	10 000
3	4.11	Перераховано ТТУ № 2 за проїзні квитки на грудень 20XX р.	200
4	4.11	За чеком № 1517831 надійшла готівка до каси	34 700
5	4.11	Перераховано Пенсійному фонду єдиний соціальний внесок за жовтень 20XX р.	15 600
6	4.11	Перераховано до бюджету податок на доходи з фізичних осіб за жовтень 20XX р.	6 800
7	4.11	Перераховано банку за касове обслуговування	350
8	4.11	Виставлено акредитив за рахунок власних коштів	3 500
9	6.11	Проведено передплату на газету «Бізнес» на 1 півріччя наступного року без ПДВ	2 480
10	6.11	Надійшло від ПП «Марс» за реалізацію готової продукції у жовтні 20XX р.	20 600
11	11.11	Перераховано грошові кошти для придбання валюти (євро)	10 000
12	12.11	Внесок готівки з каси	2 200
13	12.11	Перераховано ПП «Фенікс» за матеріали, які були одержані у жовтні 20XX р.	3 600
14	12.11	Внесено готівку з каси	12 150
15	12.11	Перераховано ПрАТ «Надія» передплату за оперативну оренду основних засобів у I кварталі наступного року	5 000
16	16.11	Отримано передплату за продукцію від ТОВ «Оксом»	36 000
17	16.11	Перераховано до бюджету податок на додану вартість за жовтень 20XX р.	4 000
18	18.11	Перераховано аванс постачальнику ТОВ «Пролісок» за договором купівлі-продажу	6 000
19	20.11	За касове обслуговування	70
20	20.11	Внесок готівки з каси	13 650
21	29.11	Погашення короткострокового кредиту	10 000

Додаткові дані до операції № 4 та операції № 6:

1. Чек № 1517831 на одержання в ПАТ «Приватбанк» грошових коштів на виплату заробітної плати за другу половину жовтня – 339 500 грн; допомога з тимчасової непрацездатності – 7 500 грн; дивідендів – 26 450 грн; аліментів – 8 360 грн. Чек виданий касиру ПАТ «Промінь» Петренко О. І.

2. Платіжне доручення № 52 від 04.11.20XX на перерахування податку з доходів фізичних осіб за жовтень 20XX р. Код банку ПАТ «Приватбанк» – 325365. Одержувач: УК у м. Києві, код за ЄДРПОУ – 37992781. Банк одержувача – ГУДКСУ у м. Києві, код банку – 826013, рахунок № 33117340700006. Призначення платежу: *; 101; 20972609; внески податку з доходів фізичних осіб за жовтень 20XX р. нараховано та перераховано повністю.

Завдання 2.4.3.

Зміст завдання

1. Заповнити первинні документи: рахунок-фактуру № 325 від 10.10.20XX р. (додаток Л) та простий вексель (додаток Е) ТОВ «Світанок».

2. Скласти журнал реєстрації господарських операцій за звітний період.

Вихідні дані

Перелік господарських операцій щодо розрахунків з дебіторами ПАТ «Промінь» за звітний період наведено в табл. 2.4.3.

Таблиця 2.4.3.

Господарські операції ПАТ «Промінь», пов'язані з розрахунками з дебіторами за товари, роботи та послуги за листопад-грудень 20XX р.

№	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	10.10 відвантажено готову продукцію ПАТ «Веселка» з відстроченням платежу на два місяці: – вартість готової продукції (без ПДВ); – ПДВ; – фактична собівартість реалізованої готової продукції.	55 000 11 000 41 250
2	10.10 створено резерв сумнівних боргів у сумі дебіторської заборгованості ПАТ «Веселка».	66 000
3	01.11 відвантажено ПрАТ «Вектор» готову продукцію без попередньої оплати: – вартість готової продукції (без ПДВ); – ПДВ; – фактична собівартість реалізованої готової продукції.	100 000 20 000 88 000
4	04.11 надійшли на поточний рахунок ПАТ «Промінь» від ПрАТ «Вектор» за відвантаженою готову продукцію.	120 000
5	16.11 від покупця ТОВ «Океан» надійшла на поточний рахунок попередня оплата за продукцію (з ПДВ).	36 000
6	20.11 ТОВ «Океан» відвантажена готова продукція: – вартість готової продукції; – ПДВ; – фактична собівартість реалізованої готової продукції.	30 000 6 000 24 000
7	02.12 відвантажено готову продукцію ТОВ «Світанок»: – вартість продукції; – ПДВ; – фактична собівартість реалізованої готової продукції.	84 000 16 800 67 000
8	03.12 отримано простий безвідсотковий вексель ТОВ «Світанок» для забезпечення дебіторської заборгованості.	100 800
9	28.12 погашено вексель ТОВ «Світанок» грошовими коштами.	100 800
10	30.12 ПАТ «Промінь» отримало відомості про неплатоспроможність покупця – ПАТ «Веселка» (за рішенням суду). Заборгованість ПАТ «Веселка» списано.	66 000

Закінчення табл. 2.4.3.

11	30.12 здійснено обмін готової продукції ПАТ «Промінь» на матеріали ПрАТ «Магнолія»:	
	– сума договору (з ПДВ);	192 000
	– балансова вартість переданої готової продукції;	137 600
	– справедлива вартість переданої готової продукції дорівнює справедливій вартості отриманих матеріалів.	160 000

Додаткові дані:

- ПАТ «Веселка» за рахунком-фактурою № 325 від 10.10.20XX необхідно сплатити за набори меблів – 5 комплектів за ціною 11 000 грн, крім того ПДВ – 2 200 грн.
- Відомості про продавця – ПАТ «Промінь» – див. завдання 2.4.2.
- Простий безвідсотковий вексель від ТОВ «Світанок» № 12 від 03.12.20XX строком оплати на визначений день – 28.12.20XX. Місце видачі векселя: м. Київ, вул. Героїв Дніпра, 80.

Завдання 2.4.4.

Зміст завдання

- Скласти авансовий звіт про використання грошових коштів, виданих на відрядження за № 62 від 20.10.20XX головного інженера Луценка В. С. (додаток Є).
- Скласти журнал реєстрації господарських операцій за жовтень 20XX р.

Вихідні дані

Перелік господарських операцій ПАТ «Промінь» з іншими дебіторами наведено в табл. 2.4.4.

Таблиця 2.4.4.

**Господарські операції ПАТ «Промінь»
щодо розрахунків з іншими дебіторами**

№	Дата	Зміст господарських операцій	Сума, грн
1	5.11	Затверджено звіт № 59 Кириленка В. П. – витрати на відрядження	950
2	6.11	Виставлено (при зверненні до суду) претензію механіку Макарчуку М. К. на суму неповернутої безпроцентної позики	8 000
3	10.11	Придбано підзвітною особою – бухгалтером Рудиком М. В. – згідно із звітом № 60 поштові марки	100
4	12.11	Затверджено звіт № 61 Савченко В. І. на придбання канцелярських приладів та господарських товарів	5 000, крім того ПДВ 1 000
5	16.11	Затверджено звіт № 62 Луценка В. С. – витрати на відрядження та придбання зразків	визначити
6	28.11	Прийнято судом рішення про стягнення позовної суми з механіка Макарчука М. К.	8 000
7	28.11	Відображено суму збитків через несвоєчасне повернення безпроцентної позики механіком Макарчуком М. К.	8 000
8	30.11	За результатами інвентаризації виявлено нестачу матеріалів (балансова вартість). Сума нестачі віднесена на винну особу	1 000
9	30.11	Пред'явлено претензію за брак з вини постачальника ПП «Аура»	3 800
10	30.11	Утримано із заробітної плати працівника Моргуна В. І. за товари, які він придбав в кредит	750
11	30.11	Переведено короткострокову дебіторську заборгованість до розряду довгострокової	24 000

Додаткові дані:

Звіт № 62 від 16.11.20XX складено головним інженером Луценком В. С., якого за наказом голови правління було відряджено до м. Львова (ТОВ «Обрій») для ознайомлення з новими технологіями і придбання дослідних зразків продукції. Підзвітна особа підтвердила витрати первинними документами:

- посвідчення про відрядження з відмітками: вибув з м. Києва 11.11.20XX, прибув до м. Львова 12.11.20XX, вибув з м. Львова 15.11.20XX, прибув до м. Києва 15.11.20XX;
- квитки на проїзд поїздом Київ – Львів (11.11.20XX) та Львів – Київ (15.11.20XX) вартістю 240 грн кожний, у т. ч. ПДВ 40 грн;
- рахунок готелю, в якому зазначено, що оплата за проживання з 12.11.20XX по 15.11.20XX становить 750 грн, у т. ч. ПДВ 125 грн;
- накладна № 12 і квитанція № 7 про оплату зразків на суму 600 грн, у т. ч. ПДВ 100 грн.

Завдання 2.4.5.

Зміст завдання

1. Визначити коефіцієнт сумнівності по кожній групі дебіторської заборгованості ПАТ «Промінь» та розрахувати загальну суму резерву сумнівних боргів станом на 31.12.20X4.

2. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку нарахування резерву сумнівних боргів за 20X4 р.

Вихідні дані

Дебіторська заборгованість ПАТ «Промінь» за останні 3 роки за строками прострочення платежу наведена в табл. 2.4.5.

Таблиця 2.4.5.

**Поточна дебіторська заборгованість ПАТ «Промінь»
за строками її непогашення за попередні 3 роки**

Рік	Заборгованість дебіторів за строками прострочення платежу, грн				Безнадійна дебіторська заборгованість у складі боргових прав на кінець попереднього року, грн			
	1–30 днів	31–60 днів	61–90 днів	Понад 90 днів	1–30 днів	31–60 днів	61–90 днів	Понад 90 днів
20X1	58 000	95 000	105 000	150 000	4 500	5 200	32 000	7 500
20X2	68 500	35 000	112 000	97 000	4 000	6 000	56 000	7 300
20X3	74 000	62 000	68 000	63 000	5 000	7 500	7 400	8 000
Разом	200 500	192 000	285 000	310 000	13 500	18 700	95 400	22 800

Станом на 31.12.20X4 ПАТ «Промінь» має поточну дебіторську заборгованість у сумі 1624000 грн, розподіл якої за строками непогашення наведено в табл. 2.4.6.

Таблиця 2.4.6.

**Розподіл дебіторської заборгованості ПАТ «Промінь»
станом на 31.12.20X4 за строками її непогашення**

Покупці	Всього дебіторська заборгованість, грн	Кількість прострочених днів сплати				
		0	1–30 днів	31–60 днів	61–90 днів	Понад 90 днів
ПАТ «Омега»	125 000	125 000				
ПрАТ «Вікторія»	198 000			122 000		76 000
ТОВ «Вектор»	15 000	15 000				

Закінчення табл. 2.4.6.

ПП «Екватор»	32 000				32 000	
Інші	1 254 000	892 000	60 000	95 000	76 000	131 000
Разом	1 624 000					
Коефіцієнт сумнівності за даними минулих років, %						
Сума резерву сумнівних боргів						

Завдання 2.4.6.

Зміст завдання

1. Сформулювати перелік господарських операцій, пов'язаних з рухом короткострокових векселів.
2. Вказати первинні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією.

Вихідні дані

ПАТ «Промінь» було реалізовано готової продукції на суму 142 000 грн, крім того ПДВ – 28 400 грн без передплати та авансування. Від покупця отримано відсотковий вексель номінальною вартістю 170 400 грн за ставкою відсотка 20 % річних (із щомісячним нарахуванням відсотків) строком на 90 днів.

Навчально-методичні матеріали: [2], [3], [16], [20], [25], [56], [62], [64], [65], [67], [68], [71], [72], [73], [74], [75], [76], [78].

Тема 2.5.

Облік фінансових інвестицій

Мета заняття

1. Вивчити порядок документального оформлення та відображення в системі бухгалтерського обліку господарських операцій, пов'язаних з надходженням та вибуттям фінансових інвестицій.
2. Оволодіти навичками визначення фінансових результатів від реалізації фінансових інвестицій.

Ключові терміни і поняття

Фінансові інвестиції (Financial investments) – активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора.

Цінні папери (Securities) – це документи установленної форми з відповідними реквізитами, що посвідчують грошове або інше майнове право, визначають взаємовідносини емітента цінного папера (особи, яка видала цінний папір) і особи, що має права на цінний папір, та передбачають виконання зобов'язань за такими цінними паперами, а також можливість передачі прав на цінні папери та прав за цінними паперами іншим особам.

Акція (Share, Stock, share of stock) – іменний цінний папір, який посвідчує майнові права його власника (акціонера), що стосуються акціонерного товариства, включаючи право на отримання частини прибутку акціонерного товариства у вигляді дивідендів та право на отримання частини майна акціонерного товариства у разі його ліквідації, право на управління акціонерним товариством, а також немайнові права, передбачені

Цивільним кодексом України та законом, що регулює питання створення, діяльності та припинення акціонерних товариств.

Облігація (Bond) – цінний папір, що засвідчує внесення його власником грошових коштів і підтверджує зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного паперу у передбачений в ньому термін з виплатою фіксованого відсотку, якщо інше не передбачено умовами випуску.

Відсоткові облігації (Interest-bearing bonds) – облігації, за якими передбачається виплата відсоткових доходів.

Конвертовані облігації (Convertible bonds) – облігації, які за бажанням власника можуть обмінюватися на інші цінні папери (частіше прості акції), що випускаються емітентом.

Купонні облігації (Coupon (-bearing) bonds) – облігації, з фіксованим річним доходом, зазначеним на відривних купонах.

Премія по випущеним облігаціям (Premium on Bonds Payable) – сума, на яку ринкова ціна облігації перевищує її номінальну вартість.

Амортизація премії (дисконта) (Amortization of Premium (Discount)) – рівномірний розподіл суми премії (дисконта) по періодам платежів.

Дисконт на облігації (Discount on Bonds Payable) – сума, на яку номінальна вартість облігації перевищує її ринкову ціну.

Ощадний (депозитний) сертифікат (Savings (deposit) certificate) – цінний папір, який підтверджує суму вкладу, внесеного у банк, і права вкладника (власника сертифіката) на одержання зі спливом встановленого строку суми вкладу та процентів, встановлених сертифікатом, у банку, який його видав. Ощадний (депозитний) сертифікат є неемісійним цінним папером, що видається на певний строк (під відсотки, передбачені умовами його видачі).

Вексель (Bill, bill of exchange) – цінний папір, який посвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця або його наказ третій особі сплатити після настання строку платежу визначену суму власнику векселя (векселедержателю). Векселі можуть бути прості або переказні та існують виключно у документарній формі.

Простий вексель (соло) (Promissory note) – вексель, який містить зобов'язання векселедавця сплатити у зазначений строк визначену суму грошей власнику векселя (векселедержателю).

Переказний вексель (тратта) (Bill of exchange, Draft) – вексель, який містить письмовий наказ однієї особи (юридичної або фізичної) іншій особі сплатити у зазначений строк визначену суму грошей третій особі.

Відсотковий вексель (Interest bill) – вексель, на якому зазначена сума погашення (вексельна сума) та відсоток, який буде сплачено векселедержателю за відстрочку платежу.

Амортизована собівартість фінансової інвестиції (Amortised cost of a financial investment) – собівартість фінансової інвестиції з урахуванням часткового її списання внаслідок зменшення корисності, яка збільшена (зменшена) на суму накопиченої амортизації дисконту (премії).

Ефективна ставка відсотка (Effective interest) – ставка відсотка, що визначається діленням суми річного відсотка та дисконту (або різниці річного відсотка та премії) на середню величину собівартості інвестиції (або зобов'язання) та вартості її погашення.

Метод ефективної ставки відсотка (Effective interest method) – метод нарахування амортизації дисконту або премії, за яким сума амортизації визначається як різниця між доходом за фіксованою ставкою відсотка і добутком ефективної ставки та амортизованої вартості на початок періоду, за який нараховується відсоток.

Метод участі в капіталі (Equity method) – метод обліку інвестицій, згідно з яким балансова вартість інвестицій відповідно збільшується або зменшується на суму збільшення або зменшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування.

Ринкова вартість фінансової інвестиції (Market value of financial investment) – сума, яку можна отримати від продажу фінансової інвестиції на активному ринку.

Контрольні запитання

1. Що таке фінансові інвестиції?
2. За якими ознаками класифікуються фінансові інвестиції?
3. Які фінансові інвестиції вважаються поточними?
4. Які фінансові інвестиції є довгостроковими?
5. Що таке еквіваленти грошових коштів та в якій статті Балансу вони відображаються?
6. Визначити види оцінок фінансових інвестицій.
7. Сформулюйте завдання організації обліку фінансових інвестицій.
8. Як визначається собівартість фінансових інвестицій?
9. За якою оцінкою відображаються в обліку та фінансовій звітності поточні фінансові інвестиції?
10. Назвіть основні види довгострокових фінансових інвестицій.
11. Назвіть рахунки, які використовуються для обліку довгострокових фінансових інвестицій, та поясніть призначення субрахунків.
12. Назвіть методи оцінки довгострокових інвестицій, що надають право власності, та особливості їх застосування.
13. Дайте визначення методу участі в капіталі.
14. Які фінансові інвестиції обліковуються за методом участі в капіталі?
15. Дайте визначення методу обліку довгострокових фінансових інвестицій за справедливою вартістю.
16. У яких випадках застосовують метод обліку довгострокових фінансових інвестицій за справедливою вартістю?
17. Дайте характеристику методів оцінки довгострокових фінансових інвестицій до погашення.

Тестові завдання

1. Під час придбання поточні фінансові інвестиції відображаються в обліку:

- а) за номінальною вартістю;
- б) за фактичною собівартістю;
- в) за амортизованою собівартістю;
- г) за справедливою вартістю.

2. Знайдіть відповідне визначення для кожного з наведених термінів:

	Термін		Визначення
А	Акція	1	Активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора
Б	Амортизована собівартість фінансової інвестиції	2	Ставка відсотку, що визначається діленням суми річного відсотку та дисконту (або різниці річного відсотку та премії) на середню величину собівартості інвестиції (або зобов'язання) та вартості її погашення
В	Депозитний сертифікат	3	Короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і характеризуються незначним ризиком зміни вартості
Г	Дисконт	4	Безстроковий цінний папір, що засвідчує внесок до статутного капіталу акціонерного товариства і дає право на отримання частини доходу АТ у вигляді дивідендів, а також на участь в управлінні товариством

Закінчення табл.

Д	Еквіваленти грошових коштів	5	Свідоцтво банку про терміновий процентний внесок, що засвідчує право вкладника (тільки юридичної особи) на одержання після встановленого терміну суми внеску і відсотків за ним
Е	Метод участі в капіталі	6	Підприємство, в якому інвестору належить більше 25 % голосів і яке не є дочірнім або спільним
Ж	Ефективна ставка відсотку	7	Балансова вартість інвестицій збільшується або зменшується на суму збільшення або зменшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування
З	Асоційоване підприємство	8	Різниця між номінальною вартістю цінних паперів і ціною їх придбання, якщо ціна придбання нижча за номінальну вартість
І	Облігація	9	Собівартість фінансової інвестиції з урахуванням часткового її списання внаслідок зменшення корисності, яка збільшена (зменшена) на суму накопиченої амортизації дисконту (премії)
И	Поточні фінансові інвестиції	10	Цінний папір, що засвідчує внесення його власником грошових коштів і підтверджує зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного папера у пеоредбачений у ньому термін, з виплатою фінансового відсотка, якщо інше не передбачено умовами випуску
К	Фінансові інвестиції	11	Мають такі ознаки: встановлений строк погашення не перевищує одного року, можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент

3. До еквівалентів грошових коштів належать високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів та:

- а) строк погашення яких не перевищує 5 місяців;
- б) початковий строк погашення яких не перевищує 3 місяці;
- в) строк погашення яких на дату балансу не перевищує 3 місяці;
- г) строк погашення яких на дату балансу не перевищує 1 місяць.

4. Поточні фінансові інвестиції відображаються у складі оборотних активів за справедливою вартістю:

- а) для кожної інвестиції окремо;
- б) для інвестицій, згрупованих за строком придбання;
- в) для усього інвестиційного портфеля;
- г) правильна відповідь відсутня.

5. Сума зменшення балансової вартості короткострокових фінансових інвестицій відображається у складі:

- а) інших витрат;
- б) інших операційних витрат;
- в) витрат від участі в капіталі;
- г) фінансових витрат.

6. Фінансові інвестиції в боргові цінні папери в момент погашення відображають в обліку за:

- а) номінальною вартістю;
- б) справедливою вартістю;
- в) фактичною собівартістю;
- г) амортизованою собівартістю.

7. Під час відображення довгострокових фінансових інвестицій за методом участі в капіталі дивіденди визнаються компанією-інвестором:

- а) у момент їх оголошення та збільшують балансову вартість фінансових інвестицій;
- б) у момент їх оголошення та зменшують балансову вартість фінансових інвестицій;

в) у момент їх сплати та не впливають на балансову вартість фінансових інвестицій;

г) у момент їх оголошення та не впливають на балансову вартість фінансових інвестицій.

8. До фінансових інвестицій, що надають право власності, належать:

- а) боргові цінні папери;
- б) довгострокові векселі;
- в) внески до статутного капіталу;
- г) облігації.

9. Збільшення поточних фінансових інвестицій на суму перевищення вартості реалізації акцій, випущених підприємством, відображається проводкою:

- а) Д-т 40 К-т 42;
- б) Д-т 35 К-т 42;
- в) Д-т 31 К-т 42.

10. Нарахування амортизації дисконту відображається записом:

- а) Д-т 143 К-т 733;
- б) Д-т 143 К-т 732;
- в) Д-т 952 К-т 143;
- г) Д-т 733 К-т 143.

11. ПАТ «Фінкон» придбало облігації номінальною вартістю 43 000 грн за 33 000 грн. Номінальна ставка відсотка – 8 % річних. Облігації будуть погашені через 5 років. Виплата відсотків здійснюється щорічно в кінці року. Ефективна ставка відсотка складає:

- а) 18 %;
- б) 3,8 %;
- в) 14,3 %;
- г) 3,6 %.

12. ТОВ «Альфа» придбало 01.01.20XX десять 8 %-вих облігацій ПрАТ «Омега» за 170 000 грн. Номінальна вартість облігацій – 140 000 грн. Облігації будуть погашені через 5 років. Виплата відсотків здійснюється щорічно в кінці року. Балансова вартість облігацій на 31.12.20XX складає:

- а) 15 884 грн;
- б) 14 500 грн;
- в) 16 490 грн;
- г) 17 880 грн.

13. ПАТ «Лада» 01.01.20XX придбало 350 000 акцій ПАТ «Азарт» за ціною 1,5 грн за акцію на загальну суму 52 500 грн (номінальна вартість акції – 1 грн). На дату продажу своїх акцій ПАТ «Азарт» мало 87 500 випущених простих акцій. За 20XX р. ПАТ «Азарт» оголосило прибуток у розмірі 8 000 грн і дивіденди в розмірі 2 500 грн. Балансова вартість інвестицій ПАТ «Лада» на 31.12.20XX становить:

- а) 52 500 грн;
- б) 54 700 грн;
- в) 55 700 грн;
- г) 51 500 грн.

14. Нарахування дивідендів інвестором, який володіє 60 % часткою в капіталі об'єкта інвестування відображається в обліку записом:

- а) Д-т 141 К-т 721;
- б) Д-т 141 К-т 723;
- в) Д-т 373 К-т 141;
- г) Д-т 377 К-т 722.

15. Нарахування відсотків по облігаціям відображається записом:

- а) Д-т 373 К-т 732;
- б) Д-т 142 К-т 733;
- в) Д-т 311 К-т 373;
- г) Д-т 143 К-т 311.

16. Підприємство-інвестор має контрольний вплив на підприємство, якщо його частка в статутному капіталі підприємства-інвестування складає:

- а) 20 %;
- б) 30 %;
- в) 60 %;
- г) 25 %.

17. Дохід материнської компанії від інвестиції, еквівалентний частці власності, у зв'язку з отриманням прибутку дочірнім підприємством відображається:

- а) Д-т 141 К-т 685;
- б) Д-т 141 К-т 423;
- в) Д-т 141 К-т 723;
- г) Д-т 373 К-т 141.

18. Собівартість фінансової інвестиції включає:

- а) ціну її придбання;
- б) комерційну винагороду та мито;
- в) податкові збори, обов'язкові платежі та інші витрати, пов'язані з придбанням фінансових інвестицій;
- г) все вище перераховане.

19. Різниця між собівартістю та вартістю погашення фінансових інвестицій амортизується інвестором:

- а) з дати придбання до дати погашення за ефективною ставкою відсотка;
- б) з дати придбання до дати погашення за нормативною ставкою відсотка;
- в) на дату погашення за ефективною ставкою відсотка;
- г) на дату погашення за нормативною ставкою відсотка.

20. Амортизована собівартість інвестицій визначається як різниця між:

- а) сумою амортизації премії за звітний період і вартістю інвестицій на попередню дату;
- б) вартістю інвестицій за звітний період і сумою амортизації на попередню дату;
- в) вартістю інвестицій на попередню дату і сумою амортизації паремії за звітний період.

21. Сума амортизації дисконту визначається як:

- а) різниця між вартістю інвестицій на попередню дату та сумою амортизації премії за звітний період;
- б) різниця між номінальною сумою відсотка і сумою відсотка за ефективною ставкою;
- в) добуток вартості інвестицій на попередню дату та ефективної ставки відсотка.

Практичні ситуації

Завдання 2.5.1.

Зміст завдання

1. Скласти журнал реєстрації господарських операцій, що пов'язані з фінансовими інвестиціями підприємства.
2. Вказати первинні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією.

Вихідні дані

Перелік господарських операцій ПАТ «Промінь» з фінансовими інвестиціями в 20XX р. представлені в табл. 2.5.1.

Таблиця 2.5.1.

Господарські операції за звітний період

№	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Придбано 4 облігації ТОВ «Кристал» (номінальна вартість 2000 грн)	8 800
2	Відображено операції по нарахуванню відсотків за придбаними облігаціями (10 %)	визначити
3	Сплачено комісійні брокеру на фондовій біржі за придбання облігацій (1 %)	визначити
4	Відображено амортизацію премії	визначити
5	Отримано кошти на поточний рахунок від ТОВ «Кристал» в погашення облігацій: – на вартість облігацій; – на суму нарахованих відсотків	визначити визначити
6	Внесено учасником Карпенко І. І. 5 акцій ПАТ «Дормашина» номінальною вартістю 1500 грн кожна в рахунок поповнення статутного капіталу	визначити
7	Відображено дохід від продажу 5 акцій ПАТ «Дормашина» на біржі	8 200
8	Сплачено комісійні брокеру за продаж акцій з поточного рахунку (1 %)	визначити
9	Списано балансову вартість проданих акцій	визначити
10	Нараховані дивіденди по акціям, які отримані від ПАТ «Дормашина»	250
11	Відображено надходження на поточний рахунок нарахованих дивідендів	визначити

Завдання 2.5.2.

Зміст завдання

1. Сформулювати перелік господарських операцій за звітний період та відобразити їх в журналі реєстрації господарських операцій.

2. Визначити суму амортизації дисконту за інвестиціями в облігації.

Вихідні дані

ПАТ «Промінь» 02.01.20XX придбало облігації номінальною вартістю 500 000 грн за 462 820 грн, тобто дисконт становив 37 180 грн. Фінансова ставка відсотка за облігацією встановлена 9 % річних. Виплата відсотків здійснюється щорічно наприкінці року, його номінальна сума становить 45 000 грн. Дата погашення облігації через 5 років.

Завдання 2.5.3.

Зміст завдання

1. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції, пов'язані з рухом поточних інвестицій ПАТ «Фортуна» у 20XX р.

2. Визначити фінансовий результат від реалізації короткострокових інвестицій за 20XX р.

3. Визначити вартість інвестицій на 31.12.20XX.

Вихідні дані

12 січня 20XX р. ПАТ «Фортуна» придбало 2 000 простих акцій ПАТ «Перспектива» на загальну суму 40 000 грн. Витрати, пов'язані з придбанням акцій (брокерський гонорар), становили 3 600 грн. Номінальна вартість акції – 20,0 грн. 20 січня 20XX р. ПАТ «Фортуна» отримало від ПАТ «Перспектива» дивіденди у сумі 0,9 грн на одну акцію. 30 січня 20XX р. ПАТ «Фортуна» продало 600 акцій ПАТ «Перспектива» за ціною 22,5 грн за акцію. 31 січня 20XX р. ринкова вартість акцій не змінилася і становила 22,5 грн.

Завдання 2.5.4.

Зміст завдання

1. Визначити метод обліку довгострокових інвестицій, який має застосовувати ПрАТ «Тартус».
2. Відобразити в бухгалтерському обліку ПрАТ «Тартус» операції, пов'язані з довгостроковими інвестиціями.
3. Визначити вартість довгострокових інвестицій на 31.12.20XX.

Вихідні дані

ПрАТ «Тартус» 1 березня 20XX р. придбало 36 000 простих акцій із 120 000 випущених ПАТ «Меркурій» як довгострокові інвестиції за ціною 15 грн за акцію (номінальна вартість акції – 14,5 грн). За результатами роботи у 20XX р. ПАТ «Меркурій» оголошено прибуток у розмірі 80 000 грн та дивіденди у сумі 0,6 грн на одну акцію (інших змін у капіталі немає).

Завдання 2.5.5.

Зміст завдання

1. Виконати розрахунок амортизації премії облігації до моменту її погашення (табл. 2.5.3).

Таблиця 2.5.3.

Розрахунок амортизації премії та балансової вартості облігації

Дата	Номінальна сума відсотка	Сума відсотка за ефективною ставкою (гр. 5 × ЕС %)	Сума амортизації (гр. 2 – гр. 3)	Амортизована вартість облігації
1	2	3	4	5

2. Визначити вартість облігацій на 31.12.20X5.
3. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку господарські операції, пов'язані з довгостроковими облігаціями.

Вихідні дані

15 червня 20X1 р. ПАТ «Райдуга» придбало двадцять 8 %-вих облігацій ПАТ «Фурор» за 60 000 грн. Номінальна вартість облігацій – 56 000 грн. Облігації будуть погашені через 5 років. Виплата відсотків здійснюється щорічно у кінці року – 31 грудня.

Навчально-методичні матеріали: [2], [27], [57], [58], [62], [64], [65], [67], [68], [71], [72], [73], [74], [75], [76], [78].

Тема 2.6.

Облік праці, її оплати та соціального страхування

Мета заняття

1. Засвоїти порядок нарахування заробітної плати, утримань і вирахувань із заробітної плати, розрахунків по страхуванню.
2. Оволодіти практичними навичками щодо документального оформлення, синтетичного та аналітичного обліку господарських операцій із нарахування заробітної плати, утримань і вирахувань із заробітної плати, розрахунків по страхуванню.

Ключові терміни і поняття

Заробітна плата (Salary, Wage) – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за

виконану ним роботу. Розмір заробітної плати залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці та господарської діяльності підприємства.

Основна заробітна плата (Basic salary) – це винагорода за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці (норми часу, виробітку, обслуговування, посадові обов'язки).

Додаткова заробітна плата (Additional salary) – це винагорода за працю понад установлені норми, за трудові успіхи та винахідливість і за особливі умови праці, яка включає доплати, надбавки, гарантійні і компенсаційні виплати, передбачені чинним законодавством; премії, пов'язані з виконанням виробничих завдань і функцій.

Інші заохочувальні та компенсаційні виплати (Bonuses) – виплати у формі винагород за підсумками роботи за рік, премії за спеціальними системами і положеннями, компенсаційні та інші грошові і матеріальні виплати, які не передбачені актами чинного законодавства або які проводяться понад встановлені зазначеними актами норми.

Листок непрацездатності (Certificate of incapacity for work) – це багатофункціональний документ, який є підставою для звільнення від роботи у зв'язку з непрацездатністю та з матеріальним забезпеченням застрахованої особи в разі тимчасової непрацездатності, вагітності та пологів.

Відпустка (Leave) – встановлена законом, колективним договором або трудовим контрактом певна кількість календарних днів безперервного відпочинку, які надаються працівникові роботодавцем у календарному році, із оплатою або без оплати їх зі збереженням місця роботи (посади) за працівником на цей час.

Податок на доходи фізичних осіб (Individual income tax) – загальнодержавний податок, що стягується з доходів фізичних осіб (громадян-резидентів) і не резидентів, які отримують доходи з джерел їх походження в Україні.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування (Mandatory State Social Insurance, Compulsory social insurance) – система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає матеріальне забезпечення, страхові виплати та надання соціальних послуг застрахованим особам за рахунок коштів Фонду соціального страхування України.

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (Single Contribution for Mandatory State Social Insurance, Social insurance contribution) – консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб та членів їхніх сімей на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Застрахована особа (Insured person) – фізична особа, яка відповідно до законодавства підлягає загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню і сплачує (сплачувала) та/або за яку сплачується чи сплачувався у встановленому законом порядку єдиний внесок та є платником єдиного внеску.

Страховальники (Insurers) – роботодавці та інші особи, які відповідно до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» зобов'язані сплачувати єдиний внесок;

Об'єкт соціального страхування (Object of insurance) – страховий ризик та страховий випадок, із настанням яких у застрахованих осіб (членів їх сімей, інших осіб) виникає право на матеріальне забезпечення та соціальні послуги відповідно до цього Закону залежно від видів соціального страхування

Страховий випадок (Insurance case):

– за соціальним страхуванням від нещасних випадків – нещасний випадок на виробництві або професійне захворювання (у тому числі встановлене чи виявлене в

період, коли потерпілий не перебував у трудових відносинах з підприємством, на якому він захворів), що спричинили застрахованому професійно зумовлену фізичну чи психічну травму; нещасний випадок або професійне захворювання, яке сталося внаслідок порушення застрахованим нормативних актів про охорону праці;

– за соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності – подія, з настанням якої виникає право застрахованої особи, членів її сім'ї або іншої особи на отримання матеріального забезпечення або соціальних послуг.

Страхові ризики (Insurance risks):

– за соціальним страхуванням від нещасного випадку – обставини, внаслідок яких може статися нещасний випадок або професійне захворювання;

– за соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності – обставина, внаслідок якої застрахована особа або члени її сім'ї можуть тимчасово втратити засоби існування та потребувати матеріального забезпечення або надання соціальних послуг.

Контрольні питання

1. За допомогою якого документа здійснюється облік робочого часу?
2. Які утримання здійснюються із заробітної плати?
3. Які відрахування здійснюються від суми нарахованої заробітної плати?
4. Як розраховується допомога у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю?
5. Як розрахувати суму відпусткових?
6. Як відображається в обліку зобов'язання за розрахунками з учасниками?
7. Якими нормативними актами здійснюється регулювання оплати праці?
8. Як ведеться облік персоналу та використання робочого часу?
9. Розкрийте сутність форм і систем оплати праці.
10. Назвіть складові фонду основної заробітної плати.
11. Назвіть складові фонду додаткової заробітної плати.
12. Які виплати не включають до фонду оплати праці?
13. За допомогою яких первинних документів здійснюється облік виробітку?
14. Як розраховується заробітна плата за відрядної оплати праці за різними системами?
15. Як розраховується заробітна плата за погодинної оплати праці різними системами?
16. Розкрийте особливості нарахування заробітної плати за роботу у понаднормовий час, нічний час; за роботу у святкові і неробочі дні; за час простою; за випуск бракованої продукції.
17. Як визначається середня заробітна плата?
18. Як нараховується заробітна плата за час відпусток?
19. Назвіть види утримань із заробітної плати, передбачені вітчизняним законодавством.
20. Розкрийте порядок нарахування податку на доходи фізичних осіб.
21. Які податкові соціальні пільги існують, який їх розмір?
22. Які відрахування на соціальне страхування здійснюються із заробітної плати працівників?
23. Які утримання здійснюються із заробітної плати з ініціативи підприємства, де працює працівник? Який порядок утримання аліментів існує?
24. Як ведеться аналітичний облік розрахунків з оплати праці?
25. Розкрийте методику й техніку складання розрахункових, розрахунково-платіжних відомостей.
26. Як ведеться синтетичний облік розрахунків з оплати праці?
27. Як ведеться облік заробітної плати, не виданої у визначений термін?

28. Як проводяться індексація зарплати та компенсація втрати частини заробітної плати у зв'язку із затримкою термінів її виплати?
29. Як ведеться облік розрахунків за пенсійним страхуванням?
30. Як ведеться облік розрахунків за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням?
31. Розкрийте методику нарахування допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю.
32. Як ведеться облік видачі заробітної плати у грошовій і натуральній формі?
33. Яку звітність з праці та її оплати складає підприємство?

Тестові завдання

1. Знайдіть відповідність між термінами та їх змістом:

А	Основна заробітна плата	1	Сукупність кваліфікаційних тарифних розрядів та відповідних їм тарифних коефіцієнтів, за якими визначають розмір тарифних ставок оплати праці працівників залежно від складності виконуваних робіт та кваліфікації працівників
Б	Додаткова заробітна плата	2	Елемент тарифної сітки, що характеризує складність виконуваних робіт та рівень кваліфікації працівника, здатного виконувати роботу певної складності
В	Тарифна сітка	3	Винагорода за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці (норми часу, виробітку, обслуговування, посадові обов'язки)
Г	Тарифний розряд	4	Елемент тарифної сітки, який визначає годинний (денний або місячний) розмір оплати праці залежно від складності виконуваних робіт або кваліфікації працівників
Д	Тарифна ставка	5	Елемент порозрядної диференціації тарифних ставок тарифної сітки
Е	Тарифний коефіцієнт	6	Винагорода за працю понад установлені норми, за трудові успіхи та винахідливість і за особливі умови праці

2. Знайдіть відповідність між термінами та їх змістом:

А	Посадовий оклад	1	Винагорода, розрахована, як правило, в грошовому вимірнику, яку власник або уповноважений ним орган виплачує працівнику за виконану роботу
Б	Мінімальна заробітна плата	2	Виплати у формі винагороди за підсумками роботи за рік, премії за спеціальними системами і положеннями, компенсаційні та інші грошові і матеріальні виплати, які не передбачені актами чинного законодавства, або які провадяться понад встановлені зазначеними актами норми
В	Заробітна плата	3	Норма оплати праці керівників, професіоналів, фахівців та технічних службовців за місяць
Г	Професіонали	4	Працівники, які мають диплом про вищу освіту (спеціаліст, магістр) або диплом про присудження наукового ступеня (кандидат наук, доктор наук) або атестат про затвердження вченого звання (старший науковий співробітник, доцент, професор)
Д	Фахівці	5	Працівники, професійні завдання яких полягають у виконанні спеціальних робіт, пов'язаних із застосуванням положень та використанням методів відповідних наук
Е	Інші заохочувальні та компенсаційні виплати	6	Законодавчо встановлений розмір заробітної плати за просту, некваліфіковану працю, нижче якого не можна проводити оплату за виконану працівником місячну, погодинну норму праці (обсяг робіт)

3. Знайдіть відповідність між проводками та їх змістом:

А	Нарахована заробітна плата робітникам основного виробництва	1	Д-т 24 К-т 661
Б	Нарахована заробітна плата робітникам допоміжних виробництв	2	Д-т 23 К-т 661
В	Нарахована заробітна плата робітникам за роботи, пов'язані з виправленням браку продукції (робіт)	3	Д-т 91 К-т 661
Г	Нарахована заробітна плата працівникам, зайнятим обслуговуванням робочих машин та устаткування цехів	4	Д-т 93 К-т 661
Д	Нарахована заробітна плата працівникам, зайнятим організацією, управлінням, обслуговуванням роботи цехів (загальноцеховому персоналу)	5	Д-т 23 К-т 661
Е	Нарахована заробітна плата працівникам, зайнятим збутом, реалізацією продукції товарів	6	Д-т 91 К-т 661

4. Знайдіть відповідність між проводками та їх змістом:

А	Нарахована заробітна плата робітникам за час простою, в тому числі і доплату за виконання більш низької кваліфікаційної роботи	1	Д-т 91 К-т 661
Б	Нарахована зарплата працівникам, зайнятим капітальним будівництвом	2	Д-т 20 К-т 661
В	Нарахована зарплата робітникам, зайнятим на вантажно-розвантажувальних роботах з придбання виробничих запасів	3	Д-т 976 К-т 661
Г	Нарахована зарплата робітникам, зайнятим ліквідацією (розбиранням, демонтажем) необоротних активів	4	Д-т 15 К-т 661
Д	Нарахована зарплата працівникам за час відпустки	5	Д-т 91 К-т 661
Е	Нарахована зарплата робітникам за ремонт основних засобів цехового призначення	6	Д-т 471 К-т 661

5. До складу фонду основної заробітної плати належать:

- доплата за роботу в нічний час;
- оплата роботи в понадурочний і понаднормовий час;
- оплата праці за час перебування у відрядженні;
- оплата простоїв не з вини працівника.

6. До складу основної заробітної плати не належать:

- винагорода за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці за тарифними ставками;
- вартість продукції, виданої працівникам за натуральної форми оплати праці;
- оплата праці працівників, які не перебувають у штаті підприємства, за виконання робіт згідно з договорами цивільно-правового характеру;
- премії та винагороди, що мають систематичний характер.

7. До складу фонду додаткової заробітної плати не належать:

- доплата за керівництво бригадою;
- суми відсоткових нарахувань залежно від обсягу доходів, отриманих від реалізації продукції;
- доплата за класність водіям;
- суми виплат, пов'язаних з індексацією заробітної плати працівників.

8. До складу інших заохочувальних та компенсаційних виплат не належать:

- винагороди за підсумками роботи за рік;
- суми компенсації працівникам втрати частини заробітної плати у зв'язку з порушенням термінів її виплати;
- премії за сприяння винахідництву та раціоналізації;
- матеріальна допомога на оздоровлення, що має систематичний характер.

9. Належать до фонду оплати праці:

- оплата або дотації на харчування працівників;
- допомога з тимчасової непрацездатності;

- в) витрати на відрядження;
- г) суми вихідної допомоги при припиненні трудового договору.

10. Не належать до фонду оплати праці:

- а) оплата за виготовлення продукції, що виявилася браком не з вини працівника;
- б) надбавка за знання та використання в роботі іноземної мови;
- в) оплата додаткових відпусток у зв'язку з навчанням;
- г) оплата перших п'яти днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів підприємства.

11. У якому документі передбачено форми і системи оплати праці, які можна застосувати на підприємстві:

- а) трудовий договір;
- б) колективний договір;
- в) штатний розклад;
- г) наказ керівника.

12. Система оплати праці приймається на підприємстві у складі:

- а) штатного розкладу;
- б) правил внутрішнього розпорядку;
- в) колективного договору;
- г) трудового контракту.

13. Нарахування заробітної плати основним робітникам ремонтного цеху:

- а) Д-т 232 «Додаткове виробництво» К-т 661 «Розрахунки за заробітною платою»;
- б) Д-т 91 «Загальновиробничі витрати» К-т 661 «Розрахунки за заробітною платою»;
- в) Д-т 949 «Інші витрати операційної діяльності» К-т 661 «Розрахунки за заробітною платою»;
- г) Д-т 231 «Основне виробництво» К-т 661 «Розрахунки за заробітною платою».

14. Під час нарахування заробітної плати за пакування готової продукції необхідно зробити наступну проводку:

- а) Д-т 92 «Адміністративні витрати» К-т 661 «Розрахунки за заробітною платою»;
- б) Д-т 26 «Готова продукція» К-т 661 «Розрахунки за заробітною платою»;
- в) Д-т 232 «Додаткове виробництво» К-т 661 «Розрахунки за заробітною платою»;
- г) Д-т 93 «Витрати на збут» К-т 661 «Розрахунки за заробітною платою».

15. Утримання із заробітної плати нестачі ТМЦ:

- а) Д-т 661 «Розрахунки за заробітною платою» К-т 20 «Виробничі запаси»;
- б) Д-т 661 «Розрахунки за заробітною платою» К-т 375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків»;
- в) Д-т 661 «Розрахунки за заробітною платою» К-т 946 «Втрати від знецінення запасів»;
- г) Д-т 661 «Розрахунки за заробітною платою» К-т 716 «Відшкодування раніше списаних активів».

16. Утримання з нарахуваної заробітної плати призводять до:

- а) збільшення заборгованості підприємства перед працівниками;
- б) збільшення заборгованості працівників перед бюджетом;
- в) зменшення заборгованості підприємства перед працівниками;
- г) зменшення заборгованості підприємства перед бюджетом.

17. Під час нарахування допомоги з тимчасової втрати працездатності враховується:

- а) загальний стаж роботи;
- б) безперервний стаж роботи;

- в) середньомісячна заробітна плата за 6 місяців до захворювання;
- г) середньомісячна заробітна плата за 2 місяців до захворювання.

18. Нарахування допомоги за тимчасову непрацездатність робітникам відображається записом:

- а) Д-т 652 «За соціальним страхуванням» К-т 661 «Розрахунки за заробітною платою»;
- б) Д-т 92 «Адміністративні витрати» К-т 652 «За соціальним страхуванням»;
- в) Д-т 661 «Розрахунки за заробітною платою» К-т 652 «За соціальним страхуванням»;
- г) Д-т 949 «Інші витрати операційної діяльності» К-т 661 «Розрахунки за заробітною платою».

19. Нарахування відпускних за рахунок створеного резерву відображається проводкою:

- а) Д-т 471 «Забезпечення виплат відпусток» К-т 661 «Розрахунки за заробітною платою»;
- б) Д-т 652 «За соціальним страхуванням» К-т 661 «Розрахунки за заробітною платою»;
- в) Д-т 48 «Цільове фінансування і цільові надходження» К-т 661 «Розрахунки за заробітною платою».

20. Заробітну плату неможливо виплатити за:

- а) розрахунково-платіжною відомістю;
- б) розрахунковою відомістю;
- в) платіжною відомістю.

21. Нічний час роботи вважається:

- а) з 21.00 до 5.00;
- б) з 22.00 до 5.00;
- в) з 22.00 до 6.00

22. Basis нарахування єдиного страхового внеску для фізичних осіб, які забезпечують себе роботою самостійно є:

- а) сума доходу, що визначається платником самостійно для себе, але не більше максимальної величини бази нарахування єдиного внеску;
- б) сума доходу отриманого від їх діяльності, що підлягає обкладенню податком на фізичних осіб;
- в) сума грошового забезпечення, допомога з тимчасової непрацездатності;
- г) сума нарахованої заробітної плати за видами виплат (основна, додаткова заробітна плата, інші заохочувальні та компенсаційні виплати).

23. Максимальна величина бази нарахування єдиного соціального внеску дорівнює:

- а) сімнадцяти розмірам прожиткового мінімуму для працездатних осіб;
- б) сімнадцяти розмірам мінімальної заробітної плати для працездатних осіб;
- в) двадцяти п'яти розмірам прожиткового мінімуму для працездатних осіб;
- г) десяти розмірам мінімальної заробітної плати.

Практичні ситуації

Завдання 2.6.1.

Зміст завдання

1. Скласти розрахунково-платіжну відомість на працівників підприємства за березень 20X1 р. (додаток Ч).
2. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції з нарахування заробітної плати та утримань із неї по персоналу підприємства.

Вихідні дані

1. Дані про професійний склад, кваліфікацію, відпрацьований у березні час і рівень оплати праці персоналу підприємства наведені у табл. 2.6.1.

Таблиця 2.6.1.

**Професійний склад, кваліфікація, відпрацьований у березні час
і рівень оплати праці персоналу підприємства**

№ з/п	ПІБ	Табельний номер	Професія, посада	Форма оплати праці	Тарифна ставка (оклад), грн	Відпрацьовано годин (днів)
1	Соболев М. П.	201	Робітник 3-го розряду	Погодинна	15,0	ОЧ* – 95
2	Михайлов О. І.	202	Робітник 4-го розряду	Погодинна	20,0	ОЧ – 168 ПЧ* – 10
3	Симонов Д. І.	203	Робітник 5-го розряду	Погодинна	27,5	ОЧ – 143 ПЧ – 25
4	Красін А. В.	204	Робітник 6-го розряду	Погодинна	31,5	ОЧ – 130 ПЧ – 12 НЧ* – 38
5	Хадарін С. М.	205	Робітник-комплектувальник 6-го розряду	Відрядна	35,0	ОЧ – 168 (21 р. д.)
6	Шолохов Р. П.	301	Майстер цеху	Окладна	8 200	ОЧ – 10 р. д. Відп. – 18 к. д.
7	Сергєєв С. І.	302	Завідувач складом	Окладна	6 000	ОЧ – 21 р. д.
8	Горбенко О. Т.	101	Директор	Окладна	15 500	ОЧ – 16 р. д. Відрядж. – 5 р.д.
9	Марченко С. М.	102	Головний бухгалтер	Окладна	14 000	ОЧ – 16 р. д. Відпустка за свій рахунок – 5 р. д.

*ОЧ – основний час; ПЧ – понадурочний час; НЧ – нічний час.

2. Персонал підприємства працює за однозмінним графіком п'ятиденного тижня. Кількість робочих днів у березні – 21, тривалість робочого дня – 8 годин.

3. За колективним договором доплата за роботу у нічний час здійснюється в розмірі 70 % тарифної ставки за кожну годину нічної роботи.

4. Робітником-комплектувальником Хадаріним С. М. протягом березня зібрано 400 деталей при нормі часу на збирання однієї деталі – 30 хвилин. Відрядна розцінка встановлена в розмірі 17,0 грн за одну деталь. За умови перевиконання норми виробітку відрядна розцінка збільшується на 25 %.

5. Майстру цеху Шолохову Р. П. надано чергову щорічну відпустку (часткову) терміном 18 календарних днів з 13.03.20X1.
Кількість днів у розрахунковому періоді – 365; кількість святкових та неробочих днів – 10.
Сума виплат за розрахунковий період:
основна заробітна плата – 95 540 грн;
винагорода за підсумками роботи у минулому році, виплачена в січні поточного року, – 10 700 грн;
матеріальна допомога, що входить до фонду оплати праці, – 2 200 грн.
6. Завідувач складом Сергєєв С. І. на підставі виконавчого листа виплачує аліменти за одну дитину.
За результатами роботи у березні нараховано премію у розмірі 30 % окладу.
7. Директор підприємства Горбенко О. Т. перебував у службовому відрядженні 5 робочих днів.
Сума виплат за попередні два місяця:
основна заробітна плата – 29 140 грн;
премій – 3 205 грн;
лікарняні за 4 дні – 2 331 грн.
Кількість робочих днів за попередні два місяці – 39.
8. Головному бухгалтерові підприємства Марченко І. М. згідно заяви у березні було надано відпустку за свій рахунок на 5 робочих днів.
За результатами роботи у березні нараховано премію у розмірі 30 % окладу.

Завдання 2.6.2.

Зміст завдання

1. Розрахувати заробітну плату за час відпустки.
2. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції з нарахування відпускних.

Вихідні дані

Менеджер відділу збуту підприємства, якого було прийнято на роботу 7 липня 20X1 р., бере 4 дні щорічної відпустки з 4 червня 20X2 р. У січні 20X2 р. йому нараховано річну премію за 20X1 р. у розмірі 3 000 грн.

Розрахунковий період: серпень 20X1 р. – травень 20X2 р. (10 місяців).

Сума виплат за розрахунковий період:

основна заробітна плата – 53 000 грн;

винагорода за підсумками роботи за рік – 3 000 грн.

Кількість святкових і неробочих днів у розрахунковому періоді – 8 днів.

Завдання 2.6.3.

Зміст завдання

1. Розрахувати заробітну плату за чергову щорічну відпустку.
2. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції з нарахування відпускних.

Вихідні дані

Працівник підприємства бере частину щорічної відпустки тривалістю 16 календарних днів з 11 червня 20X2 р. За такої умови весь вересень 20X1 р. він був у відпустці без збереження зарплати. Також він був у щорічній відпустці у липні 20X1 р. тривалістю 20 календарних днів.

Розрахунковий період: червень 20X1 р. – травень 20X2 р.

Сума виплат за розрахунковий період:

основна заробітна плата – 45 000 грн;

відпускні за липень 20X1 р. – 3 000 грн.

Кількість святкових і неробочих днів у розрахунковому періоді – 10 днів.

Завдання 2.6.4.

Зміст завдання

1. Скласти журнал реєстрації господарських операцій.
2. Указати первинні документи та кореспонденцію рахунків по кожній господарській операції.

Вихідні дані

Підприємством у звітному періоді здійснені операції з оплати праці, які наведені у табл. 2.6.2.

Таблиця 2.6.2.

Господарські операції за звітний період

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн
1	Нарахована заробітна плата:	
	– основним робітникам збирального цеху	12 850
	– робітникам інструментального цеху	12 400
	– робітникам, які обслуговують обладнання збирального цеху	8 900
	– робітникам за виправлення бракованої продукції	460
	– робітникам за час простою з вини адміністрації цеху	920
	– робітникам за час простою в наслідок стихійного лиха	2 280
	– адміністративно-управлінському персоналу цеху	4 120
	– робітникам, що пакують продукцію на складі відділу збуту	1 430
	– робітникам, зайнятих на роботах з ліквідації наслідків стихійного лиха	2 800
	– вантажникам за розвантаження матеріалів, які надійшли на підприємство	900
	– робітникам за роботу по капітальному ремонту	1 080
	– основних засобів господарським способом	
	– робітникам за розбирання ліквідованого об'єкта	420
2	Нараховані дивіденди акціонерам	2 600
3	Здійснені утримання з заробітної плати робітників:	
	– податок з доходів фізичних осіб	9 880
	– за виконавчим листом	1 000
	– єдиний соціальний внесок	1 800
	– на покриття матеріального збитку	1 500

Завдання 2.6.5.

Зміст завдання

1. Розрахувати розмір допомоги за тимчасовою непрацездатністю.
2. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції з нарахування допомоги за тимчасовою непрацездатністю.

Вихідні дані

1. Співробітник відділу кадрів з 9-річним стажем роботи на підприємстві хворів з 18.02.20XX по 22.02.XX. Заробітна плата за попередні 12 місяців (з лютого по січень) склала 52 тис. грн.

2. 01.03.20XX прийнята нова співробітниця. З 19.10.20XX вона йде в декретну відпустку. Сумарна заробітна плата, нарахована за час роботи, склала 25 тис. грн.

3. Працівник зі стажем роботи 10 років надав лікарняний лист з 15.03.20XX по 26.03.XX. Нарахована заробітна плата за розрахунковий період склала 62 400 грн в тому числі матеріальна допомога від підприємства – 2 800 грн, допомога з непрацездатності за 6 днів хвороби в січні – 920 грн.

Навчально-методичні матеріали: [2], [40], [54], [59], [62], [64], [65], [67], [68], [71], [72], [73], [74], [75], [76], [78].

Тема 2.7.

Облік витрат на виробництво та калькулювання собівартості продукції

Мета заняття

Засвоїти порядок відображення в бухгалтерському обліку операцій з формування фактичної собівартості продукції та методи її калькулювання; оволодіти практичними навичками щодо обліку та розподілу прямих витрат на виробництво продукції, витрат допоміжного виробництва, загальновиробничих витрат; розрахунку та списання витрат від браку, складання фактичних калькуляцій та визначення собівартості готової продукції.

Ключові терміни і поняття

Елемент витрат (Element of costs) – сукупність економічно однорідних витрат в грошовому виразі за їх видами (це групування дозволяє відповісти на запитання, що витрачено на цей об'єкт).

Об'єкт витрат (Cost Object) – продукція, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, які потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат.

Виробнича собівартість промислової продукції (робіт, послуг) (Cost of production) – це виражені в грошовій формі поточні витрати підприємства на її виробництво.

Витрати періоду (Period costs, Time/Period base cost) – це витрати, що не включаються до виробничої собівартості і розглядаються як витрати того періоду, в якому вони були здійснені. Це витрати на управління, збут продукції та інші операційні витрати

Прямі витрати (Direct Cost) – витрати, що можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом.

Непрямі витрати (Indirect Cost) – витрати, що не можуть бути віднесені безпосередньо до певного об'єкта витрат економічно можливим шляхом, оскільки пов'язані з виробництвом кількох видів продукції (загальновиробничі), що включаються до виробничої собівартості за допомогою спеціальних методів.

Змінні витрати (Variable costs) – витрати, абсолютна величина яких зростає із збільшенням обсягу випуску продукції і зменшується із його зниженням.

Постійні витрати (Fixed costs) – це витрати, абсолютна величина яких із збільшенням (зменшенням) обсягу випуску продукції істотно не змінюється.

Нормальна потужність (Normal capacity) – очікуваний середній обсяг діяльності, що може бути досягнутий за умов звичайної діяльності підприємства протягом кількох років або операційних циклів з урахуванням запланованого обслуговування виробництва.

Брак у виробництві (Defect in manufacturing) – продукція, напівфабрикати, деталі, вузли й роботи, які не відповідають за своєю якістю встановленим стандартам або технічним умовам і не можуть бути використані за своїм прямим призначенням або можуть бути використані тільки після додаткових витрат на виправлення.

Калькуляційна одиниця (Cost unit) – це первинний об'єкт калькулювання, яким, залежно від технологічних і організаційних особливостей виробництва продукції, може бути натуральна одиниця продукції, зведена одиниця, одиниця роботи, вартісна одиниця, а також замовлення, група однорідних виробів.

Калькуляція (Cost calculation) – це розрахунок собівартості одиниці продукції або виконаної роботи за встановленою номенклатурою витрат з урахуванням місця їх

виникнення та призначення. Залежно від призначення складають планові, нормативні та звітні фактичні калькуляції.

Стаття калькуляції (Cost item) – це певний вид витрат, що утворює собівартість одиниці продукції.

Планова (нормативна) калькуляція (Plan cost calculation) – розрахунок планової (нормативної) собівартості одиниці продукції, здійснений за статтями витрат.

Калькулювання (Costing, Cost Accounting) – це процес визначення собівартості продукції, який полягає у акумулюванні затрат на виробництво і віднесення їх на готовий продукт. За допомогою калькулювання визначають собівартість одиниці продукції.

Метод калькулювання (Method of costing, Cost Accounting Method) – це сукупність прийомів розподілу витрат підприємства за калькуляційними статтями та віднесення їх до об'єкту калькулювання. Методи калькулювання застосовують для розрахунку собівартості визначених видів, груп продукції (робіт, послуг).

Позамовний метод обліку витрат на виробництво (Job-order costing) – метод обліку, який передбачає віднесення витрат на виробничі матеріали, оплату праці робітників, зайнятих у виробництві, та загальновиробничі накладні витрати, що належать на кожне індивідуальне замовлення або на виготовлену партію продукції, і використовується під час виготовлення унікального або виконаного за спеціальним замовленням виробу.

Попередільний (попроцесний) метод обліку витрат (Process-order costing) – метод обліку, за яким собівартість готової продукції формується за рахунок поступового нашарування на собівартість основних матеріалів собівартості їх обробки в ряді послідовних переділів; застосовується у виробництвах, де готовий продукт виходить у результаті послідовної обробки вихідного матеріалу на окремих технологічно перериваних стадіях, фазах або переділах (переділ – це певна сукупність технологічних операцій, внаслідок яких одержують продукт праці, який готовий для використання чи продажу).

Нормативний метод обліку витрат на виробництво (Normative method of cost accounting) – метод обліку, який передбачає складання попередньої калькуляції нормативної собівартості виробу за кожним його видом на основі чинних норм і кошторисів витрат.

Система «директ-костінг» (Direct-Costing System) – це система калькулювання собівартості продукції тільки на основі прямих (змінних) виробничих витрат.

Система «стандарт-костінг» (Standard Costing System) – система обліку витрат і калькуляції собівартості з використанням норм витрат. Норми витрат ресурсів встановлюються в розрахунку на один виріб, а по загальновиробничим витратам – на певний період з розрахунку на запланований обсяг виробництва.

Система «абсорпшен-костінг» (Absorption costing system, full costing system) – система обліку витрат і калькулювання собівартості продукції, яка передбачає включення до собівартості продукції всіх виробничих витрат та їх розподіл між реалізованою продукцією та її залишками.

Система «ABC-костінг» (Activity-Based Costing System) – система обліку витрат, яка полягає у вивченні залежності між витратами і різними виробничими процесами на основі базових показників діяльності

Контрольні питання

1. В яких П(С)БО визначено методологічні засади обліку витрат діяльності підприємства?
2. Дайте визначення виробничим витратам.
3. Назвіть основні умови визнання витрат.

4. Як класифікуються витрати на виробництво продукції?
5. Вкажіть методи розподілу загальновиробничих витрат.
6. За якими статтями витрат розраховується собівартість готової продукції?
7. Що таке калькуляція виробу?
8. Назвіть основні методи обліку та калькулювання собівартості продукції.
9. За даними якого рахунку визначається фактична собівартість готової продукції?
10. Який синтетичний рахунок використовується для обліку та розрахунку витрат від браку?
11. На якому рахунку відображаються витрати допоміжного виробництва?
12. Як групують виробничі витрати за економічною однорідністю?
13. Дайте характеристику структурі рахунку 231 «Основне виробництво».
14. За якими елементами класифікуються витрати операційної діяльності?
15. Витрачення яких матеріальних запасів не належить до елементу матеріальних витрат?
16. Витрати на оплату праці яких категорій працюючих включаються до елементу «Витрати на оплату праці»?
17. Описати загальну схему обліку витрат з використанням рахунків тільки класу 8.
18. Чи класифікуються за елементами витрати, які не належать до собівартості реалізованої продукції відповідно до П(С)БО 16 «Витрати»?
19. За якими напрямками ведеться аналітичний облік виробничих витрат?
20. З чого складаються витрати на підготовку та освоєння виробництва?
21. Назвіть особливості обліку браку у виробництві.
22. Визначте склад загальновиробничих витрат.
23. Який порядок включення витрат майбутніх періодів до собівартості продукції?
24. Що таке об'єкт витрат?
25. Що розуміють під методом обліку витрат і чому його називають методом обліку витрат і калькулюванням?
26. В чому полягає повирібний метод обліку витрат?
27. В чому полягає суть нормативного методу обліку витрат?
28. Які системи обліку витрат застосовуються в управлінському обліку в світі?
29. З якою метою обліковуються витрати на виробництво?

Тестові завдання

1. **Витрати в незавершеному виробництві на кінець звітного періоду відображає:**
 - а) сальдо рахунок 23 «Виробництво»;
 - б) сальдо рахунок 25 «Напівфабрикати»;
 - в) дебетовий оборот рахунок 26 «Готова продукція»;
 - г) дебетовий оборот рахунок 23 «Виробництво».
2. **В залежності від можливості віднесення витрат безпосередньо до собівартості конкретного об'єкту вони розрізняються на:**
 - а) прямі та непрямі;
 - б) основні та накладні;
 - в) продуктивні та непродуктивні;
 - г) прості та комплексні.
3. **Виробнича собівартість продукції (робіт, послуг) складається з:**
 - а) прямих матеріальних витрат, прямих витрат на оплату праці, інших прямих витрат;
 - б) прямих матеріальних витрат, прямих витрат на оплату праці, інших прямих витрат, загальновиробничих витрат;

в) прямих матеріальних витрат, прямих витрат на оплату праці, загальновиробничих витрат;

г) прямих матеріальних витрат, прямих витрат на оплату праці, інших прямих витрат, витрат від браку, загальновиробничих витрат.

4. Перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат встановлює:

а) держава в особі Міністерства фінансів;

б) галузеві органи;

в) підприємство самостійно;

г) правильна відповідь відсутня.

5. До складу загальновиробничих витрат включаються:

а) витрати на вдосконалення технологій; витрати на опалення; витрати на охорону праці;

б) витрати на управління виробництвом; витрати на освітлення, водопостачання; витрати на службові відрядження; витрати на врегулювання спорів у судових органах;

в) витрати на утримання виробництва; витрати на обслуговування виробничого процесу; витрати на техніку безпеки; витрати на утримання апарату управління; витрати на зв'язок;

г) витрати на управління виробництвом; амортизація виробничих основних засобів; витрати на операційну оренду основних засобів; витрати на обслуговування виробничого процесу; плата за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банків.

6. Постійні загальновиробничі витрати:

а) розподіляються на кожен об'єкт витрат виходячи з фактичної потужності підприємства за звітний період;

б) розподіляються на кожен об'єкт витрат виходячи з нормальної потужності підприємства;

в) не розподіляються, а списуються всією сумою на рахунок 791 «Фінансові результати від операційної діяльності»;

г) не розподіляються, а списуються всією сумою на рахунок 901 «Собівартість реалізованої продукції».

7. Списання матеріалів на експлуатацію виробничого обладнання відображається записом:

а) Д-т 91 К-т 201;

б) Д-т 901 К-т 201;

в) Д-т 92 К-т 201;

г) Д-т 231 К-т 201.

8. Нерозподілені загальновиробничі витрати списуються проводкою:

а) Д-т 901 К-т 91;

б) Д-т 903 К-т 91;

в) Д-т 231 К-т 91;

г) Д-т 791 К-т 91.

9. Нарахування заробітної плати управлінському персоналу основних виробничих підрозділів підприємства відображається записом:

а) Д-т 91 К-т 661;

б) Д-т 92 К-т 661;

в) Д-т 661 К-т 92;

г) Д-т 949 К-т 661.

10. Адміністративні витрати та витрати на збут є:

а) витратами інвестиційної діяльності підприємства;

б) витратами фінансової діяльності підприємства;

- в) витратами операційної діяльності підприємства;
 - г) витратами іншої звітної діяльності підприємства.
- 11. Групування витрат за економічними елементами здійснюється на підприємствах:**
- а) промисловості;
 - б) сільського господарства;
 - в) всіх галузей економічної діяльності;
 - г) торгівлі.
- 12. Нерозподілені загальновиробничі витрати виникають, коли фактичний обсяг діяльності підприємства за звітний період:**
- а) менше нормальної потужності;
 - б) дорівнює нормальній потужності;
 - в) більше нормальної потужності;
 - г) правильна відповідь відсутня.
- 13. Фактор, що не впливає на організацію обліку витрат:**
- а) вид діяльності підприємства;
 - б) особливості технології виробництва;
 - в) форма власності підприємства;
 - г) організаційна форма господарювання підприємства.
- 14. Калькуляція – це:**
- а) процес визначення фінансового результату від реалізації одиниці продукції;
 - б) визначення собівартості одиниці продукції;
 - в) обчислення фактичних витрат на виробництво;
 - г) визначення собівартості готової продукції.
- 15. Метод обліку витрат та калькулювання собівартості продукції, що застосовується на індивідуальних виробництвах – це:**
- а) позамовний;
 - б) попередільний;
 - в) попроцесний;
 - г) жодна із наведених позицій.
- 16. Об'єкти обліку витрат виробництва можна згрупувати в дві групи:**
- а) готова продукція та основні виробничі робітники;
 - б) продукція та технологічні процеси;
 - в) виробничі цехи та технологічні процеси;
 - г) незавершене виробництво та технологічні процеси.
- 17. До особливостей позамовного обліку належать:**
- а) облік витрат ведеться по кожному замовленню;
 - б) ведення відокремленого обліку розрахунків з кожним замовником;
 - в) собівартість замовлення взагалі не визначається;
 - г) витрати збираються в цілому по підприємству.
- 18. Облік виробничих витрат охоплює:**
- а) всі витрати підприємства;
 - б) тільки витрати виробничої сфери;
 - в) витрати в сфері виробництва і збуту;
 - г) витрати операційної діяльності підприємства.
- 19. Вибір методу обліку виробничих витрат залежить від:**
- а) об'єкту обліку витрат;
 - б) рішення керівництва;
 - в) організації виробництва;
 - г) усе перераховане вище.

20. Тип виробництва впливає на:

- а) вибір методу обліку витрат;
- б) вибір калькуляційних одиниць;
- в) кількість центрів обліку витрат;
- г) вибір об'єктів обліку.

21. До витрат від браку не включаються:

- а) витрати на гарантійний ремонт;
- б) суми, відшкодовані постачальниками за неякісні матеріали;
- в) загальновиробничі витрати;
- г) витрати на виправлення браку.

22. До групи методів обліку витрат за окремими виробами відносять:

- а) облік витрат по деталях, вузлах, групах виробів;
- б) облік витрат по операціях, стадіях, технологічних процесах;
- в) облік витрат по центрах відповідальності;
- г) облік витрат по виробих та центрах відповідальності.

23. За економічним змістом витрати групуються за:

- а) економічними елементами і статтями калькуляції;
- б) центрами витрат;
- в) групами виробів;
- г) стадіями технологічного процесу.

24. Згідно з П(С)БО 16 під об'єктом обліку витрат розуміють:

- а) продукцію, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, які потребують витрат;
- б) сукупність свідомих дій, спрямованих на відображення операцій, що відбуваються на підприємстві протягом певного періоду;
- в) початкову одиницю, в розрізі якої ведеться аналітичний облік витрат виробництва;
- г) правильна відповідь відсутня.

25. Собівартість, що включає тільки прямі витрати на виробництво, називається:

- а) виробничою;
- б) маржинальною;
- в) технологічною;
- г) операційною.

26. Залишки незавершеного виробництва можуть бути оцінені:

- а) за нормативними витратами;
- б) за фактичною виробничою собівартістю;
- в) відповіді А і Б;
- г) правильна відповідь відсутня.

27. До основних ознак директ-костингу належать:

- а) інтеграція фінансового та управлінського обліку;
- б) автономність управлінського та фінансового обліку;
- в) облік тільки стандартних витрат;
- г) облік тільки постійних виробничих витрат.

Практичні ситуації

Завдання 2.7.1

Зміст завдання

1. Скласти журнал реєстрації господарських операцій з обліку витрат на виробництво за звітній період.

2. Вказати первинні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією.

3. Визначити фактичну собівартість готової продукції.

Вихідні дані

Таблиця 2.7.1.

Перелік господарських операцій за звітний період

№	Зміст операції	Сума, грн
1	Згідно з відомістю розподілу відпущено зі складу матеріали: – основному виробництву на виготовлення продукції; – допоміжному виробництву на виконання робіт; – на утримання обладнання; – на утримання будівлі цеху; – на утримання будівлі загальнозаводського призначення.	2 572 000 230 000 153 000 75 000 43 000
2	Відпущено паливо: – основному виробництву на технологічні потреби; – допоміжному виробництву.	264 000 105 000
3	Оприбутковано на склад відходи основного виробництва	46000
4	Згідно з відомістю розподілу нараховано основну заробітну плату: – робітникам основного виробництва; – робітникам допоміжного виробництва; – робітникам, які обслуговують обладнання; – цеховому персоналу; – персоналу заводоуправління.	1 278 000 307 000 74 000 36 000 64 000
5	Нараховано резерв на оплату відпусток робітникам: – основного виробництва; – допоміжного виробництва; – робітникам, які обслуговують обладнання.	102 000 24 000 6 000
6	Нараховано заробітну плату робітникам за період відпустки	94 000
7	Здійснено відрахування від нарахованої заробітної плати на соціальне страхування: – робітникам основного виробництва; – робітникам допоміжного виробництва; – робітникам, які обслуговують обладнання; – за цеховими витратами; – за загальнозаводськими витратами; – робітникам за період відпустки.	127 800 30 700 7 400 5 600 6 400 9 400
8	Нараховано амортизацію: – обладнання; – будівлі цеху; – будівлі заводоуправління.	43 000 24 000 32 000
9	Нараховано знос малоцінних та швидкозношуваних предметів, що використовуються: – у цеху; – у заводоуправлінні.	12 000 14 000
10	Отримано від проектної організації витрати на підготовку виробництва нової продукції	344 000
11	Списано на основне виробництво витрати на підготовку нових видів продукції	89 000
12	Виявлено остаточний брак в основному виробництві	19 000
13	Понесено витрати на виправлення браку: – вартість матеріалів; – нараховано заробітну плату робітникам; – питома вага виробничих витрат.	7 000 3 000 60 %

Закінчення табл. 2.7.1.

14	Оприбутковано брак продукції за ціною можливого використання	5 000
15	Утримано з винуватців браку	12 000
16	Списано витрати від браку	визначити
17	Списано витрати на допоміжне виробництво	визначити
18	Списано витрати на основне виробництво	визначити
19	Виготовлено в основному виробництві та передано на склад готову продукцію	визначити

Завдання 2.7.2

Зміст завдання

1. Скласти журнал реєстрації господарських операцій за звітний період та вказати первинні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією.
2. Виконати розрахунок фактичної собівартості продукції та послуг допоміжного виробництва (табл. 2.7.2, табл. 2.7.3).

Таблиця 2.7.2.

Відомість обліку витрат по котельні за звітний період

№	Статті витрат	З кредиту рахунків					Разом
		201	661	651	232	131	
1	Паливо						
2	Енергія						
3	Заробітна плата операторів						
4	ЄСВ						
5	Загальновиробничі витрати						
	Разом						
	Собівартість 1 тис. м ³ гарячої води	×	×	×	×	×	

Таблиця 2.7.3.

Відомість обліку витрат по автотранспортному цеху за звітний період

№	Статті витрат	З кредиту рахунків					Разом
		201	203	661	651	232	131
1	Паливо						
2	Енергія						
3	Заробітна плата водіїв						
4	ЄСВ						
5	Загальновиробничі витрати						
	Разом						
	Собівартість 1 тис. ткм		×	×	×	×	×

3. Здійснити розподіл вартості послуг допоміжного виробництва за споживачами (табл. 2.7.4)

Таблиця 2.7.4.

Відомість розподілу вартості послуг котельні та автотранспортного цеху за споживачами

№	Цехи-споживачі	Гаряча вода		Послуги автотранспорту	
		Кількість, тис. м ³	Сума, грн	Кількість, тис. ткм	Сума, грн
1	Заготівельний				
2	Механічний				
3	Збиральний				
4	Ремонтний				
5	Котельня				
6	Енергетичний				
7	Автотранспортний				

Вихідні дані

Перелік господарських операцій за звітний період та Звіт підрозділів допоміжного виробництва про надання послуг за звітний період наведено у табл. 2.7.5. та табл. 2.7.6. відповідно.

Таблиця 2.7.5.

Перелік господарських операцій за звітний період

№	Зміст операції	Сума, грн
1	Відпущено зі складу матеріали на утримання приміщення: – котельної; – гаража.	3 200 6 400
2	Витрачено протягом звітного періоду: – вугілля в котельній; – бензину.	49 000 64 000
3	Акцептовано рахунок ПАТ «Водоканал» за отриману воду для миття автомобілів (у т. ч. ПДВ)	7 395
4	Нараховано заробітну плату: – операторам котельні; – водіям; – апарату управління котельні; – апарату управління автотранспортного цеху.	14 300 2 400 10 340 15 510
5	Нараховано єдиний соціальний внесок на заробітну плату: – операторам котельні; – водіям; – апарату управління котельні; – апарату управління автотранспортного цеху.	визначити визначити визначити визначити
6	Нараховано амортизацію: – котельні; – автотранспортного цеху.	2 350 4 400
7	Отримано енергію від енергоцеху: – котельнею; – автотранспортним цехом.	6 450 9 675
8	Ремонтним цехом виконано ремонт гаража	7 200
9	Списується вартість послуг підрозділів допоміжного виробництва: – котельні; – автотранспортного цеху.	визначити визначити

Таблиця 2.7.6.

Звіт підрозділів допоміжного виробництва – котельні та автотранспортного цеху – про надання послуг за звітний період

№	Цехи-споживачі	Гаряча вода, тис. м ³	Послуги автотранспорту, тис. ткм
1	Заготівельний	170	28,5
2	Механічний	90	28,4
3	Збиральний	220	16,2
4	Ремонтний	50	3,2
5	Котельня	–	2,7
6	Енергетичний	40	1,0
7	Автотранспортний	30	–
	Разом	600	80

Завдання 2.7.3

Зміст завдання

1. Скласти журнал реєстрації господарських операцій, пов'язаних з обліком бракованої продукції.

2. Скласти калькуляцію остаточного браку за формою, наведеною в табл. 2.7.7.

Таблиця 2.7.7.

Калькуляція остаточного браку

№	Стаття витрат	Виріб «А»		Виріб «Б»	
		одиниця	12 штук	одиниця	10 штук
1	Матеріали				
2	ТЗВ				
3	Заробітна плата				
4	ЄСВ				
5	Загальновиробничі витрати				
6	Собівартість остаточного браку				

3. Визначити втрати від остаточного браку.

Вихідні дані

Відділом технічного контролю встановлено факт остаточного браку у ПАТ «Фурор». У цеху № 1 забраковано виріб «А» після другої операції (кількість 12 шт.), у цеху № 2 – «Б» після четвертої операції (кількість 10 шт.). Норма витрат матеріалів на один виріб «А» – 350 грн, «Б» – 280 грн. Загальновиробничі витрати складають 75 %, ТЗВ від вартості матеріалу складає 7 %.

Від остаточного браку оприбутковані запчастини на суму 2 540 грн. За наказом директора утримано з винної особи браку 2 800 грн.

Розцінки за окремими операціями за одиницю продукції наведені у табл. 2.7.8.

Таблиця 2.7.8.

Розцінки за окремими операціями

Деталь	Номер операції			
	1	2	3	4
Виріб «А»	15,0	35,0	14,0	34,0
Виріб «Б»	46,0	53,0	35,0	36,0

Завдання 2.7.4

Зміст завдання

1. Скласти перелік господарських операцій за звітний період та відобразити їх в журналі реєстрації господарських операцій підприємства.

2. Вказати первинні документи та кореспонденцію рахунків по кожній господарській операції.

Вихідні дані

Перелік господарських операцій за квітень 20XX р., наведено в табл. 2.7.9.

Таблиця 2.7.9.

Господарські операції за квітень 20XX р.

№	Зміст операції	Сума, грн
1	Витрачені запасні частини на поточний ремонт обладнання парокотельні	14 000
2	Нарахована заробітна плата кочегарам в парокотельному цеху допоміжного виробництва	37 000
3	Нараховано на заробітну плату єдиний соціальний внесок	визначити
4	Відпущено та використано паливо в парокотельному цеху	52 000
5	Списані МШП, відпущено у парокотельний цех	8 000

Закінчення табл. 2.7.9.

6	Списані фактичні витрати на утримання парокотельного цеху на: – основне виробництво; – загальновиробничі потреби; – їдальню; – житлово-комунальне хазайство.	визначити визначити визначити визначити
---	--	--

У звітному періоді разом було вироблено 5 000 кг/кл тепла, з них:

- на основне виробництво – 30 000 грн;
- на загальновиробничі витрати – 10 000 грн;
- на їдальню – 3 000 грн;
- на ЖКХ – 7 000 грн.

Завдання 2.7.5*Зміст завдання*

1. Скласти журнал реєстрації господарських операцій за звітний період.
2. Виконати розрахунок розподілу загальновиробничих витрат (табл. 2.7.10).

Таблиця 2.7.10.

Відомість розподілу загальновиробничих витрат ПАТ «Обрій»

Номер замовлення	Найменування продукції	Сума заробітної плати, грн	Сума загальновиробничих витрат, грн
1001	Верстат МК–10		
1002	Верстат МК–20		
	Брак		
Всього			
% загальновиробничих витрат			

3. Визначити виробничу собівартість готової продукції та скласти звітні калькуляції на випущену продукцію (табл. 2.7.11).

Таблиця 2.7.11.

Розрахунок виробничої собівартості готової продукції за жовтень 20XX р.

№	Статті калькуляції	Верстат МК–10					Верстат МК–20					Собівартість продукції
		Незавершене виробництво на 30.09	Затрати за місяць	Списано на брак	Списано на собівартість	Незавершене виробництво на 31.10	Незавершене виробництво на 30.09	Затрати за місяць	Списано на брак	Списано на собівартість	Незавершене виробництво на 31.10	
1	Сировина і матеріали	19 300				16 100	26 350				24 150	
2	Купівельні вироби	21 150				14 200	34 450				28 850	
3	Заробітна плата виробничих робітників	13 700				6 100	21 000				19 300	
4	ЄСВ	5 135				3 975	7 875				7 240	
5	Втрати від браку											
6	Загальновиробничі витрати	29 200				20 700	42 000				38 600	
	Всього											

Вихідні дані

Перелік господарських операцій ПАТ «Обрій», пов'язаних з витратами на виробництво продукції, наведено у табл. 2.7.12.

Таблиця 2.7.12.

Господарські операції ПАТ «Обрій» за жовтень 20XX р.

№	Зміст операції	Сума, грн
1	Списано вартість матеріалів на виготовлення продукції: – верстат МК–10; – верстат МК–20; – на виправлення браку по верстату МК–10.	124 000 164 250 4 100
2	Списуються покупні напівфабрикати і комплектуючі на виробництво продукції: – верстат МК–10; – верстат МК–20.	62 250 88 200
3	Списано використані допоміжні матеріали на утримання і експлуатацію обладнання : – сировина; – паливо; – запасні частини.	15 730 4 200 7 430
4	Нараховано заробітну плату за жовтень 20XX р.: а) основним робітникам: – верстат МК–10; – верстат МК–20; б) на виправлення браку по верстату МК–10; в) цеховому персоналу і робітникам по утриманню робочих місць; г) адміністративно-управлінському персоналу.	63 700 82 300 2 100 21 600 28 700
5	Здійснено нарахування ЄСВ на заробітну плату: а) основних робітників: – верстат МК–10; – верстат МК–20; б) на виправлення браку по верстату МК–10; в) цехового персоналу і робітників по утриманню робочих місць; г) адміністративно-управлінського персоналу.	визначити визначити визначити визначити визначити
6	Нараховано знос основних засобів: загальногосподарського призначення; виробничих підрозділів підприємства.	15 600 24 350
7	Передано МШП: – цехам основного виробництва; – відділам і службам заводу управління.	3 800 2 350
8	Акцептовано рахунок № 638 від 30.10.20XX міської електромережі за отриману електроенергію, споживану цехами	18 800
9	Відображається собівартість забракованих деталей по верстату МК–10: – сировина і матеріали; – заробітна плата виробничих робітників; – ЄСВ; – загальногосподарські витрати.	5 428 2 100 462 визначити
10	Утримано за брак з винуватців	3 120
11	Оприбутковані відходи	4 410
12	Списано втрати від браку	визначити
13	Списано загальногосподарські витрати на основне виробництво: – верстат МК–10; – верстат МК–20.	визначити визначити визначити

14	Списано адміністративні витрати на фінансові результати	визначити
15	Виготовлена та здана на склад готова продукція за фактичною собівартістю: – верстат МК–10 – верстат МК–20	визначити визначити визначити

Навчально-методичні матеріали: [2], [8], [13], [31], [62], [64], [65], [67], [68], [71], [72], [73], [74], [75], [76], [78].

Тема 2.8. Облік доходів, витрат і фінансових результатів діяльності

Мета заняття

1. Засвоїти порядок визнання, класифікації та визначення доходів і витрат діяльності підприємства.
2. Опанувати порядок формування фінансових результатів від діяльності підприємства.
3. Оволодіти методикою відображення інформації про доходи, витрати та отримані фінансові результати діяльності на рахунках бухгалтерського обліку.

Ключові терміни і поняття

Звичайна діяльність (Ordinary activities) – будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення.

Операційна діяльність (Operating activities) – основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю.

Фінансова діяльність (Financing activities) – діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства.

Інвестиційна діяльність (Investing activities) – придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.

Основна діяльність (Primary (main) activities) – операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу.

Доходи (Income) – збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (Revenue) – дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг (у т. ч. платежі від оренди об'єктів інвестиційної нерухомості) за вирахуванням наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам тощо), та податків і зборів.

Інші операційні доходи (Other operating income) – суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг): дохід від операційної оренди активів; дохід від операційних курсових різниць; відшкодування раніше списаних активів; дохід від роялті, відсотків, отриманих на залишки коштів на поточних рахунках в банках, дохід від реалізації

оборотних активів (крім фінансових інвестицій), необоротних активів, утримуваних для продажу, та групи вибуття, дохід від списання кредиторської заборгованості, одержані штрафи, пені, неустойки тощо.

Дохід від участі в капіталі (Income from Equity Method Investments) – дохід, отриманий від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, облік яких ведеться методом участі в капіталі.

Інші фінансові доходи (Finance income) – дивіденди, відсотки та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій (крім доходів, які обліковуються за методом участі в капіталі).

Інші доходи (Other income) – дохід від реалізації фінансових інвестицій; дохід від неопераційних курсових різниць; дохід підприємств (крім тих, основною діяльністю яких є торгівля цінними паперами) від зміни Балансової вартості фінансових інструментів, які оцінюються за справедливою вартістю, та інші доходи, які виникають у процесі господарської діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства.

Сукупний дохід (Total comprehensive income) – зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок господарських операцій та інших подій (за винятком змін капіталу за рахунок операцій з власниками).

Інший сукупний дохід (Other comprehensive income) – доходи і витрати, які не включені до фінансових результатів підприємства.

Витрати (Expenses) – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками).

Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) (Cost of sales) – виробнича собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) та/або собівартість реалізованих товарів.

Адміністративні витрати (Administrative expenses) – загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства.

Витрати на збут (Distribution costs, Selling expenses) – витрати підприємства, пов'язані з реалізацією продукції (товарів), – витрати на утримання підрозділів, що займаються збутом продукції (товарів), рекламу, доставку продукції споживачам тощо.

Елемент витрат (Element of costs) – сукупність економічно однорідних витрат.

Інші операційні витрати (Other operating expenses) – собівартість реалізованих виробничих запасів, необоротних активів, утримуваних для продажу, та групи вибуття; відрахування на створення резерву сумнівних боргів і суми списаної безнадійної дебіторської заборгованості; втрати від знецінення запасів; втрати від операційних курсових різниць; визнані економічні (фінансові) санкції; відрахування для забезпечення наступних операційних витрат, а також усі інші витрати, що виникають в процесі операційної діяльності підприємства (крім витрат, що включаються до собівартості продукції (товарів, робіт, послуг)).

Фінансові витрати (Finance costs) – витрати на проценти та інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями (крім фінансових витрат, які включаються до собівартості кваліфікаційних активів).

Втрати від участі в капіталі (Loss from Equity Method Investments) – збиток від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, облік яких ведеться методом участі в капіталі.

Інші витрати (Other expenses) – собівартість реалізації фінансових інвестицій; втрати від неопераційних курсових різниць; втрати від уцінки фінансових інвестицій та необоротних активів; витрати підприємств (крім тих, основною діяльністю яких є торгівля цінними паперами) від зміни Балансової вартості фінансових інструментів, які

оцінюються за справедливою вартістю; інші витрати, які виникають у процесі господарської діяльності (крім фінансових витрат), але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства.

Збиток (Loss) – перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.

Прибуток (Gain, Profit) – сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.

Контрольні питання

1. В яких П(С)БО визначено методологічні засади обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємства?
 2. Дайте визначення доходу та витратам підприємства.
 3. Розкрийте критерії визнання доходів та витрат.
 4. Як визначається фінансовий результат підприємства від операційної діяльності і яким він може бути?
 5. Яка діяльність вважається операційною?
 6. Якими є основні умови визнання доходів і витрат підприємства?
 7. За якими ознаками класифікують доходи підприємства?
 8. Яким чином відображаються на рахунках бухгалтерського обліку доходи та витрати за операціями з реалізації продукції?
 9. Як у системі рахунків відображають інші операційні доходи і витрати?
 10. Укажіть основні складові собівартості реалізованої продукції.
 11. Які витрати підприємства належать до витрат, пов'язаних зі збутом продукції?
 12. Як визначається фінансовий результат від реалізації готової продукції?
 13. Як визначається фінансовий результат від іншої операційної діяльності?
 14. З якою метою використовується субрахунок 704 «Відрахування з доходу»?
- В яких випадках використовується рахунок 704?
15. Дайте визначення фінансової діяльності підприємства.
 16. Яка діяльність підприємства вважається інвестиційною?
 17. Які витрати належать до фінансових витрат?
 18. Які витрати належать до витрат інвестиційної діяльності?
 19. На яких рахунках бухгалтерського обліку відображаються фінансові доходи та витрати підприємства?
 20. Як у системі рахунків бухгалтерського обліку відображаються доходи і витрати, пов'язані з інвестиційною діяльністю?
 21. Опишіть порядок визначення чистого фінансового результату (прибуток або збиток) та відображення його на рахунках бухгалтерського обліку.
 22. Як в бухгалтерському обліку відображається використання чистого прибутку підприємства?
 23. Назвіть складові елементи доходів від інвестиційної діяльності.

Тестові завдання

1. Підставою для визнання доходів від продажу продукції (товарів) згідно П(С)БО 15 «Доходи» є момент:
 - а) відвантаження товарів покупцю;
 - б) отримання авансу від покупця;
 - в) отримання грошових коштів від покупця за відвантаженою їм раніше продукцію;
 - г) правильна відповідь відсутня.

2. Що означає бухгалтерський запис:

Д-т 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» К-т 701 «Дохід від реалізації готової продукції»;

Д-т 901 «Собівартість реалізованої готової продукції» К-т 26 «Готова продукція»?

- а) покупцям повернено готову продукцію;
- б) готова продукція відвантажена покупцю;
- в) покупцем акцентовано платіж за реалізовану продукцію;
- г) правильна відповідь відсутня.

3. Витрати на збут списуються на:

- а) витрати діяльності;
- б) собівартість реалізованої продукції;
- в) фінансові результати діяльності;
- г) виробничу собівартість продукції.

4. Доходи включаються до складу об'єктів облікового процесу на підставі принципів бухгалтерського обліку:

- а) автономності;
- б) нарахування;
- в) періодичності;
- г) обачності.

5. Підприємство у звітному періоді:

- списало собівартість реалізованої продукції – 1 200 000 грн;
- нарахувало зарплату управлінському персоналу – 800 000 грн;
- нарахувало амортизацію офісу підприємства – 2 000 грн;
- сплатило послуги залізниці з відвантаження готової продукції – 3 000 грн.

Витрати звітного періоду склали:

- а) 1 200 000 грн;
- б) 2 002 000 грн;
- в) 805 000 грн;
- г) 2 000 000 грн.

6. Списання адміністративних витрат на фінансові результати відображається записом:

- а) Д-т 92 «Адміністративні витрати» К-т 441 «Прибуток нерозподілений»;
- б) Д-т 791 «Результат операційної діяльності» К-т 92 «Адміністративні витрати»;
- в) Д-т 441 «Прибуток нерозподілений» К-т 92 «Адміністративні витрати»;
- г) Д-т 442 «Непокриті збитки» К-т 92 «Адміністративні витрати».

7. В звітному періоді підприємство отримало виручку від реалізації продукції на суму 700 000 грн, крім того ПДВ – 140 000 грн. Собівартість реалізованої продукції склала 620 000 грн, витрати на збут – 4 200 грн, адміністративні витрати – 7 000 грн. Фінансовий результат від реалізації продукції складає:

- а) 80 000 грн (прибуток);
- б) 220 000 грн (прибуток);
- в) 68 800 грн (прибуток);
- г) 208 800 грн.

8. Собівартість реалізованої продукції відображається бухгалтерським проведенням:

- а) Д-т 901 «Собівартість реалізованої готової продукції» К-т 701 «Дохід від реалізації готової продукції»;
- б) Д-т 901 «Собівартість реалізованої готової продукції» К-т 23 «Виробництво»;

в) Д-т 901 «Собівартість реалізованої готової продукції» К-т 26 «Готова продукція»;

г) Д-т 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» К-т 26 «Готова продукція».

9. Підприємство в звітному періоді:

- сплатило вартість рекламних послуг у сумі 6 000 грн, у т. ч. ПДВ – 1 000 грн;
- сплатило відсотки за короткостроковий кредит – 2 000 грн;
- нарахувало від'ємну курсову різницю з експорту готової продукції – 1 200 грн;
- сплатило штрафні санкції за порушення податкового законодавства –

320 грн;

- нарахувало матеріальну допомогу робітникам підприємства – 1 760 грн.

Сума інших витрат операційної діяльності складає:

- а) 6 200 грн;
- б) 6 520 грн;
- в) 2 080 грн;
- г) 3 280 грн.

10. Доходи від відшкодування раніше списаних активів:

- а) не визнаються доходами згідно П(С)БО 15;
- б) належать до інших доходів від звичайної діяльності;
- в) належать до інших операційних доходів;
- г) є доходом від інвестиційної діяльності.

11. Прибуток, отриманий від операційної діяльності до оподаткування, це:

- а) прибуток від розміщення на депозитних рахунках тимчасово вільних коштів;
- б) прибуток, отриманий від реалізації цінних паперів;
- в) прибуток, отриманий від реалізації продукції допоміжного виробництва;
- г) дивіденди, отримані підприємством.

12. До адміністративних витрат належать:

- а) витрати на професійні послуги;
- б) витрати на ремонт тари;
- в) витрати на дослідження та розробки;
- г) витрати, пов'язані із реалізацією продукції.

13. Знайдіть відповідність між термінами та їх змістом:

А	Витрати	1	збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які приводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників) за звітний період
Б	Збиток	2	зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками) за звітний період
В	Принцип періодичності	3	сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати
Г	Доходи	4	доходи та витрати відображаються в фінансовій звітності у момент їх виникнення
Д	Принцип нарахування	5	визначення фінансового результату діяльності підприємства розподілом доходів та витрат по звітних періодах (місяць, квартал, рік)
Е	Прибуток	6	перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати

14. Підприємство в звітному періоді отримало доходи:

- від реалізації основних засобів – 10 000 грн;
- від реалізації іноземної валюти – 47 000 грн;
- від неопераційної курсової різниці – 8 000 грн;
- від списання кредиторської заборгованості – 9 100 грн;
- від безоплатно отриманих необоротних активів – 31 000 грн.

Сума доходу від інвестиційної діяльності складає:

- а) 88 000 грн;
- б) 8 000 грн;
- в) 41 000 грн;
- г) 10 000 грн.

15. До інших фінансових доходів належать:

- а) дивіденди одержані;
- б) відшкодування раніше списаних активів;
- в) дохід від списання кредиторської заборгованості;
- г) дохід від реалізації цінних паперів.

16. До фінансових витрат підприємства НЕ можна віднести:

- а) відсотки за користування отриманими кредитами;
- б) курсові різниці;
- в) відсотки за фінансову оренду;
- г) відсотки за облігаційними позиками.

17. Списання витрат, пов'язаних з користуванням банківськими кредитами, на фінансові результати відображається кореспонденцією рахунків:

- а) Д-т 792 «Результат фінансових операцій» К-т 951 «Відсотки за кредит»;
- б) Д-т 792 «Результат фінансових операцій» К-т 952 «Інші фінансові витрати»;
- в) Д-т 441 «Прибуток нерозподілений» К-т 951 «Відсотки за кредит»;
- г) Д-т 791 «Результат операційної діяльності» К-т 951 «Відсотки за кредит».

18. Сума доходу, одержаного за інвестиціями і визначеного за методом участі в капіталі, відображається в обліку записом:

- а) Д-т 141 «Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі» К-т 721 «Дохід від інвестицій в асоційовані підприємства»;
- б) Д-т 352 «Інші поточні фінансові інвестиції» К-т 721 «Дохід від інвестицій в дочірні підприємства»;
- в) Д-т 143 «Інвестиції непов'язаним сторонам» К-т 733 «Інші доходи від фінансових операцій»;
- г) Д-т 142 «Інші інвестиції пов'язаним сторонам» К-т 733 «Інші доходи від фінансових операцій».

19. Під час розподілу загальновиробничих витрат основного підрозділу підприємства складається бухгалтерська проводка:

- а) Д-т 26 «Готова продукція» К-т 91 «Загальновиробничі витрати»;
- б) Д-т 231 «Основне виробництво» К-т 91 «Загальновиробничі витрати»;
- в) Д-т 901 «Собівартість реалізованої готової продукції» К-т 91 «Загальновиробничі витрати»;
- г) Д-т 791 «Результат операційної діяльності» К-т 91 «Загальновиробничі витрати».

20. Відрахування до резерву на оплату відпусток робітникам основного виробництва включаються до складу:

- а) адміністративних витрат;
- б) загальновиробничих витрат;
- в) інших операційних витрат;
- г) додаткової заробітної плати виробничих робітників.

21. Відображення виручки від реалізації основних засобів:

- а) Д-т 377 «Розрахунки з іншими дебіторами» К-т 746 «Інші доходи»;
- б) Д-т 311 «Поточні рахунки в національній валюті» К-т 10 «Основні засоби»;
- в) Д-т 377 «Розрахунки з іншими дебіторами» К-т 712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів»;
- г) Д-т 311 «Поточні рахунки в національній валюті» К-т 742 «Дохід від відновлення корисності активів»

22. До доходу від інвестиційної діяльності належить дохід від:

- а) операційної курсової різниці;
- б) не операційної курсової різниці;
- в) відшкодування раніше завданих збитків;
- г) участі в капіталі.

23. Відсотки за користування короткостроковим банківським кредитом належать до:

- а) втрат від участі у капіталі;
- б) фінансових витрат;
- в) інших операційних витрат;
- г) інших витрат.

24. Знайдіть відповідність між проводками та їх змістом:

А	Відображено дохід від безоплатно отриманих активів	1	Д-т 377 К-т 746
Б	Відображено суму уцінки необоротних активів та фінансових інвестицій	2	Д-т 976 К-т 10, 11, 12
В	Відображено дохід від фінансової оренди необоротних активів	3	Д-т 10 К-т 745
Г	Списано балансову (залишкову) вартість ліквідованих необоротних активів	4	Д-т 976 К-т 66, 65, 685
Д	Списано на суму зносу по ліквідованих необоротних активах	5	Д-т 975 К-т 10, 11, 12, 14, 35
Е	Списані різні витрати, пов'язані з ліквідацією необоротних активів	6	Д-т 13 К-т 10, 11, 12

Практичні ситуації

Завдання 2.8.1.

Зміст завдання

- Відобразити господарські операції в журналі реєстрації.
- Вказати первинні документи та кореспонденцію рахунків по кожній господарській операції.

Вихідні дані

Підприємством у звітному періоді здійснені операції, які наведені у табл. 2.8.1.

Таблиця 2.8.1.

Перелік господарських операцій за звітний період

№	Зміст операції	Сума, грн
1	Сплачені з підзвітних сум витрати по пакуванню готової продукції	800
2	Здійснено відвантаження продукції покупцю, у тому числі ПДВ	20 000
3	Нарахований ПДВ на обсяг реалізованої продукції	Визначити
4	З розрахункового рахунку сплачені витрати на доставку готової продукції до станції призначення	1 000
5	Списуються на фінансовий результат витрати на збут продукції	Визначити
6	Списується фінансовий результат від реалізації продукції	Визначити
7	Надійшов платіж від покупця за реалізовану продукцію	10 000
8	Нарахований податок на прибуток за результатами роботи за звітний період	Визначити

Завдання 2.8.2.

Зміст завдання

1. Відобразити господарські операції в журналі реєстрації.
2. Вказати первинні документи та кореспонденцію рахунків по кожній господарській операції.

Вихідні дані

Підприємством у звітному періоді здійснені операції, які наведені у табл. 2.8.2.

Таблиця 2.8.2.

Перелік господарських операцій за звітний період

№	Зміст господарських операцій	Сума, грн
1	Надійшов аванс від покупця за продукцію у розмірі 50 % договірної вартості поставки (60000 грн, в т. ч. ПДВ)	30 000
2	Надійшла на склад підприємства готова продукція за фактичною виробничою собівартістю	55 000
3	Відвантажено готову продукцію у звітному місяці покупцям: – за договірною ціною (з ПДВ); – за фактичною виробничою собівартістю.	60 000 42 000
4	Нарахований ПДВ на обсяг реалізованої продукції	визначити
5	Списана вартість матеріалів, витрачених на пакування готової продукції	500
6	Сплачені з розрахункового рахунка витрати на доставку готової продукції до станції призначення, в т. ч. ПДВ	1 200
7	Списані на фінансовий результат: – чистий дохід від реалізації продукції; – собівартість реалізованої продукції; – витрати на збут продукції.	визначити визначити визначити
8	Розраховується і списується фінансовий результат від реалізації продукції	визначити
9	Надійшов платіж від покупця за відвантаженою продукцію	60 000

Завдання 2.8.3.

Зміст завдання

Визначити собівартість реалізованої продукції, величину адміністративних витрат, витрат на збут, витрат від іншої операційної діяльності.

Вихідні дані

На склад підприємства надійшло 200 одиниць виробленої продукції. Дебетовий оборот за рахунком 26 «Готова продукція» становить 22 000 грн. Підприємством реалізовано 150 одиниць продукції за ціною 410 грн за одиницю (з ПДВ). На кінець звітного періоду підприємство не має залишків незавершеного виробництва.

Протягом звітного періоду витрати підприємства були такими:

- витрати на виготовлення та випробування моделей і зразків з раціоналізаторських пропозицій – 6 000 грн;
- витрати на сигналізацію – 3 800 грн;
- заробітна плата менеджерів з реалізації готової продукції – 10 130 грн;
- витрати з надсилання запрошень акціонерам на загальні збори – 2 100 грн;
- заробітна плата офісних працівників підприємства – 15 730 грн;
- від’ємна курсова різниця з експорту готової продукції – 1 200 грн;
- збитки від списання безнадійної заборгованості покупців – 1 673 грн;
- збиток від акцій асоційованого підприємства – 3 380 грн;
- штрафні санкції за порушення податкового законодавства – 314 грн.

Завдання 2.8.4.

Зміст завдання

1. Визначити собівартість готової та реалізованої продукції.
2. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку списання собівартості реалізованої продукції на фінансові результати.

Вихідні дані

Інформація про витрати на виробництво за звітний період та залишки готової продукції підприємства наведена у табл. 2.8.3.

Таблиця 2.8.3.

Витрати на виробництво та залишки готової продукції підприємства

Показник	Сума, тис. грн
1. Залишок готової продукції на 1.01.20XX.	400
2. Незавершене виробництво на 1.01.20XX.	50
3. Витрати на виробництво за звітний період:	
– прямі матеріальні витрати;	200
– прямі витрати на оплату праці;	100
– інші прямі витрати;	120
– загальновиробничі втрати.	250
4. Незавершене виробництво на 31.12.20XX.	70
5. Собівартість виготовленої продукції	?
6. Залишок готової продукції на 31.12.20XX.	300
7. Собівартість реалізованої продукції	визначити
8. Дохід від реалізації продукції, у т. ч. ПДВ	800

Завдання 2.8.5.

Зміст завдання

1. Відобразити господарські операції в журналі реєстрації.
2. Вказати первинні документи та кореспонденцію рахунків по кожній господарській операції.

Вихідні дані

Підприємством у звітному періоді здійснені операції, які наведені у табл. 2.8.4.

Таблиця 2.8.4.

Господарські операції за звітний період

№ з/п	Зміст господарських операцій	Сума, грн
1	Списана залишкова вартість ліквідованого автомобіля, який прийшов у непридатність внаслідок дорожньо-транспортної пригоди.	23 000
2	Списана сума зносу, нарахованого по ліквідованому автомобілю.	7 000
3	Оприбутковані запасні частини від ліквідації автомобіля.	10 000
4	Списані витрати по розбірці ліквідованого автомобіля: а) вартість послуг сторонній організації без ПДВ; б) сума ПДВ.	3 000 600
5	Списана з балансу залишкова вартість офісної меблі, безплатно переданої іншому підприємству.	1 000
6	Відображена сума податкового зобов'язання з ПДВ, визначена до залишкової вартості офісної меблі.	200
7	Списана сума зносу, нарахованого на офісні меблі.	9 000
8	Списуються на фінансові результати: а) витрати, пов'язані з ліквідуванням автомобіля; б) дохід, пов'язаний з ліквідуванням автомобіля; в) витрати, пов'язані з безплатною передачею офісної меблі.	визначити визначити визначити
9	Списується фінансовий результат від іншої звичайної діяльності за звітний період.	визначити

Завдання 2.8.6.

Зміст завдання

1. Визначити доходи і витрати від фінансової та інвестиційної діяльності підприємства.
2. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку списання на фінансові результати доходів і витрат від фінансової та інвестиційної діяльності.

Вихідні дані

Інформація про доходи і витрати підприємства за звітний рік наведена у табл. 2.8.5.

Таблиця 2.8.5.

Доходи і витрати підприємства за звітний період

№ з/п	Показники	Сума, тис. грн
1	Готова продукція підприємства за звітний період, шт.	300
2	Витрати на виробництво продукції (залишків незавершеного виробництва на кінець року немає), грн.	48 000
3	Відвантажено готової продукції покупцям, шт.	264
4	Ціна реалізації з ПДВ, грн.	250
5	Витрати на пакування готової продукції	300
6	Позитивна курсова різниця з імпорту виробничого обладнання	157
7	Знос будинку відпочинку підприємства	217
8	Отримані відсотки за облігаціями	1 520
9	Дохід від списання безнадійної кредиторської заборгованості за придбане обладнання	2 100
10	Відсотки за банківськими кредитами	400
11	Збитки від уцінки будівлі складу сировини та матеріалів	620
12	Штрафи отримані за порушення терміну поставки матеріалів	1 263
13	Витрати від нарахування ПДВ на залишкову вартість ліквідованого обладнання	608
14	Утримання офісних працівників підприємства	6 000
15	Амортизація офісу підприємства	400
16	Матеріальна допомога робітникам виробничих підрозділів підприємства	1 800
17	Прибуток від акцій дочірнього підприємства	585
18	Збитки від нестачі матеріалів на складі	480
19	Виручка від реалізації виробничого обладнання	1 350
20	Собівартість реалізованого виробничого обладнання	880
21	Плата за послуги банку (розрахунково-касове обслуговування)	80
22	Виручка від реалізації іноземної валюти	1 300
23	Собівартість реалізованої іноземної валюти	970
24	Витрати на реєстрацію акцій підприємства	200
25	Витрати на підвищення кваліфікації робітників підприємства	2 000
26	Витрати на дослідження ризику збуту готової продукції	2 150
27	Винагорода за передачу в оренду (оперативну) будинку відпочинку	1 000
28	Нараховані дивіденди до одержання	1 510

Навчально-методичні матеріали: [2], [8], [13], [30], [31], [62], [64], [65], [67], [68], [71], [72], [73], [74], [75], [76], [78].

Тема 2.9. Облік зобов'язань

Мета заняття

1. Засвоїти класифікацію та умови визнання зобов'язань, порядок розрахунку відсотків за користування кредитами.
2. Оволодіти практичними навичками щодо документального оформлення, синтетичного та аналітичного обліку господарських операцій із зобов'язаннями.

Ключові терміни і поняття

Зобов'язання (Liabilities) – це заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Поточні зобов'язання (Current liabilities) – зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу.

Довгострокові зобов'язання (Long-Term Debt, Long Term Liabilities) – всі зобов'язання, які не є поточними зобов'язаннями.

Банківський кредит (Bank credit) – будь-яке зобов'язання банку надати певну суму грошей, будь-яка гарантія, будь-яке зобов'язання придбати право вимоги боргу, будь-яке продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання на сплату процентів та інших зборів з такої суми.

Короткостроковий кредит банку (Short-term Bank credit) – кредит, що видається на строк до одного року, призначений для формування оборотних коштів підприємств і фірм.

Ставка відсотка (Interest rate) – це вартість послуги, пов'язаної з грошовим запозиченням, яка встановлюється в процентах до суми запозичених грошей.

Кредиторська заборгованість (Payables) – це заборгованість підприємства іншим юридичним і фізичним особам, що виникла в результаті здійснених раніше дій (подій), і щодо якої у підприємства існують зобов'язання її погашення в певний строк.

Постачальники (Suppliers) – це юридичні або фізичні особи, які здійснюють постачання товарно-матеріальних цінностей або надають послуги чи виконують роботи.

Підрядники (Contractors) – це юридичні та фізичні особи, які виконують для підприємства будівельні, ремонтні чи інші роботи на підставі договорів підряду.

Податковий кредит (Tax credit) – це сума, на яку платник податку на додану вартість має право зменшити податкове зобов'язання звітного (податкового) періоду.

Податкове зобов'язання (Tax liability) – сума коштів, яку платник податків, у тому числі податковий агент, повинен сплатити до відповідного бюджету як податок або збір на підставі, в порядку та строки, визначені податковим законодавством (у тому числі сума коштів, визначена платником податків у податковому векселі та не сплачена в установленій законом строк).

Вексель (Bill, bill of exchange) – цінний папір, який посвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця або його наказ третій особі сплатити після настання строку платежу визначену суму власнику векселя (векселедержателю). Векселі можуть бути прості або переказні та існують виключно у документарній формі.

Векселі видані (Bills payable, notes payable) – це векселі, що забезпечують заборгованість перед постачальниками, підрядниками та іншими кредиторами.

Простий вексель (соло) (Promissory note) – вексель, який містить зобов'язання векселедавця сплатити у зазначений строк визначену суму грошей власнику векселя (векселедержателю).

Переказний вексель (tramma) (Bill of exchange, Draft) – вексель, який містить письмовий наказ однієї особи (юридичної або фізичної) іншій особі сплатити у зазначений строк визначену суму грошей третій особі.

Відсотковий вексель (Interest bill) – вексель, на якому зазначена сума погашення (вексельна сума) та відсоток, який буде сплачено векселедержателю за відстрочку платежу.

Довгостроковий кредит банку (Long-term Bank credit) – зобов'язання підприємства перед кредитною установою (банком), які повинні погашатися протягом терміну, що перевищує один рік з дати складання балансу, а також пролонговані короткострокові кредити (позички), які перейшли до складу довгострокових.

Ануїтет (Annuity) – постійний платіж (щорічний, щоквартальний, щомісячний).

Графік погашення довгострокової позики (Loan Repayment Schedule) – умови погашення позики (відсотки за період, суми погашення основного боргу, щорічні платежі, заборгованість на кінець періоду).

Облігація (Bond) – цінний папір, що засвідчує внесення його власником грошових коштів і підтверджує зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного паперу у передбачений в ньому термін з виплатою фіксованого відсотку, якщо інше не передбачено умовами випуску.

Ринкова ставка відсотків (Market interest rate) – ставка, за якою одна сторона (покупець облігацій) погоджується тимчасово надати кошти, а друга сторона (продавець облігацій) вважає можливим узяти ці кошти з урахуванням усіх пов'язаних із цим ризиків.

Премія по випущеним облігаціям (Premium on Bonds Payable) – сума, на яку ринкова ціна облігації перевищує її номінальну вартість.

Амортизація премії (дисконта) (Amortization of Premium (Discount)) – рівномірний розподіл суми премії (дисконта) по періодах платежів.

Дисконт на облігації (Discount on Bonds Payable) – сума, на яку номінальна вартість облігації перевищує її ринкову ціну.

Відсоткові облігації (Interest-bearing bonds) – облігації, за якими передбачається виплата відсоткових доходів.

Конвертовані облігації (Convertible bonds) – облігації, які за бажанням власника можуть обмінюватися на інші цінні папери (частіше прості акції), що випускаються емітентом.

Купонні облігації (Coupon (-bearing) bonds) – облігації, з фіксованим річним доходом, зазначеним на відривних купонах.

Забезпечення (Provisions) – зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу.

Обтяжливий контракт (Onerous Contract) – контракт, витрати (яких не можна уникнути) на виконання якого перевищують очікувані економічні вигоди від цього контракту.

Забезпечення виплат персоналу (Employee Benefits Provisions (Provisions for employee benefits)) – нараховані у звітному періоді витрати на оплату майбутніх відпусток, додаткове пенсійне зобов'язання, величина яких на дату складання Балансу може бути визначена тільки шляхом попередніх облікових (прогнозних) оцінок.

Контрольні питання

1. За якими критеріями визнаються поточні зобов'язання?
2. За якою вартістю в балансі відображають короткострокові кредити?
3. До складу яких витрат діяльності підприємства включається сума відсотків за користування короткостроковим кредитом?
4. Дайте визначення поточних зобов'язань та наведіть їх класифікацію.
5. На яких рахунках ведеться облік короткострокових кредитів банків?

6. Якими первинними документами оформлюються розрахунки з постачальниками та підрядниками?
7. Якими записами на рахунках бухгалтерського обліку відображаються операції за розрахунками з постачальниками та підрядниками?
8. Що відбувається з кредиторською заборгованістю за товари (роботи, послуги), за якою минув строк позовної давності?
9. Які види векселів використовуються для забезпечення розрахунків з постачальниками та підрядниками?
10. За якою оцінкою відображаються в обліку вексельні зобов'язання?
11. Якими записами на рахунках бухгалтерського обліку відображаються операції з видачі та погашенню короткострокових векселів?
12. Як на рахунках бухгалтерського обліку відображаються операції з нарахування відсотків за відсотковим векселем?
13. Яким чином може здійснюватись погашення підприємством довгострокових кредитів банку?
14. На яких синтетичних рахунках обліку відображають заборгованість за довгостроковими кредитами банку?
15. Що означає «теперішня вартість» довгострокового зобов'язання за кредитом банку?
16. Якими П(С)БО регламентуються методологічні засади формування в обліку інформації про довгострокові зобов'язання за облігаціями?
17. Як визначається продажна (ринкова) ціна облігацій?
18. Яким буде співвідношення між номінальною і ринковою вартістю облігацій у випадку, коли облігації продані: а) за номіналом; б) з дисконтом; в) з премією?
19. За який період амортизуються знижки і премії по облігаціях?
20. До яких витрат емітента належить амортизація дисконту?
21. Чому дорівнює сума заборгованості з позики на кінець кожного облікового періоду при випуску облігацій: а) зі знижкою; б) з премією?
22. Назвіть основні способи довгострокового погашення облігацій.
23. Поясніть значення терміну «забезпечення» та наведіть їх класифікацію.
24. Як визнаються та оцінюються в бухгалтерському обліку створені забезпечення?
25. На які потреби підприємства забороняється створення забезпечень?
26. Як розраховується щомісячна сума забезпечень виплат персоналу?

Тестові завдання

1. За якою оцінкою в балансі відображаються короткострокові кредити банку:
 - а) чиста вартість реалізації;
 - б) сума погашення;
 - в) теперішня вартість;
 - г) фактична вартість.
2. За журнальної форми обліку операції з короткостроковими кредитами банку відображаються у Журналі:
 - а) першому;
 - б) другому;
 - в) третьому;
 - г) четвертому.
3. Оплата послуг банку з відкриття кредитної лінії відображається в бухгалтерському обліку записом:
 - а) Д-т 949 «Інші витрати операційної діяльності» К-т 311 «Поточні рахунки в національній валюті»;

- б) Д-т 947 «Нестачі і втрати від псування цінностей» К-т 311 «Поточні рахунки в національній валюті»;
- в) Д-т 952 «Інші фінансові витрати» К-т 33 «Інші кошти»;
- г) Д-т 501 «Довгострокові кредити банків у національній валюті» К-т 311 «Поточні рахунки в національній валюті».

4. Списання витрат, пов'язаних з користуванням банківським кредитом, на фінансові результати відображаються кореспонденцією рахунків:

- а) Д-т 792 «Результат фінансових операцій» К-т 951 «Відсотки за кредит»;
- б) Д-т 792 «Результат фінансових операцій» К-т 952 «Інші фінансові витрати»;
- в) Д-т 441 «Прибуток нерозподілений» К-т 951 «Відсотки за кредит»;
- г) Д-т 791 «Результат операційної діяльності» К-т 951 «Відсотки за кредит».

5. Кредиторська заборгованість за товари (роботи, послуги) відображається в балансі:

- а) за сумою погашення;
- б) за чистою вартістю реалізації;
- в) за теперішньою вартістю;
- г) за первинною вартістю.

6. До товарних документів, на підставі яких ведеться синтетичний та аналітичний облік розрахунків з постачальниками, не належить:

- а) товарно-транспортна накладна;
- б) специфікації;
- в) рахунки-фактури;
- г) платіжні доручення.

7. При оприбуткуванні матеріалів від постачальника-платника ПДВ без наявності податкової накладної податковий кредит з ПДВ відображається у покупця записом:

- а) Д-т 641 «Розрахунки за податками» К-т 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»;
- б) Д-т 201 «Сировина й матеріали» К-т 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»;
- в) Д-т 644 «Податковий кредит» К-т 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»;
- г) Д-т 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» К-т 641 «Розрахунки за податками».

8. Перераховані підприємством підрядникам аванси відображаються у складі:

- а) витрат майбутніх періодів;
- б) поточних зобов'язань;
- в) забезпечень наступних платежів;
- г) боргових прав.

9. Підставою для відображення операції по одержанню векселя в бухгалтерському обліку є:

- а) акцепт векселя;
- б) надходження векселя до підприємства;
- в) отримання в банку вексельного бланку.

10. Вартість бланків векселів виданих підприємством-постачальником відображається в складі:

- а) інших операційних витрат;
- б) інших витрат;
- в) фінансових витрат;
- г) адміністративних витрат.

11. Особа, яка передає вексель за індосаментом, називається:

- а) індосатом;
- б) трасатом;

в) ремітентом;

г) індосантом.

12. Заборгованість за відсотковим векселем відображається:

а) Д-т 951 «Відсотки за кредит» К-т 684 «Розрахунки за нарахованими відсотками»;

б) Д-т 352 «Інші поточні фінансові інвестиції» К-т 621 «Короткострокові векселі, видані в національній валюті»;

в) Д-т 352 «Інші поточні фінансові інвестиції» К-т 684 «Розрахунки за нарахованими відсотками»;

г) Д-т 951 «Відсотки за кредит» К-т 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками».

13. підприємство придбало в банку 10 бланків векселів за ціною 1 грн за бланк (ПДВ 20 %) та сплатило державне мито на суму:

а) 12,0 грн;

б) 17,0 грн;

в) 8,5 грн;

г) 25,0 грн.

14. Знайдіть відповідність між термінами та їх змістом:

А	Вексель	1	письмовий документ, що містить просте і нічим не зумовлене зобов'язання векселедавця (боржника) сплатити векселедержателю (кредитору) зазначену грошову суму у визначений термін і в обумовленому місці
Б	Векселі видані	2	письмовий документ, що містить простий і нічим не обумовлений наказ векселедавця платникові сплатити певну суму грошей отримувачу у визначений термін і у визначеному місці. Тобто, це вимога кредитора до позичальника сплатити кошти третій особі – ремітенту
В	Простий вексель	3	особа, яка передала цінності (товар тощо) і отримала вексель (отримувач грошей може виступати індосантом)
Г	Переказний вексель	4	борговий цінний папір встановленого зразка, який письмово посвідчує безумовне грошове зобов'язання, векселедавця або його наказ третій особі сплатити після настання терміну платежу визначену суму грошей власникові векселя (векселедержателю)
Д	Векселедавець	5	заборгованість підприємства за розрахунками з постачальниками, підрядниками, іншими кредиторами за отримані матеріальні цінності, нематеріальні активи, виконані роботи і надані послуги, які забезпечені векселями, емітованими цим підприємством-боржником
Е	Перший векселедержатель	6	особа, яка отримала товар (роботи, послуги) і видала вексель (платник за векселем)

15. За якою оцінкою в балансі відображаються довгострокові кредити банку:

а) чиста вартість реалізації;

б) сума погашення;

в) теперішня вартість;

г) фактична вартість.

16. Банк надає кредит у сумі 300 000 грн на 3 роки під 20 % річних з погашенням рівними щорічними платежами у кінці року, що включають основну суму кредиту і відсотки за нього. При значенні множника теперішньої вартості анuitету звичайного – 2,106401 щорічний платіж дорівнює:

а) 142423,0;

б) 100000,0;

в) 160000,0;

г) 170907,0.

17. Оплата послуг банку з відкриття кредитної лінії відображається в бухгалтерському обліку записом:

а) Д-т 949 «Інші витрати операційної діяльності» К-т 311 «Поточні рахунки в національній валюті»;

б) Д-т 947 «Нестачі і втрати від псування цінностей» К-т 311 «Поточні рахунки в національній валюті»;

в) Д-т 952 «Інші фінансові витрати» К-т 33 «Інші кошти»;

г) Д-т 501 «Довгострокові кредити банків у національній валюті» К-т 311 «Поточні рахунки в національній валюті».

18. Субрахунок «Дисконт за випущеними облігаціями» є:

а) регульованим доповнювальним;

б) регульованим контрарним;

в) регульованим контрпасивним;

г) немає правильної відповіді.

19. Нарухування відсотків за розміщеними довгостроковими облігаціями у бухгалтерському обліку відображаються записом:

а) Д-т 951 «Відсотки за кредит» К-т 684 «Розрахунки за нарахованими відсотками»;

б) Д-т 952 «Інші фінансові витрати» К-т 684 «Розрахунки за нарахованими відсотками»;

в) Д-т 684 «Розрахунки за нарахованими відсотками» К-т 311 «Поточні рахунки в національній валюті»;

г) Д-т 472 «Додаткове пенсійне забезпечення» К-т 685 «Розрахунки з іншими кредиторами».

20. До складу інформації, яка вказується на бланку облігації, не входить:

а) номінальна вартість облігації;

б) термін погашення;

в) дата сплати відсотків;

г) ринкова ставка відсотка.

21. Амортизації премії за випущеними облігаціями розраховується як:

а) різниця між величиною випущених відсотків і витратами на їх виплату;

б) добуток ринкової ставки відсотка, що діяла на момент випуску облігацій, та їх балансової вартості на початок облікового періоду;

в) різниця між витратами на виплату відсотків за ринковою ставкою і величиною виплачених відсотків за фіксованою ставкою;

г) різниця між номінальною вартістю облігації та її балансовою вартістю на кінець звітного періоду.

22. Балансова вартість облігації, випущеної з премією, на кінець звітного періоду дорівнює:

а) вартості облігації на кінець минулого року;

б) вартості облігації на кінець минулого року, збільшеної на суму амортизації премії відповідно до графіку погашення позики;

в) різниці між номінальною вартістю облігації та неамортизованою частиною премії;

г) вартості облігації на кінець минулого року, зменшеної на суму амортизації премії відповідно до графіку погашення позики.

23. Балансова вартість облігацій, випущеної з дисконтом, на кінець звітного періоду дорівнює:

- а) вартості облігації на кінець минулого року;
- б) вартості облігації на кінець минулого року, збільшеної на суму амортизації знижки відповідно до графіку погашення позики і амортизації знижки;
- в) номінальній вартості облігації, збільшеної на величину неамортизованої знижки, відповідно до графіку погашення позики і амортизації знижки;
- г) вартості облігації на кінець минулого року, зменшеної на суму амортизації дисконту відповідно до графіку погашення позики і амортизації дисконту.

24. До яких витрат емітента належить амортизація дисконту:

- а) інвестиційних витрат;
- б) витрат від участі в капіталі;
- в) фінансових витрат;
- г) адміністративних витрат.

25. Знайдіть відповідність між проводками та їх змістом:

А	Продаж облігацій	1	Д-т 952 «Інші фінансові витрати» К-т 684 «Розрахунки за нарахованими відсотками»
Б	Нараховані відсотки за облігаціями	2	Д-т 952 «Інші фінансові витрати» К-т 523 «Дисконт за випущеними облігаціями»
В	Відображається дисконт за облігаціями	3	Д-т 311 «Поточні рахунки в національній валюті» К-т 521 «Зобов'язання за облігаціями»
Г	Нарахована амортизація дисконту	4	Д-т 522 «Премія за випущеними облігаціями» К-т 684 «Розрахунки за нарахованими відсотками»
Д	Відображається премія за облігаціями	5	Д-т 523 «Дисконт за випущеними облігаціями» К-т 521 «Зобов'язання за облігаціями»
Е	Нарахована амортизація премії	6	Д-т 311 «Поточні рахунки в національній валюті» К-т 522 «Премія за випущеними облігаціями»

26. Забезпечення не створюється для:

- а) відшкодування витрат на виплату відпусток працівникам;
- б) відшкодування витрат на додаткове пенсійне забезпечення;
- в) відшкодування витрат на виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів;
- г) погашення майбутніх збитків від діяльності підприємства.

27. Створення забезпечення виплат відпусток основним робітникам відображається бухгалтерським проведенням:

- а) Д-т 23 «Виробництво» К-т 471 «Забезпечення виплат відпусток»;
- б) Д-т 661 «Розрахунки за заробітною платою» К-т 471 «Забезпечення виплат відпусток»;
- в) Д-т 91 «Загальновиробничі витрати» К-т 471 «Забезпечення виплат відпусток»;
- г) Д-т 471 «Забезпечення виплат відпусток» К-т 661 «Розрахунки за заробітною платою».

Практичні ситуації

Завдання 2.9.1.

Зміст завдання

Скласти журнал реєстрації господарських операцій підприємства за звітний період.

Вихідні дані

Підприємством у звітному періоді здійснені операції з короткостроковими банківськими кредитами, які наведені у табл. 2.9.1.

Таблиця 2.9.1.

Господарські операції за звітний період

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн
1	Отримано короткостроковий кредит банку на поточний рахунок	5 000
2	Відкрито акредитив за рахунок кредиту банку	2 000
3	Погашено заборгованість перед постачальником за рахунок кредиту банку	2 000
4	Перераховано аванс підряднику за рахунок кредиту	1 000
5	Погашено кредит з поточного рахунку	5 000
6	Повернено залишок невикористаного акредитиву	150
7	Нараховані та сплачені відсотки по кредитах	80
8	Нараховані та сплачені відсотки за простроченими кредитами	160

Завдання 2.9.2.

Зміст завдання

Скласти журнал реєстрації господарських операцій, вказати кореспонденцію рахунків та первинні документи по кожній операції.

Вихідні дані

Підприємством ТОВ «Промінь» у вересні 20XX р. здійснені операції, які наведені у табл. 2.9.2.

Таблиця 2.9.2.

Господарські операції ТОВ «Промінь» за вересень 20XX р.

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Оприбутковані на склад отримані від ПАТ «Імпульс» сировини та матеріали: — покупна вартість; — ПДВ.	53 800 10 760
2	Акцептовано рахунок АТП-17 за доставку сировини та матеріалів на склад підприємства: — вартість послуг; — ПДВ.	8 760 1 752
3	Пред'явлено претензії ПАТ «Імпульс» за недопостачання матеріалів	10 000
4	Перераховано з поточного рахунку постачальникам за раніше отримані матеріали	123 700
5	Сплачено рахунок ПАТ «Імпульс» за отримані матеріали за рахунок акредитиву	64 560
6	Акцептовано рахунок ПАТ «Райдуга» за ремонт виробничого обладнання ТОВ «Промінь»: — вартість ремонту; — ПДВ.	6 000 1 200
7	Надані послуги з опалення офісу ТОВ «Промінь»: — вартість послуг; — ПДВ.	2 250 450
8	Сплачено ПАТ «Вектор» за комп'ютерні програми підзвітною особою	2 400
9	Списана кредиторська заборгованість, за якою минув строк позовної давності	850

Завдання 2.9.3.

Зміст завдання

Скласти журнал реєстрації господарських операцій за розрахунками з вітчизняними постачальниками і підрядниками.

Вихідні дані

Підприємством у звітному періоді здійснені операції, які наведені у табл. 2.9.3.

Таблиця 2.9.3.

Господарські операції за звітний період

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Складено акт приймання-здачі виконаних робіт, пов'язаних з будівництвом матеріального складу: а) вартість будівництва; б) ПДВ.	100 000 20 000
2	Оприбутковано на склад отримані від постачальника матеріали: а) вартість матеріалів; б) ПДВ.	50 000 10 000
3	Акцептовані рахунки підприємством за виконані роботи, які пов'язані з: – ремонтом виробничого обладнання (відновлення попереднього ресурсу): а) вартість робіт; б) ПДВ; – наданням консультацій з питань податкового обліку: а) вартість послуг; б) ПДВ; – транспортуванням готової продукції покупцю: а) вартість послуг; б) ПДВ; – розробкою технічного проекту будівництва науково-дослідницької лабораторії: а) вартість робіт; б) ПДВ.	20 000 4 000 8 000 1 600 2 000 400 4 000 800
4	Пред'явлено претензії транспортної організації за невиконання умов договору	1 000
5	Погашено заборгованість перед постачальниками та підрядниками: – з поточного рахунку; – з підзвітних сум; – короткостроковими векселями; – за рахунок короткострокового кредиту; – акредитивами.	60 000 9 600 2 400 4 800 5 000
6	Списано безнадійну кредиторську заборгованість	2 100

Завдання 2.9.4.

Зміст завдання

1. Сформулювати перелік господарських операцій з виданими короткостроковими векселями.

2. Скласти журнал реєстрації господарських операцій, вказати кореспонденцію рахунків та первинні документи по кожній операції.

3. Скласти облікові регістри за рахунками 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками і підрядниками» та 621 «Короткострокові векселі, видані в національній валюті».

Вихідні дані

В травні 20XX р. ПАТ «Бриз» придбало у ТОВ «Авангард» матеріали виробничого призначення згідно договору поставки на суму 46 000 грн, крім того ПДВ 9 200 грн. В забезпечення отриманих матеріалів ПАТ «Бриз» емітувала власний простий вексель ТОВ «Авангард» на суму договору на строк 6 місяців.

Завдання 2.9.5.

Зміст завдання

1. Скласти журнал реєстрації господарських операцій, що пов'язані із забезпеченням зобов'язань виданими векселями.
2. Скласти облікові регістри за рахунками 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками і підрядниками» та 621 «Короткострокові векселі, видані в національній валюті» (додаток Щ).

Вихідні дані

Підприємство придбало в установі банку 5 бланків векселів за ціною 1 грн за бланк без ПДВ та сплатило державне мито. За одержані від постачальника товари на суму 60 000 грн (у т. ч. ПДВ) на умовах комерційного кредиту підприємство видало йому вексель номінальною вартістю 60 000 грн зі ставкою 25 % річних. Вексель видано на 60 днів.

Завдання 2.9.6.

Зміст завдання

1. Відобразити господарські операції з переказним векселем виданим, які наведені в таблиці, на рахунках бухгалтерського обліку та указати первинні документи.
2. Скласти облікові регістри: Відомість 3.3 за рахунком 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками і підрядниками» та Відомість 3.3 за рахунком 621 «Короткострокові векселі, видані в національній валюті» (додаток Щ).

Вихідні дані

ТОВ «Авангард», що є кредитором ТОВ «Вега» на суму 30 000 грн, отримало 12.04.20XX за накладною від ПАТ «Дельта» товари на суму 25 000 грн, крім того ПДВ 5 000 грн, і видало йому 14.04.20XX. переказний вексель на 2 місяці, платником якого є ТОВ «Вена». Вексель акцептовано й оплачено 14.06.20XX.

Таблиця 2.9.4.

**Господарські операції ТОВ «Авангард»
з переказними векселями виданими**

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Оприбутковані ТОВ «Авангард» отримані від ПАТ «Дельта» товари: а) покупна вартість; б) податковий кредит з ПДВ.	25 000 5 000
2	Видано ТОВ «Авангард» переказний вексель.	30 000
3	Зараховано ТОВ «Авангард» дебіторська заборгованість ТОВ «Вега» в рахунок зустрічної вимоги за векселем.	30 000
4	Акцептовано ТОВ «Вега» переказний вексель на повну суму.	30 000
5	Оплачено переказний вексель за умови його пред'явлення ТОВ «Вега».	3 000

Завдання 2.9.7.

Зміст завдання

1. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку господарські операції, пов'язані з видачею відсоткового векселя.
2. Визначити зобов'язання підприємства за відсотковим векселем виданим станом на 31.12.20X1 та вказати, за якими статтями балансу вони відображаються.

Вихідні дані

Фірма «АТБ» видала 01.09.20X1 відсотковий вексель номінальною вартістю 50 000 грн під 25 % річних. Вексель підлягає погашенню 01.03.20X2.

Таблиця 2.9.5.

Господарські операції з відсотковими векселями

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Видано фірмою «АТБ» відсотковий вексель.	50 000
2	Нараховані відсотки за виданим векселем за 4 місяці 20X1.	Визначити
3	Нараховані відсотки за виданим векселем за 2 місяці 20X2.	Визначити
4	Погашено вексель за умови його пред'явлення до оплати 1.03.20X2.	50 000
5	Перераховано відсотки за векселем.	Визначити

Завдання 2.9.8.

Зміст завдання

1. Відобразити операції, пов'язані з довгостроковим кредитуванням підприємства, на рахунках бухгалтерського обліку.

2. Скласти графік погашення довгострокового кредиту банку (табл. 2.9.6).

Таблиця 2.9.6.

Графік погашення довгострокового кредиту

Рік	Відсотки за рік, грн	Погашення позики, грн	Щорічний платіж, грн	Заборгованість на кінець року, грн

Вихідні дані

Підприємство 3.01.20XX уклало з банком договір на отримання довгострокового кредиту в сумі 600000 грн на 4 роки під 40 % річних. За умовами кредитного договору позика погашається у кінці року рівними щорічними платежами, що включають відсотки на суму основного кредиту. Множник теперішньої вартості анuitету звичайного при $n = 4$, $i = 40\%$ дорівнює 1,849229.

Завдання 2.9.9.

Зміст завдання

Скласти журнал реєстрації господарських операцій.

Вихідні дані

Підприємством у звітному періоді здійснені операції з довгостроковим банківським кредитом, які наведені у табл. 2.9.7.

Таблиця 2.9.7.

Господарські операції з довгостроковим банківським кредитом

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн
1	Отримано довгостроковий банківський кредит 300 000 грн на 3 роки під 20 % річних	300 000
2	Нараховано відсотки за кредит за звітний місяць	5 000
3	Оплачено послуги банку з отримання кредиту	3 000
4	Переведено довгострокову заборгованість за кредитом до складу поточної	100 000
5	Погашено поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	100 000
6	Сплачено нараховані відсотки	5 000
7	Нараховано і перераховано пеню за несвоєчасне погашення заборгованості за кредитом	520
8	Пролонговано довгостроковий кредит банку	50 000
9	Переведена заборгованість зі складу поточної до складу довгострокової	2 000

Завдання 2.9.10.

Зміст завдання

1. Розрахувати відсотки за облігаціями.
2. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції, пов'язані з випуском та погашенням облігацій.

Вихідні дані

ПАТ «Десна» 2.01.20X1 випустило облігації на 2 000 000 грн. Номінальна й емісійна вартість облігації – 200 грн, заявлена ставка – 10 % річних і дорівнює ринковій, термін – 3 роки. Відсотки сплачуються один раз на рік 31 грудня. Дата погашення – 31.12.20X5.

Завдання 2.9.11.

Зміст завдання

Визначити вартість продажу облігацій, здійснити розрахунок амортизації премії за зобов'язаннями по облігаціях за 20XX рік, визначити, як ця інформація буде відображена у Балансі (Звіті про фінансовий стан).

Вихідні дані

Підприємство-емітент 02.01.20X1 здійснило випуск та продаж облігацій (з премією) номінальною вартістю 150 000 грн. Номінальна ставка відсотка по облігаціях – 12 %. Ринкова ставка – 9 %. Термін погашення – 4 роки.

Фактор дисконту теперішньої вартості відсотків – 3.23972; фактор дисконту теперішньої вартості основного платежу – 0,70843. Виплата відсотків здійснюється один раз на рік – 31.12.20X1.

Завдання 2.9.12.

Зміст завдання

1. Визначити вартість продажу облігацій і розмір дисконту.
2. Скласти графік погашення зобов'язань і амортизації дисконту за випущеними облігаціями на чотири роки за формою, наведеною в табл. 2.9.8.

Таблиця 2.9.8.

**Графік погашення зобов'язань і амортизації дисконту
за випущеними облігаціями**

Дата	Номінальна вартість облігацій, грн	Відсотки, що підлягають сплаті, грн	Витрати на виплату відсотків за ринковою ставкою, грн	Амортизація дисконту, грн	Неамортизована частка дисконту за облігаціями, грн	Балансова вартість облігацій, грн

3. Відобразити операції за 1-й рік по зобов'язанням за випущеними облігаціями на рахунках бухгалтерського обліку.

Вихідні дані

ПАТ «Вектор» 3.01.20X1 здійснило випуск та продаж облігацій номінальною вартістю 200 000 грн. Номінальна ставка відсотка по облігаціях – 10 %, ринкова ставка – 15 %, термін погашення облігацій – 4 роки. Коефіцієнт дисконту теперішньої вартості відсотків – 2,85498 (відповідно до таблиці теперішньої вартості звичайного анuitету однієї грошової одиниці). Коефіцієнт дисконту теперішньої вартості основного платежу – 0,57175 (відповідно до таблиці значень теперішньої вартості однієї грошової одиниці). Виплата відсотків здійснюється в кінці кожного року.

Завдання 2.9.13.*Зміст завдання*

1. Здійснити розрахунок забезпечення виплат відпусток працівникам ТОВ «Лотос» за березень 20XX р. (табл. 2.9.9).

Таблиця 2.9.9.

Розрахунок забезпечення виплат відпусток за березень 20XX р.

№ з/п	Категорія працівників	Рахунок витрат	Нарахована заробітна плата, грн	Забезпечення на виплату відпусток, грн		
				на оплату відпусток (за нормативом) (гр. 4 × норматив відрахувань)	єдиний внесок на соціальне страхування (гр. 5 × % єдиного внеску)	Всього за Кт рахунку 471 (гр. 5 + гр.6)
1	2	3	4	5	6	7
1	Виробничий персонал	23				
2	Загальновиробничий персонал	91				
3	Адміністративний персонал	92				
4	Персонал відділу збуту	93				
	Всього					

2. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції зі створення забезпечення виплат відпусток.

Вихідні дані

Річна планова сума на оплату відпусток складає 149 448 грн; загальний плановий фонд оплати праці ТОВ «Лотос» – 1 568 000 грн.

Суми нарахованої заробітної плати працівників ТОВ «Лотос» взяти із завдання 2.6.1 теми 2.6 «Облік праці, її оплати та соціального страхування». Ставка єдиного внеску на соціальне страхування – 22 %.

Завдання 2.9.14.*Зміст завдання*

Скласти журнал реєстрації господарських операцій, пов'язаних з формуванням та використанням забезпечення зобов'язань.

Вихідні дані

Господарські операції, пов'язані з формуванням та використанням забезпечень, наведені в табл. 2.9.10.

Таблиця 2.9.10.

Господарські операції ПрАТ «Промінь»

№ з/п	Зміст господарських операцій	Сума, грн
1	Створено резерв на оплату відпусток для працівників зайнятих в: – основному та допоміжному виробництві; – управлінні підприємством; – збуті продукції.	85 000 24 000 12 000
2	Отримано бюджетне фінансування на поточний рахунок для будівництва дитячого садка.	100 000
3	Нарахований гарантійний резерв на майбутні витрати по ремонту виробленої продукції з гарантією	8 000
4	Створено резерв на оплату відпусток працівникам, які зайняті в соціально-культурній сфері	30 000

5	Нараховані відпускні працівникам, зайнятим в: – основному та допоміжному виробництві; – управлінні підприємством; – збуті продукції; – соціально-культурній сфері.	242 000 87 000 47 000 38 000
6	Здійснено виплати відпускних працівникам підприємства з каси	414 000
7	Здійснено відрахування на соціальні заходи за рахунок резерву відпусток	визначити
8	Фактичні витрати на брак, які списані за рахунок гарантійного ремонту	45 000
9	Виплачена пенсія працюючим пенсіонерам за рахунок створеного пенсійного фонду	70 000
10	Списані фактичні витрати, пов'язані з будівництвом дитячого садка, за рахунок цільового фінансування	98 500
11	Внесено готівкою від батьків за утримання дітей в дитячому садку підприємства	5 600

Навчально-методичні матеріали: [2], [26], [62], [64], [65], [67], [68], [71], [72], [73], [74], [75], [76], [78].

Тема 2.10. Основи фінансової звітності

Мета заняття

1. Засвоїти зміст, структуру і порядок подання активів, зобов'язань та власного капіталу у Балансі; доходів та витрат у звіті про фінансові результати; відображення грошових потоків у Звіті про рух грошових коштів; відображення операцій з власним капіталом у Звіті про власний капітал.

2. Набути практичних навичок щодо формування показників Балансу (Звіту про фінансовий стан), Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід), Звіту про рух грошових коштів, Звіту про власний капітал на базі даних бухгалтерського обліку.

Ключові терміни і поняття

Фінансова звітність (Financial Statements) – звітність, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства.

Мета складання фінансової звітності (Objective of financial statements) – надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище та результати діяльності підприємства.

Елементи фінансових звітів (Elements of financial statements) – активи, зобов'язання та власний капітал; доходи та витрати.

Якісні характеристики фінансової звітності (Qualitative characteristics of financial reporting):

дохідливість і зрозумілість (understandability) – інформація, яка надається у фінансовій звітності, повинна бути дохідлива і зрозуміла її користувачам за умови, що вони мають достатні знання та зацікавлені у сприйнятті цієї інформації;

доречність (relevance) – фінансова звітність повинна містити лише доречну інформацію, яка впливає на прийняття рішень користувачами, дає змогу вчасно оцінити минулі, теперішні та майбутні події, підтвердити та скоригувати їхні оцінки, зроблені у минулому;

достовірність (reliability, faithful representation) – інформація, наведена у фінансовій звітності, є достовірною, якщо вона не містить помилок та перекручень, які здатні вплинути на рішення користувачів звітності;

зіставність (comparability) – фінансова звітність повинна надавати можливість користувачам порівнювати фінансові звіти підприємства за різні періоди та фінансові звіти різних підприємств.

Баланс (звіт про фінансовий стан) (Statement of financial position) – звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Мета складання балансу (Objective of statement of financial position) – надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату.

Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) (Statement of comprehensive income) – звіт про доходи, витрати, фінансові результати та сукупний дохід.

Мета складання Звіту про фінансові результати (Objective of statement of comprehensive income) – надання користувачам повної, правдивої і неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки та сукупний дохід підприємства за звітний період.

Звіт про рух грошових коштів (Statement of cash flows) – звіт, який відображає надходження і вибуття грошових коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Мета складання Звіту про рух грошових коштів (Objective of statement of cash flows) – надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни, що відбулися у грошових коштах підприємства та їх еквівалентах за звітний період.

Негрошові операції (Non-cash transactions) – операції, які не потребують використання грошей та їх еквівалентів.

Рух грошових коштів (Cash flows) – надходження і вибуття грошей та їхніх еквівалентів.

Прямий метод складання Звіту про рух грошових коштів (Direct method) – метод, згідно з яким розкривається інформація про основні класи валових надходжень грошових коштів чи валових виплат грошових коштів.

Непрямий метод складання Звіту про рух грошових коштів (Indirect method) – метод, згідно з яким прибуток чи збиток коригується відповідно до впливу операцій негрошового характеру, будь-яких відстрочок або нарахувань минулих чи майбутніх надходжень або виплат грошових коштів щодо операційної діяльності, а також відповідно до статей доходу або витрат, пов'язаних із грошовими потоками від інвестиційної чи фінансової діяльності.

Звіт про власний капітал (Statement of changes in equity) – звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.

Мета складання Звіту про власний капітал (Objective of statement of changes in equity) – надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.

Примітки до фінансової звітності (Notes to the financial statements) – сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію і обґрунтованість статей фінансової звітності, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності.

Контрольні питання

1. Укажіть основні елементи Балансу (Звіту про фінансовий стан) та охарактеризуйте їх.
2. Розкрийте структуру активу Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємств України.
3. На підставі яких даних складають Баланс (Звіт про фінансовий стан)?
4. Дайте характеристику статей розділу I активу Балансу (Звіту про фінансовий стан) «Необоротні активи».
5. Охарактеризуйте склад розділу I пасиву Балансу (Звіту про фінансовий стан) «Власний капітал».
6. Який зв'язок між статтями Балансу (Звіту про фінансовий стан) та Планом рахунків бухгалтерського обліку?
7. Обґрунтуйте мету складання Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід).
8. З яких розділів складається Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) підприємств України? Охарактеризуйте зміст і призначення кожного розділу.
9. Охарактеризуйте основні елементи Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід)?
10. На підставі яких даних складається розділ I «Фінансові результати» Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід)?
11. Розкрийте методику складання розділу I «Фінансові результати» Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід).
12. За якими даними бухгалтерського обліку складається розділ II «Сукупний дохід» Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід)?
13. Дайте характеристику структурі Звіту про рух грошових коштів.
14. Визначте склад операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства.
15. Назвіть основні етапи процесу складання Звіту про рух грошових коштів.
16. На підставі яких даних складається Звіт про рух грошових коштів?
17. Розкрийте методику визначення чистого руху коштів в результаті операційної діяльності за непрямим методом.
18. У чому полягає сутність прямого методу представлення інформації у Звіті про рух грошових коштів?
19. Дайте характеристику структурі Звіту про власний капітал?
20. Укажіть основні способи збільшення статутного капіталу. Як ці зміни відображаються у звіті?
21. Яким чином може здійснюватися зменшення статутного капіталу та який порядок його відображення у Звіті про власний капітал?
22. Які вимоги встановлені до розміру та порядку формування резервного капіталу?
23. В яких випадках відбувається вилучення капіталу? Як ці операції відображаються у Звіті про власний капітал?
24. Розкрийте методику складання Звіту про власний капітал.
25. Укажіть джерела інформації про основні складові власного капіталу, необхідні для заповнення Звіту про власний капітал.

Тестові завдання

1. Запаси в Балансі (Звіті про фінансовий стан) відображаються за наступною з двох оцінок:

- а) первісною вартістю або справедливою вартістю;
- б) первісною вартістю або дисконтованою вартістю;
- в) первісною вартістю або чистою вартістю реалізації;
- г) відновлювальною вартістю або чистою вартістю реалізації.

2. При формуванні розділів в активі Балансу (Звіту про фінансовий стан) згідно НП(С)БО 1 враховується:

- а) ступінь ліквідності активів;
- б) строк використання (погашення) активів (більше чи менше 12 місяців);
- в) функціональне призначення активів;
- г) напрям використання активів.

3. Джерелами інформації для складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) є:

- а) бухгалтерські рахунки;
- б) реєстри обліку;
- в) економічні показники роботи підприємства;
- г) статистична звітність.

4. Сума за статтею «Зареєстрований капітал» акціонерного товариства повинна дорівнювати:

- а) сумарній вартості активів підприємства;
- б) сумарній номінальній вартості випущених акцій товариства;
- в) сумарній вартості коштів, які належать до сплати учасниками за придбані ними акції товариства;
- г) сумарній вартості коштів, сплачених учасниками товариства.

5. Створення резерву сумнівних боргів приводить до зміни статей Балансу (Звіту про фінансовий стан):

- а) зменшення дебіторської заборгованості і резерву сумнівних боргів;
- б) зменшення дебіторської заборгованості та збільшення резерву сумнівних боргів;
- в) збільшення резерву сумнівних боргів та зменшення прибутку від вкладення капіталу;
- г) збільшення резерву сумнівних боргів та зменшення зобов'язань.

6. У статті «Чистий дохід від реалізації продукції» відображається:

- а) дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) з урахуванням наданих знижок і податків;
- б) вхід від реалізації продукції, товарів або послуг, без вирахування наданих знижок, але з урахуванням податків з продажу;
- в) дохід від реалізації продукції, товарів або послуг без вирахування наданих знижок, повернених товарів та податків;
- г) виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) без вирахування непрямих податків.

7. Витрати включаються до Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) на підставі принципу:

- а) економічності;
- б) доцільності;
- в) нарахування та відповідності доходів і витрат;
- г) автономності.

8. У статтях розділу II «Сукупний дохід» Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) наводяться дані щодо збільшення або зменшення власного капіталу за рахунок:

- а) дооцінки основних засобів і нематеріальних активів;

- б) переоцінки основних засобів і нематеріальних активів;
- в) переоцінки основних засобів і інших активів;
- г) переоцінки запасів.

9. Собівартість реалізованих основних засобів з метою складання Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) включається до складу:

- а) інших операційних витрат;
- б) собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);
- в) інших витрат;
- г) адміністративних витрат.

10. Відсотки за користування короткостроковим банківським кредитом відображаються у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) за статтею:

- а) втрати від участі у капіталі;
- б) фінансові витрати;
- в) інші операційні витрати;
- г) інші витрати.

11. Підприємство отримало від замовника аванс у сумі 6 тис. грн (за продукцію ціною 20 грн за одиницю, собівартість якої 18 грн за одиницю), а відвантажило у звітному періоді лише 250 од. Показники Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) становлять:

- а) ряд. 2 000 – 5 000 грн, ряд. 2 050 – 4 500 грн;
- б) ряд. 2 000 – 0 грн, ряд. 2 050 – 0 грн;
- в) ряд. 2 000 – 6 000 грн, ряд. 2 050 – 0 грн;
- г) ряд. 2 000 – 6 000 грн, ряд. 2 050 – 5 400 грн.

12. До руху грошових коштів від операційної діяльності належать:

- а) виплати з каси заробітної плати;
- б) виплата дивідендів та процентів;
- в) отримання дивідендів та процентів;
- г) отриманих позик та кредитів.

13. Які операції відображають рух грошових коштів від фінансової діяльності:

- а) виплати з каси заробітної плати;
- б) придбання за грошові кошти акцій;
- в) виплата дивідендів та процентів;
- г) отримання дивідендів та процентів.

14. Придбання підприємством довгострокових фінансових інвестицій з оплатою грошовими коштами буде відображене у Звіті про рух грошових коштів у складі руху коштів від:

- а) основної діяльності;
- б) інвестиційної діяльності;
- в) фінансової діяльності;
- г) іншої операційної діяльності.

15. Залучення грошових коштів на довгостроковий період відображається у Звіті про рух грошових коштів у складі:

- а) операційної діяльності;
- б) фінансової діяльності;
- в) інвестиційної діяльності;
- г) не відображається.

16. Першого вересня 20X1 р. ПАТ отримало позику 100 тис. грн під 60 % річних на 4 місяця. Станом на 31 грудня 20X1 р. ПАТ розрахувалося за відсотками, але не повернуло основну суму позики. Ці операції вплинули на рух грошових коштів у 20X1 наступним чином:

- а) чистий рух грошових коштів від операційної діяльності становив 20 тис. грн;

- б) чистий рух грошових коштів у результаті фінансової діяльності становило 20 тис. грн;
- в) чистий рух грошових коштів від фінансової діяльності становив 80 тис. грн;
- г) чистий рух грошових коштів від операційної діяльності становив 60 тис. грн.

17. Залишок зареєстрованого капіталу на початок звітного періоду у Звіті про власний капітал дорівнює:

- а) сумарній вартості коштів, які належать до сплати учасниками за придбані ними акції товариства;
- б) сумарній номінальній вартості випущених та оплачених акцій товариства;
- в) сумарній вартості активів підприємства;
- г) сумарній вартості основних засобів підприємства.

18. Збільшення номіналу випущених акцій призводить до:

- а) збільшення розміру статутного капіталу;
- б) збільшення розміру нерозподіленого прибутку;
- в) збільшення розміру додаткового вкладеного капіталу;
- г) не змінює загальну оцінку власного капіталу.

19. Основними напрямками використання резервного капіталу, які передбачені звітом про власний капітал, є:

- а) виплата дивідендів по привілейованим акціям;
- б) покриття збитків звітного періоду;
- в) поповнення додаткового капіталу;
- г) покриття витрат з гарантованого обслуговування покупців.

20. З якими показниками інших форм фінансової звітності збігаються підсумки Звіту про власний капітал:

- а) розділ II «Рух коштів в результаті інвестиційної діяльності» Звіту про рух грошових коштів;
- б) розділ I «Власний капітал» пасиву Балансу;
- в) розділ I «Необоротні активи» активу Балансу;
- г) жодна з наведених позицій.

21. Підприємство 01.07.20X1 року отримало безкоштовно меблі справедливою вартістю 60 000 грн. Керівництво підприємства оцінило строк їх корисного використання – 6 років, ліквідаційна вартість – 10 тис. грн. У Звіті про власний капітал унаслідок цієї операції за 20X1 рік будуть відображені:

- а) дохід від безкоштовно отриманих активів – 60 тис. грн;
- б) збільшення додаткового капіталу – 60 тис. грн;
- в) витрати на амортизацію меблів – 8,3 тис. грн;
- г) збільшення додаткового капіталу – на 50 тис. грн.

22. Якщо за підсумками року 5 % чистого прибутку, сума якого склала 100000 грн, було перераховано до резервного капіталу, то сума власного капіталу підприємства внаслідок цієї операції:

- а) не змінилася;
- б) збільшилася на 5 000 грн;
- в) зменшилася на 5 000 грн;
- г) збільшилася на 10 000 грн.

Практичні ситуації

Завдання 2.10.1.

Зміст завдання

Згідно з наведеними даними скласти Баланс (Звіт про фінансовий стан) підприємства станом на 31.12.20XX.

Вихідні дані

Інформація про залишки господарських засобів та джерел їх формування станом на 31.12.20XX наведена у табл. 2.10.1.

Таблиця 2.10.1.

**Залишки господарських засобів та джерел їх формування
станом на 31.12.20X1**

№ з/п	Рахунки	Сума, грн
1	Сальдо за рахунком 10	21 000
2	Сальдо за рахунком 111	6 200
3	Сальдо за рахунком 12	19 000
4	Сальдо за рахунком 131	15 000
5	Сальдо за рахунком 142	–
6	Сальдо за рахунком 201	6 200
7	Сальдо за рахунком 207	1 000
8	Сальдо за рахунком 23	–
9	Сальдо за рахунком 26	4 000
10	Сальдо за рахунком 28	800
11	Сальдо за рахунком 301	60
12	Сальдо за рахунком 311	80
13	Сальдо за рахунком 312	2 940
14	Сальдо за рахунком 34	1 000
15	Сальдо за рахунком 371	–
16	Сальдо за рахунком 372	50
17	Сальдо за рахунком 39	–
18	Сальдо за рахунком 40	37 030
19	Сальдо за рахунком 42	–
20	Сальдо за рахунком 441	–
21	Сальдо за рахунком 442	2 300
22	Сальдо за рахунком 501	1 100
23	Сальдо за рахунком 51	–
24	Сальдо за рахунком 601	1 500
25	Сальдо за рахунком 661	3 400
26	Сальдо за рахунком 685	2 000

Завдання 2.10.2.

Зміст завдання

Визначити, на яку величину зміниться первісна вартість основних засобів на кінець періоду у статті Балансу (Звіту про фінансовий стан) «Первісна вартість основних засобів» – ряд. 1011.

Вихідні дані

У звітному періоді підприємство здійснило ряд операцій, що вплинули на величину основних засобів.

1. Придбано комп'ютер у товарний кредит. Купівельна вартість комп'ютера складає 6 000 грн, крім того ПДВ – 1 200 грн. Витрати на установку та налагодження комп'ютера склали 200 грн, крім того ПДВ – 40 грн, витрати на транспортування – 1 000 грн, крім того ПДВ – 20 грн.

2. Безоплатно передано підшефній школі універсальний токарний верстат. Первісна вартість – 45 210 грн, сума нарахованого зносу – 15 160 грн, витрати з демонтажу – 1 000 грн (заробітна плата з нарахованими соціальними внесками).

3. Здійснено капітальний ремонт офісу господарським способом. Витрати ремонтного цеху на ремонт становили:

- будівельні матеріали – 11 560 грн;

- нарахована заробітна плата – 1 250 грн;
- нарахування на соціальні заходи – 22 %;
- загальновиробничі витрати – 60 %.

Вартість оприбуткованих на складі матеріалів, отриманих після ремонту офісу, склала 300 грн. Виконаний капітальний ремонт відновив будівлю офісу.

4. Було списано з Балансу підприємства ліквідований автомобіль: первісна вартість – 45 000 грн; знос – 35 000 грн. Витрати, пов'язані з ліквідацією, становили: заробітна плата – 1 000 грн; страхові внески – 22 %. Вартість запасних частин, які надійшли на склад підприємства після ліквідації автомобіля, склала 5 000 грн.

Завдання 2.10.3.

Зміст завдання

Визначити фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування (р. 2290 Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід)).

Вихідні дані

1. У складі оборотних активів підприємства знаходяться депозитні сертифікати на суму 20 тис. грн, за якими за 2 місяці звітного року нараховано дохід за ставкою 50 % річних.

2. Реалізовано основних засобів на суму 4,8 тис. грн в т. ч. ПДВ – 800 грн. Первісна вартість основних засобів складає 10 тис. грн, знос на дату реалізації – 7 тис. грн.

3. У звітному році підприємство отримало короткостроковий кредит у банку в сумі 300 тис. грн під 60 % річних на 6 місяців.

Завдання 2.10.4.

Зміст завдання

Скласти Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) – розділ I «Фінансові результати» та розділ IV «Розрахунок показників прибутковості акцій».

Вихідні дані

Інформація про доходи і витрати підприємства за звітний рік та його акції наведена у табл. 2.10.2. та 2.10.3.

Таблиця 2.10.2.

Доходи і витрати підприємства за звітний період

№ з/п	Показники	Сума, грн
1	Готова продукція підприємства за звітний період, шт.	620
2	Витрати на виробництво продукції (залишків незавершеного виробництва на кінець року немає), грн.	62 000
3	Відвантажено готової продукції покупцям, шт.	200
4	Ціна реалізації з ПДВ, грн.	240
5	Витрати на виготовлення зразків з раціоналізаторських пропозицій, грн	600
6	Витрати на сигналізацію, грн	380
7	Заробітна плата менеджерів з реалізації готової продукції, грн	1 180
8	Витрати на відправлення запрошення акціонерам на загальні збори	210
9	Від'ємна курсова різниця з експорту готової продукції	120
10	Винагорода за фінансову оренду будівлі санаторію, отримана підприємством	1 240
11	Надходження в касу від комірника для відшкодування крадіжці товарів	825
12	Виручка від реалізації спеціальних інструментів	1 000
13	Збитки від списання безнадійної заборгованості покупців	673
14	Збиток від акцій асоційованого підприємства	338
15	Нараховані дивіденди до одержання	600
16	Дохід від списання безнадійної кредиторської заборгованості за придбані цінні папери	2 000

Закінчення табл. 2.10.2.

17	Залишкова вартість безкоштовно переданого виробничого інвентарю	473
18	Штрафні санкції сплачені за порушення податкового законодавства	314
19	Сума нарахованої амортизації по безкоштовно отриманого легкового автомобіля	515
20	Збитки від уцінки будівлі складу готової продукції	847
21	Заробітна плата офісних працівників підприємства	5 730
22	Витрати на пакування готової продукції	324
23	Виручка від реалізації сировини	1 350
24	Собівартість реалізованої сировини	890
25	Відсотки за банківськими кредитами сплачені	335
26	Амортизація будівлі складу сировини та матеріалів	367
27	Знос будинку відпочинку, який знаходиться на Балансі підприємства	417

Таблиця 2.10.3.

Інформація про акції підприємства

№ з/п	Показники	Сума
1	Кількість привілейованих акцій, яка знаходиться в обігу	200
2	Дивіденди: 5 грн на одну просту акцію; 30 грн на одну привілейовану акцію	
3	Прості акції в обігу, шт.: На 1 січня Випущені 1 лютого Випущені 1 вересня На 31 грудня	900 100 200 800
4	Кількість 15 % облігацій, які можна конвертувати у прості акції	200
5	Вартість облігацій, які можна конвертувати	2 000
6	Умови конвертації: 10 облігацій конвертується у 2 прості акції	

Завдання 2.10.5.

Зміст завдання

Визначити рух коштів від операційної діяльності за непрямим методом і заповнити розділ I «Рух коштів у результаті операційної діяльності» Звіту про рух грошових коштів.

Вихідні дані

Прибуток підприємства від звичайної діяльності до оподаткування становить 5000 тис. грн, амортизація у звітному періоді – 800 тис. грн, зменшення забезпечень – 90 тис. грн, збиток від нереалізованих курсових різниць – 20 тис. грн, прибуток від неопераційної діяльності – 150 тис. грн.

Завдання 2.10.6.

Зміст завдання

Скласти Звіт про рух грошових коштів із застосуванням прямого методу.

Вихідні дані

Залишок коштів на рахунку підприємства на 1 січня 20XX року становив 8 694 000 грн, в касі – 9 500 грн. Протягом 20XX року були здійснені операції, наведені у табл. 2.10.4.

Господарські операції підприємства у 20XX р.

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн
1	Оплачено рахунок постачальника за придбаний вантажний автомобіль (у т. ч. ПДВ).	144 000
2	Оплачені додаткові витрати на державну реєстрацію вантажного автомобіля	3 000
3	Надійшли кошти від покупця в оплату за реалізований автокар (у т. ч. ПДВ)	13 200
4	Надійшли кошти від покупця в оплату за відвантажену йому готову продукцію у попередньому звітному періоді (у т. ч. ПДВ)	210 000
5	Придбано 1000 акцій ПАТ «Віза» вартістю 15 грн кожна	Визначити
6	Оплачена винагорода комісіонеру за посередницькі послуги	750
6	По акціях ПАТ «Віза» нараховані і отримані дивіденди у розмірі 0,8 грн на одну акцію.	Визначити
7	Придбано облігації ПАТ «Чайка»	52 000
8	Оплачено рахунок за одержані сировину і матеріали	50 000
9	Надійшли кошти від покупців у передплату готової продукції	3 675 000
10	Оплачено з поточного рахунку розрахунково-платіжні документи постачальників і транспортних організацій:	
	– за одержані основні засоби;	168 240
	– за модернізацію і ремонт основних засобів;	2 760
	– за одержані нематеріальні активи;	30 000
	– за одержані запаси.	115 000
11	Погашено заборгованість перед бюджетом за податками і обов'язковими платежами	470 000
12	Видано вексель постачальнику за раніше поставлені запаси терміном на 50 днів під 15 % річних.	99 000
13	Сплачені з поточного рахунку зобов'язання:	
	– нараховані відсотки;	30 900
	– за орендними платежами;	4 600
	– поточна частина зобов'язання за довгостроковою позикою;	62 500
	– зобов'язання за короткостроковою позикою.	29 500
14	Оприбутковані в касу грошові кошти, одержані з поточного рахунку підприємства для виплати робітникам і службовцям заробітної плати за поточний період	370 000
15	Виплачено з каси підприємства робітникам і службовцям:	
	– основної і додаткової заробітної плати;	253 000
	– нарахованих одноразових премій;	75 000
	– допомоги з тимчасової непрацездатності;	16 000
	– депонованої зарплати нарахованої за попередній період.	26 000
16	Списано кошти з поточного рахунку для виплати заробітної плати за першу половину поточного періоду працівникам підприємства у касі	250 000
17	Виплачено з каси підприємства робітникам і службовцям зарплата за першу половину поточного періоду	247 000
18	Сплачений єдиний соціальний внесок з суми заробітної плати працівників за час перебування у відпустці	12 950
19	Із суми заробітної плати, нарахованої працівникам, здійснені наступні утримання:	
	– податку з доходу фізичної особи;	83 895
	– утримань за виконавчими документами (аліменти)	5 203
20	Оплачено за доставку готової продукції перевізникам	14 400

Завдання 2.10.7.

Зміст завдання

Визначити, яка зміна суми капіталу у дооцінках відбудеться у підприємства на кінець звітного року.

Вихідні дані

У Звіті про власний капітал за статтею «Капітал у дооцінках» на початок звітного року відображено залишок дооцінки необоротних активів на суму 20 000 грн. Протягом року Балансова вартість даних необоротних активів знизилася на 9 000 грн, окрім того, у звітному році були оприбутковані безкоштовно отримані основні засоби за справедливою вартістю 3 000 грн.

Завдання 2.10.8.

Зміст завдання

Скласти Звіт про власний капітал підприємства за 20X1 рік.

Вихідні дані

Балансові дані станом на 31.12.20X1 наведені у табл. 2.10.5.

Таблиця 2.10.5.

Витяг з Балансу (Звіту про фінансовий стан) на 31.12.20X1

Статті Балансу	Сума, тис. грн
Зареєстрований капітал	1 927
Капітал у дооцінках	150
Додатковий капітал	593
Резервний капітал	440
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	50
Вилучений капітал	–
Разом за I розділом	3 160

Господарські операції за 20X2 р., що вплинули на величину і структуру власного капіталу, наведені у табл. 2.10.6.

Таблиця 2.10.6

Господарські операції за 20X2 р.

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн
1	У лютому 20X2 р. було виявлено помилку у нарахуванні амортизації у 20X1 р., що зменшила величину чистого прибутку	20 000
2	У квітні 20X2 р. надійшли: – кошти в оплату за підписані, але не повністю сплачені акції; – благодійний внесок	200 000 10 000
3	У травні 20X2 р. підприємство викупило власні акції, а у червні повністю їх анулювало. Ціна викупу акцій – 1 грн, номінальна вартість акцій – 0,5 грн.	150 000
4	Чистий прибуток за 20X2 р.	40 000
5	Спрямовано на поповнення резервного капіталу	3 000
6	За підсумками 20X2 р. оголошені дивіденди на: – привілейовані акції; – на прості акції	2 000 68 000
7	У серпні було здійснено дооцінку основних засобів	8 000

Навчально-методичні матеріали: [5], [6], [13], [60], [62], [64], [65], [67], [68], [71], [72], [73], [74], [75], [76], [78].

Індивідуальне завдання

Зміст завдання

1. Відкрити синтетичні рахунки бухгалтерського обліку за даними балансу підприємства ПАТ «Аура» на початок звітного періоду (табл. 1).

2. Скласти журнал реєстрації господарських операцій за звітний період.
 3. Відобразити господарські операції на відповідних рахунках бухгалтерського обліку.
 4. Узагальнити облікову інформацію в регістрах бухгалтерського обліку: Журнал 1 «Облік грошових коштів та грошових документів», Журнал 2 «Облік довгострокових та короткострокових позик», Журнал 3 «Облік розрахунків, довгострокових та поточних зобов'язань», Журнал 4 «Облік необоротних активів та фінансових інвестицій», Журнал 5 «Облік витрат», Журнал 6 «Облік доходів і результатів діяльності», Журнал 7 «Облік власного капіталу та забезпечення зобов'язань».
 5. Скласти форми річної фінансової звітності підприємства.
- Вихідні дані*

Таблиця 1

Баланс ПАТ «Аура» на початок звітного періоду (грн)

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду
1	2	3
I. Необоротні активи		
Нематеріальні активи	1000	160 000
первісна вартість	1001	272 000
накопичена амортизація	1002	(112 000)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	
Основні засоби	1010	8 184 500
первісна вартість	1011	12 462 000
знос	1012	(4 277 500)
Інвестиційна нерухомість	1015	
Довгострокові біологічні активи	1020	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	
інші фінансові інвестиції	1035	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	
Відстрочені податкові активи	1045	
Інші необоротні активи	1090	
Усього за розділом I	1095	8 344 500
II. Оборотні активи		
Запаси	1100	
виробничі запаси	1101	5 793 700
малоцінні та швидкозношувані предмети		895 500
незавершене виробництво	1102	2 081 000
готова продукція	1103	647 000
Поточні біологічні активи	1110	
Векселі отримані	1120	50 000
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	480 000
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	
з бюджетом	1135	
у тому числі з податку на прибуток	1136	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4 800

Поточні фінансові інвестиції	1160	
Гроші та їх еквіваленти	1165	8 703 500
Витрати майбутніх періодів	1170	
Інші оборотні активи	1190	
Усього за розділом II	1195	18 655 500
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	
Баланс	1300	27 000 000

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду
1	2	3
I. Власний капітал		
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	13 850 000
Капітал у дооцінках	1405	
Додатковий капітал	1410	2 770 000
Резервний капітал	1415	4 660 000
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2 830 000
Неоплачений капітал	1425	()
Вилучений капітал	1430	()
Усього за розділом I	1495	24 110 000
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення		
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	
Довгострокові кредити банків	1510	500 000
Інші довгострокові зобов'язання	1515	120 000
Довгострокові забезпечення	1520	610 000
Цільове фінансування	1525	
Усього за розділом II	1595	1 230 000
III. Поточні зобов'язання і забезпечення		
Короткострокові кредити банків	1600	118 000
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	
товари, роботи, послуги	1615	562 000
розрахунками з бюджетом	1620	470 000
у тому числі з податку на прибуток	1621	
розрахунками зі страхування	1625	140 000
розрахунками з оплати праці	1630	370 000
Поточні забезпечення	1660	
Доходи майбутніх періодів	1665	
Інші поточні зобов'язання	1690	
Усього за розділом III	1695	1 660 000
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	
Баланс	1900	27 000 000

Таблиця 2

**Розшифровка залишку на синтетичному рахунку 10
«Основні засоби» на початок звітної періоду**

Види основних засобів за призначенням	Сума, грн
<i>Виробничого призначення</i>	3 450 000
Машини і механізми	2 100 000
Устаткування та приладдя до них	900 000
Прилади та інструменти	450 000
<i>Загальновиробничого призначення</i>	5 042 000
Будівлі, споруди цехів	3 762 000
Устаткування	600 000
Транспортні засоби	400 000
Меблі, інвентар	280 000
<i>Адміністративного призначення</i>	3 290 000
Будівля заводу управління	1 790 000
Електронно-обчислювальні машини та інші інформаційні системи	800 000
Меблі, інвентар, офісне обладнання	700 000
<i>Збутового призначення</i>	680 000
Складські будівлі і споруди	400 000
Транспортні засоби	120 000
Меблі, інвентар	160 000
Разом	12 462 000

Таблиця 3

**Розшифровка залишку на синтетичному рахунку
131 «Знос основних засобів» на початок звітної періоду**

Види основних засобів за призначенням	Сума, грн
<i>Виробничого призначення</i>	1 286 500
Машини і механізми	836 500
Устаткування та приладдя до них	300 000
Прилади та інструменти	150 000
<i>Загальновиробничого призначення</i>	1 443 000
Будівлі, споруди цехів	683 000
Устаткування	300 000
Транспортні засоби	270 000
Меблі, інвентар	190 000
<i>Адміністративного призначення</i>	1 235 000
Будівля заводу управління	325 000
Електронно-обчислювальні машини та інші інформаційні системи	440 000
Меблі, інвентар, офісне обладнання	470 000
<i>Збутового призначення</i>	313 000
Складські будівлі і споруди	73 000
Транспортні засоби	80 000
Меблі, інвентар	160 000
Разом	4 277 500

Таблиця 4

**Розшифровка залишку на синтетичному рахунку 201
«Сировина й матеріали» на початок звітної періоду**

Вид матеріалів	Одиниця виміру	Кількість	Ціна	Сума, грн
1. Сталь – нержавіюча НЖ	т	20 000	110,0	2 200 000
2. Сталь – армована АР	т	50 000	30,0	1 500 000
3. Кольоровий метал	т	5 000	10,0	50 000

Закінчення табл. 4

4. Профілі металеві	шт.	3 000	3,0	9000
5. Інші матеріали	×	×	×	1 966 000
Разом по обліковій ціні	×	×	×	5 725 000
Транспортно-заготівельні витрати	×	×	×	68 700
Разом фактична собівартість	×	×	×	5 793 700

Таблиця 5

Розшифровка залишку на рахунку 23 «Виробництво»

Номер аналітичного рахунку	Статті витрат	На початок періоду	На кінець періоду
001	Виробництво металоконструкції – виріб А		
	Матеріальні витрати	530 000	510 000
	Витрати на оплату праці	262 000	243 000
	Відрахування на соціальні заходи	97 000	90 000
	Загальновиробничі витрати	322 000	298 000
	Інші витрати	168 000	167 000
	Разом	1 379 000	1 308 000
002	Виробництво металоконструкції – виріб Б		
	Матеріальні витрати	330 000	324 000
	Витрати на оплату праці	132 000	122 000
	Відрахування на соціальні заходи	49 000	45 000
	Загальновиробничі витрати	89 000	149 000
	Інші витрати	102 000	103 000
	Разом	702 000	743 000
	Всього по рахунку	2 081 000	2 051 000

Таблиця 6

**Розшифровка залишків на рахунку 26
«Готова продукція» на початок звітної періоду**

Номер субрахунку	Номер аналітичного рахунку	Назва субрахунків та аналітичних рахунків	Одиниця виміру	Кількість	Облікова ціна, грн	Сума, грн
261	Продукція основного цеху					
261	001	Виріб – А	шт.	2000	240,00	480 000
261	002	Виріб – Б	шт.	1000	120,00	120 000
	×	Відхилення	×	×	×	47 000
	Разом по субрахунку		×	×	×	647 000
	Всього по рахунку		×	×	×	647 000

Таблиця 7

Групувальна відомість матеріальних витрат на виробництво продукції за звітний період

Виробничі запаси	Ціна, грн	Об'єкти калькулювання					
		Виріб А		Виріб Б		Разом	
		Кількість, т	Сума, грн	Кількість, т	Сума, грн	Кількість, т	Сума, грн
Сталь нержавіюча	110	3500	385 000	2500	275 000	6000	660 000
Сталь армована	30	1000	30 000	700	21 000	1700	50 000
Інші матеріали	×	×	130 000	×	15 200	×	146 200
Разом		×	545 000	×	311 200	×	856 200

Списані капітальні інвестиції на збільшення первісної вартості об'єкту основного засобу.

Перелік господарських операцій за звітний період

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	2	3
Облік необоротних активів та фінансових інвестицій		
1	Рахунок-фактура. Накладні Акцептовано рахунок постачальника за придбаний і оприбуткований на склад вантажний автомобіль збутового призначення: – вартість (без ПДВ) – ПДВ – витрати на державну реєстрацію (без ПДВ)	120 000 Визначити 3 000
2	Акт приймання-передачі основних засобів Прийнято в експлуатацію допоміжного цеху і зараховано на баланс вантажний автомобіль (суму визначити за даними операції 1)	Визначити
3	Рахунок-фактура. Накладні Акцептовано рахунок постачальника за придбаний і оприбуткований на склад металорізальний верстат виробничого призначення у сумі 24240 грн з ПДВ, у т. ч.: – відпускна ціна; – транспортні витрати; – ПДВ – 20 % на вказані суми.	24 240 19 000 1 200 Визначити
4	Рахунок-фактура. Акт приймання виконаних робіт Акцептовано рахунок спеціалізованої організації за монтаж та налагодження придбаного металорізального верстата у сумі 960 грн (у т. ч. ПДВ).	960
5	Акт приймання-передачі основних засобів. Прийнято в експлуатацію механічного цеху і зараховано на баланс металорізальний верстат. Комісія у складі головного інженера, інженера з техніки безпеки, начальника ремонтно-механічного цеху та головного бухгалтера прийшла до висновку, що верстат відповідає технічним нормам, придатний до експлуатації у механічному цеху. Йому присвоєний інвентарний № 54000. До акту додається паспорт № 0000243. На підставі акту відкрита інвентарна картка № 165.	Визначити
6	Акт приймання-передачі основних засобів Прийнято в оперативну оренду складське приміщення для збереження готової продукції терміном на 6 місяців. Орендні платежі встановлені у розмірі 20 % річних від вартості приміщення і повинні сплачуватися щоквартально за рахунок витрат на збут. Справедлива вартість орендованого складського приміщення склала 93 020 грн.	
7	Розрахунково-платіжні документи підрядних організацій. Акти приймання виконаних робіт Прийнято виконані підрядними організаціями роботи з модернізації виробничого обладнання: – вартість робіт з модернізації (без ПДВ); – ПДВ.	2 300 460
8	Акт на списання основних засобів Здійснено списання фрезерувального верстату, що використовувався в основному виробництві: – первісна вартість; – знос; – металобрухт від розбирання; – зарплата робітникам за демонтаж верстата; – внески на соціальне страхування.	5 500 5 000 1 000 500 200

9	Акт приймання-передачі основних засобів Безоплатно передано середній школі персональний комп'ютер адміністративного призначення: – первісна вартість; – знос.	20 000 8 000
10	Акт приймання-передачі основних засобів. Рахунок-фактура Реалізовано покупцю автокар збутового призначення: – первісна вартість; – знос; – вартість реалізації (у т. ч. ПДВ).	15 200 6 200 13 200
11	За даними відомості « Розрахунок амортизації (зносу) основних засобів » нараховано амортизацію основних засобів різного призначення (<i>розрахунок виконати на підставі даних, наведених у табл. 2, 3</i>): – виробничих основних засобів; – основних засобів загальногосподарського призначення; – основних засобів збутового призначення.	396 230 279 390 106 300 10 540
12	Акти приймання-передачі нематеріальних активів Придбано у інших підприємств та введені в господарський оборот об'єкти права промислової власності у складі нематеріальних активів виробничого призначення: – вартість придбання (з ПДВ); – витрати на державну реєстрацію прав власності без ПДВ.	30 000 500
13	Акти приймання-передачі нематеріальних активів Безоплатно одержано від інших підприємств та введені в господарський оборот авторські права у складі нематеріальних активів адміністративного призначення: – первісна вартість	4 500
14	Акти приймання-передачі нематеріальних активів. Рішення зборів засновників Одержано інші об'єкти права у складі нематеріальних активів адміністративного призначення як погашення заборгованості (внеску) засновника за додатково підписані акції у сумі 5000 грн, що введені в господарський оборот: – первісна вартість	5 000
15	Відомість розрахунку амортизації Нараховано знос нематеріальних активів за нормами, визначеними з їх первісної вартості і строку корисного використання за прямолінійним методом: – нематеріальних активів виробничого призначення; – нематеріальних активів адміністративного призначення; – безоплатного одержаного нематеріального активу.	9 400 6 800 675
16	Виписка банку з поточного рахунку. Реєстр акцій Придбано 1000 акцій ПАТ–1 вартістю 15 грн кожна, на строк менше року: – вартість акцій за відпускнуою ціною; – винагорода комісіонеру за посередницькі послуги.	Визначити 750
17	Виписка банку з поточного рахунку. Реєстр акцій Придбано 20 000 акцій іншого ПАТ–2 вартістю 12 грн кожна, що становить 30 % статутного капіталу емітентів на строк більше одного року: – вартість акцій за відпускнуою ціною.	Визначити
18	Виписка банку і поточного рахунку. Реєстр акцій По акціях ПАТ–1 нараховані і отримані дивіденди у розмірі 0,8 грн на одну акцію. Дохід за дивідендами одержаними	Визначити

19	Виписка банку з поточного рахунку. Реєстр акцій Реалізовано покупцю 500 акцій ПАТ-1 за продажною ціною 17 грн за одиницю: – собівартість реалізованих (поточних) фінансових інвестицій; – дохід від реалізації (поточних) фінансових інвестицій за справедливою вартістю.	Визначити Визначити
20	Авізо від ПАТ-2. Бухгалтерська довідка. Виписка банку з поточного рахунку За підсумками року ПАТ-2 отримало прибутки у розмірі 100 000 грн та виплатило дивіденди у розмірі 40 % від суми отриманого прибутку. Крім того уцінка активів ПАТ-2 склала 20 000 грн	
21	Виписка банку з поточного рахунку. Реєстр облігацій Придбано облігації ПАТ-3 на суму 52 019 грн, (номінальна вартість – 50 000 грн). Фіксована ставка відсотка по облігаціям становить 9 % річних. Облігації будуть погашені через 5 років. Виплата відсотків здійснюється щорічно в кінці року. Придбано облігації ПАТ-4 на суму 46 282 грн, (номінальна вартість – 50 000 грн). Фіксована ставка відсотка по облігаціям становить 9 % річних. Облігації будуть погашені через 5 років. Виплата відсотків здійснюється щорічно в кінці року.	
22	Авізо ПАТ-3. Бухгалтерська довідка В кінці року нараховані відсотки за утримання облігацій та уцінена вартість облігацій на суму частини премії (амортизація премії): – дохід за відсотками одержаними від утримання облігацій; – уцінка балансової вартості облігацій на суму амортизації премії.	Визначити Визначити
23	Авізо ПАТ-4. Бухгалтерська довідка В кінці року нараховані відсотки за утримання облігацій та дооцінена вартість облігацій на суму частини дисконту (амортизація дисконту): – дохід за відсотками одержаними від утримання облігацій; – доходи від дооцінки вартості облігацій на суму амортизації дисконту.	Визначити Визначити
24	Виписка банку з поточного рахунку Надійшли на поточний рахунок. Нараховані доходи (відсотки) за утримання облігацій: – з премією (операція 22); – з дисконтом (операція 23).	4 500 4 500
Облік запасів		
25	Рахунки-фактури. Товарно-транспортні накладні. Прибутковий ордер Акцептовано рахунок металургійного комбінату за одержані сировину і матеріали, зокрема сталь нержавіюча НЖ (2300 т по 110 грн за 1 т) і сталь армована АР (1100 т по 30 грн за 1 т): – відпускна вартість запасів (без ПДВ); – залізничний тариф; – ПДВ – 20 % на загальну суму.	286 000 14 000 Визначити
26	Рахунки-фактури. Товарно-транспортні накладні. Прибутковий ордер Акцептовано рахунки постачальників за придбані матеріали: – відпускна вартість; – залізничний тариф; – ПДВ – 20 % на загальну суму.	600 000 16 465 Визначити

27	Акт приймання виробничих запасів на відповідальне зберігання Надіслано відмову від акцепту платіжних документів постачальника за одержані будівельні матеріали (внаслідок їх невідповідності умовам договору): – вартість будівельних матеріалів (без ПДВ); – ПДВ – 20 %.	70 000 14 000
28	Матеріальний звіт За даними видаткових первинних документів (лімітно-забірних карт, накладних-вимог та ін.), згрупованих у відомості, списано за обліковими (покупними) цінами матеріали у сумі 860 000 грн (табл. 7), в т. ч.: а) для виробництва продукції: – виготовлення виробу А – виготовлення виробу Б б) для потреб цехів в) для загальногосподарських потреб г) для складських потреб	856 200 545 000 311 200 2 000 1 200 600
29	Розрахунок транспортно-заготівельних витрат (ТЗВ) Списано транспортно-заготівельні витрати, що обліковуються на доповнюючому рахунку і регулюють вартість матеріалів, у сумі 12 900 грн, у т. ч.: а) на витрати виробництва для виготовлення продукції – виготовлення виробу А – виготовлення виробу Б б) на загальновиробничі витрати для потреб цехів в) на адміністративні витрати для загальногосподарських потреб г) на витрати збуту для складських потреб	12 843 8 175 4 668 30 18 9
30	Накладні Оприбутковано на склад малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП), що надійшли від постачальників: – вартість МШП за відпускними цінами без ПДВ – ПДВ	12 000 2 400
31	Інвентаризаційні описи та акти. Порівняльна відомість У процесі інвентаризації матеріальних цінностей на складі виявлено: – надлишки МШП; – нестача інших матеріалів, яка за рішенням керівника підприємства списана в межах норм природних втрат; – нестача інших матеріалів з вини невідповідальної матеріально-відповідальної особи.	320 1 200 5 000
32	Наказ керівника ПАТ. Довідка бухгалтерії Віднести на встановлену винну матеріально-відповідальну особу нестачу матеріалів у 2-кратному розмірі, з урахуванням ПДВ на розраховану суму та забезпечити повне відшкодуванням завданих збитків» (за даними операції 31).	Визначити
33	Звіт касира. Прибутковий касовий ордер Оприбутковано в касу кошти, внесені матеріально-відповідальною особою у відшкодування збитку по нестачах матеріальних цінностей (за даними операції 32)	Визначити
34	Акти переоцінки матеріалів Здійснено уцінку запасів комплектуючих виробів у зв'язку зі значним зменшенням їх чистої реалізаційної вартості.	5 420

35	Акт на списання малоцінних та швидкозношуваних предметів Передано зі складу малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП) в експлуатацію у сумі 12 140 грн, у т. ч.: – для потреб цехів; – для загальногосподарських потреб; – для складських потреб.	10 340 1 200 600
Облік грошових коштів та дебіторської заборгованості		
36	Виписка банку з поточного рахунку в національній валюті. Рахунок-фактура. Податкова накладна Надійшли кошти від покупців в оплату за реалізовані активи (операція 11 у сумі 13200 грн) та за відвантажену їм готову продукцію у попередньому звітному періоді у сумі 210 000 грн (у т. ч. ПДВ).	223 200
37	Виписка банку з поточного рахунку в національній валюті. Рахунок-фактура. Податкова накладна Надійшли кошти від покупців у передплату готової продукції за продажною вартістю у сумі 3 675 000 грн (у т. ч. ПДВ).	
38	Виписки банку з поточного рахунку в національній валюті Оплачено з поточною рахунку розрахунково-платіжні документи постачальників і транспортних організацій: – за одержані в попередньому звітному періоді різні активи; – за одержані основні засоби (операції 1, 3); – за модернізацію і ремонт основних засобів (операція 7); – за одержані нематеріальні активи (операція 12); – за одержані запаси (операції 25, 26, 30).	450 000 168 240 2 760 30 000 1 114 158
39	Виписки банку з поточного рахунку в національній валюті Оплачено з поточного рахунку документи організацій за надані послуги: – з реєстрації активів (операції 1, 12); – з монтажу основних засобів (операція 4).	3 500 960
40	Виписки банку з поточного рахунку в національній валюті Погашено заборгованість перед бюджетом за податками і обов'язковими платежами: – заборгованість на початок періоду; – авансовий платіж по сплаті в бюджет ПДВ.	470 000 370 000
41	Виписки банку з поточного рахунку в національній валюті Підприємством подана до уповноваженого банку заявка на придбання 25 тис. доларів США для передоплати контракту з імпорту товарів за курсом МВБ (27,55 грн за 1 \$).	Визначити
42	Виписки банку з поточного рахунку в іноземній валюті. Бухгалтерська довідка Зараховано на валютний рахунок підприємства іноземну валюту 25 тис. доларів США за курсом НБУ на день надходження – (27,35 грн за 1 \$) та відображено курсову різницю (втрату) між курсами МВБ 22,55 грн та – НБУ 27,35 грн.	Визначити Визначити
43	Виписки банку з поточного рахунку в іноземній валюті. Бухгалтерська довідка Сплачено єдиний соціальний внесок (операція 41) та комісійна винагорода банку (операція 41)	Визначити
44	Виписки банку з поточного рахунку в іноземній валюті Перераховано з валютного рахунку підприємства передоплату іноземному постачальнику у сумі контракту 25 тис. доларів за курсом НБУ 27,35 грн за 1 \$.	Визначити
Облік власного капіталу		
45	Виписка з протоколу зборів акціонерів Оголошена додаткова підписка (емісія) на 5 000 акцій ПАТ за ціною 12 грн за акцію (номінальна вартість однієї акції – 10 грн).	

46	Виписка банку з поточного рахунку в національній валюті. Виписка з протоколу зборів акціонерів Надійшли на поточний рахунок кошти, одержані в погашення заборгованості учасників підписки акцій.	20 000
47	Акти приймання-передачі майна. Виписка з протоколу зборів акціонерів Прийняті на баланс активи, одержані в погашення заборгованості учасників підписки акцій на суму 40 000 грн, зокрема: – основні засоби; – інші матеріали; – господарський інвентар, строком служби менше 1 року; – цінні довгострокові папери інших підприємств; – довгострокові облигації власної емісії.	10 000 10 000 5 000 5 000 10 000
48	Виписка банку з поточного рахунку в національній валюті. Виписка з протоколу зборів акціонерів Викуплено у акціонерів 4 000 акцій за ціною: – номіналу 1 000 шт. (по 10 грн) – вищу за номінальну на 4 грн – 2 000 шт. (по 14 грн) – нижчу за номінальну на 1 грн – 1 000 шт. (по 9 грн)	Визначити Визначити Визначити
49	Виписка банку з поточного рахунку в національній валюті. Виписка з протоколу зборів акціонерів Здійснена повторна емісія (реалізація) 2000 акцій, за продажною ціною у розмірі номіналу на суму 20 000 грн. Фактична собівартість раніше викуплених акцій (викупна ціна) становить – 19 000 грн і складається з 1000 шт. акцій, раніше викуплених за ціною нижчою за номінал (9 000 грн) та 1000 шт. акцій раніше викуплених за номіналом (10 000 грн).	
50	Виписка банку з поточного рахунку в національній валюті. Виписка з протоколу зборів акціонерів Здійснена повторна емісія (реалізація) 1000 акцій, за продажною ціною у розмірі номіналу на суму 10 000 грн. Фактична собівартість раніше викуплених акцій становить 14 000 грн.	
51	Бухгалтерська довідка. Виписка з протоколу зборів акціонерів Решту раніше викуплених акцій анульовано. Фактична собівартість анульованих акцій (1000 шт.) становить 14 000 грн. Номінальна вартість акцій – 10 грн.	
52	Бухгалтерська довідка. Виписка з протоколу зборів акціонерів Відбулося зменшення статутного капіталу шляхом зменшення номіналу акцій на суму 50 000 грн.	50 000
53	Бухгалтерська довідка. Виписка з протоколу зборів акціонерів Направлена частина нерозподіленого прибутку: – на покриття номінальної вартості акцій; – на поповнення резервного капіталу; – на виплату дивідендів.	50 000 195 000 1 385 000
54	Виписка банку з поточного рахунку в національній валюті. Звіт касира (додані прибуткові і видаткові касові ордери) 1.3 поточного рахунку надійшли кошти в касу для погашення зобов'язань перед учасниками. 2. Виплачено з каси кошти в погашення зобов'язань перед учасниками: – за нарахованими дивідендами; – за іншими виплатами.	1 435 000 1 385 000 50 000
Облік операцій з оплати праці та соціального страхування		
55	Звіт касира (додані прибуткові касові ордери) Оприбутковані в касу грошові кошти, одержані з поточного рахунку підприємства для виплати робітникам і службовцям заробітної плати, премій, допомоги з тимчасової непрацездатності за поточний період.	370 000

56	Звіт касира (додані видаткові касові ордери) Виплачено з каси підприємства робітникам і, службовцям: – основну і додаткову заробітну плату; – нарахovanі одноразові премії; – допомогу з тимчасової непрацездатності; – депоновану зарплату.	253 000 75 000 16 000 26 000
57	Виписка банку з поточного рахунку в національній валюті. Звіт касира (додані прибуткові касові ордери) Одержані за чеком з поточного рахунку підприємства грошові кошти для виплати заробітної плати за першу половину поточного періоду працівникам підприємства.	250 000
58	Звіт касира (додані видаткові касові ордери) Виплачено з каси підприємства робітникам і службовцям зарплата за першу половину поточного періоду.	247 000
59	Реєстр депонованої заробітної плати Зарахована на рахунок депонентів заробітна плата, своєчасно (протягом 3 робочих днів) не одержана робітниками і службовцями (за даними операцій 57 і 58).	Визначити
60	Відомість нарахування і розподілу заробітної плати Нарахована основна заробітна плата за поточний період: а) виробничим робітникам: – за виготовлення виробу А – за виготовлення виробу Б б) загальновиробничому персоналу в) управлінському та загальногосподарському персоналу г) працівникам зайнятим збутом продукції <i>Розрахунок заробітної плати робітникам виконати за даними, наведеними у табл. 9 і табл. 10).</i>	300 000 200 000 100 000 150 000 80 000 30 000
61	Відомість нарахування і розподілу заробітної плати Нараховані премії за індивідуальні показники роботи: а) робітникам (додаткова зарплата): – за виготовлення виробу А – за виготовлення виробу Б б) працівникам загальновиробничих підрозділів.	30 000 15 000 20 000
62	Розрахунок забезпечення (резерву) виплат відпусток працівників Складено розрахунок забезпечення виплат відпусток працівників за плановим відсотком до суми їхньої заробітної плати у розмірі: а) робітникам, зайнятим виробництвом продукції: – виробу А – виробу Б б) працівникам загальновиробничих підрозділів в) управлінському та загальногосподарському персоналу г) працівникам зайнятим збутом продукції	62 500 23 000 11 500 17 000 8 000 3 000
63	Відомість – розрахунок відрахувань ЄСВ підприємства за встановленою ставкою до суми нарахованої заробітної плати: а) робітникам за виробництво продукції: – виробу А – виробу Б б) працівникам загальновиробничих підрозділів в) управлінському та загальногосподарському персоналу г) працівникам зайнятим збутом продукції	Визначити Визначити Визначити Визначити
64	Відомість нарахування заробітної плати працівникам за час чергової відпустки Нарахована заробітна плата за час наданих чергових відпусток за рахунок забезпечення виплат відпусток: – робітникам – адміністративно-управлінському персоналу <i>Розрахунок заробітної плати за час чергової відпустки (відпускних) виконати на підставі даних, наведених у табл. 11</i>	25 000 10 000

65	Розрахунок нарахування допомоги з тимчасової непрацездатності працівникам Нарахована допомога з тимчасової непрацездатності працівникам підприємства за рахунок коштів соціального страхування (допомога з тимчасової непрацездатності за рахунок власних коштів ПАТ урахована в сумі нарахування зарплати за опер. 60). <i>Розрахунок допомоги з тимчасової непрацездатності (лікарняного) робітника ремонтно-механічного цеху виконати за даними, наведеними у табл. 12 і табл. 13.</i>	6 260
66	Відомість утримань із заробітної плати робітників і службовців Із суми заробітної плати, нарахованої працівникам, здійснені нижченаведені утримання: – податку з доходу фізичної особи, що підлягає перерахуванню в бюджет; – утримань за виконавчими документами (аліменти).	83 895 5 203
Облік інших зобов'язань		
67	Бухгалтерська довідка. Реєстр векселів виданих Видано вексель постачальнику за раніше поставлені запаси у сумі 99 000 грн терміном на 60 днів під 20 % річних. Сума відсотків врахована у вартість векселя і буде сплачена під час його погашення.	
68	Бухгалтерські довідки Нараховані відсотки: а) за користування позиками банку: – довгостроковими – короткостроковими б) за користування орендованим приміщенням складу, де зберігається готова продукція, призначена для реалізації	25 000 5 900 4 651
69	Бухгалтерські довідки Нарахована до сплати поточна частина зобов'язання за довгостроковою позикою банку.	62 500
70	Виписки банку з поточного рахунку в національній валюті Сплачені з поточного рахунку зобов'язання: – нараховані відсотки; – іншим кредиторам за орендними платежами; – поточна частина зобов'язання за довгостроковою позикою; – частина зобов'язання за короткостроковою позикою.	30 900 4 651 62 500 29 500
Облік витрат, доходів і фінансових результатів		
71	Розрахунково-платіжні документи допоміжних та обслуговуючих виробництв Акцептовано (прийнято до сплати) розрахунково-платіжні документи за спожити електроенергію: а) для потреб виробництва: – виготовлення виробу А – виготовлення виробу Б б) для адміністративних потреб в) ПДВ – 20 % від загальної суми	33 220 16 980 15 240 Визначити
72	Акт втрат від браку За актами про брак списано собівартість остаточно забракованих деталей (виріб Б).	7 560
73	Накладні на здачу матеріалів на склад Оприбутковані на склад здані забраковані деталі, оцінені за ціною можливої реалізації.	250

74	Відомість виробничих втрат За рішенням керівника підприємства у відшкодування втрат від браку списано 7 310 грн, зокрема: а) утримано із заробітної плати робітників, які винні у виникненні браку; б) виставлена претензія постачальникам купівельних напівфабрикатами з дефектами, що спричинило брак; в) списані на витрати виробництва (виріб Б) невідшкодовані втрати від браку.	910 3 400 3 000
75	Відомість розподілу загальновиробничих витрат Списані загальновиробничі витрати цехів на витрати основного виробництва і розподілені між об'єктами калькулювання пропорційно основній заробітній платі робітників основного виробництва (операція 60): а) виріб А; б) виріб Б.	Визначити Визначити
76	Накладна на оприбуткування готової продукції на склад Випущена основним виробництвом і оприбуткована на склад готова продукція за фактичною собівартістю: а) виріб А; б) виріб Б.	Визначити Визначити
77	Виписки з поточного рахунку в національній валюті. Товарно-транспортні накладні Оплачено за доставку готової продукції різним перевізникам, у т. ч.: а) АТП – за перевезення від складів підприємства до станції відправлення; б) станції залізниці – в оплату за перевезення готової продукції; в) ПДВ – 20 % на загальну суму.	6 800 5 200 2 400
78	Накладні на відвантаження товарно-матеріальних цінностей. Довіреність покупця Нарахована виручка (дохід) за відвантажену готову продукцію, що передплачена покупцями авансом (операція 37) за продажними цінами (з ПДВ): а) виріб А – 6000 шт. за ціною 420,00 грн (з ПДВ); б) виріб Б – 5500 шт. за ціною 210,00 грн (з ПДВ).	Визначити Визначити
79	Відомість звірення заборгованості. Бухгалтерська довідка Зменшено дебіторську заборгованість покупців у сумі погашення зобов'язання за авансами одержаними (операція 37).	Визначити
80	Бухгалтерська довідка Списано на фінансові результати звітного періоду собівартість реалізованої продукції.	Визначити
81	Бухгалтерська довідка Списано на фінансові результати звітної періоду чистий дохід від реалізації готової продукції (дохід за вирахуванням ПДВ).	Визначити
82	Бухгалтерська довідка Списано на фінансові результати звітного періоду адміністративні витрати.	Визначити
83	Бухгалтерська довідка Списано на фінансові результати звітного періоду витрати на збут.	Визначити
84	Бухгалтерська довідка Нарахований податок на прибуток за звітний період за діючою ставкою від суми прибутку, що підлягає оподаткуванню.	Визначити
85	Бухгалтерська довідка Списано на фінансовий результат діяльності сума нарахованого податку на прибуток	Визначити
86	Бухгалтерська довідка Визначено і списано фінансовий результат діяльності підприємства за звітний період.	Визначити

Рекомендації до виконання окремих господарських операцій

Операція 29

Синтетичний облік матеріалів здійснюється за фактичною собівартістю їх придбання (заготівлі); аналітичний – за прийнятими обліковими (купівельними, плановими) цінами. У цих же цінах матеріали протягом місяця списуються на затрати виробництва. Для включення у собівартість продукції фактичної собівартості матеріалів, в кінці місяця визначають і списують суму відхилення фактичних цін матеріалів від облікових цін (у нашому прикладі – це транспортно-заготівельні витрати (ТЗВ)).

Для цього визначають середній відсоток ТЗВ:

$$C = (ТЗВ_1 + ТЗВ_2) / (M_1 + M_2) \times 100,$$

де ТЗВ₁, ТЗВ₂ – транспортно-заготівельні витрати відповідно на початок місяця і за місяць, грн;

M₁ – вартість залишку матеріалів на початок місяця за обліковими цінами, грн;

M₂ – вартість матеріалів за обліковими цінами, що надійшли на склад підприємства за місяць, грн.

Сума ТЗВ розраховується за формулою:

$$ТЗВ = \frac{C \times Мр_i}{100},$$

де С – середній відсоток ТЗВ, %;

Мр_i – вартість матеріалів, витрачених на виробництво і-го виробу, грн.

Розрахунок і визначення фактичної собівартості використаних у виробництві матеріалів слід зробити, використовуючи дані аналітичного обліку до рахунку 20 «Виробничі запаси» та рахунків по обліку виробничих витрат: 23 «Виробництво», 91 «Загально-виробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут».

Операція 60

Дані для розрахунку заробітної плати окремому робочому подано в табл. 9.

Таблиця 9

Наряд на відрядну роботу № 60 на грудень 20X1 р.

Дата	Шифр		Опис робіт	Розряд роботи	Задано кількість	Норма на 1 шт.		Прийнято		Нормований час	Сума заробітної плати
	замовлення	операції				Час, хв.	Розцінка, грн-коп.	Придатних	Брак		
2	27	1	Збірно-складальні роботи	3	10	5	2,50	10		50	
7	29	1	Теж саме	3	10	3	1,90	10		30	
<i>Закінчення табл. 9</i>											
9	29	2	Теж саме	3	23	4	2,20	23		92	
			Теж саме	3	9	5	2,50	9		45	
Всього											

Робітник Архіпов В. І., табельний номер 1305, розряд 4; цех № 2.

Дані для розрахунку заробітної плати робітникам за бригадним підрядом. За нарядом на відрядні роботи комплексній бригаді за виконання роботи належить заробітна плата у сумі 10 176 грн. Необхідно розподілити нараховану заробітну плату між членами бригади за даними табл. 10.

Таблиця 10

**Наряд на відрядну роботу № 30 за грудень 20X1 р.
цех № 8; по заказу № 2; бригадир Петренко О. В.,
оплата пряма відрядна**

Табельний номер	Прізвище, ініціали	Розряд	Відпрацьовано годин	КТУ
2120	Макаренко К. О.	5	184	1,50
2118	Власенко І. І.	2	184	0,50
2126	Петренко О. В.	6	160	1,75
2140	Коваленко П. В.	4	160	1,25
2137	Власов В. В.	3	184	1,00
2135	Таранец С. С.	6	160	1,50
	Разом	×	1032	

Операція 64

Для визначення середньої заробітної плати за час чергової відпустки працівникові треба загальну суму виплат за останні 12 календарних місяців роботи перед наданням відпустки поділити на кількість календарних днів року (за винятком святкових і неробочих днів, установлених законодавством – 10 днів). Отриманий результат множиться на число календарних днів відпустки.

Майстру Борисенку В. В. за наказом керівника підприємства надано частину щорічної відпустки строком на 10 календарних днів (8 робочих).

Сума виплат працівника за 12 місяців, що передують відпустці для розрахунку середньої заробітної плати, наведено в табл. 11.

Таблиця 11

**Довідка про види виплат майстру цеху Борисенку В. В.
за попередні 12 місяців**

Шифр виплат	Вид виплат	Сума, грн
02	Заробіток за окладом	21 505
12	Премії із фонду матеріального стимулювання	3 000
15	Одноразова матеріальна допомога	330
11	Оплата цілозмісних простоїв (не з вини робітника)	0
16	Компенсація за невикористану відпустку	750
35	Винагороди за винахідництво та раціоналізацію	250
50	Дивіденди по акціях	1 000
23	Оплата за роботи, виконані в понаднормовий час	150
33	Допомога з тимчасової непрацездатності	195
	Разом	27 180

Операція 65

За даними табеля обліку робочого часу та листка про тимчасову непрацездатність (лікарняний) медичної установи майстер цеху Рівенко Ю. А. хворів у поточному місяці 7 календарних днів.

Загальний трудовий стаж роботи – 6 років.

Кількість календарних днів в розрахунковому періоді, який передував захворюванню, – 345.

Заробіток працівника за останні 12 місяців перед захворюванням для розрахунку середньої заробітної плати наведено в табл. 12, з якого виключається допомога з тимчасової непрацездатності.

**Довідка про види заробітку майстра цеху Рівенко Ю. А.
за попередні 12 місяців**

Вид заробітку	Сума, грн
Погодинна оплата	23 000
Премії	2 760
Оплата за виконання державних обов'язків	312
Допомога з тимчасової непрацездатності	360
Разом	26 432

Операція 66

За даними розрахунку основної і додаткової заробітної плати робітників комплексної бригади виконати розрахунок обов'язкових утримань з нарахованого доходу:

- податку з доходів громадян у встановленому розмірі (18 %);
- аліментів з доходу Макаренка К. О. у розмірі 25 %.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Законодавчо-нормативні матеріали:

1. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436–IV зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.
3. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті [Текст] : [постанова Правління Національного банку України від 21.01.2004 р. № 22] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04/para22#n22>.
4. Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=293587.
5. Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 11.04.2013 року № 476] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=186164.
6. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/5229>.
7. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 30.09.03 р. № 561] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=293623.
8. Методичні рекомендації по формуванню собівартості продукції (робіт, послуг) в промисловості [Текст] : [наказ Міністерства промислової політики України від 09.07.2007 р. № 373] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.pau.ua/doc/?doc_id=587308.
9. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку фінансових витрат [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 01.11.2010 р. № 1300] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art>.
10. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=293629.
11. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 16.11.2009 р. № 1327] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MF09109.html.
12. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=382876.
13. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 628] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13>.

15. Перелік типових документів, що створюються під час діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, інших установ, підприємств та організацій, із зазначенням строків зберігання документів [Текст] : [наказ Міністерства юстиції України від 12.04.2012 р. № 578/5] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0571-12>.

16. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств, організацій та установ [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

17. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.10 № 2755–VI зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

18. Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>.

19. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>.

20. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні [Текст] : [постанова Правління Національного банку України від 15.12.2004 р. № 637] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0040-05>.

21. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 28.05.99 № 137] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99>.

22. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.

23. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>.

24. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.

25. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.

26. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>.

27. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 26.04.2000 р. № 91] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00>.

28. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 30.11.2001 р. № 559] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01>.

29. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 28.07.2000 р. № 181] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00>.
30. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.
31. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
32. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2000 р. № 353] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01>.
33. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 28.04.2001 р. № 205] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0433-01>.
34. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 7.07.1999 р. № 163] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99>.
35. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00>.
36. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22 «Вплив інфляції» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 28.02.2002 р. № 147] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0269-02>.
37. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних осіб» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 18.06.2001 р. № 303] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0539-01>.
38. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 24 «Прибуток на акцію» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 16.07.2001 р. № 344] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0647-01>.
39. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>.
40. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 10.11.2003 р. № 601] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03>.
41. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 3.10.2007 р. № 1100] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03>.
42. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2004 р. № 817] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=293950.
43. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 19.05.2005 р. № 412 (зі змінами і доповненнями)] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05>.

44. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 18.11.2005 р. № 790] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05>.
45. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 28.04.2006 р. № 415] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06>.
46. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 2.07.2007 р. № 779] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0823-07>.
47. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 33 «Витрати на розвідку запасів корисних копалин» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 26.08.2008 р. № 1090] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0844-08>.
48. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 34 «Платіж на основі акцій» [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 30.12.2008 р. № 1577] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0057-09>.
49. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996–XIV зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
50. Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 13.09.2016 р. № 818] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1336-16>.
51. Про затвердження типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 22.11.2004 р. № 732] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1580-04>.
52. Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів [Текст] : [наказ Міністерства статистики України від 21.06.1996 р. № 193] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN349.html.
53. Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку малоцінних та швидкозношувальних предметів [Текст] : [наказ Міністерства статистики України від 22.05.1996 р. № 145] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN330.html.
54. Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці [Текст] : [наказ Міністерства статистики України від 05.12.2008 р. № 489] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/norm_doc/2008/489/489_2008.htm.
55. Про затвердження типових форм для відображення бюджетними установами результатів інвентаризації [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 17.06.2015 р. № 572] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0788-15>.
56. Про затвердження форми Звіту про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, та Порядку його складання [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 28.09.2015 р. № 841] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1248-15>.
57. Про обіг векселів в Україні : Закон України від 05.04.2001 р. № 2374-III зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>.

58. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23.02.2006 р. № 3480–IV зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.

59. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999 р. № 1105–XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1105-14/page>.

60. Про примітки до річної фінансової звітності [Текст] : [наказ Міністерства фінансів України від 29.11.2000 р. № 302] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00>.

61. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435–IV зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

Спеціальна література:

62. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : підруч. / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 480 с.

63. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ЖГП, 2006. – 444 с.

64. Бухгалтерський облік за видами економічної діяльності : посібник / Чернікова І. Б., Дергільова Г. С., Нестеренко І. В. – Х. : Видавництво «Форт», 2015. – 200 с.

65. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / За ред. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ЖГП, 2006. – 834 с.

66. Бухгалтерський облік і фінансова звітність – об'єкти фінансового контролю [метод. посіб.]. – К. : Атіка, Ельга-Н, 2003. – 304с.

67. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні : аналіз стану та перспективи розвитку / С. Ф. Голов. – К. : Кондор, 2007. – 522 с.

68. Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік : навч. посібник для ВНЗ / Н. В. Гудзь, П. Н. Денчук, Р. В. Романів ; М-во освіти і науки України. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К. : Центр учб. літ., 2016. – 424 с.

69. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік в Україні : нормативна і методична база : навчальний посібник / А. Г. Загородній. – К. : «А.С.К», 2007. – 240 с.

70. Звітність підприємства [навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів спец. 7.050106 «Облік і аудит» / за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця та Н. А. Остап'юк]. – Житомир : ЖДТУ, 2006. – 428 с.

71. Лишипенко О. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / О. В. Лишипенко. – К. : Кондор, 2006. – 630 с.

72. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік : підручник – 3-тє вид., перероб. і доп. / О. В. Лишипенко – Київ : Вид-во «Центр учбової літератури», 2009. – 670 с.

73. Лишиленко О. В. Фінансовий облік : підручник / О. В. Лишиленко. – 2-е вид., перероб. і доп. – К. : Центр навч. л-ри, 2007. – 556 с.

74. Максимова В. Ф. Бухгалтерський облік : підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 6.050100 «Облік і аудит» – Одеса : ОНЕУ, 2012. – 670 с.

75. Сук Л. К. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Л. К. Сук. – К. : Кондор, 2008. – 570 с.

76. Сопко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навчальний посібник / В. В. Сопко. – К. : Кондор, 2006. – 526 с.

77. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник / Н. М. Ткаченко. – К. : Кондор, 2007. – 954 с.

78. Шара Є. Ю. Фінансовий облік І : навч. посібник / Є. Ю. Шара, І. Є. Соколовська-Гонтаренко ; Держ. фіскальна служба України, Нац. ун-т Держ. податкової служби України. – К. : Центр учб. літ., 2016. – 336 с.

Додатки

Додаток А

ПЛАН РАХУНКІВ бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)
Код	Назва	
1	2	3
Клас 1. Необоротні активи		
10	Основні засоби	100 «Інвестиційна нерухомість» 101 «Земельні ділянки» 102 «Капітальні витрати на поліпшення земель» 103 «Будинки та споруди» 104 «Машини та обладнання» 105 «Транспортні засоби» 106 «Інструменти, прилади та інвентар» 107 «Тварини» 108 «Багаторічні насадження» 109 «Інші основні засоби» Аналітичний облік основних засобів ведеться щодо кожного об'єкту окремо
11	Інші необоротні матеріальні активи	111 «Бібліотечні фонди» 112 «Малоцінні необоротні матеріальні активи» 113 «Тимчасові (нетитульні) споруди» 114 «Природні ресурси» 115 «Інвентарна тара» 116 «Предмети прокату» 117 «Інші необоротні матеріальні активи» Аналітичний облік необоротних матеріальних активів ведеться щодо кожного об'єкта цих активів
12	Нематеріальні активи	121 «Права користування природними ресурсами» 122 «Права користування майном» 123 «Права на комерційні позначення» 124 «Права на об'єкти промислової власності» 125 «Авторське право та суміжні з ним права» 127 «Інші нематеріальні активи» Аналітичний облік нематеріальних активів ведеться щодо кожного об'єкта цих активів
13	Знос (амортизація) необоротних активів	131 «Знос основних засобів» 132 «Знос інших необоротних матеріальних активів» 133 «Накопичена амортизація нематеріальних активів» 134 «Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів» 135 «Знос інвестиційної нерухомості» Аналітичний облік зносу (накопиченої амортизації) необоротних активів ведеться відповідно за видами основних засобів, інших матеріальних необоротних активів та нематеріальних активів

14	Довгострокові фінансові інвестиції	141 «Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі» 142 «Інші інвестиції пов'язаним сторонам» 143 «Інвестиції непов'язаним сторонам» Аналітичний облік за рахунком 14 «Довгострокові фінансові інвестиції» ведеться за видами довгострокових фінансових вкладень та об'єктами інвестування
15	Капітальні інвестиції	151 «Капітальне будівництво» 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів» 153 «Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів» 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів» 155 «Придбання (виращування) довгострокових біологічних активів» Аналітичний облік капітальних інвестицій ведеться відповідно за видами основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, нематеріальних активів, а також за окремими об'єктами капітальних вкладень (інвентарними об'єктами)
16	Довгострокові біологічні активи	161 «Довгострокові біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю» 162 «Довгострокові біологічні активи рослинництва, які оцінені за первісною вартістю» 163 «Довгострокові біологічні активи тваринництва які оцінені за справедливою вартістю» 164 «Довгострокові біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю» 165 «Незрілі довгострокові біологічні активи, які оцінюються за справедливою вартістю» 166 «Незрілі довгострокові біологічні активи, які оцінюються за первісною вартістю» Аналітичний облік ведеться за видами відповідних довгострокових біологічних активів
17	Відстрочені податкові активи	Аналітичний облік відстрочених податкових активів ведеться за видами активів або зобов'язань, між оцінками яких для відображення в балансі та з метою оподаткування виникла різниця
18	Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи	181 «Заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду» 182 «Довгострокові векселі одержані» 183 «Інша дебіторська заборгованість» 184 «Інші необоротні активи» Аналітичний облік довгострокової дебіторської заборгованості та інших необоротних активів ведеться за кожним дебітором, за видами заборгованості, термінами її виникнення й погашення, за видами інших необоротних активів
19	Гудвіл	191 «Гудвіл під час придбання» 193 «Гудвіл під час приватизації (корпоратизації)» Аналітичний облік гудвілу ведеться за об'єктами придбання
Клас 2. Запаси		
20	Виробничі запаси	201 «Сировина й матеріали» 202 «Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби» 203 «Паливо» 204 «Тара й тарні матеріали» 205 «Будівельні матеріали» 206 «Матеріали, передані в переробку» 207 «Запасні частини» 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення» 209 «Інші матеріали»

		Аналітичний облік запасів ведеться за місцями зберігання та однорідними групами
21	Поточні біологічні активи	211 «Поточні біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю» 212 «Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю» 213 «Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за сервісною вартістю» Аналітичний облік ведеться за видами (групами) поточних біологічних активів
22	Малоцінні та швидкозношувані предмети	Аналітичний облік малоцінних та швидкозношуваних предметів ведеться за видами предметів по однорідних групах, установлених, виходячи з потреб підприємства.
23	Виробництво	Субрахунки відкриваються за видами виробництва. Аналітичний облік ведеться за статтями витрат і видами або групами продукції, що виробляється.
24	Брак у виробництві	Аналітичний облік за рахунком 24 «Брак у виробництві» ведеться за видами виробництва
25	Напівфабрикати	Аналітичний облік ведеться за видами напівфабрикатів, визначеними, виходячи з потреб підприємства
26	Готова продукція	Аналітичний облік готової продукції ведеться за видами готової продукції.
27	Продукція сільськогосподарського виробництва	Аналітичний облік продукції сільськогосподарського виробництва ведеться за видами продукції.
28	Товари	281 «Товари на складі» 282 «Товари в торгівлі» 283 «Товари на комісії» 284 «Тара під товарами» 285 «Торгова націнка» 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу» Аналітичний облік ведеться за видами товарів
Клас 3. Кошти, розрахунки та інші активи		
30	Готівка	301 «Готівка в національній валюті» 302 «Готівка в іноземній валюті»
31	Рахунки в банках	311 «Поточні рахунки в національній валюті» 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті» 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті» 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті» 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті» 316 «Спеціальні рахунки в іноземній валюті»
33	Інші кошти	331 «Грошові документи в національній валюті» 332 «Грошові документи в іноземній валюті» 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті» 334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті» 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» Аналітичний облік грошових документів ведеться за їх видами
34	Короткострокові векселі одержані	341 «Короткострокові векселі, одержані в національній валюті» 342 «Короткострокові векселі, одержані в іноземній валюті» Аналітичний облік ведеться за кожним одержаним векселем
35	Поточні фінансові інвестиції	351 «Еквіваленти грошових коштів» 352 «Інші поточні фінансові інвестиції»

		Аналітичний облік ведеться за видами фінансових інвестицій із забезпеченням можливості отримання інформації про інвестиції як на території країни, так і закордоном
36	Розрахунки з покупцями та замовниками	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» 362 «Розрахунки з іноземними покупцями» 363 «Розрахунки з учасниками ПФГ» 364 «Розрахунки за гарантійним забезпеченням» Аналітичний облік розрахунків з покупцями та замовниками ведеться за кожним покупцем та замовником за кожним пред'явленим до сплати рахунком
37	Розрахунки з різними дебіторами	371 «Розрахунки за виданими авансами» 372 «Розрахунки з підзвітними особами» 373 «Розрахунки за нарахованими доходами» 374 «Розрахунки за претензіями» 375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків» 376 «Розрахунки за позиками членам кредитних спілок» 377 «Розрахунки з іншими дебіторами» 378 «Розрахунки з державними цільовими фондами» 379 «Розрахунки за операціями з деривативами» Аналітичний облік ведеться за кожним дебітором, за видами заборгованості, термінами її виникнення й погашення
38	Резерв сумнівних боргів	
39	Витрати майбутніх періодів	Аналітичний облік витрат майбутніх періодів ведеться за їх видами.
Клас 4. Власний капітал та забезпечення зобов'язань		
40	Зареєстрований (пайовий) капітал	401 «Статутний капітал» 402 «Пайовий капітал» 403 «Інший зареєстрований капітал» 404 «Внески до незареєстрованого статутного капіталу» Аналітичний облік статутного капіталу ведеться за видами капіталу за кожним засновником, учасником, акціонером тощо Аналітичний облік за субрахунком 402 «Пайовий капітал» ведеться за видами капіталу
41	Капітал у дооцінках	411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів» 412 «Дооцінка (уцінка) нематеріальних активів» 413 «Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів» 414 «Інший капітал у дооцінках»
42	Додатковий капітал	421 «Емісійний дохід» 422 «Інший вкладений капітал» 423 «Накопичені курсові різниці» 424 «Безоплатно одержані необоротні активи» 425 «Інший додатковий капітал»
43	Резервний капітал	Аналітичний облік резервного капіталу ведеться за його видами та напрямками використання.
44	Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)	441 «Прибуток нерозподілений» 442 «Непокриті збитки» 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді»
45	Вилучений капітал	451 «Вилучені акції» 452 «Вилучені вклади й паї» 453 «Інший вилучений капітал» Аналітичний облік вилученого капіталу ведеться за видами акцій (вкладів, паїв)

46	Неоплачений капітал	Аналітичний облік неоплаченого капіталу ведеться за видами розміщених неоплачених акцій (для акціонерних товариств) та за кожним засновником (учасником) підприємства
47	Забезпечення майбутніх витрат і платежів	471 «Забезпечення виплат відпусток» 472 «Додаткове пенсійне забезпечення» 473 «Забезпечення гарантійних зобов'язань» 474 «Забезпечення інших витрат і платежів» 475 «Забезпечення призового фонду (резерв виплат)» 476 «Резерв на виплату джек-поту, не забезпеченого сплатою участі у лотереї» 477 «Забезпечення матеріального заохочення» 478 «Забезпечення відновлення земельних ділянок» Аналітичний облік забезпечень майбутніх витрат і платежів ведеться за їх видами, напрямками формування й використання
48	Цільове фінансування і цільові надходження	481 «Кошти, вивільнені від оподаткування» 482 «Кошти з бюджету та державних цільових фондів» 483 «Благодійна допомога» 484 «Інші кошти цільового фінансування і цільових надходжень» Аналітичний облік коштів цільового фінансування і цільових надходжень та їх витрачання провадиться за їх призначенням та джерелами надходжень
49	Страхові резерви	491 «Технічні резерви» 492 «Резерви із страхування життя» 493 «Частка перестраховиків у технічних резервах» 494 «Частка перестраховиків у резервах із страхування життя» 495 «Результат зміни технічних резервів» 496 «Результат зміни резервів із страхування життя» Аналітичний облік резервів здійснюється за їх видами
Клас 5. Довгострокові зобов'язання		
50	Довгострокові позики	501 «Довгострокові кредити банків у національній валюті» 502 «Довгострокові кредити банків в іноземній валюті» 503 «Відстрочені довгострокові кредити банків у національній валюті» 504 «Відстрочені довгострокові кредити банків в іноземній валюті» 505 «Інші довгострокові позики в національній валюті» 506 «Інші довгострокові позики в іноземній валюті» Аналітичний облік ведеться за позикодавцями (банками) в розрізі кожного кредиту (позики) окремо та строками погашення кредиту (позик)
51	Довгострокові векселі видані	511 «Довгострокові векселі, видані в національній валюті» 512 «Довгострокові векселі, видані в іноземній валюті» Аналітичний облік ведеться за кожним виданим векселем
52	Довгострокові зобов'язання за облігаціями	521 «Зобов'язання за облігаціями» 522 «Премія за випущеними облігаціями» 523 «Дисконт за випущеними облігаціями» Аналітичний облік довгострокових зобов'язань за облігаціями ведеться за їх видами та термінами погашення
53	Довгострокові зобов'язання з оренди	531 «Зобов'язання з фінансової оренди» 532 «Зобов'язання з оренди цілісних майнових комплексів» Аналітичний облік ведеться за кожним орендодавцем та об'єктом орендованих необоротних активів
54	Відстрочені податкові зобов'язання	Аналітичний облік відстрочених податкових зобов'язань ведеться за видами активів або зобов'язань, між оцінками яких для відображення в балансі та цілей оподаткування виникла різниця

55	Інші довгострокові зобов'язання	Аналітичний облік ведеться за кожним кредитором та видами залучених коштів.
Клас 6. Поточні зобов'язання		
60	Короткострокові позики	601 «Короткострокові кредити банків у національній валюті» 602 «Короткострокові кредити банків в іноземній валюті» 603 «Відстрочені короткострокові кредити банків у національній валюті» 604 «Відстрочені короткострокові кредити банків в іноземній валюті» 605 «Прострочені позики в національній валюті» 606 «Прострочені позики в іноземній валюті» Аналітичний облік ведеться за позикодавцями (банками) в розрізі кожного кредиту (позики) окремо та строками їх погашення
61	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	611 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в національній валюті» 612 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в іноземній валюті» Аналітичний облік ведеться за кредиторами та видами заборгованості
62	Короткострокові векселі видані	621 «Короткострокові векселі, видані в національній валюті» 622 «Короткострокові векселі, видані в іноземній валюті» Аналітичний облік ведеться за кожним виданим векселем та за строками їх погашення
63	Розрахунки з постачальниками та підрядниками	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками» 633 «Розрахунки з учасниками ПФГ» Аналітичний облік ведеться окремо за кожним постачальником та підрядником в розрізі кожного документа (рахунку) на сплату
64	Розрахунки за податками й платежами	641 «Розрахунки за податками» 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами» 643 «Податкові зобов'язання» 644 «Податковий кредит» Аналітичний облік розрахунків за податками й платежами ведеться за їх видами
65	Розрахунки за страхування	651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування» 652 «За соціальним страхуванням» 654 «За індивідуальним страхуванням» 655 «За страхуванням майна» Аналітичний облік ведеться за кожним видом зборів і відрахувань, по страховальниках та окремих договорах страхування
66	Розрахунки за виплатами працівникам	661 «Розрахунки за заробітною платою» 662 «Розрахунки з депонентами» 663 «Розрахунки за іншими виплатами» Аналітичний облік розрахунків ведеться за кожним працівником, видами виплат та утримань
67	Розрахунки з учасниками	671 «Розрахунки за нарахованими дивідендами» 672 «Розрахунки за іншими виплатами» Аналітичний облік ведеться за кожним засновником та учасником та за видами виплат
68	Розрахунки за іншими операціями	680 «Розрахунки, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу» 681 «Розрахунки за одержаними авансами» 682 «Внутрішні розрахунки» 683 «Внутрішньогосподарські розрахунки» 684 «Розрахунки за нарахованими відсотками» 685 «Розрахунки з іншими кредиторами»

		Аналітичний облік розрахунків з іншими кредиторами ведеться окремо за підприємствами, організаціями, установами та фізичними особами, з якими здійснюються розрахунки
69	Доходи майбутніх періодів	Аналітичний облік доходів майбутніх періодів ведеться за їх видами, датами їх утворення і визнання доходами звітного періоду
Клас 7. Доходи і результати діяльності		
70	Доходи від реалізації	701 «Дохід від реалізації готової продукції» 702 «Дохід від реалізації товарів» 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг» 704 «Вирахування з доходу» 705 «Перестраховування» Аналітичний облік доходів від реалізації ведеться за видами (групами) продукції, товарів, робіт, послуг, регіонами збуту та/або іншими напрямками, визначеними підприємством
71	Інший операційний дохід	710 «Дохід від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю» 711 «Дохід від купівлі-продажу іноземної валюти» 712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів» 713 «Дохід від операційної оренди активів» 714 «Дохід від операційної курсової різниці» 715 «Одержані штрафи, пені, неустойки» 716 «Відшкодування раніше списаних активів» 717 «Дохід від списання кредиторської заборгованості» 718 «Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів» 719 «Інші доходи від операційної діяльності»
72	Дохід від участі в капіталі	721 «Дохід від інвестицій в асоційовані підприємства» 722 «Дохід від спільної діяльності» 723 «Дохід від інвестицій в дочірні підприємства» Аналітичний облік доходів від участі в капіталі ведеться за кожним об'єктом інвестування та іншими ознаками, визначеними підприємством
73	Інші фінансові доходи	731 «Дивіденди одержані» 732 «Відсотки одержані» 733 «Інші доходи від фінансових операцій» Аналітичний облік фінансових доходів ведеться за об'єктами інвестування
74	Інші доходи	740 «Дохід від зміни вартості фінансових інструментів» 741 «Дохід від реалізації фінансових інвестицій» 742 «Дохід від відновлення корисності активів» 744 «Дохід від неопераційної курсової різниці» 745 «Дохід від безоплатно одержаних активів» 746 «Інші доходи»
76	Страхові платежі	
79	Фінансові результати	791 «Результат операційної діяльності» 792 «Результат фінансових операцій» 793 «Результат іншої діяльності»
Клас 8. Витрати за елементами		
80	Матеріальні витрати	801 «Витрати сировини й матеріалів» 802 «Витрати купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів» 803 «Витрати палива й енергії» 804 «Витрати тари й тарних матеріалів» 805 «Витрати будівельних матеріалів» 806 «Витрати запасних частин» 807 «Витрати матеріалів сільськогосподарського призначення» 808 «Витрати товарів» 809 «Інші матеріальні витрати»

81	Витрати на оплату праці	811 «Виплати за окладами й тарифами» 812 «Премії та заохочення» 813 «Компенсаційні виплати» 814 «Оплата відпусток» 815 «Оплата іншого невідпрацьованого часу» 816 «Інші витрати на оплату праці»
82	Відрахування на соціальні заходи	821 «Відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» 824 «Відрахування на індивідуальне страхування»
83	Амортизація	831 «Амортизація основних засобів» 832 «Амортизація інших необоротних матеріальних активів» 833 «Амортизація нематеріальних активів»
84	Інші операційні витрати	
85	Інші затрати	
Клас 9. Витрати діяльності		
90	Собівартість реалізації	901 «Собівартість реалізованої готової продукції» 902 «Собівартість реалізованих товарів» 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг» 904 «Страхові виплати»
91	Загальновиробничі витрати	Аналітичний облік ведеться за місцями виникнення, центрами і статтями (видами) витрат
92	Адміністративні витрати	Аналітичний облік ведеться за статтями витрат
93	Витрати на збут	Аналітичний облік ведеться за статтями витрат
94	Інші витрати операційної діяльності	940 «Витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю» 941 «Витрати на дослідження і розробки» 942 «Витрати на купівлю-продаж іноземної валюти» 943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів» 944 «Сумнівні та безнадійні борги» 945 «Втрати від операційної курсової різниці» 946 «Втрати від знецінення запасів» 947 «Нестачі і втрати від псування цінностей» 948 «Визнані штрафи, пені, неустойки» 949 «Інші витрати операційної діяльності»
95	Фінансові витрати	951 «Відсотки за кредит» 952 «Інші фінансові витрати»
96	Втрати від участі в капіталі	961 «Втрати від інвестицій в асоційовані підприємства» 962 «Втрати від спільної діяльності» 963 «Втрати від інвестицій в дочірні підприємства»
97	Інші витрати	970 «Витрати від зміни вартості фінансових інструментів» 971 «Собівартість реалізованих фінансових інвестицій» 972 «Втрати від зменшення корисності активів» 974 «Втрати від неопераційних курсових різниць» 975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій» 976 «Списання необоротних активів» 977 «Інші витрати діяльності»
98	Податок на прибуток	
Клас 0. Позабалансові рахунки		
01	Орендовані необоротні активи	Аналітичний облік орендованих необоротних активів ведеться за видами активів.

02	Активи на відповідальному зберіганні	021 «Устаткування, прийняте для монтажу» 022 «Матеріали, прийняті для переробки» 023 «Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні» 024 «Товари, прийняті на комісію» 025 «Матеріальні цінності довірителя»
03	Контрактні зобов'язання	Аналітичний облік ведеться за видами зобов'язань.
04	Непередбачені активи й зобов'язання	041 «Непередбачені активи» 042 «Непередбачені зобов'язання»
05	Гарантії та забезпечення надані	Аналітичний облік гарантій та забезпечень ведеться за кожною наданою гарантією та забезпеченням.
06	Гарантії та забезпечення отримані	Аналітичний облік гарантій та забезпечень ведеться за кожною отриманою гарантією та забезпеченням.
07	Списані активи	071 «Списана дебіторська заборгованість» 072 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей» Аналітичний облік за позабалансовим рахунком 07 «Списані активи» ведеться за боржниками та випадками встановлення нестач і втрат від псування цінностей
08	Бланки суворого обліку	Аналітичний облік ведеться за кожним бланком та місцями їх зберігання.
09	Амортизаційні відрахування	Аналітичний облік ведеться, зокрема, за такими напрямками використання амортизації на: будівництво об'єктів; придбання (виготовлення) основних засобів; поліпшення (модернізація, модифікація, добудову, дообладнання, реконструкція тощо) основних засобів; придбання (створення) нематеріальних активів; інші капітальні роботи; погашення отриманих на капітальні інвестиції позик.

Додаток Б

Додаток 2
до Положення про ведення касових
операцій
у національній валюті в Україні
Типова форма № КО-1

Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

(найменування підприємства (установи, організації))

ПРИБУТКОВИЙ КАСОВИЙ ОРДЕР № ____

від «__» _____ 20__ р.

Кореспондуючий рахунок, субрахунок	Код аналітичного рахунку	Сума цифрами	Код цільового призначення	

Прийнято від _____

Підстава: _____

Сума _____

(словами)

грн ____ коп.

Додатки: _____

Головний бухгалтер _____

(підпис, прізвище, ініціали)

Одержав касир _____

(підпис, прізвище, ініціали)

(найменування підприємства (установи, організації))

Квитанція
до прибуткового касового ордеру № ____
від «__» _____ 20__ р.

Прийнято від _____

Підстава: _____

Сума _____

(словами)

грн ____ коп.

М. П.

Головний бухгалтер _____

(підпис, прізвище, ініціали)

Касир _____

(підпис, прізвище, ініціали)

Додаток В

Додаток 3
до Положення про ведення
касових операцій
у національній валюті в Україні

Типова форма № КО–2
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

_____ (найменування підприємства (установи, організації))

ВИДАТКОВИЙ КАСОВИЙ ОРДЕР

від «__» _____ 20__ р.

Номер документа	Дата складання		Кореспондуючий рахунок, субрахунок	Код аналітичного рахунку	Сума	Код цільового призначення	
1	2	3	4	5	6	7	8

Видати _____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Підстава: _____

Сума _____ грн __ коп.
(словами)

Додаток: _____

Керівник _____ Головний бухгалтер _____
(підпис, прізвище, ініціали) (підпис, прізвище, ініціали)

Одержав: _____ грн __ коп.
(словами)

«__» _____ 20__ р. Підпис одержувача _____

За _____
(найменування, номер, дата та місце видачі документа, який засвідчує особу одержувача)

Видав касир _____

Додаток Г

ПЛАТІЖНЕ ДОРУЧЕННЯ № _____

від «____» _____ 20__ року

Одержано банком
«____» _____ 20__ року

Платник

Код

Банк платника

Код банку

Дебет

Сума

Отримувач

Код

Банк отримувача

Код банку

Кредит

(сума словами)

Призначення платежу

М. П. Підписи

Проведено банком

«____» _____ 20__ року

Підпис банку

Додаток Д
ГРОШОВИЙ ЧЕК

Додаток 13
до Інструкції про ведення
касових
операцій банками в Україні

(лицьовий бік грошового чека)

Корінець чека AA00000000 НА «__» ____ р. ЧЕК ВИДАНИЙ (кому) Підписи: _____ (перший) _____ (другий) ЧЕК ОДЕРЖАВ «__» ____ р. _____ (підпис)	(подавець чека) _____ AA00000000 ГРОШОВИЙ ЧЕК AA00000000 (номер рахунку подавця чека) В КАСУ – контрольну марку НА (сума цифрами) _____ МІСЦЕ ДЛЯ НАКЛЕЮВАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ МАРКИ дата (число, місяць, словами) ____ р. (рік цифрами) (найменування установи банку) Заплатити _____ (кому) Місце печатки подавця чека _____ (сума словами) _____ (підписи)
--	---

	Цілі витрат	Сума

Підписи _____
 Зазначену в цьому грошовому чеку суму одержав _____ (підпис)

Відмітки, що засвідчують особу одержувача
 Пред'явлений _____ № _____
 (найменування документа) (номер документа)

Виданий _____
 (найменування установи, яка видала документ)
 «__» ____ р.
 (дата видачі документа)

Перевірено Оплатити «__» ____ р.
 Сплачено
 Контролер Відповідальний Касир
 (підпис) виконавець (підпис) (підпис)

Додаток Е

ПРОСТИЙ ВЕКСЕЛЬ Серія _____ № _____

(валюта) (сума цифрами)

(місце складання) (дата складання)

_____ 20 _____ року ми заплатимо проти цього простого векселя наказу

(найменування того, кому або за наказом кого платіж повинен бути здійснений)

(валюта) (сума словами)

Підлягає сплаті в _____

(місце платежу)

(найменування банківської установи)

я
к

а
в
а
л
і
с
т

з
а

підпис і точна адреса векселедавця
М. П.

Додаток Є

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства фінансів України

28 вересня 2015 року № 841

(у редакції наказу Міністерства
фінансів України

від 10 березня 2016 року № 350)

**ЗВІТ ПРО ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ, ВИДАНИХ
НА ВІДРЯДЖЕННЯ АБО ПІД ЗВІТ**

N _____ від _____ 20__ року

Найменування податкового

агента

Код за ЄДРПОУ

Відділ

Посада

Цех

Професія

П. І. Б.

Податковий номер (або серія і номер паспорта*)

Призначення авансу

	Сума (грн, коп.)
Залишок попереднього авансу	
Перевитрата	
Одержано (від кого, N та дата)	
1.	
2.	
3.	
Усього отримано	
Витрачено	
Залишок	
Перевитрата	

Додаток _____ документів

Залишок унесений в сумі _____ грн, коп. за касовим ордером N _____ від _____ 20__ року
Перевитрата видана платіжним дорученням

"__" _____ 20__ року Підпис _____ Перелік документів наведено на звороті.

Звіт затверджено в сумі

(словами)

Керівник

(підпис)

"__" _____ 20__ року

Звіт перевірено

_____ грн

"__" _____ 20__ року

Бухгалтер _____

Дебет	Кредит	Сума (грн, коп.)

РОЗПІСКА. Пройдений на перевірку від _____ автосвоїй звіт
20__ року. На суму _____ грн, коп. Документів _____
Підпис _____

Додаток Ж

підприємство-одержувач і його адреса
ідентифікаційний
код ЄДРПОУ _____

підприємство-платник і його адреса
рахунок _____ МФО
(найменування банку)

Довіреність дійсна
до _____ 20__ р.

ДОВІРЕНІСТЬ №

Дата видачі _____ 20__ р.

Видано _____
(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

документ, що засвідчує особу _____
серія _____ № _____ від _____ 20__ р.

виданий _____
(ким виданий документ)

на отримання від _____
(найменування організації постачальника)

цінностей за _____
(№ і дата наряду)

Зворотний бік

Перелік цінностей, які належить отримати:

№ п/п	Найменування цінностей	Одиниця виміру	Кількість (прописом)
1	2	3	4

Підпис _____ засвідчую
(зразок підпису особи, що одержала довіреність)

Керівник підприємства
Головний бухгалтер
Місце печатки

Додаток 3

Типова форма № М-4
Затверджена наказом Мінстату України
від 21.06.1996 № 193

(підприємство, організація)

Код за УКУД

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ПРИБУТКОВИЙ ОРДЕР N _____

Номер документа	Дата складання	Код виду операції		Склад	Постачальник		Кореспондуючий рахунок		Номер супровідного документа
					найменування	код	рахунок, субрахунок	код аналітичного обліку	
Матеріальні цінності		Одиниця виміру		Кількість		Ціна	Сума	Номер паспорта	Порядковий номер запису за складською картотекою
найменування, сорт, розмір, марка	номенклатурний номер	код	найменування	за документом	прийнято фактично				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Синтетичний рахунок для віднесення зносу по МПП _____

код _____

Здав _____

Прийняв _____

Друкувати із зворотом без заголовка. Підписи та текст під таблицею друкувати на звороті.

Додаток И

підприємство, організація Ідентифікаційний код ЄДРПОУ 					Типова форма № М-8 Затверджена наказом Міністерства України від 21.06.96 р. № 193	
ЛІМІТНО-ЗАБІРНА КАРТКА						
Код за УКУД 						
Номер документа	Місяць, рік	Код			Кореспондуючий рахунок	
		виду операції	відправника	одержувача	рахунок, субрахунок	код аналітичного обліку
Матеріальні цінності				Одиниця виміру		
Найменування, сорт, розмір, марка		Номенклатурний номер		Код	Найменування	
Ліміт	Порядковий номер запису за складською картотекою		Всього відпущено з урахуванням повернення		Ціна	Сума

	Дата	Кількість	Залишок ліміту	Підпис завідуючого складом або одержувача
Відпущено				
	і т. д.			

Формат А5

Зворотний бік форми № 8

	Дата	Кількість	Залишок ліміту	Підпис завідуючого складом або одержувача
Відпущено				
	і т. д.			
Повернено				

Начальник відділу,
який встановив ліміт
Начальник підрозділу, який
одержав матеріальні цінності

Додаток І

(підприємство, організація)

Типова форма № М-11

Затверджена
наказом Мінстату України
від 21.06.96 р. № 193

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

Код за УКУД

НАКЛАДНА-ВИМОГА
на відпуск /внутрішнє переміщення/ матеріалів

Номер документа	Дата складання	Код			
		виду операції	відправника	одержувача	

Підстава

Кому

Через кого

Кореспондуючий рахунок		Матеріальні цінності		Одиниця виміру		Кількість		Ціна	Сума	Інвентарний номер	Номер пас-порта	Порядко-вий номер запису за складською картотекою
рахунок, субра-хунок	код аналі-тичного обліку	Найме-нуван-ня, сорт, розмір, марка	номен-клатур-ний номер	код	найме-нуван-ня	Відправ-лено (належить відпустити, затребу-вано)	прий-нято (відпу-шено)					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Всього відпущено

(прописом)

найменувань, на суму

грн.

(прописом)

Відпуск дозволив

Головний бухгалтер

Здав (відпустив)

Прийняв (одержав)

Друкувати із зворотом без заголовочної частини.

Підписи друкувати на звороті.

Формат А1/12

Додаток К

Форма № 1-ТН

ТОВАРНО-ТРАНСПОРТНА НАКЛАДНА

№ _____ «__» _____ 20__ р.

Автомобіль _____ Причіп/напівпричіп _____ Вид перевезень _____
(марка, модель, тип, реєстраційний номер) (марка, модель, тип, реєстраційний номер)

Автомобільний перевізник _____ Водій _____
(найменування/П.І.Б.) (П.І.Б., номер посвідчення водія)

Замовник _____
(найменування/ П.І.Б.)

Вантажовідправник _____
(повне найменування, місцезнаходження /П.І.Б., місце проживання)

Вантажоодержувач _____
(повне найменування, місцезнаходження /П.І.Б., місце проживання)

Пункт навантаження _____ Пункт розвантаження _____
(місцезнаходження) (місцезнаходження)

Переадресування вантажу _____,
(найменування, місцезнаходження /П.І.Б., місце проживання нового вантажоодержувача; П.І.Б., посада та підпис відповідальної особи)

відпуск за довіреністю вантажоодержувача: серія __ № _ від «_» __20__р., виданою _____

Вантаж наданий для перевезення у стані, що _____ правилам перевезень
(відповідає/не відповідає)

відповідних вантажів, номер пломби (за наявності) _____,

кількість місць _____, масою брутто, т _____, отримав водій/експедитор _____
(словами) (словами) (П.І.Б., посада, підпис)

Бухгалтер (відповідальна особа вантажовідправника) _____ Відпуск дозволив _____
(П.І.Б., посада, підпис) (П.І.Б., посада, підпис, печатка)

Усього відпущено на загальну с _____, у т.ч. ПДВ _____
(словами, з урахуванням ПДВ)

Супровідні документи на вантаж _____

Транспортні послуги, які надаються автомобільним перевізником: _____

ВІДОМОСТІ ПРО ВАНТАЖ

№ з/п	Найменування вантажу (номер контейнера), у разі перевезення небезпечних вантажів: клас небезпечних речовин, до якого віднесено вантаж	Одиниця виміру	Кількість місць	Ціна без ПДВ за одиницю, грн	Загальна сума з ПДВ, грн	Вид пакування	Документи з вантажем	Маса бруто, т
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Всього:								

Здав (відповідальна особа вантажовідправника)	Прийняв водій/експедитор	Здав водій/експедитор	Прийняв (відповідальна особа вантажоодержувача)
Здав (відповідальна особа вантажовідправника)	Прийняв водій/експедитор	Здав водій/експедитор	Прийняв (відповідальна особа вантажоодержувача)

(П.І.Б., посада, підпис, печатка)

(П.І.Б., посада, підпис)

(П.І.Б., посада, підпис)

(П.І.Б., посада, підпис, печатка)

ВАНТАЖНО-РОЗВАНТАЖУВАЛЬНІ ОПЕРАЦІЇ

Операція	Маса бруutto, т	Час (год., хв.)			Підпис відповідальної особи
		прибуття 12	вибуття 13	простою 14	
10	11				15
Навантаження					
Розвантаження					

Додаток Л

РАХУНОК-ФАКТУРА

Рахунок-фактура № __ від _____ 201_р.

ПОСТАЧАЛЬНИК: _____

ПЛАТНИК: _____

Код ЄДРПОУ _____ Р/рахунок №:

_____ МФО _____ в _____

в _____

Підстава:

№	Найменування товару	Од.вим	Кільк.	Ціна	Сума
			1,00	0,00	0,00
Всього сума без ПДВ					0,00
ПДВ					0,00
Всього сума з ПДВ					

Рахунок виписав: _____

Додаток М

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства фінансів України

17.06.2015 № 572

(установа)

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ								
--------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

ІНВЕНТАРИЗАЦІЙНИЙ ОПИС
запасів

« ____ » _____ 20 ____ р.
(дата складання)

На підставі розпорядчого документа від « ____ » _____ 20 ____ р. № ____ виконано зняття фактичних залишків запасів, які обліковуються на субрахунку(ах) _____ та зберігаються _____
(номер та назва) (місцезнаходження¹)

станом на « ____ » _____ 20 ____ р.

Розписка

До початку проведення інвентаризації всі видаткові та прибуткові документи на матеріальні цінності здано в бухгалтерську службу і всі матеріальні цінності, що надійшли на мою відповідальність, оприбутковано, а ті, що вибули, списано.

Матеріально відповідальна особа:

(посада) (підпис) (ініціали, прізвище)

Інвентаризація: розпочата « ____ » _____ 20 ____ р.,

закінчена « ____ » _____ 20 ____ р.

¹ Склад (комора), його (її) фактичне місцезнаходження.

Під час інвентаризації встановлено таке:

№ з/п	Рахунок, субрахунок	Матеріальні цінності		Одиниця виміру	Фактична наявність			За даними бухгалтерського обліку ²			Інші відомості
		найменування, вид, сорт, група	номенклатурний номер (за наявності)		кількість	вартість	сума	кількість	вартість	сума	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1											
....											
....											
Разом		X	X	X							

Разом за описом: а) кількість порядкових номерів _____ (прописом)

б) загальна кількість одиниць (фактично) _____ (прописом)

в) вартість фактична _____ (прописом)

г) загальна кількість одиниць за даними бухгалтерського обліку _____ (прописом)

г) вартість за даними бухгалтерського обліку _____ (прописом)

Голова комісії _____ (посада) _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Члени комісії: _____ (посада) _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

_____ (посада) _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Усі цінності, поійменовані в цьому інвентаризаційному описі з № _____ до № _____, перевірено комісією в натурі в моїй присутності та внесено в опис. У зв'язку з цим претензій до інвентаризаційної комісії не маю. Цінності, переділені в описі, знаходяться на моєму відповідальному зберіганні.

Матеріально відповідальна особа:

« _____ » _____ 20 _____ р. _____ (посада) _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Інформацію за даними бухгалтерського обліку вніс _____ (посада) _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Вказані в цьому описі дані перевірів:

« _____ » _____ 20 _____ р. _____ (посада) _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

² Графи 9-11 заповнюються бухгалтерською службою.

Додаток Н

Типова форма № М-21

ЗАТВЕРДЖЕНА
наказом Міністерства України
від 21.06.96 р. № 193

_____ підприємство, організація

Ідентифікаційний код
ЄДРПОУ

Код за УКУД

товарно-матеріальних цінностей, що знаходяться _____
склад, комора на відповідальному зберіганні _____
(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

інвентаризація проведена на підставі наказу (розпорядження) від __ 20__ р. № _____

№ п/п	Номенклатурний номер	Найменування матеріалів	Розмір (тип)	Сорт або марка	Одиниця виміру	Фактична наявність	Ціна	Примітка
				і т. д. до кінця (ліновка через 16 пунктів)				

Зворотний бік форми № М-21

№ п/п	Номенклатурний номер	Найменування матеріалів	Розмір (тип)	Сорт або марка	Одиниця виміру	Фактична наявність	Ціна	Примітка
				і т. д. до кінця (ліновка через 16 пунктів)				

Всього за описом порядкових номерів _____ з № _____ по № _____
прописом

Голова комісії

_____ посада, прізвище, ім'я, по батькові, підпис

Члени комісії: _____
_____ посада, прізвище, ім'я, по батькові, підпис

_____ посада, прізвище, ім'я, по батькові, підпис

Всі цінності, перелічені в інвентарному описі, комісією перевірені і в моїй присутності
прийняті на відповідальне зберігання.

Підпис матеріально відповідальної особи

"__" _____ 20__ р.

[illegible]

ЗВІРЯЛЬНА ВІДОМІСТЬ
результатів інвентаризації запасів¹

« » _____ 20 ____ г.
(дата складания)

На підставі розпорядчого документа від « _____ 20 _____ р. № _____ (дата та номер документа) _____» проведено інвентаризацію фактичної наявності запасів, за результатами якої встановлено:

[illegible]

Бухгалтер	_____	(підпис)	_____	(ініціали, прізвище)
Голова інвентаризаційної комісії	_____	(підпис)	_____	(ініціали, прізвище)
Члени інвентаризаційної комісії:	_____	(підпис)	_____	(ініціали, прізвище)
	_____	(підпис)	_____	(ініціали, прізвище)
	_____	(підпис)	_____	(ініціали, прізвище)
	_____	(підпис)	_____	(ініціали, прізвище)

¹ До відомостей включаються виявлені розбіжності між даними бухгалтерського обліку і даними інвентаризаційних опісів.

Додаток П

Типова форма № ОЗ-1
Затверджена наказом Міністерства України
від 29.12.95 р. № 352
Код за УКУД

ЗАТВЕРДЖУЮ

« » 20 р.

АКТ
приймання-передачі (внутрішнього
переміщення) основних засобів

Номер документа	Дата складання	Код особи, відповідальної за зберігання основних засобів	Код виду операції

Здавач	Одержувач	Дебет		Кредит		Первісна (балансова) вартість	Шифр		Код		Норми амортизаційних відрахувань		Поправочний коефіцієнт	Устаткування		Сума амортизації (знос) за даними періодичні на 20 р. або за документами придбання	Рік випуску (побудови)	Дата введення в експлуатацію (місяць, рік)	Номер паспорта
		рахунок, субрахунок	код аналітичного обліку	рахунок, субрахунок	код аналітичного обліку		інвентарний, заводський	рахунок та об'єкта аналітичного обліку (для віднесення амортизаційних відрахувань)	норми амортизаційних відрахувань	на повне відновлення	на капітальний ремонт	вид		код					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

На підставі наказу, розпорядження _____ від « » 20 р. № _____
проведений огляд _____, що приймається (передається) в експлуатацію від _____
(найменування об'єкта)
В момент приймання (передачі) об'єкт знаходиться в _____
(місцезнаходження об'єкта)
Коротка характеристика об'єкта _____

Об'єкт технічним умовам відповідає (не відповідає) _____

(вказати, що саме не відповідає)

добробка не потрібна (потрібна) _____

(вказати, що саме потрібно)

Підсумки іспитів об'єкта _____

Висновок комісії _____

Додаток. Перелік технічної документації _____

Голова комісії	_____	_____	_____
	(посада)	(підпис)	(прізвище, ім'я, по батькові)

Члени комісії	_____	_____	_____
	(посада)	(підпис)	(прізвище, ім'я, по батькові)

_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(прізвище, ім'я, по батькові)

_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(прізвище, ім'я, по батькові)

Об'єкт основних засобів прийняв	_____	_____	_____
	(посада)	(підпис)	(прізвище, ім'я, по батькові)

Здав	_____	_____	_____
	(посада)	(підпис)	(прізвище, ім'я, по батькові)

Відмітка бухгалтерії про відкриття картки або переміщення об'єкта

«___» _____ 20__ р.

Головний бухгалтер (бухгалтер)

Додаток Р

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
фінансів України
13.09.2016 № 818

(найменування юридичної особи)

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

(посада, ініціали та прізвище)

(підпис)

«_____» _____ 20__ р.

Акт введення в експлуатацію основних засобів

(місце складання)

					Номер документа		Дата складання		
Інвентарний (номенкла- турний) номер	Кількість	Первісна вартість	Сума всього	Знос		Ліквідацій на вартість	Строк корисного використа ння	Рік випуску (побудови)	Номер паспорта
				за одиницю	всього				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Всього									

Проведено огляд _____,
(назва об'єкта(ів))

у момент введення в експлуатацію об'єкт(и) знаходиться(яться) _____
(місцезнаходження об'єкта(ів))

Коротка характеристика об'єкта(ів) _____

Об'єкт технічним умовам відповідає/не відповідає _____
(вказати, що саме не відповідає)

Доробка не потрібна/потрібна _____
(вказати, що саме потрібно)

Результати випробування об'єкта(ів) _____

Інші відомості _____

Висновок комісії _____

Бухгалтерський облік

Перелік документації, що додається _____

Голова комісії: _____
(посада) (підпис) (ініціали та прізвище)

Члени комісії: _____
(посада) (підпис) (ініціали та прізвище)

_____ (посада) (підпис) (ініціали та прізвище)

_____ (посада) (підпис) (ініціали та прізвище)

_____ (посада) (підпис) (ініціали та прізвище)

Прийняв _____
(посада) (підпис) (ініціали та прізвище)

Здав* _____
(посада) (підпис) (ініціали та прізвище)

Відмітка бухгалтерської служби про відображення у регістрах бухгалтерського обліку:

Назва облікового реєстру	За дебетом рахунку (субрахунку, коду аналітичного обліку)	За кредитом рахунку (субрахунку, коду аналітичного обліку)	Сума

Особа, яка відобразила господарську операцію в бухгалтерському обліку _____
(підпис) (посада, ініціали та прізвище)

«_____» _____ 20 ____ р.

Головний бухгалтер _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

* Заповнюється при зарахуванні об'єктів незавершених капітальних інвестицій до складу основних засобів при зміні матеріально відповідальної особи.

Додаток С

Типова форма № ОЗ-6
Затверджена наказом Міністерства України
від 29.12.95 р. № 352
Код за УКУД

Бухгалтерський запис (акт, накладна)		Первісна вартість всіх об'єктів	
дата	номер		
16	17		18

ІНВЕНТАРНА КАРТКА
об'єкту основних засобів

повне найменування та призначення об'єкта
найменування заводу-виготовлєвача
модель, тип, марка

Цех, відділ, дільниця, лінійний рахунок	Код аналітичного об'єкту	Піврічкя (балансова) вартість										Код			Норма амортизаційних відрахувань		Устаткування		Акт про введення в експлуатацію		Дата початку сплати за основні засоби (місяць, рік)		Номер			Сума зносу за даними переписки на 199 р. або за документами придбання				Дорогоцінні метали				Вибудо (передано)																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
		рахунок 1 об'єкта аналітичного обліку (для віднесення амортизаційних відрахувань)	повне	капітальний в ремонт	на повну відбудову	на капітальний ремонт	Поправочний коефіцієнт	вид	код	дата	номер	інвентарний	заводський	паспортний	найменування	вид	маса	найменування	вид	маса	бухгалтерський запис (акт, накладна)	причина вибуття (перевіщення)	дата	номер																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							</

Джерело придбання (фінансування)
(для державних підприємств)
Формат А5

Додаток Т

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства фінансів України
13.09.2016 № 818

(найменування юридичної особи)

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ

ІНВЕНТАРНА КАРТКА № _____ ОБ'ЄКТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

(повна назва об'єкта і його призначення)

Коротка індивідуальна характеристика об'єкта:

Інвентарний (номенклатурний) номер	Синтетичний рахунок, субрахунок	Рік випуску (лобудови)	Паспорт, модель, тип, марка	Заводський номер	Місцезнаходження об'єкта	Матеріально відповідальна особа
Дата, номер акта введення в експлуатацію	Дата, номер акта приймання-передачі*	Первісна вартість	Ліквідаційна вартість	Вартість, яка амортизується	Строк корисного використання	Знос**
						Примітка

Ознаки, що характеризують об'єкт	Пристосування і приладдя, що належать до об'єкта основних засобів			Дорогоцінні метали		
	назва	назва	назва	назва	вид	маса

Зміни у вартості об'єкта:

№ з/п	Дата відображення господарської операції	Зміст операції	Первісна (переоцінена) вартість	Ліквідаційна вартість	Вартість, яка амортизується	Знос	Строк корисного використання

...

* Заповнюється у разі безоплатного отримання об'єкта основних засобів.
** Заповнюється у разі безоплатного отримання об'єкта основних засобів від суб'єктів державного сектору.

Зворотний бік

Зміни в характеристиці об'єкта після проведення робіт з реконструкції (реставрації), модернізації, добудови, дообладнання та часткової ліквідації тощо.

Інформація про знос:

Дата введення в експлуатацію об'єкта _____ Дата виведення з експлуатації об'єкта _____

Дата введення в експлуатацію об'єкта _____ Дата виведення з експлуатації об'єкта _____

...

№ з/п	Період, за який нарахована амортизація	Кількість місяців корисного використання (експлуатації)	Сума амортизації	№ з/п	Період, за який нарахована амортизація	Кількість місяців корисного використання (експлуатації)	Сума амортизації	№ з/п	Період, за який нарахована амортизація	Кількість місяців корисного використання (експлуатації)	Сума амортизації	Сума амортизації

...

Інформація про рух об'єкта:

Внутрішнє переміщення			
№ з/п	дата	назва, номер документа	місцезнаходження об'єкта після переміщення
			матеріально відповідальна особа

Дата	Назва, номер документа	Причина вибуття

Картку заповнив _____ « ____ » ____ р.
(підпис) (посада, ініціали та прізвище)

Відмітка про відкриття нової інвентарної картки обліку об'єкта основних засобів № _____

Додаток У

(підприємство, організація)

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

Типова форма № ОЗ-3

Затверджена наказом Міністерства України

від 29.12.95 р. № 352

Код за УКУД

ЗАТВЕРДЖУЮ
Керівник підприємства
« » 20__ р.

АКТ
НА СПИСАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Номер документа	Дата складання	Код виду операції	Код

Цех, відділ, дільниця, лінія	Дебет		Кредит		Сума зносу за даними переоцінки на ____ р. по документах придбання	Номер		Код		Норми амортизаційних відрахувань		Устаткування		Рік випуску (побудови)	Дата введення в експлуатацію (місяць, рік)	Дата початку списати за основні засоби (місяць, рік)
	рахунок, суб-рахунок	код аналітичного обліку	рахунок, суб-рахунок	код аналітичного обліку		інвентарний	заводський	рахунок та об'єкта аналітичного обліку (для віднесення амортизаційних відрахувань)	норми амортизаційних відрахувань	на повне відновлення	на капітальний ремонт	вид	код			
1	2	3	4	5	6	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18

Бухгалтерський облік

Комісія, призначена наказом (розпорядженням) від «___» _____ 20__ р. № _____

на підставі _____

зробила огляд _____

найменування об'єкта

В результаті огляду комісія встановила:

1. Надійшов на підприємство «___» _____ 20__ р.
2. Кількість ремонтів _____ на суму _____ грн.
3. Маса об'єкта за паспортом _____
4. Наявність дорогоцінних металів _____
5. Технічний стан та причина списання _____

Висновок комісії: _____

Додаток. Перелік документів, що додаються _____

Голова комісії	_____	_____	_____
	посада	підпис	прізвище, ім'я, по батькові

Члени комісії	_____	_____	_____
	посада	підпис	прізвище, ім'я, по батькові

_____	_____	_____
посада	підпис	прізвище, ім'я, по батькові

_____	_____	_____
посада	підпис	прізвище, ім'я, по батькові

Розрахунок результатів списання об'єкта

Витрати на списання			Надійшло від списання				
найменування документа	статті витрат	сума	найменування документа	цінностей		кількість	сума
				вид	номенклатур- ний номер		
1	2	3	4	5	6	7	8

Результати списання _____

У картці _____ вибуття основних засобів відмічено.

«___» _____ 20__ р.

Формат А4

Додаток Ф

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства фінансів України
13.09.2016 № 818

(найменування юридичної особи)

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

(посада, ініціали та прізвище)

(підпис)

« » 20 р.

(місце складання)

АКТ СПИСАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ (ЧАСТКОВОЇ ЛІКВІДАЦІЇ)

Номер документа				Дата складання	
Назва об'єкта	Номер паспорта	Інвентарний (номенклатурний) номер	Дата введення в експлуатацію (місяць, рік)	Первісна (переоцінена) вартість	Ліквідаційна вартість
1	2	3	4	5	6
					7

Комісія, призначена наказом (розпорядженням) від « » 20 р. № , на підставі
здійснила огляд об'єкта, який знаходиться

(місцезнаходження об'єкта)

та обліковується у матеріально відповідальності особи

(посада, ініціали та прізвище)

Коротка характеристика об'єкта

У результаті огляду комісія встановила:

1. Маса об'єкта за паспортом
2. Наявність дорогоцінних металів
3. Технічний стан та причина списання

Висновок комісії

Під час часткової ліквідації інформація про об'єкт, що залишається в експлуатації:

Інвентарний (номенклатурний) номер	Первісна (переоцінена) вартість після часткової ліквідації об'єкта	Знос після часткової ліквідації об'єкта
1	2	3

Зміна в характеристиці об'єкта після часткової ліквідації

Перелік документації, що додається

Примітка

Голова комісії	(посада)	(підпис)	(ініціали та прізвище)
Члени комісії:	(посада)	(підпис)	(ініціали та прізвище)
	(посада)	(підпис)	(ініціали та прізвище)
	(посада)	(підпис)	(ініціали та прізвище)
	(посада)	(підпис)	(ініціали та прізвище)

Розрахунок результатів списання об'єкта:

Витрати, пов'язані з ліквідацією		Цінності, отримані від ліквідації об'єкта			
дата, номер, назва документа	сума	дата, номер, назва документа	вид цінностей	кількість	сума
1	2	3	4	5	7

Результати списання

Бухгалтерський облік

Відмітка бухгалтерської служби про відображення у регістрах бухгалтерського обліку:

Назва облікового реєстру	За дебетом рахунку (субрахунку, коду аналітичного обліку)	За кредитом рахунку (субрахунку, коду аналітичного обліку)	Сума

Особа, яка відобразила господарську операцію в бухгалтерському обліку

«___» _____ 20__ р.

Головний бухгалтер

Додаток X

ЗАТВЕРДЖЕНО
підприємство, установа, організація
Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ

Наказ Міністерства
фінансів України
22.11.2004 № 732
Типова форма № НА-1

ЗАТВЕРДЖУЮ
Керівник підприємства
(підпис, ім'я, по батькові, прізвище)
« » 20 р.

АКТ ВВЕДЕННЯ В ГОСПОДАРСЬКИЙ ОБОРОТ ОБ'ЄКТА ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У СКЛАДІ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

№ з/п	Об'єкт права інтелектуальної власності		Власник об'єкта права інтелектуальної власності	Строк корисного використання	№ « » 20 р.		Дата введення об'єкта інтелектуальної власності в господарський оборот	Первісна вартість, грн	Річна сума амортизації, грн	Ліквідаційна вартість, грн			
	Назва	Найменування та номер документа, що підтверджує майнові права на об'єкт			Дебет						Кредит		
					Рахунок, субрахунок	Код аналітичного обліку					Рахунок, субрахунок	Код аналітичного обліку	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Комісія, яка створена на підставі наказу (розпорядження) від _____ № _____, розглянула документи, які підтверджують ідентифікацію об'єкта права інтелектуальної власності, для введення в господарський оборот

Правові умови введення об'єкта права інтелектуальної власності в господарський оборот _____
(повна назва об'єкта права інтелектуальної власності)
Характеристика об'єкта права інтелектуальної власності за призначенням _____
(назва документації)

Місце використання об'єкта права інтелектуальної власності _____

Бухгалтерський облік

Зворотний бік акта введення в господарський оборот об'єкта
права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів

Вартість придбання _____ гривень
документ, який підтверджує вартість об'єкта права інтелектуальної власності _____

Об'єкт права інтелектуальної власності придатний/непридатний для реалізації або вико-
ристання _____
(зазначити чому непридатний)

Потрібне/непотрібне доведення достану, придатного для використання _____
(зазначити, що саме потрібно)

Існує/неіснує можливість отримання майбутніх економічних вигод від реалізації або
використання об'єкта права інтелектуальної власності _____
(зазначити чому саме не існує)

Висновок комісії _____
(щодо придатності об'єкта права інтелектуальної власності, доведення до стану, придатного для використання, прийняття на облік тощо)

Голова комісії _____
посада підпис прізвище, ім'я, по батькові

Члени комісії _____
посада підпис прізвище, ім'я, по батькові

_____ посада підпис прізвище, ім'я, по батькові

_____ посада підпис прізвище, ім'я, по батькові

Особа, відповідальна за прийняття об'єкта права інтелектуальної власності

_____ (посада) _____ (підпис) _____ (ім'я, по батькові, прізвище)

Відмітка бухгалтерії про відкриття інвентарної картки «_____» _____ 20__р. № _____

(інвентарної картки)

Головний бухгалтер (бухгалтер) _____
(підпис) (ім'я, по батькові, прізвище)

Додаток Ц

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства

фінансів України

підприємство, установа, організація

22.11.2004 № 732

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ _____

Типова форма № НА-2

**ИНВЕНТАРНА КАРТКА ОБЛІКУ ОБ'ЄКТА ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ
У СКЛАДІ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ № _____**

Повна назва об'єкта права інтелектуальної власності

Із зазначенням

реквізитів _____

№ з/п	Об'єкт права інтелектуальної власності			Первісна вартість, грн	Код субрахунку бухгалтерського обліку	Строк корисного використання	Річна сума амортизації, грн	Акт про введення об'єкта права інтелектуальної власності в господарський оборот		Місце використання, прізвище відповідальної особи	Акт про вибуття (ліквідацію) об'єкта права інтелектуальної власності		Ліквідаційна вартість, грн
	Назва	Найменування та номер документа, що підтверджує майнові права на об'єкт	Дата виникнення права					Дата	№		Дата	№	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Характеристика об'єкта права інтелектуальної власності за призначенням _____

Відомості про переоцінку об'єкта права інтелектуальної власності _____

Картку відкрито «__» _____ 20__ р.

(посада, ім'я, по батькові, прізвище)

Додаток Ч

*Типова форма № П-6
ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Держкомстату України
05.12.2008 № 489*

					Код ЄДРПОУ	
Найменування підприємства (установи, організації)						
Дата заповнення	ПІБ	Стать	Табельний номер	Індивідуальний ідентифікаційний номер	Професія, посада (код за Класифікатором професій)	Відпрацьовано днів, (годин)

РОЗРАХУНКОВО-ПЛАТІЖНА ВІДОМІСТЬ
працівника
за _____ 20__ р.

№ з/п	Нараховано за видами оплат		№ п/п	Утримано	
	вид оплати	нараховано, грн		вид утримання	утримано, грн
	Фонд основної заробітної плати:				
1.	Тарифна ставка, посадовий оклад		1.	Видано за I-у половину місяця (аванс)	
2.	Комісійні від реалізації продукції			Внески на загальнообов'язкове державне соціальне страхування:	
3.	Гонорар, авторська винагорода штатним працівникам		2.	до Пенсійного фонду	
4.	Оплата праці за час перебування у відрядженні		3.	до Фонду зайнятості	
5.	Оплата за профнавчання інших працівників		4.	до Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності	
6.	Вартість продукції, виданої працівникам при натуральній формі оплати праці		5.	Податок на доходи фізичних осіб	
7.	Інші види нарахувань		6.	Профспілкові внески	
	Фонд додаткової заробітної плати:		7.	Аліменти	
8.	Премія		8.	Аванс в банк	
9.	Відсоткові або комісійні винагороди		9.	Каса (належить до видачі)	
10.	Оплата роботи в надурочний час, святкові та неробочі дні				
11.	Оплата днів відпочинку				

12.	Індексація заробітної плати				
13.	Компенсації працівникам у зв'язку з порушенням термінів виплати заробітної плати				
14.	Витрати на безкоштовний проїзд				
15.	Вартість форменого одягу				
16.	Відпустка за поточний місяць				
17.	Відпустка за наступний період				
18.	Інші нарахування за невідпрацьований час (простої, медогляд та ін.)				
19.	Суміщення професій				
20.	Розширення зони обслуговування або збільшення обсягу робіт				
21.	Виконання обов'язків тимчасово відсутнього працівника				
22.	Робота у важких і шкідливих та особливо важких і особливо шкідливих умовах праці				
23.	Інтенсивність праці				
24.	Робота в нічний час				
25.	Керівництво бригадою				
26.	Висока професійна майстерність				
27.	Класність водіям транспортних засобів				
28.	Високі досягнення праці				
29.	Виконання особливо важливої роботи на певний термін				
30.	Знання та використання в роботі іноземної мови				
31.	Допуск до державної таємниці				
32.	Дипломатичні ранги, персональні звання службових осіб, ранги державних службовців, кваліфікаційні класи суддів				
33.	Науковий ступінь				
34.	Нормативний час пересування у шахті				
35.	Робота на територіях радіоактивного забруднення				
36.	Інші надбавки та доплати				
37.	Інші види нарахувань				
	Інші заохочувальні та компенсаційні виплати:				
38.	Винагороди та заохочення, що мають одноразовий характер				
39.	Матеріальна допомога, що має систематичний характер				
40.	Виплати соціального характеру				
41.	Інші заохочувальні та компенсаційні виплати				

	Інші виплати, що не належать до фонду оплати праці:				
42.	Допомоги та інші виплати, що здійснюються за рахунок коштів фондів державного соціального страхування				
43.	Оплата перших 5 днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів підприємства				
44.	Дивіденди, відсотки, виплати за паями				
45.	Витрати на відрядження				
46.	Матеріальна допомога разового характеру				
47.	Внески підприємств на медичне та пенсійне страхування працівників				
48.	Інші види нарахувань				
	Разом за весь період:				

Бухгалтер

(підпис)

ПІБ

ДОДАТОК III

Підприємство, організація

ЖУРНАЛ 1,
відомості дебетових оборотів за 20__ р. за рахунками 30 «Каса», 31 «Рахунки в банках», 33 «Інші кошти», аналітичні дані до рахунків 30, 31, 33

I. 3 кредитну рахунок 30 «Каса» в дебет рахунків

N запису	Дата звіту касира	31 «Рахунки в банках»	33 «Інші кошти»	36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 37 «Розрахунки з різними дебіторами», 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»			66 «Розрахунки з оплати праці»	84 «Інші операційні витрати», 85 «Інші витрати зазпрати»	91 «Загальнонавчальні витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності», 95 «Фінансові витрати», 97 «Інші витрати», 99 «Надзвичайні витрати»										14, 15, 30, 35, 39, 41, 45, 46, 48, 50, 51, 52, 53, 55, 60, 61, 62, 65, 67, 68, 69, 76										Усього																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					
				N	N	N			N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N		N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N

II. ВІДОМІСТЬ 1.1 в дебет рахунок 30 «Каса» з кредит рахунків

N запису	Дата звіту касира	31 «Раху- нки в банках»	34 «Коротко- строкові векселі одер- жані»	36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 37 «Розрахунки з різними дебіторами», 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»			66 «Розра- хунки з оплати праці»	70 «Доходи від реалізації», 71 «Інший операційний дохід», 73 «Інші фінансові доходи», 74 «Інші доходи», 75 «Надзвичайні доходи», 76 «Страхові платежі»											14, 15, 16, 30, 41, 42, 45, 46, 48, 50, 52, 55, 60, 68, 69, 97					Усього																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
				N	N	N		N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N		N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N

Усього за кредитом	за Дебетом	Сальдо на кінець місяця
--------------------	------------	-------------------------

[illegible][illegible][illegible]

Продовження додатку III

VI. ВІДОМІСТЬ 1.3 в дебет рахунку 33 «Інші кошти» з кредиту рахунків

Сальдо на початок місяця _____

N запису	Дата виписок банку (звіту касира)	16 «Довго-строкова дебіторська заборгованість»	30 «Каса»	31 «Рахунки в банках»	37 «Рахунки з різними дебіторами»	50 «Довго-строкові позики»	60 «Коротко-строкові позики»	68 «Рахунки за іншими операціями»	N	N	N	Усього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	Усього											
	Відмітки											

Усього за кредитом _____ за дебетом _____	Сальдо на кінець місяця _____
---	-------------------------------

VII. АНАЛІТИЧНІ ДАНІ ДО РАХУНКІВ 30, 31, 33

N з/п	Найменування рахунку (субрахунку)	Надійшло за місяць від		Усього надійшло за місяць	Усього з початку року	Витрачено за місяць на			Усього витрачено за місяць	Усього з початку року
		операційної діяльності	інвестиційної діяльності			операційну діяльність	інвестиційну діяльність	фінансову діяльність		
		нереалізованих курсових різниць				нереалізованих курсових різниць				
1	301 «Каса в національній валюті»									
2	302 «Каса в іноземній валюті»									
3										
4	Усього за рахунком 30 «Каса» (сума рядків 1–3)									
5	311 «Поточні рахунки в національній валюті»									
6	312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»									
7	313 «Інші рахунки в банку в національній валюті»									
8	314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті»									
9										
10	Усього за рахунком 31 «Рахунки в банках» (сума рядків 5–9)									
11	333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті»									
12	334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті»									
13										
14	Усього (сума рядків 11–13)									

ЖУРНАЛ ЗАКІНЧЕНО «__» ____ 20__ р.

У Головні книзі суми оборотів відображено «__» ____ 20__ р.

Виконавць _____
(підпис)

Головний бухгалтер _____
(підпис)

Додаток Щ

ЖУРНАЛ 3,

відомості аналітичного обліку за 20__ р. за кредитом рахунків:

16 «Довгострокова дебіторська заборгованість», 17 «Відстрочені податкові активи», 34 «Короткострокові векселі одержані», 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 37 «Розрахунки з різними дебіторами», 38 «Резерв сумнівних боргів», 51 «Довгострокові векселі видані», 52 «Довгострокові зобов'язання за облігаціями», 53 «Довгострокові зобов'язання з оренди»,	54 «Відстрочені податкові зобов'язання», 55 «Інші довгострокові зобов'язання», 61 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями», 62 «Короткострокові векселі видані», 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», 64 «Розрахунки за податками й платежами», 67 «Розрахунки з учасниками», 68 «Розрахунки за іншими операціями», 69 «Доходи майбутніх періодів».
---	---

І. З кредиту рахунків 16, 34, 36, 37, 38, 51, 62, 63, 68 в дебет рахунків

N з/п	Дебет рахунків	Кредит рахунків											Усього
		N 16	N 34	N 36	N 37	N 38	N 51	N 62	N 63	N 68			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
1	15 «Капітальні інвестиції»	x	x	x		x	x	x					
2	20 «Виробничі запаси»	x	x	x		x	x	x					
3	22 «Малощітні та швидкозношувані предмети»	x	x	x		x	x	x					
4	23 «Виробництво»	x	x	x		x	x	x					
5	28 «Товари»	x	x	x		x	x	x					
6	30 «Каса»					x	x	x					
7	31 «Рахунки в банках»					x	x	x					
8	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	x				x							
9	64 «Розрахунки за податками й платежами»	x				x							
10	68 «Розрахунки за іншими операціями»	x				x							
11	80 «Матеріальні витрати»	x	x	x		x	x	x					
12	84 «Інші операційні витрати»												
13	85 «Інші затрати»					x	x	x					
14	91 «Загальнопромислові витрати»	x	x	x		x	x	x					
15	93 «Витрати на збут»	x	x				x	x					
16	94 «Інші витрати операційної діяльності»	x											
17	10, 11, 12, 14, 16, 24, 25, 26, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 45, 47, 48, 50, 51, 60, 61, 62, 65, 66, 67, 70, 76, 92, 95, 97, 99												
18	Усього												
19	Відмітки												

II. З кредиту рахунків 17, 52, 53, 54, 55, 61, 64, 67, 69 в дебет рахунків

N з/п	Дебет рахунків	Кредит рахунків									Усього
		N 17	N 52	N 53	N 54	N 55	N 61	N 64	N 67	N 69	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15 «Капітальні інвестиції»	x	x		x	x	x		x	x	
2	17 «Відстрочені податкові активи»	x	x	x		x	x		x	x	
3	20 «Виробничі запаси»	x	x	x	x	x	x		x	x	
4	22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»	x	x	x	x	x	x		x	x	
5	23 «Виробництво»	x	x	x	x	x	x		x	x	
6	30 «Каса»	x		x	x		x	x	x		
7	31 «Рахунки в банках»	x		x	x		x		x		
8	44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»	x	x	x	x	x	x	x		x	
9	50 «Довгострокові позики»	x		x	x			x	x	x	
10	54 «Відстрочені податкові зобов'язання»		x	x	x	x	x		x	x	
11	64 «Розрахунки за податками й платежами»		x	x			x		x	x	
12	84 «Інші операційні витрати»	x	x	x	x	x	x		x	x	
13	85 «Інші затрати»		x	x		x	x		x	x	
14	91 «Загальновиробничі витрати»	x	x	x	x	x	x		x	x	
15	92 «Адміністративні витрати»	x	x	x	x	x	x		x	x	
16	93 «Витрати на збут»	x	x	x	x	x	x		x	x	
17	94 «Інші витрати операційної діяльності»	x	x	x	x	x	x		x	x	
18	10, 11, 12, 16, 24, 28, 35, 37, 39, 40, 41, 42, 45, 47, 48, 51, 52, 53, 54, 55, 60, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 70, 71, 74, 82, 95, 98, 99										
19	Усього										
20	Відмітки										
	ЖУРНАЛ ЗАКІНЧЕНО «__» _____ 20__ р.	Виконавець _____ (підпис)									
	У Головній книзі суми оборотів відображено «__» _____ 20__ р.	Головний бухгалтер _____ (підпис)									

Продовження додатку Ш

ВІДОМІСТЬ 3.1. аналітичного обліку розрахунків з покупцями та замовниками (до рахунку 36)

за _____ 20__ р.

N запису	Номер документа	Найменування покупця (замовника)	Сальдо на початок місяця		В дебет рахунку 36 з кредиту рахунків 30, 31, 70, 71, 76						З кредиту рахунку 36 в дебет рахунків 30, 31, 34, 35, 37, 38, 50, 51, 60, 62, 63, 64, 65, 68, 70, 76, 84, 85, 93, 94, 99						Сальдо на кінець місяця (дебет)				
			Дата виник- нення заборто- ваності	Дебет	Дата	N	N	N	N	Усього за дебетом	Дата	N	N	N	N	Усього за кредитом					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Усього за рахунком 36																					
«__» _____ 20__ р.											Виконавець _____ (підпис)										

ВІДОМІСТЬ 3.2. аналітичного обліку розрахунків з різними дебіторами (до рахунку 37)

за _____ 20__ р.

N запису	Номер документа	Найменування дебітора рахунків (підзвітна особа, назва організації тощо)	Сальдо на початок місяця			В дебет рахунку 37 з кредиту рахунків 10, 11, 14, 15, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 30, 31, 33, 36, 39, 50, 60, 64, 68, 69, 70, 71, 73, 74, 75												З кредиту рахунку 37 в дебет рахунків 10, 11, 12, 14, 15, 16, 20, 22, 23, 25, 26, 28, 30, 31, 33, 34, 35, 48, 50, 51, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 80, 84, 85, 91, 92, 93, 94, 99												Сальдо на кінець місяця	
			Дата виникнення заборгованості	Дебет	Кредит	Дата	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	Усього за дебетом	Дата	N	N	N	N	N	Усього за кредитом	Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24								
Усього за рахунком 37																															
			«__» _____ 20__ р.												Виконавець _____ (підпис)																

Продовження додатку ІІІ
ВІДОМІСТЬ 3.3. аналітичного обліку розрахунків з поставачальниками та підприємцями (до рахунку 63)
за _____ 20__ р.

Регістраційний N	Номер документа, дата	Постачальник	Номер прибуткового документа (акта), дата	Сальдо на початок місяця		В дебет рахунку 63 з кредиту рахунків 24, 30, 31, 34, 36, 37, 41, 46, 48, 50, 51, 52, 55, 60, 62, 64, 68, 70, 71, 73, 74												З кредиту рахунку 63 в дебет рахунків 15, 20, 22, 23, 24, 28, 30, 31, 39, 47, 64, 68, 80, 84, 85, 91, 92, 93, 94, 99												Сальдо на кінець місяця (кредит)																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
				Дата виникнення заборгованості	Кредит	Дата	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N		N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N

ВІДОМІСТЬ 3.4. аналітичного обліку _____ векселів

за _____ 20__ р.

N запису	Номер документа (векселя)	Найменування векселедавця, векселедержувача	Сальдо на початок місяця			В дебет рахунку з кредиту рахунків 30, 31, 36, 37, 46, 50, 60, 61, 64, 69, 70, 71, 73, 74												З кредиту рахунку в дебет рахунків 30, 31, 37, 45, 50, 60, 61, 63, 64, 65, 68, 84, 85, 94, 97												Сальдо на кінець місяця																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
			Дата отримання (видачі) векселя	Дебет	Кредит	Дата	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	Усього за кредитом	Дебет	Кредит																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			

ВІДОМІСТЬ 3.5. аналітичного обліку розрахунків за іншими операціями (до рахунку 68)

за _____ 20__ р.

N запису	Номер документа	Найменування кредитора (підзвітна особа, назва організації)	Сальдо на початок місяця		В дебет рахунку 68 з кредиту рахунків 14, 19, 30, 31, 33, 36, 37, 41, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 55, 60, 62, 63, 64, 65, 70, 71, 73, 74												З кредиту рахунку 68 в дебет рахунків 12, 14, 15, 20, 22, 23, 28, 30, 31, 33, 35, 37, 39, 47, 50, 60, 63, 64, 65, 66, 70, 80, 84, 85, 91, 92, 93, 94, 95, 97												Сальдо на кінець місяця																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
			Дата виникнення заборгованості	Дебет	Кредит	Дата		N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N		N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N

Продовження додатку Щ

ВІДОМІСТЬ 3.6 аналітичного обліку розрахунків з бюджетом

за _____ 20__ р.

№ з/п	Показник	Сальдо на початок місяця		В дебет рахунку 64 з кредиту рахунків								З кредиту рахунку 64 в дебет рахунків						Сальдо на кінець місяця				
		Дебет	Кредит	17 «Відстрочені податкові активи»	31 «Рахунки в банках»	63 «Розрахунки з поставальниками та підрядниками»	15, 34, 36, 37, 48, 50, 51, 54, 55, 60, 62, 64, 65, 68, 74, 98				Усього за дебетом		66 «Розрахунки з оплати праці»	84 «Інші операційні витрати», 85 «Інші затрати»		91 «Загально-виробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут»		Усього за кредитом		Дебет	Кредит	
							N	N	N	N	11	12		13	14	15	16	17	18			19
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
1	Розрахунки за податками																					
1.1	Податок на додану вартість																					
1.2	Акцизний податок																					
1.3	Податок на прибуток																					
1.4	ПДФО																					
1.5																						
1.6																						
1.7																						
1.10	Усього за субрахунком 641 «Розрахунки за податками»																					
2	Розрахунки за обов'язковими платежами																					
2.1	Митні збори																					
2.2																						

[illegible]

Додаток Ю

ЖУРНАЛ 7

за кредитом рахунків 40 «Статутний капітал», 41 «Пайовий капітал», 42 «Додатковий капітал», 43 «Резервний капітал»,
44 «Нерозподілені прибутки (непокріплені збитки)», 45 «Вилучений капітал», 46 «Неоплачений капітал»,
47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів», 48 «Цільове фінансування і цільові надходження», 49 «Страхові резерви»

за _____ 20__ р.

№ з/п	Дебет рахунків	Кредит рахунків										Усього
		N 40	N 41	N 42	N 43	N 44	N 45	N 46	N 47	N 48	N 49	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	14 «Довгострокові фінансові інвестиції»	x			x	x	x		x	x	x	
2	15 «Капітальні інвестиції»	x			x	x	x				x	
3	20 «Виробничі запаси»	x			x	x	x		x		x	
4	35 «Поточні фінансові інвестиції»	x			x	x	x		x	x	x	
5	40 «Статутний капітал»	x		x	x	x			x	x	x	
6	41 «Пайовий капітал»		x	x	x		x	x	x	x	x	
7	42 «Додатковий капітал»			x					x	x	x	
8	43 «Резервний капітал»		x	x	x		x	x	x	x	x	
9	44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»			x			x	x	x	x	x	
10	46 «Неоплачений капітал»		x		x	x		x	x	x	x	
11	48 «Цільове фінансування і цільові надходження»	x	x		x	x	x	x	x	x	x	
12	49 «Страхові резерви»	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
13	50 «Довгострокові позики»	x		x	x	x	x		x		x	
14	51 «Довгострокові векселі видані»	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
15	52 «Довгострокові зобов'язання за облігаціями»	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
16	67 «Розрахунки з учасниками»			x	x	x	x		x	x	x	
17	10, 11, 12, 13, 22, 23, 25, 26, 28, 30, 31, 34, 39, 60, 62, 63, 64, 66, 68, 70, 79, 81, 82, 84, 91, 92, 93, 94											
18	Усього											
19	Відмітки											
ЖУРНАЛ ЗАКІНЧЕНО «__» ____ 20__ р.		Виконавець _____ (підпис)										
У Головній книзі суми оборотів відображено												
«__» ____ 20__ р.												
Головний бухгалтер _____ (підпис)												

Додаток Я

Дата (рік, місяць, число)		КОДИ	
		01	
Підприємство _____	за ЄДРПОУ _____		
Територія _____	за КОАТУУ _____		
Організаційно-правова форма господарювання _____	за КОПФГ _____		
Вид економічної діяльності _____	за КВЕД _____		
Середня кількість працівників ¹ _____			
Адреса, телефон _____			

Одиниця виміру: тис. грн без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)

на _____ 20__ р.

Форма № 1 Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010		
первісна вартість	1011		
знос	1012		
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095		

II. Оборотні активи	1100		
Запаси			
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125		
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165		
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195		
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300		
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Усього за розділом I	1495		
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615		

Бухгалтерський облік

Закінчення додатку Я

розрахунками з бюджетом	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695		
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900		

Керівник

Головний бухгалтер

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Додаток ЯЯ

Підприємство _____ (найменування)	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
	_____ за ЄДРПОУ	01

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД)
за _____ 20__ р.

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	()	()
Валовий: прибуток	2090		
збиток	2095	()	()
Інші операційні доходи	2120		
Адміністративні витрати	2130	()	()
Витрати на збут	2150	()	()
Інші операційні витрати	2180	()	()
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		
збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250	()	()
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	()	()
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		
збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		
збиток	2355	()	()

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500		
Витрати на оплату праці	2505		
Відрахування на соціальні заходи	2510		
Амортизація	2515		
Інші операційні витрати	2520		
Разом	2550		

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник
Головний бухгалтер

Додаток ЯЯЯ

Дата (рік, місяць, число)
 Підприємство _____ за ЄДРПОУ
 (найменування)

КОДИ		

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ (ЗА ПРЯМИМ МЕТОДОМ)
за 20__ р.

Форма № 3

Код за ДКУД

1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000		
Повернення податків і зборів	3005		
у тому числі податку на додану вартість	3006		
Цільового фінансування	3010		
Інші надходження	3095		
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	()	()
Праці	3105	()	()
Відрахувань на соціальні заходи	3110	()	()
Зобов'язань з податків і зборів	3115	()	()
Інші витрачання	3190	()	()
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195		
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200		
необоротних активів	3205		
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215		
дивідендів	3220		
Надходження від деривативів	3225		
Інші надходження	3250		
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	()	()
необоротних активів	3260	()	()
Виплати за деривативами	3270	()	()
Інші платежі	3290	()	()
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295		

III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300		
Отримання позик	3305		
Інші надходження	3340		
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	()	()
Погашення позик	3350		
Сплату дивідендів	3355	()	()
Інші платежі	3390	()	()
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395		
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400		
Залишок коштів на початок року	3405		
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410		
Залишок коштів на кінець року	3415		

Керівник

Головний бухгалтер

Додаток

Підприємство _____ за ЄДРПОУ _____
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)

КОДИ		

**ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ
(ЗА НЕПРЯМИМ МЕТОДОМ)
за 20__ р.**

Форма № 3-н

Код за ДКУД

1801006

Стаття	Код рядка	За звітний період		За аналогічний період попереднього року	
		надходження	видаток	надходження	видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	3500				
Коригування на:					
амортизацію необоротних активів	3505		X		X
збільшення (зменшення) забезпечень	3510				
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	3515				
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій	3520				
Зменшення (збільшення) оборотних активів	3550				
Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань	3560				
Грошові кошти від операційної діяльності	3570				
Сплачений податок на прибуток	3580	X		X	
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195				
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200		X		X
необоротних активів	3205		X		X
Надходження від отриманих: відсотків	3215		X		X
дивідендів	3220		X		X
Надходження від деривативів	3225		X		X
Інші надходження	3250		X		X
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	X		X	

Бухгалтерський облік

Закінчення додатку

необоротних активів	3260	X		X	
Виплати за деривативами	3270	X		X	
Інші платежі	3290	X		X	
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295				
ІІІ. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			X		X
Надходження від: Власного капіталу	3300				
Отримання позик	3305		X		X
Інші надходження	3340		X		X
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	X		X	
Погашення позик	3350	X		X	
Сплату дивідендів	3355	X		X	
Інші платежі	3390	X		X	
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395				
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400				
Залишок коштів на початок року	3405		X		X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410				
Залишок коштів на кінець року	3415				

Керівник

Головний бухгалтер

Додаток ЯЯЯЯ

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство _____ за ЄДРПОУ _____
(найменування)

КОДИ

01

ЗВІТ ПРО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ

за _____ 20__ р.

Форма № 4

Код за ДКУД

1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (пайовий) капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000								
Коригування:									
Зміна облікової політики	4005								
Виправлення помилок	4010								
Інші зміни	4090								
Скоригований залишок на початок року	4095								
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100								
Інший сукупний дохід за звітний період	4110								
Розподіл прибутку:									
Виплати власникам (дивіденди)	4200								
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205								
Відрахування до резервного капіталу	4210								
Внески учасників:									
Внески до капіталу	4240								
Погашення заборгованості з капіталу	4245								

Вилучення капіталу: Викуп акцій (часток)	4260								
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265								
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270								
Вилучення частки в капіталі	4275								
Інші зміни в капіталі	4290								
Разом змін у капіталі	4295								
Залишок на кінець року	4300								

Керівник

Головний бухгалтер

Навчальне видання

**БУРЛАН,
Світлана Анатоліївна,**

**КАТКОВА
Наталя Володимирівна**

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

(загальна теорія)

Навчальний посібник

Редактор *А. Якименко.*

Технічний редактор, комп'ютерна верстка *Д. Кардаш.*
Друк *С. Волинець.* Фальцювально-палітурні роботи *О. Кутова.*

Підп. до друку 20.06.2018.

Формат 70 × 100 ¹/₁₆. Папір офсет.

Гарнітура «Times New Roman». Друк ризограф.

Ум. друк. арк. 22,1. Обл.-вид. арк. 13,16.

Тираж 300 пр. Зам. № 5295.

Видавець і виготовлювач ЧНУ ім. Петра Могили.

54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десанників, 10.

Тел.: 8 (0512) 50-03-32, 8 (0512) 76-55-81, e-mail: rector@chmnu.edu.ua.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6124 від 05.04.2018.